

BIDRAG TILL FINLANDS OFFICIELLA STATISTIK

IX.

UNDERDÅNIG BERÄTTELSE

ÖFVER

ELEMENTARLÄROVERKENS

I FINLAND

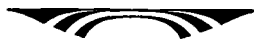
VERKSAMHET

8.

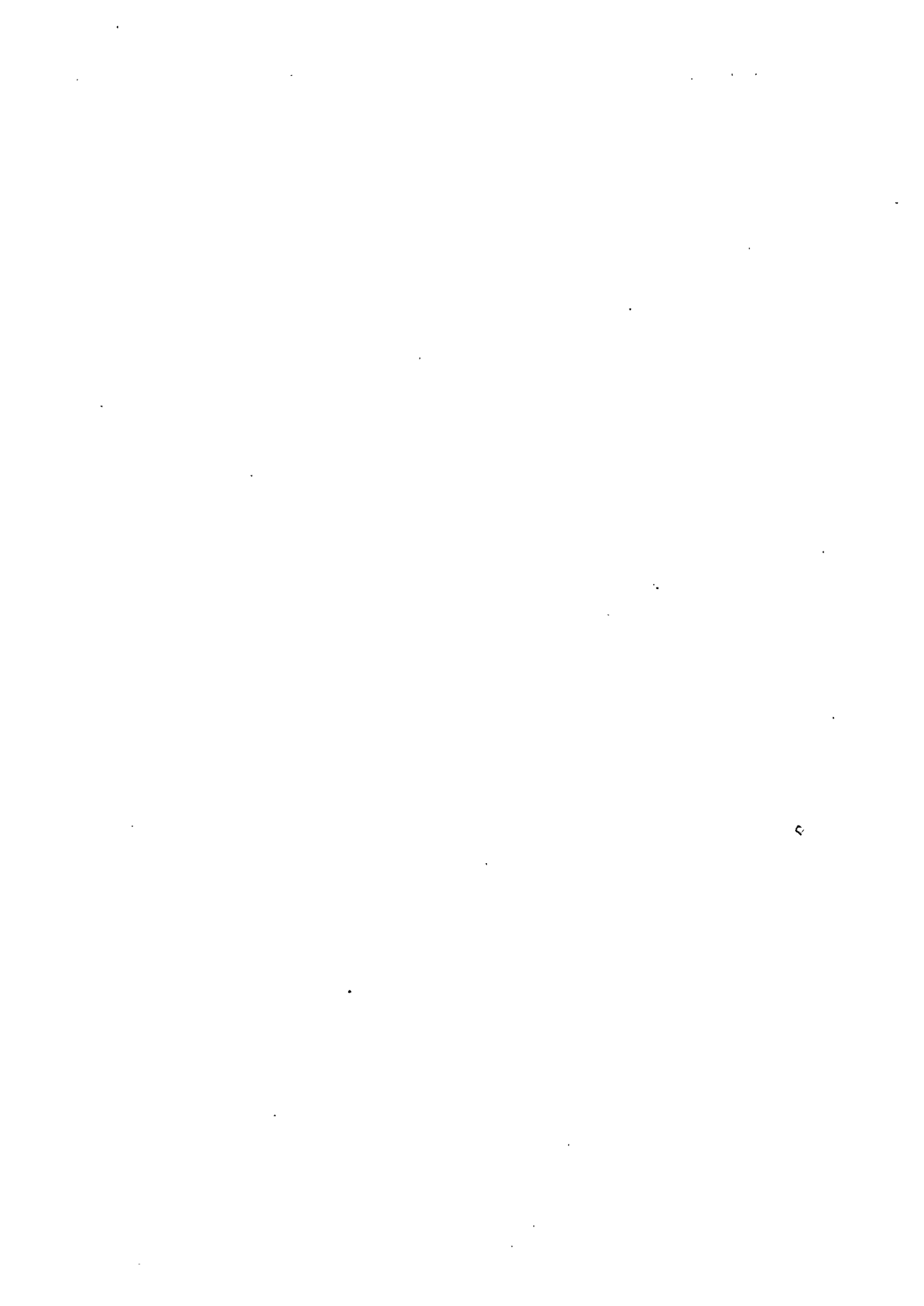
LASEÅREN 1905—1908

AFGIFVEN AF ÖFVERSTYRELSEN FÖR SKOLVÄSENDET

HELSINGFORS 1910
KEJSERLIGA SENATENS TRYCKERI.

Underdånig berättelse

öfver elementarläroverkens i landet verksamhet för tiden från den 1 september 1905 till den 1 september 1908, afgifven af Öfverstyrelsen för Skolväsendet jämlikt § 12 i det af Hans Kejsrerliga Majestät den 18 oktober 1898 för Öfverstyrelsen fastställda nådiga reglemente.

De mest betydande åtgärder, hvilka under denna treårsperiod vidtagits rörande elementarläroverken, hafva föranledts af de förhållanden, hvilka under de föregående åren hade gjort sig gällande inom landets skolväsende. Sålunda hafva åter nya provisoriska läroplaner fastställts för elementarläroverken, hvilka efter sagda läroplaners trädande i kraft återförts till i det närmaste den ställning, de innehade före införandet af 1901 och 1903 års läseplaner. Den utveckling, som efter år 1905 kunnat iakttagas på samhällets alla områden, har visat sig i olika, delvis synnerligen vidtstående reformförslag rörande skolväsendet, i hvilkas realiserande man under detta tidsskede likväl icke hunnit längre än till förberedande åtgärder.

Antalet lyceer har blifvit oförändradt, dock med sådan ökning, att vid normallyceerna fullständiga reallinjer inrättats. Sålunda hafva fortfarande 26 lyceer varit i verksamhet. Af dem voro 16 klassiska och 10 reala. I fråga om undervisningsspråket har vid de klassiska lyceerna ingen förändring försiggått, i det att 11 af dem haft finska, 5 däremot svenska såsom undervisningsspråk. Då vid reallyceet i Uleåborg förändringen af undervisningsspråket på flertalet klasser försiggått, kan detta lyceum numera betraktas såsom finskspråkigt. Sålunda äro af reallyceerna 8 finsk- och 2 svenskspråkiga.

Antalet af de af staten upprätthållna elementarskolorna har under denna period förblifvit det samma som förut. Af dem finnas 3 finsk- och 4 svenskspråkiga. Samtliga dessa läroanstalter hafva under denna treårsperiod omorganiserats till femklassiga.

Antalet finskspråkiga fruntimmersskolor har ökats med två, efter det nya fruntimmersskolan i Helsingfors vid början af läsåret 1905—06 samt den af staten i Tammerfors inrättade fruntimmersskolan vid ingången af läsåret 1908—09 vidtagit med sin verksamhet. Då svenska fruntimmersskolans i Uleåborg omorganisering till femklassig samskola numera slutförts, har antalet svenskspråkiga fruntimmersskolor nedgått med en. Det fanns sålunda vid utgången af denna period inalles 15 fruntimmersskolor, af hvilka 11 finsk-

och 4 svenskspråkiga. För tillgodoseende af den högre kvinnobildningen ha under nu ifrågavarande tidsskede i Helsingfors inrättats finskspråkiga, till universitetet ledande fortsättningsklasser.

De olika läroverken hade under denna treårsperiod följande antal elever:

Lyceerna:

	Klassiska	Reala	Summa
1905—06	3 659	2 393	6 052
1906—07	3 773	2 437	6 210
1907—08	3 915	2 511	6 426

Elementarskolorna:

1905—06	488
1906—07	546
1907—08	622

Fruntimmersskolorna:

1905—06	3 045
1906—07	3 165
1907—08	3 149

Såsom af ofvanstående uppgifter synes, har antalet elever i de skilda slagen af läroverk i allmänhet varit i stigande. Så är fallet äfven med elementarskolornas elevnumerär, hvilken under senaste treårsperiod något minskades. Nu rådande gynnsammare förhållande är en naturlig följd däraf, att samtliga dessa läroverk under nu ifrågavarande tid utvidgats till femklassiga. Fruntimmersskolornas elevantal har öfverhufvud under de skilda åren hållit sig relativt oförändradt. Den i dem framträdande obetydliga ökningen kommer sig där-af, att ett nytt sådant läroverk i Helsingfors successivt utvidgats.

Efter modersmålet fördelade sig eleverna på följande sätt:

i Lyceerna:

	1905—06	1906—07	1907—08
Finskspråkiga	4 182	4 292	4 454
Svenskspråkiga	1 824	1 869	1 921
Med något annat språk	46	49	51

i Elementarskolorna:

Finskspråkiga	220	232	201
Svenskspråkiga	265	312	414
Med något annat språk	3	2	7

i Fruntimmersskolorna:

	1905—06	1906—07	1907—08
Finskspråkiga	1 885	1 993	2 071
Svenskspråkiga	1 110	1 124	1 034
Med något annat språk	50	48	44

För hvarje af periodens tre läseår har Öfverstyrelsen särskildt publicerat statistiska öfversikter öfver elementarläroverkens tillstånd och verksamhet. En mera detaljerad redogörelse för hit hörande förhållanden är därför icke här af nöden.

Följande framställning lämnar först en öfversikt af de viktigaste förordnanden och åtgärder beträffande såväl statsskolor som privatläroverk. Därefter redogöres för de åtgärder och förändringar, hvilka hänföra sig till särskilda statsläroverk och deras lärarepersonal, hvarefter till sist följa uppgifter rörande de privata läroanstalterna.

I. Allmän öfversikt.

Från tiden före fastställandet af elementarläroverkens nya läseplaner böra från förra hälften af läseåret 1905—06 nämnas en del åtgärder, hvilka afsågo att aflägsna vissa inom skolverket rådande oegentligheter.

I föregående treårsberättelse har redan omtalats, att Öfverstyrelsen, anbefalld att afgifva utlåtande rörande 1904—1905 års Ständers underdåniga petition angående särskilda af den under de föregående åren rådande regimen framkallade missförhållanden inom skolväsendet, den 17 oktober 1905 på anförda grunder i alla afseenden understödde landtdagens petition:

I.

a) att undervisningen i ryska språket vid statens elementarläroverk och med dem jämförliga privata läroverk finge samma ställning, som den i allmänhet innehade vid dessa läroverk före år 1901.

b) att undervisningen i ryska språket vid de under åren 1903 och 1904 af staten öfvertagna fruntimmersskolorna måtte få samma ställning, som den för närvarande i öfriga fruntimmersskolor innehar.

II.

att åt de privata läroverken statsbidrag måtte beviljas utan sådana inskränkningar, som beträffande undervisningen i ryska språket under senaste tider gjorts i den eleverna vid dessa läroverk tillerkända rätt att efter pröfning vinna befrielse från vissa läroämnen; samt

att de privata läroverken äfven i öfrigt måtte bibehållas vid den rätt att ordna sin undervisning, som de intill senaste tid egt.

III.

att de före utfärdandet af förordningen af den 31 juli 1902 tillämpade stadganden angående besättandet af läraretjänsterna vid landets elementarläroverk och fruntimmersskolor åter måtte blifva gällande; samt

att den i förenämnda författning stadgade ordningen för besättande af öfverdirektörsadjointsbefattningen vid Skolöfverstyrelsen äfvensom af öfverinspektorstjänsterna måtte ändras därhän, att utnämningarna till dessa tjänster framdeles skulle ske på grund af ansökan och förslag.

IV.

att olagligheter och missförhållanden af ofvanantydd (i Ständernas motivering närmare framhållen art) måtte omedelbart aflägnas och särskildt allt obehörigt öfvervakande af skolorna upphöra.

Därförinnan hemställde Öfverstyrelsen den 30 augusti 1905, sedan skolorådet för fruntimmersskolan i Sordavala anhållit om vidtagande af sådan åtgärd, att läroplanen för nämnda fruntimmersskola skulle uppgöras i öfverensstämmelse med de för de finska fruntimmersskolorna i Helsingfors och Viborg gällande läseplanerna, under omfattande af skolorådets framställning i underdånighet, huruvida icke de af skolorådet föreslagna åtgärderna kunde vidtagas.

Då fråga väckts om en kännbar minskning af de i landets lyceer för ryska språket anvisade lärotimmarna, hemställde Öfverstyrelsen den 24 oktober 1905 till Kejsrerliga Senatens pröfning, huruvida icke, under afvaktan på frågans slutliga afgörande, för närvarande lediga eller ledig-blifvande kollega- och lektorstjänster borde lämnas obesatta och handhafvas af vikarier, hvilka skulle ega rätt att åtnjuta med tjänsterna förenade löneförmåner oafkortade, efter det skolstatens pensionskassa under ett års tid från dem uppburit stadgad lönebesparing. Några dagar senare, den 27 oktober 1905, hemställde Öfverstyrelsen, som i skrifvelse af den 13 juli 1904 af Kejsrerliga Senaten anbefallts att bland annat afgifva förslag till förbättrande af undervisningen i ryska språket i landets fruntimmersskolor, under hänvisning till sitt utlåtande af den 17 innevarande oktober, till Kejsrerliga Senatens pröfning, huruvida någon förbättring af undervisningen i ryska språket vid landets fruntimmersskolor vore af behovet påkallad och huruvida icke i samband härmed den i Öfverstyrelsens till Kejsrerliga Senaten den 15 november 1904 aflättna skrifvelse väckta frågan om dessa läroverks utvidgande med en sjätte klass för närvarande finge förfalla.

Till Öfverstyrelsens förra förslag, rörande besättandet af läraretjänsterna i ryska språket, fann Kejsrerliga Senaten den 23 november 1905 godt bifalla.

Den i slutet af oktober och under de första dagarna af november år 1905 inträffade storstrejken inverkade störande äfven på verksamheten i skolorna, hvarför Öfverstyrelsen den 31 oktober 1905 påbjöd, att arbetet vid läroanstalterna såväl i Helsingfors som i landsorten skulle inställas under högst en veckas tid. Ordnade förhållanden inträdde åter genom det af Hans Kejsrerliga Ma-

jestät den 4 november 1905 utfärdade manifestet rörande åtgärder för den lagliga ordningens återställande i landet. Genom detta manifest upphäfdes bland annat förordningen af den 31 juli 1902 angående ändring af särskilda stadganden rörande besättandet af särskilda tjänster vid finska civilstaten, på grund hvaraf Kejserliga Senaten, såsom Öfverstyrelsen i skrifvelse från Ecklesiastik-Expeditionen af den 23 november 1905 underrättades, icke längre till behandling upptog besättandet af skoltjänster, utan återställdes i fråga om dessa tjänsters besättande den ordning, hvilken härvid varit rådande före utfärdandet af nämnda förordning.

Efter det nådiga manifestet af den 4 november utkommit, ingick Öfverstyrelsen den 8 november 1905 till Hans Kejserliga Majestät med följande underdåniga hemställan:

Genom nådiga manifestet af den 4 innevarande november har Eders Kejserliga Majestät, i enlighet med Ständernas underdåniga petition af den 31 december 1904, i nåder utfärdat föreskrift icke blott angående lagliga förhållandens återställande i landet utan äfven beträffande andra vidlyftiga reformer i vårt land. I samband härmed har äfven den tidigare gällande ordningen vid besättandet af tjänster, bland annat inom skolväsendet, nådigst återställts. I betraktande häraf synes tvifvel icke råda därom, att jämväl öfriga under de senaste åren yppade missförhållanden och bristfälligheter inom landets skolväsende komma att underkastas nådig pröfning och af behovet påkallad rättelse. Såsom närmare framgår af Öfverstyrelsens den 17 sistlidne oktober till Kejserliga Senaten aflåtna skrifvelse, rörande en annan af landets Ständer vid senaste landtdag framställd underdånig petition med anledning af särskilda på skolans gebit rådande missförhållanden, hafva de väsentliga af dessa kommit sig så väl af det onaturligt stora, af den senast rådande regimen påbjudna timantalet för ryska språket i de läseplaner, hvilka faststälts till iakttagande i landets publika likasom och privata elementarläroverk äfvensom i de nyss inrättade fruntimmersskolorna i Sordavala och Nikolaistad, som äfven af privatläroverkens jämväl i andra afseenden inskränkta frihet i fråga om undervisningens ordnande.

De i elementarläroverken tidigare tillämpade läroplanerna, hvilka fastställdes för en del reallyceer den 7 juni 1893 och för klassiska lyceer den 19 augusti 1896, äro icke heller utan sina brister, utan erfordra nogsam samt förbättring, hvarjämte organisationen af elementarläroverken särskildt i fråga om de s. k. bottenklasserna och deras lärokurser lämna rum för många önskningsmål. Men då vidtagandet af hithörande förändringar fordra tid, emedan det först efter en noggrann, mångsidig och sakkunnig granskning blir möjligt att uppgöra förslag till sådana och upptaga dem till pröfning, så vore en återgång till nyssnämnda, i landets elementarläroverk tidigare tillämpade läroplaner och en öfvergång till den i landets öfriga fruntimmersskolor gällande läroplanen jämväl i de nyinrättade fruntimmersskolorna i Sordavala och Nikolaistad enligt Öfverstyrelsens tanke egnad att tillsvidare aflägsna de mest i ögonen fallande af nu rådande missförhållanden i fråga om undervisningens ordnande vid dessa läroverk. Om härjämte privatskolorna skulle tryggas vid sin förut innehafda rättighet i fråga om undervisningens ordnande, så kunde enligt Öfver-

styrelsens mening vida kretsar af vårt folk med lugn emotse öfriga nödiga reformer inom ifrågavarande gebit.

Beträffande sättet, på hvilket ifrågavarande utbyte af läroplaner borde verkställas, så skulle, enligt Öfverstyrelsens tanke, de här af härflytande fördelarna i förhållande till därmed förenade kostnader och möjliga olägenheter vara så stora, att utbytet med det snaraste borde verkställas och tillika så fullständigt som möjligt.

På grund af hvad Öfverstyrelsen sålunda framhållit, får Öfverstyrelsen i underdånighet hemställa:

att läseplanerna af den 7 juni 1893 och den 19 augusti 1896 från början af instundande vårtermin finge fullständigt införas i vederbörande läroverk och i dem till en början göras endast sådana mindre jämkningar, som af förhållandena till äfventyrs fordras;

att från samma tid den i landsortens fruntimmersskolor öfver hufvud följda läseplanen skulle tillämpas äfven i de nyss inrättade fruntimmersskolorna i Sordavåla och Nikolaistad;

att dessa läseplaner sedan finge följas tillsvidare, till dess att nya läseplaner blifvit uppgjorda, granskade och fastställda;

att Öfverstyrelsen finge bemyndigande att i sinom tid göra framställning om beviljande af erforderliga medel till betäckande af de kostnader utöfver de i utgiftsstaten upptagna belopp, hvilka af ofta nämnda förändringar förändras;

att åt privatskolorna i fråga om undervisningens ordnande skulle medgifvas samma frihet, som dessa läroverk tidigare åtnjutit, samt

att en af sakkunniga personer, däribland universitets- och skollärare sammansatt kommitté finge i uppdrag att afgifva utlåtande och förslag angående nödiga förändringar i elementarläroverkens och fruntimmersskolornas organisation äfvensom beträffande för dessa läroverk gällande läseplaner och kurser.

De flesta af dessa förslag kommo till verkställighet, då Hans Majestät Kejsaren, vid underdånig föredragning af Finlands Ständers petition af den 10 april 1905, i nåder den 12 (25) januari 1906 täcktes tillåta Senaten att tillsätta en kommitté af sakkunniga personer för uppgörande af förslag till nödiga reformer i fråga om elementarläroverkens och fruntimmersskolornas organisation äfvensom dessa läroanstalters läseplaner och kurser. Tillika fann Hans Kejsarliga Majestät godt påbjuda att det genom läseplanerna af år 1903 för ryska språket föreskrifna antalet veckotimmar i elementarläroverken i Finland skall, från början af detta läseår, tillsvidare och till dess kommittén blir färdig med sitt uppdrag, inskränkas enligt följande grunder:

1) att i reallyceerna i landet, Viborgs län oberäknadt, samt i med dem jämförliga privata läroanstalter ryska språket skall läsas under 24 äfvensom i klassiska lyceer under 20 veckotimmar;

2) att vid klassiska och reallyceer äfvensom med dem jämförliga privata läroverk, hvilka äro förlagda till städer inom Viborgs län, ryska språket skall läsas under 30 timmar i veckan;

3) att vid fruntimmersskolan i Sordavåla stad ryska språket fortsättningsvis skall läsas under 24 timmar i veckan;

4.) att för manliga elever i landets samtliga läroanstalter obligatorisk undervisning i ryska språket framgent skall bibehållas, utan rätt för dem att utbyta detta ämne mot något annat sådant.

Vid föredragning af ofvan anförda Kejsrerliga befallning af den 25 januari 1906 anmodade Senaten den 1 februari 1906 Öfverstyrelsen att vidtaga nödiga åtgärder, för att de angående minskande af undervisningstimmarna i ryska språket gifna föreskrifterna så vidt möjligt genast komme att iakttagas i vederbörande läroanstalter, samt att dessutom i god tid till Kejsrerliga Senaten inkomma med fullständiga förslag till provisoriska läseplaner för landets klassiska och reallyceer äfvensom för finska fruntimmersskolan i Sordavala, afsedda att tillämpas från början af första läseår.

Jämte det Öfverstyrelsen den 2 februari 1906 beslöt tillsända föreståndare och föreståndarinnor för de privata läroverken afskrift af anförda nådiga föreskrift, uppmanade den i skrifvelse af samma dag rektorerna för elementarläroverken äfvensom föreståndarinnan för svenska realläroverket i Uleåborg att enhvar, efter vederbörande lärarekollegiers hörande, i sina respektiva läroverk omedelbart vidtaga sådan minskning i timantalet för undervisningen i ryska språket, som i nämnda skrifvelse föreskrives, med iakttagande att undervisningen i detta språk helt och hållet upphör på I klassen, att undervisning däri på II klassen meddelas under fyra veckotimmar samt att undervisningen i detta ämne fortsättes på följande klasser så, att de för denna undervisning anvisade timmarna i ett fullständigt lyceum sammanlagdt uppgå till det antal, som i Kejsrerliga Senatens skrifvelse påbjudes. Sålunda ledigblifna timmar skulle på lämpligaste sätt fördelas mellan öfriga å respektiva klasser förekommande ämnen, hvarjämte undervisningen i gymnastik, så vidt möjligt, borde få plats inom ramen för dagens vanliga lektioner. Och egde ofvannämnde rektorer äfvensom föreståndarinnan sedermera till Öfverstyrelsen insända afskrift af den läroplan och den timfördelning lärarena emellan, hvilken af dem på grund häraf antagits, samt före den 15 instundande mars till Öfverstyrelsen insända förslag till läroplan, afsedd att i respektiva läroverk tillämpas från början af nästa läseår.

Föreståndarinnan för finska fruntimmersskolan i Nikolaistad anmodades af Öfverstyrelsen att omedelbart afbryta undervisningen i ryska språket vid skolan samt vid densamma införa den för landsortens fruntimmersskolor den 19 mars 1886 fastställda läseplanen, jämte det tjänstförrättande föreståndarinnan för finska fruntimmersskolan i Sordavala affordrades utlåtande och förslag angående sådan förändring af skolans läseplan, som af ofvan anförda nådiga föreskrift kunde påkallas.

Efter det lärarekollegierna vid ofvannämnda läroverk till fullgörande af Öfverstyrelsens anmodan insändt förslag till läseplaner, afsedda att i respektiva läroanstalter tillämpas från början af närmaste läseår, uppgjorde Öfverstyrelsen på grund häraf sina allmänna förslag. Då dessa förslag den 25 april 1906 till Hans Kejsrerliga Majestät af Öfverstyrelsen insändes, framhöll Öfverstyrelsen, att den, med hänsyn till läseplanernas provisoriska natur, i likhet med flertalet lärarekollegier dragit sig för djupare gående principiella

ändringar i fråga om antalet skilda läroämnen och dessas ställning. Öfverstyrelsen hade sålunda icke ansett skäl föreligga att i dessa provisoriska läseplaner upptaga nya undervisningsämnen, ehuru visserligen undervisningsämnen sådana som psykologi, teckning (i klassiska lyceer), stenografi, hvilka från en del skolor föreslagits, nogsamnt kunde förtjäna något rum i våra lärda skolors läseplaner. Naturalhistoria och geografi, för hvilka ämnen ett större timantal och en fördelaktigare ställning på skolans högre klasser offentligen påyrkats och be- träffande hvilka de från olika läroverk inkomna förslagen mest afveko från hvar- andra, borde enligt Öfverstyrelsens mening få sin plats hufvudsakligen på de lägre stadierna och timantalet för dessa ämnen under beaktande af öfriga under- visningsämnens kraf ökas proportionsvis endast i den mån timmar skulle finnas disponibla för dem. Vid flere läroverk hade man uppburit en tanke, hvilken ej heller för Öfverstyrelsen var främmande, enligt hvilken det föreslagits att timan- talet på de olika klasserna skulle inskränkas till 30, sålunda att samtliga gymna- stiktimmor skulle få plats bland dagens vanliga 5 lärotimmar. En dylik anord- ning kunde visserligen vara egnad att förebygga öfveransträngning af eleverna, men enligt Öfverstyrelsens tanke syntes detta förslag likväl icke önskvärdt med hänsyn därtill, att därigenom öfriga ämnen skulle beröfvas en undervis- ningstimme på hvarje klass. För de dagar, då timantalet på en klass en- ligt nuvarande ordning komme att uppgå till 6, kunde vid uppgörandet af läseordningen den egentliga ramen för lektionerna lätt utvidgas, hvarigenom eleverna icke vore tvungna att på eftermiddagen komma till skolan särskildt för denna 6:tte timme.

Under beaktande af lärarekollegiernas önskningsmål, så långt sådant var möjligt, och under hänvisning till de synpunkter, som i fråga om de olika läroämnenas i våra skolor ställning och behof af Öfverstyrelsen framhållits i dess till Kejsarliga Senaten den 17 oktober 1905 afgifna utlåtande, angå- ende inom skolväsendet rådande missförhållanden, hemställde Öfverstyrelsen i underdånighet i början af följande läseår, att nedanstående läseplaner måtte tillsvidare fastställas,

1) För klassiska lyceer:

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Summa
Religion	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Undervisningsspråket	5	4	2	2	2	3	3	3	24
Det andra inhemska språket	5	4	3	2	2	2	2	2	22
Ryska språket	—	4	3	3	2	3	3	2	20
Latin	—	—	7	7	6	6	6	6	38
Tyska språket	—	—	—	—	4	4	3	3	14
Grekiska språket (frivilligt)	—	—	—	—	(2)	(3)	(3)	(2)	(10)
Franska språket (frivilligt)	—	—	—	—	—	(2)	(2)	(2)	(6)
Geografi och historia	5	4	4	4	3	4	3	4	31
Matematik	5	4	5	5	4	4	5	5	37
Fysik	—	—	—	—	—	—	2	2	4

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Summa
Naturalhistoria	2	2	2	3	3	—	—	—	12
Skönskrifning	2	2	—	—	—	—	—	—	4
Sång	2	2	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	4(6)
Gymnastik	3	3	3	3	3	3	2	2	22
Summa	31	31	31	31	31	31	31	31	248
			(32)	(32)	(34)	(37)	(37)	(36)	(270)

Hvad läseplanen för normallyceerna beträffar, komme den att afvika från ofvanstående allmänna läseplan för de klassiska lyceerna däri, att vid sagda läroverk, jämlikt den för dem tidigare gällande ordningen, grekiska språket på klasserna V—VIII skulle vara valbart mot ryska.

2.) För Reallyceer.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Summa
Religion	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Undervisningsspråket	5	4	2	2	2	3	3	3	24
Det andra inhemska språket	5	4	3	2	2	2	2	2	22
Ryska språket	—	4	4	4	3	3	3	3	24
Tyska språket	—	—	4	4	3	3	3	3	20
Franska språket.....	—	—	—	—	—	4	4	4	12
Engelska språket (frivilligt)	—	—	—	—	—	—	(2)	(2)	(4)
Geografi och historia	5	4	4	4	4	3	3	4	31
Matematik	5	4	5	5	4	4	6	5	38
Naturlära	—	—	—	—	3	3	2	2	10
Naturalhistoria	2	2	2	3	3	—	—	—	12
Skönskrifning.....	2	2	—	—	—	—	—	—	4
Teckning	—	—	2	2	2	1	1	1	9
Sång	2	2	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	4(6)
Gymnastik	3	3	3	3	3	3	2	2	22
Bokföring (friv.)	—	—	—	(1)	(1)	—	—	—	(2)
Summa	31	31	31	31	31	31	31	31	248
			(32)	(33)	(33)	(32)	(34)	(34)	(260)

Med hänsyn därtill att de vid realläroverket i Mariehamn i det andra inhemska språket uppnådda resultaten icke syntes tillfredsställande, hvilket åtminstone till en del hade sin orsak i på orten rådande säregna språkförhållanden, ansåg Öfverstyrelsen sig ega skäl till Hans Majestäts afgörande öfverlämna ett från skolan uttaladt önskningsmål, att vid läroverket timantalet

för de inhemska språken finge ordnas sålunda, att lektionerna i det andra inhemska språket i någon mån ökades, t. ex. med två timmar, hvilka kunde tagas från undervisningsspråket.

I fråga om läroverken inom Viborgs län, i hvilka 30 veckotimmar anvisats för ryska språket, djärfdes Öfverstyrelsen, under åberopande af sin skrifvelse af den 30 sistvike mars, i djupaste underdånighet antaga att nämnda läroverk, i enlighet med det önskningsmål, som enhälligt uttalats vid möte af vid nämnda läroverk anställda lärare och medborgare i östra Finland, skulle komma att likställas med läroanstalterna i öfriga delar af landet. Vid sådant förhållande hade uppgörandet af en särskild läroplan för ifrågavarande läroverk enligt Öfverstyrelsens tanke syntes åtminstone för närvarande onödigt.

I enlighet med Öfverstyrelsens ofvan anförda förslag fann Kejserliga Senaten den 16 augusti 1906 för godt fastställa provisoriska läseplaner för landets klassiska och reallyceer, motsvarande läroverk inom Viborgs län undantagna, att iakttagas tillsviðare från början af instundande läseår, likväl sålunda, att vid realläroverket i Mariehamn, om sådant nödigt pröfvas, lektionerna i finska språket få ökas med högst två, hvilka timmar tagas från skolans undervisningsspråk.

I fråga om normallyceernas läseplan fann Kejserliga Senaten, då landets Generalguvernör, under beaktande af stadgandet i punkt 4. af det till Öfverstyrelsen aflättna nådiga förordnandet af den 1 februari innevarande år, icke ansett sig kunna bifalla därtill, att ryska språket på dessa läroverks fyra högre klasser skulle vara valbart mot grekiska, godt anbefalla Öfverstyrelsen att med det första till Kejserliga Senaten inkomma med nytt förslag till läseplan för nämnda lyceer, med iakttagande att äfven deras elever skulle såsom obligatoriskt ämne läsa ryska språket under 20 timmar i veckan.

Jämlikt denna befallning anmodade Öfverstyrelsen den 20 augusti 1906 vederbörande rektorer för normallyceerna att, under beaktande af Kejserliga Senatens här anförda föreskrifter, till Öfverstyrelsen insända förslag till provisoriska läseplaner för nämnda lyceer.

Sedan Öfverstyrelsen sålunda vidtagit åtgärd för utförande af Kejserliga Senatens föreskrift, fann Öfverstyrelsen likväl den 22 augusti 1906, med hänsyn därtill att frågan om hela vårt skolväsendes inre organisation i all sin utsträckning var föremål för behandling af en jämlikt Hans Kejserliga Majestäts nådiga befallning tillsatt kommitté och det nu gällde endast provisoriska läseplaner, det för sin plikt att, med fasthållande af normallyceernas ändamål, att för sina elever öppna vägen till klassisk bildning och sålunda bereda dem tillfälle äfven till inhemtande af grekiska språket, äfvensom med beaktande af nämnda lyceers speciella uppgift att handleda lärarekandidater, jämväl dem som hade för afsikt att blifva lärare i grekiska språket, nu ingå till Hans Kejserliga Majestät med anhållan därom, att undervisningen i ryska och i grekiska språket i hvarterdera normallyceet i nåder måtte provisoriskt ordnas sålunda, att eleverna skulle erbjudas tillfälle att från och med V klassen utbyta ryska mot grekiska, hvilket språk äfven härintills varit valbart mot det förra, tills den ofvan nämnda skolkommittén hunnit uppgöra sitt förslag till frågans ordnande och ärendet blifvit af Hans Kejserliga Majestät slutligen afgjort.

Normallyceernas rektorer uppgjorde i samråd med hvarandra förslag till frågans ordnande, och beslöt Öfverstyrelsen den 7 september 1906 att, under fullt omfattande af det gjorda förslaget och med åberopande af sin öfverföräldra, i ärendet gjorda underdåniga hemställan af den 22 augusti, till Hans Kejsersliga Majestäts pröfning öfverlämna, huruvida icke nådig föreskrift kunde gifvas därom, att förhållandet mellan undervisningen i det ryska och det grekiska språket i normallyceerna skulle ordnas enligt ifrågavarande förslag. Ärendet afgjordes äfven i denna riktning, då Hans Majestät, på Kejsersliga Senatens underdåniga framställning, den 10/23 oktober 1906 täcktes i nåder förordna, att den genom nådiga brevet af den 19 augusti 1896 medgifna rättigheten att vid den klassiska linjen af finska och svenska normallyceet i Helsingfors å läroverkens högre klasser utbyta undervisning i ryska språket mot sådan i grekiska fortsättningsvis skall förbifva gällande, tills att den till dryftning åt en kommitté af sakkunniga personer lämnade frågan om reformering af landets läroanstalter blifvit afgjord.

Jämlikt anmodan af Öfverstyrelsen af den 2 februari 1906 föreslog tjänstförrättande föreståndarinnan för fruntimmersskolan i Sordavala i skrifvelse af den 7 i samma månad att, räknadt från den 15 februari sagda år, i skolan finge följas ett till skrifvelsen bifogadt förslag till läseplan, hvori för ryska språket hade upptagits, såsom äfven tidigare, 24 veckotimmar, men enligt hvilket eleverna finge antingen byta detta språk mot den längre kursen i tyska eller franska språket eller jämte undervisning i någotdera af dessa språk därjämte åtnjuta undervisning i ryska under 24 timmar. Då det förra förslaget enligt Öfverstyrelsens tanke var det enda, som ur pedagogisk synpunkt kunde förordas, och då det syntes stå i öfverensstämmelse med det allmänna stadgandet i punkt 4 i Kejsersliga Senatens skrifvelse af den 1 februari, hvilket stadgande innehåller att ryska språket är obligatoriskt läroämne i landets samtliga läroanstalter endast för gosselever, ansåg sig Öfverstyrelsen den 13 februari 1906 böra till Hans Kejsersliga Majestäts nådiga pröfning öfverlämna, huruvida icke nämnda läseplan i den af Öfverstyrelsen förordade formen finge under pågående läsetermin i skolan tillämpas; äfvensom huruvida icke Öfverstyrelsen kunde erhålla befogenhet att före början af nästa läsetermin till Hans Kejsersliga Majestät inkomma med underdånigt förslag till sådana eventuella förändringar, som på grund af vunnen erfarenhet till äfventyrs blifva nödiga i sagda läseplan. I samband härmed öfverlämnade Öfverstyrelsen, under åberopande af sitt under den 17 oktober 1905 afgifna utlåtande angående inom skolväsendet rådande missförhållanden, till Hans Kejsersliga Majestäts nådiga pröfning en af lärarekollegiet vid fruntimmersskolan i Sordavala gjord framställning därom, att ryska språket vid detta läroverk skulle få samma plats, som vid motsvarande skolor i Viborg och Helsingfors.

Vid ärendets föredragning den 7 mars 1906 fann Kejsersliga Senaten nådiga förfogandet af den 25 januari 1906 tydligt därutinnan, att vid ifrågavarande läroverk ryska språket inom läroplanen skall tillsvidare läsas under 24 veckotimmar, likväl med rätt att utbyta detta ämne mot något annat undervisningsämne, samt befallde Öfverstyrelsen att i enlighet härmed ordna undervisningen i nämnda språk under innevarande läsetermin samt i sinom

tid uppgöra förslag till provisorisk läseplan för nämnda skola, att tillämpas från början af instundande läseår. Tillika meddelades åt Öfverstyrelsen, att Kejslerliga Senaten icke för denna gång kunnat fästa afseende vid framställningen att vid fruntimmersskolan i Sordavala ryska språket måtte komma att erhålla samma plats som vid fruntimmersskolorna i Helsingfors och Viborg.

Jämlikt sålunda erhållen befallning och sedan tjänstförrättande föreståndarinnan för fruntimmersskolan i Sordavala, efter inhämtande af lärarekollegiets åsikt, till Öfverstyrelsen inkommit med förslag till provisorisk läseplan, hemställde Öfverstyrelsen den 23 maj 1906 i underdånighet, att sagda förslag skulle fastställas till iakttagande från den 1 instundande september.

Härunder hade skollärare och -lärarinnor inom Viborgs län äfvensom utsedda ombud för ett i Sordavala hållet medborgaremöte till Kejslerliga Senaten ingifvit framställningar därom, att ryska språket i läseplanerna för läroverken i Viborgs län måtte få samma rum som vid öfriga läroverk i landet. Kejslerliga Senaten anmodade Öfverstyrelsen att inkomma med utlåtande angående dessa framställningar, och beslöt Öfverstyrelsen den 30 mars 1906 under hänvisning till sina den 17 oktober och den 8 november 1905 afgifna utlåtanden, till Hans Kejslerliga Majestäts nådiga pröfning öfverlämna, huruvida icke de af sökandena framställda önskningsmålen, hvad nu föreliggande sak beträffade, kunde förtjäna nådigt afseende. Den 23 därpå följande maj ingick Kejslerliga Senaten med en enahanda underdånig framställning därom, att vid inom Viborgs län belägna klassiska och reallyceer samt med dem jämförliga privata läroanstalter från början af första läseår, tills vidare och till dess landets skolförhållanden blifvit omorganiserade, undervisning i ryska språket finge meddelas under lika många timmar i veckan, som vid öfriga likartade läroverk i landet, samt vid fruntimmersskolan i Sordavala i lika stor utsträckning, som vid fruntimmersskolorna i Viborg.

Dessa åtgärder hade till följd att Hans Kejslerliga Majestät genom nådigt förordnande af den 7/20 augusti 1906, i enlighet med Kejslerliga Senatens underdåniga hemställan, täcktes i nåder föreskrifva, att vid klassiska och reallyceer samt med dem jämförliga privata läroanstalter i Viborgs län skall, från och med början af instundande läseår tillsvidare och intill dess undervisningsväsendet i landet blifvit omorganiseradt, meddelas undervisning i ryska språket under lika många veckotimmar, som vid landets öfriga enahanda läroanstalter, äfvensom vid finska fruntimmersskolan i Sordavala stad i samma utsträckning, som vid fruntimmersskolorna i Viborgs stad, likväl sålunda, att vid Viborgs reallyceum bibehålles det genom lektionsplanen af den 28 januari 1891 påbjudna antalet veckotimmar i ryska språket.

Vid ärendets föredragning den 29 augusti 1906 fann Kejslerliga Senaten godt förordna, att vid klassiska och reallyceer i Viborgs län, med undantag af finska reallyceet i Viborgs stad, skall under ifrågavarande tid följas de af Kejslerliga Senaten den 16 i samma månad för öfriga klassiska och reallyceer i landet fastställa provisoriska läseplaner äfvensom vid finska fruntimmersskolan i Sordavala läseplanen för fruntimmersskolorna i Viborgs stad, hvarjämte Kejslerliga Senaten anbefalldes Öfverstyrelsen att forderrammast uppgöra och till Kejslerliga Senaten insända förslag till provisorisk läseplan för finska

reallyceet i Viborgs stad, med iakttagande af stadgandet i nyssnämnda nådiga förordnande angående antalet undervisningstimmar i ryska språket vid detta läroverk.

Jämlikt anmodan af Öfverstyrelsen uppgjorde sedermera lärarekollegiet vid finska reallyceet i Viborg förslag till provisorisk läseplan för lyceet, hvilket förslag den 14 september 1906 af Öfverstyrelsen i underdånighet förordades till fastställelse. Med anledning häraf fann Kejserliga Senaten den 31 oktober 1906 godt fastställa följande provisoriska läseplan för ifrågavarande reallyceum:

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Summa
Religion	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Undervisningsspråket	5	4	2	2	2	2	2	3	22
Det andra inhemska språket	5	3	2	2	2	3	2	2	21
Ryska språket	—	5	5	5	4	4	4	3	30
Tyska språket	—	—	4	4	3	3	3	3	20
Franska språket	—	—	—	—	—	4	4	4	12
Engelska språket (frivilligt).....	—	—	—	—	—	—	(2)	(2)	(4)
Geografi och historia	5	4	4	4	4	3	3	4	31
Matematik	5	4	5	5	4	4	6	5	38
Naturlära	—	—	—	—	3	3	2	2	10
Naturalhistoria	2	2	2	2	2	—	—	—	10
Skönskrifning	2	2	—	—	—	—	—	—	4
Teckning	—	—	2	2	2	1	1	1	9
Sång	2	2	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	4(6)
Gymnastik	3	3	3	3	3	2	2	2	21
Bokföring (frivilligt)	—	—	—	(1)	(1)	—	—	—	(2)
Summa	31	31	31	31	31	31	31	31	248

Indragning af kollegatjänsterna i ryska språket.

Sedan antalet timmar för ryska språket på ofvan anfördt sätt minskats från 40 timmar vid finska reallyceet i Viborg till 30, vid öfriga reallyceer till 24 samt vid klassiska lyceer till 20 äfvensom vid finska fruntimmersskolan i Sordavala och i Nikolaistad från 24 till 8 timmar i veckan, hade behofvet af lärarekrafter för detta ämne i samma grad aftagit. Två lärare i ryska språket erfordrades, sedan saken ordnats på detta sätt, endast vid normallyceerna, där det fanns tvenne linjer, vid de med flere parallellklasser försedda reallyceerna i Helsingfors äfvensom vid finska reallyceet i Viborg, där veekotimmarna uppgingo till 30 och flere parallellafdelningar funnos. Däremot kunde i öfriga läroverk en lärare väl handhafva undervisningen i nämnda språk; och hade en sådan ordning jämväl från pågående läseårs början införts vid alla läroverk, där den andra lärarebefattningen i detta ämne

icke var ordinariter besatt. Med hänsyn härtill hemställde Öfverstyrelsen den 18 januari 1907 i underdånighet hos Hans Kejsrerliga Majestät, huruvida icke den andra läraretjänsten i ryska språket vid landets lyceer, med undantag af normallyceerna, reallyceerna i Helsingfors äfvensom finska reallyceet i Viborg, likasom ock kollegabefattningarna i samma ämne vid finska fruntimmersskolorna i Sordavala och Nikolaistad borde indragas. Under bifogande af detaljerade beräkningar öfver de kostnader, hvilka indragningen af kollega- och lektorstjänsterna skulle medföra, och utan att för egen del framställa något förslag om, hvilka af ifrågavarande tjänster borde indragas, förbehöll Öfverstyrelsen sig rätt att, sedan Hans Kejsrerliga Majestät täckts träffa afgörande i saken, få ingifva underdånigt, detaljeradt förslag rörande uppförande af de till indragning bestämda tjänsternas ordinarie innehafvare på indragningsstat äfvensom rörande öfriga åtgärder, som af indragningen möjligen kunde föranledas.

Ärendet afgjordes den 20 (7) juli, då Hans Majestät Kejsaren, på framställning af Kejsrerliga Senaten, täcktes i nåder bifalla därtill, att kollegatjänsterna i ryska språket a) vid samtliga lyceer i Finland, med undantag af finska och svenska normallyceet i Helsingfors, finska och svenska reallyceet i Helsingfors äfvensom finska reallyceet i Viborg, samt b) vid finska fruntimmersskolorna i Sordavala och Nikolaistad skola indragas från den 1 september 1907, nya stilen, äfvensom att de nuvarande kollegerna vid dessa tjänster skola uppföras på indragningsstat, med åtnjutande af de rättigheter och skyldigheter, hvilka författningesenligt tillkomma personer, hvilkas tjänster indragas. Tillika fann Hans Kejsrerliga Majestät godt i nåder berättiga Senaten att vidtaga de åtgärder, som häraf föranleddes.

Jämte det Kejsrerliga Senaten delgaf Öfverstyrelsen detta nådiga beslut, anbefalldes Öfverstyrelsen i skrifvelse från Ecklesiastik Expeditionen af den 1 augusti 1907 att ingifva närmare förslag rörande de ordinarie innehafvarens af de sålunda till indragning bestämda tjänsterna uppförande på indragningsstat samt öfriga af indragningen till äfventyrs påkallade åtgärder. Jämlikt den erhållna befallningen hemställde Öfverstyrelsen den 14 augusti 1907 i underdånighet,

att följande kolleger, räknadt från den 1 september 1907, skulle uppföras på indragningsstat, nämligen: kollegerna vid de finska klassiska lyceerna i S:t Michel Hjalmar Melker Otto Sahlan, i Jyväskylä Antti Fredrik Hassel, i Uleåborg Lars Fredrik Hagan, i Joensuu Axel Axelson och i Viborg Fredrik Maximilian Schwindt, kollegan vid svenska klassiska lyceet i Viborg Edvard Vilhelm Ahtia, kollegan vid svenska reallyceet i Åbo Naëma Adelaide Lundenius, kollegan vid finska reallyceum i Nyslott Ivar August Volde-mar Sevón samt i Åbo Emil Edvard Grönroos äfvensom kollegan Leonard Aleksanteri Lahdensuo, hvilken efter uttjänta profår den 24 sistlidne juli utnämndes till kollega i ryska språket vid finska klassiska lyceum i Tammerfors samt efter besvärstidens utgång torde blifva med fullmakt försedd;

att dessa kolleger under de två första åren af indragningstiden skulle af statsverket såsom godtgörelse uppbära: kollegerna Sahlan, Hassel, Hagan, Axelson, Lundenius och Sevón en hvar lön och arvode 3 600 mark samt arvo-

desförhöjning för femton års tjänst 2 400 mark eller 6 000 mark om året, Ahtia lön och arvode 3 600 mark, arvodesförhöjning för 10 års tjänst 1 600 mark samt dyrortstillägg 300 mark eller sammanlagdt 5 500 mark om året, Schwindt 4,700 mark om året, motsvarande 3 600 mark i lön och arvode, 800 mark arvodesförhöjning för 5 års tjänst samt 300 mark i dyrortstillägg äfvensom kollegerna Grönroos och Lahdensuo hvardera 3 600 mark om året;

att alla ofvan uppräknade kolleger, sedan två år förgått efter tiden för tjänsternas indragning, skulle erhålla full listidspension 3 500 mark om året.

Då indragningen af kollegatjänsterna i ryska språket och den därförinnan vidtagna inskränkningen af undervisningen i sagda språk komme att påkalla extra anslag till tjänstgöringsarvoden, förbehöll sig Öfverstyrelsen i underdånighet rätt att, sedan vederbörande rektorer och skolföreståndarinnor till densamma inkommit med dem affordrade förslag rörande erforderlig förhöjning af anslaget till tjänstgöringsarvoden, få afgifva underdånig, närmare detaljerad framställning i frågan. Slutligen anmälde Öfverstyrelsen i underdånighet att, då den ansåg den i Ecklesiastik Expeditionens i Kejsrerliga Senaten skrifvelse af den 23 november 1905 gifna föreskriften angående läraretjänsternas i ryska språket handhafvande tillsvidare af vikarier för upphäfd, den beslutit ordinariter besätta de lediga lektorstjänsterna i sagda språk.

Med bifall till Öfverstyrelsens hemställning föreskref Kejsrerliga Senaten den 29 augusti 1907 att ofvan uppräknade kolleger i ryska språket från den 1 instundande september skulle uppföras på indragningsstat samt till dem tidigare nämnda löneförmåner utbetalas.

Tillskott till läroverkens utgiftsstat. Minskningen af undervisningstimmarna i ryska språket och indragningen af kollegatjänsterna i samma språk hade till följd att brist uppkom i utgiftsstaten för olika läroverk. Då nämligen vid vederbörande läroverk, med iakttagande af Öfverstyrelsens den 2 februari 1906 gifna uppmaning och anvisningar, föreskrifven minskning af antalet undervisningstimmar i ryska språket vidtagits, fann Öfverstyrelsen af till densamma från elementarläroverken senare inkomna framställningar rörande denna sak, att vid de flesta läroverk utgifterna för det ökade antalet timmar i andra undervisningsämnen kunnat bestridas med i utgiftsstaten förekommande anslag, beroende detta däraf att en del läraretjänster i ryska språket icke blifvit ordinariter besatt eller handhades af ordinarie vikarier, hvarför aflöningen för dessa tjänster kunnat för ändamålet disponeras. Däremot hade vid svenska reallyceet i Helsingfors, de svenska lyceerna i Åbo, finska klassiska lyceet i Tammerfors, finska reallyceet i Nyslott, reallyceet och svenska realläroverket i Uleåborg äfvensom finska fruntimmersskolan i Sordavala förändringarna i läseplanen föranledt extra utgifter, främst af den orsak, att läraretjänsterna i ryska språket vid dessa läroverk innehades af antingen ordinarie innehafvare eller vikarie, hvilken redan tidigare hade erhållit tjänsteförordnande för hela läsåret. Med anledning häraf hemställde Öfverstyrelsen i underdånighet den 2 maj 1906, att sagda utgifter finge bestridas: vid svenska reallyceet i Helsingfors ur behållningen i anslaget för parallelklasserna och vid reallyceet i Nyslott ur det i läroverkets stat upptagna anslaget för undervisningen i latin, men att för bestridande af de extra utgifter, som af ifrågavarande

orsak föranledts vid öfriga nyss uppräknade läroverk, ur allmänna medel ett anslag af sammanlagdt 1 694 mark 85 penni måtte anvisas. Till denna Öfverstyrelsens framställning fann Kejsersliga Senaten den 29 maj 1906 godt i allo bifalla.

Då sedermera, jämlikt nådiga föreskrifterna af den 16 och den 29 augusti 1906, vid början af läseåret 1906—1907 vid landets lyceer de nya läseplanerna infördes, enligt hvilka undervisningen i ryska språket skulle omfatta vid klassiska lyceer 20 och vid reallyceer 24 timmar, utom vid reallyceet i Viborg, där antalet timmar i detta språk var 30, samt i de läseplaner, hvilka i dessa läroverk tidigare följdes, 40 timmar i veckan varit anvisade för undervisningen i ryska, blefvo sålunda vid de klassiska lyceerna 20 timmar, vid reallyceet i Viborg 10 och vid öfriga reallyceer 16 timmar i veckan lediga samt i de nya läseplanerna disponibla för andra undervisningsämnen. På grund här af och då i lyceernas anslag till tjänstgöringsarvoden 6 timmar hade beräknats för korrigering af skrifningar i ryska språket, hvilket arvode fortfarande bibehållits vid reallyceet i Viborg men i öfriga lyceer från början af läseåret 1906—1907 hade beräknats endast för 4 timmar i veckan, erfordrades för bekostande af undervisningstimmarna i öfriga i stället för ryska upptagna ämnen, efter beräkning af 140 mark för timme och under förutsättning att förhållandena vid olika läroverk skulle vara fullt enahanda, vid reallyceet i Viborg för 10 timmar 1 400 mark, vid öfriga reallyceer för 14 timmar 1 690 mark och vid de klassiska lyceerna för 18 timmar 2 520 mark. Vid lyceerna i Helsingfors, hvilka samtliga hade parallelafdelningar och där åt lärarene i ryska språket full undervisningsskyldighet kunde anvisas, användes de åt dessa afdelningar för ryska språket upptagna beloppen till bekostande af de i stället för sagda språk upptagna ämnen, hvarför det vid dessa läroverk blef möjligt att undvika alla extra utgifter. Några mera betydande utgifter för undervisningens bekostande erfordrades icke heller vid de svenska klassiska lyceerna i Borgå och Viborg äfvensom de finska klassiska lyceerna i S:t Michel, Joensuu, Jyväskylä och Uleåborg, beroende detta hufvudsakligen däraf, att vid hvarje af dessa lyceer fanns, förutom parallelafdelningar med en eller flere klasser, en extra lektorstjänst. Däremot påkallade vid öfriga lyceer förändringen af läseplanen utöfver de i ugiftsstaten intagna anslagsbeloppen följande utgifter, nämligen:

vid svenska klassiska lyceet i Åbo	1 540: —
vid de finska klassiska lyceerna:	
i Åbo	210: —
» Björneborg	2 520: —
» Tavastehus	2 830: —
» Viborg	140: —
» Kuopio	455: —
vid svenska klassiska lyceet i Nikolaistad	1 260: —
» » reallyceet i Åbo	1 120: —

vid de finska reallyceerna:

i Åbo	1 120: —
» Tammerfors	2 520: —
» Viborg	840: —
» Sordavala	2 800: —
» Nyslott	1 400: —
» Nikolaistad	1 960: —
» Uleåborg	2 380: —
eller inalles	23 095: —

Under framhållande att de vid likartade läroanstalter erforderliga olika stora tillskotten berodde, förutom af mindre ojämnheter i bedömandet af arbetet utom klass, däraf att vid en del af dessa läroverk så väl lektors- som kollegatjänsten i ryska språket var besatt, i andra åter blott den ena af dem, samt att i några klassiska lyceer lektorstjänsten i grekiska språket var besatt, medan däremot i andra af den med sagda tjänst förenade lönen författningsenligt hade tagits i anspråk den del, som varit af behovet för bekostande af undervisningen i detta språk, samt med anmälan därom att den brist, som uppkommit vid svenska klassiska lyceerna i Åbo och Nikolaistad, vid de finska klassiska lyceerna i Björneborg, Tavastehus och Kuopio äfvensom vid de finska reallyceerna i Tammerfors, Sordavala, Nikolaistad och Uleåborg, tillsvidare hade fyllts ur lönen vid lediga läraretjänsten i ryska språket, hemställde Öfverstyrelsen i underdånighet den 5 mars 1907 icke blott, att denna åtgärd blefve i nåder godkänd utan och att, för fyllande af bristen vid finska klassiska lyceet i Viborg och svenska reallyceet i Åbo äfvensom vid de finska reallyceerna i Åbo, Viborg och Nyslott, för innevarande läseår sammanlagdt 4,620 mark måtte i nåder beviljas. Till denna Öfverstyrelsens hemställning fann Kejsrerliga Senaten den 18 april 1907 godt bifalla.

Af samma orsak som under läseåret 1906—1907 blefvo äfven under läseåret 1907—1908 vid de flesta lyceer tillskott nödvändiga till de i staten upptagna anslagen för tjänstgöringsarvoden. Då dessutom, jämlikt nådig föreskrift af den 1 augusti 1907, från den 1 därpå följande september kollegatjänsterna i ryska språket indragits såväl i samtliga landsortslyceer — förutom vid reallyceet i Viborg — som ock vid de finska fruntimmersskolorna i Sordavala och Nikolaistad, voro jämväl af sådan orsak tillskott till lyceernas nyssnämnda anslag nödiga likasom ock skilda medel till bekostande af undervisningen i ryska språket vid förstnämnda fruntimmersskola.

För att erhålla utredning om de tillskott, hvilka för detta läseår af ofvan anförda orsaker voro af behovet påkallade i särskilda lyceers anslag för tjänstgöringsändamål, lät Öfverstyrelsen på grunden af den för vederbörande lyceer för pågående läseår fastställda timfördelning och för öfvertimmar beräknad ersättning äfvensom härförutom infortrade uppgifter uppgöra en förteckning, hvaraf för hvarje läroverk framgick beloppet af de ersättningar, som skulle bestridas ur anslaget till tjänstgöringsarvoden, huru stort belopp för ändamålet fanns att tillgå och huru stort tillskott härtill vid hvarje läroverk erfordrades

för arbetets regelbundna fortgång. Af denna förteckning framgick att särskildt vid de finska klassiska lyceerna i Björneborg, Tavastehus och Viborg betydligt större tillskott i anslagen erfordrades än vid andra likartade läroverk, beroende, hvad lyceerna i Björneborg och Viborg beträffade, däraf att vid dessa lyceer, såsom fallet var vid öfriga klassiska lyceer, icke fanns någon lektorstjänst i grekiska språket, samt vid lyceet i Tavastehus däraf, att anslaget till tjänstgöringsarvoden, efter afdrag af arvodet för indragna biträdande kollegatjänsten, utgjorde endast 6 130 mark. För detta lyceum hade Öfverstyrelsen på grund af lyceets stora bibliotek, i likhet med hvad förut hade skett vid en del andra lyceer, på rektors framställning höjt arvodet för biblioteksvården med 420 mark. Vid realläroverket i Mariehamn uppgick anslaget till tjänstgöringsarvoden till 5 500 mark, men, då kostnaderna för undervisningen i latin skulle ur detta anslag bestridas, kunde af detsamma för andra ändamål användas endast 2 980 mark, äfven i det fall att undervisning i nyss sagda språk icke meddelades. Till detta anslag var det således nödigt att erhålla ett tillskott af 940 mark.

Vid de finska fruntimmersskolorna i Nikolaistad och Sordavala, vid hvilka i stället för de för ryska språket anvisade 24 veckotimmarna en lika många timmar omfattande undervisning i andra läroämnen föreskrifvits hvarjämte vid den senare skolan åt ryska språket, såsom frivilligt ämne, 8 veckotimmar hade anvisats, erfordrades för undervisningens handhavande vid hvardera skolan ett belopp, som motsvarade aflöningen vid den indragna kollegatjänsten, samt dessutom vid fruntimmersskolan i Sordavala för undervisningen i ryska språket 1 120 mark.

Jämte det Öfverstyrelsen i öfriga afseenden hänvisade till den närmare motivering, som af densamma i förut åberopade skrifvelse af den 5 mars 1907 afgifvits, hemställde Öfverstyrelsen i underdånighet den 3 januari 1908 att till fyllande af i nedan nämnda läroverks anslag till tjänstgöringsarvoden under det pågående läseåret uppkommande brister följande tillskott måtte i nåder beviljas, nämligen:

för svenska klassiska lyceet i Åbo	1 540: —
» finska » » i »	70: —
» » » » i Björneborg	2 520: —
» » » » i Tavastehus	3 250: —
» svenska » » i Viborg	420: —
» finska » » i »	2 520: —
» » » » i S:t Michel	400: —
» » » » i Kuopio	105: —
» » » » i Joensuu	140: —
» svenska » » i Nikolaistad	420: —
» finska » » i Jyväskylä	155: —
» » » » i Uleåborg	1 627: 50
» svenska reallyceet i Åbo	2 520: —
» finska » i »	2 520: —
» » » i Tammerfors	2 520: —

för finska reallyceet i Sordavala	2 800: —
» » » i Nyslott	2 800: —
» » » i Nikolaistad	2 520: —
» » » i Uleåborg	2 800: —
» » » i Viborg	1 820: —
» realläroverket i Mariehamn	940: —
» finska fruntimmersskolan i Nikolaistad	3 600: —
» » » i Sordavala	4 720: —

Med godkännande af nämnda belopp för de särskilda läroverken fann Kejsrerliga Senaten den 27 februari 1908 godt för ifrågavarande behof bevilja inalles 39 477 mark 50 penni, hvarjämte Kejsrerliga Senaten bemyndigade Öfverstyrelsen att efter behof använda det i staten för innevarande år för klassiska lyceet i Tavastehus upptagna arvodet för indragna kollegatjänsten i svenska språket, 3 600 mark, till andra nödvändiga tjänstgöringsarvoden.

Skolkommitté. Jämlikt i nådig föreskrift af den 12 (25) januari 1906 erhållen rätt att tillsätta en kommitté af sakkunniga personer för att uppgöra förslag angående nödiga förändringar i elementarläroverkens och fruntimmersskolornas organisation äfvensom i de för dessa läroanstalter föreskrifna läseplaner och kurser fann Kejsrerliga Senaten den 15 februari 1906 godt till denna kommitté inkalla, till ordförande, verkliga statsrådet, filosofiedoktorn Lorenz Leonard Lindelöf och till ledamöter professorn i pedagogik och didaktik Valdemar Ruin, öfverläraren i språk vid finska normallyceet, rektorn, filosofiedoktorn Adolf Voldemar Streng, öfverläraren i religion vid svenska normallyceet, rektorn Vilhelm Teodor Rosenqvist, lektorn i matematik, fysik och kemi vid finska reallyceet i Tammerfors, filosofiedoktorn Hugo Magnus Johannes Relander, föreståndaren för finska samskolan i Helsingfors, filosofiemagistern August Robert Blomqvist, docenten i germanisk filologi, filosofiedoktorn Uno Lorenz Lindelöf, lektorn i naturalhistoria och geografi vid finska reallyceet i Åbo Don Artur Wikström, kollegan i finska och svenska vid finska reallyceet i Helsingfors, filosofiemagistern Ernst Adolf Lampén, föreståndarinnan för finska fruntimmersskolan i Helsingfors Otilia Stenbäck samt föreståndarinnan för privata svenska fruntimmersskolan i Helsingfors, filosofiemagistern Selma Elisabet Qvist, hvarjämte Kejsrerliga Senaten bemyndigade kommittén, till hvars behandling Kejsrerliga Senaten kunde öfverlämna äfven andra, framdeles sig möjligen yppande frågor, hvilka stode i samband med kommitténs åliggande, att i fråga om undervisningen i öfningsämnen äfvensom särskilda andra å kommittén ankommande detaljfrågor till sitt biträde kalla experter.

Den sålunda tillsatta kommittén vidtog med sitt arbete våren 1906. Den 20 september 1906 befriade Kejsrerliga Senaten statsrådet Lindelöf från uppdraget att tillhöra kommittén och inkallade i hans ställe till ordförande i kommittén rektorn för Kejsrerliga Alexanders Universitetet, statsrådet Edvard Immanuel Hjelt. Likaså befriade Kejsrerliga Senaten den 24 januari 1907 från medlemskap i kommittén lektorn Wikström och inkallade i hans ställe till deltagande i kommitténs arbeten kollegan vid finska klassiska lyceet i Jy-

väskylä, filosofiedoktorn Karl Engelbrecht Hirn. På begäran befriades jämväl denne den 14 februari 1907 från medlemskapet i kommittén, och inkallades i hans ställe rektorn för finska reallyceet i Nyslott, lektorn Emil Johannes Buddén.

Af kommitténs arbeten hafva under denna treårsperiod följande blifvit färdiga: betänkande rörande förslag till organisation af elementarläroverk och fruntimmersskolor; förslag att vid hvarterdera normallyceet i landet en öfverläraretjänst i naturalhistoria och geografi måtte inrättas och vid Öfverstyrelsen en öfverinspektör för sagda ämnen tillsättas, äfvensom betänkande rörande reformering af studentexamen. Den 20 mars 1908 anbefalldes Kejsersliga Senaten Öfverstyrelsen att afgifva utlåtande angående de två förstnämnda betänkningarna och den 13 därpå följande maj angående det senast nämnda betänknandet.

Lärokurser. I senaste treårsberättelse har omnämnts, att Öfverstyrelsen, sedan den på grundvalen af de år 1903 fastställda läseplanerna uppgjort förslag till lärokurser för såväl klassiska som reallyceer, den 1 april 1905 hos Kejsersliga Senaten hemställde om detta förslags fastställande. I detta förslag, vid hvars uppgörande det den 23 juli 1903 för de olika ämnena fastställda timantalet hade observerats, föreslogos kurserna i de särskilda läroämnena på olika klasser på följande sätt:

Religion.

I klassen (2 timmar).

Läsning af gamla testamentets bibliska historia. Första trosartikeln och första hufvudstycket af Luthers lilla katekes. Bibelspråk, psalmverser.

II klassen (2 timmar).

Gamla Testamentets bibliska historia afslutas. Därefter läses Jesus lefvernes historia med anslutning till nya testamentets bibliska historia och evangelierna. Tredje hufvudstycket af Luthers lilla katekes. Bibelverser.

III klassen (2 timmar).

Jesus lefvernes historia läses till slut på samma sätt som på föregående klass. Fjärde och femte hufvudstycket samt andra trosartikeln i Luthers lilla katekes. Bibelverser.

IV klassen (2 timmar).

Den apostoliska tidens kyrkohistoria på grundvalen af Apostlagerningarna och de apostoliska breffen. Tredje trosartikeln i Luthers lilla katekes. Kort inledning till nya testamentets böcker.

V klassen (2 timmar).

Af kyrkohistorian gamla och medeltiden. Öfverblick af reformationen.

VI klassen (2 timmar).

Läsningen af kyrkohistorian afslutas.

VII och VIII klassen (2 timmar).

Framställning af den kristna troslärans och etikens hufvudpunkter.
Sammanhängande bibelläsning.

Historia.

Klassiska lyceer.

I klassen (1 timme).

Skildringar till belysande af gamla tidens kulturfolks, främst grekernas historia.

II klassen (1 timme).

Historiska skildringar, särskildt ur Roms historia.

III klassen (1 timme).

Gamla tidens historia påbörjas med användning af systematisk lärobok, hvilken med tillhjälp af läsebok kompletteras.

IV klassen (3 timmar).

Gamla tidens historia läses till slut och medeltiden påbörjas. Vid sidan af systematisk lärobok användes läsebok.

V klassen (3 timmar).

Medeltidens allmänna historia afslutas, och användes vid undervisningen jämte lärobok såvidt möjligt läsebok. Motsvarande tidrymd i Finlands historia.

VI klassen (3 timmar).

Nya tidens allmänna historia till franska revolutionen och motsvarande tidrymd i Finlands historia.

VII klassen (3 timmar).

Nya tidens allmänna historia till slut och Finlands historia i sin helhet. Repetition af gamla tidens historia.

VIII klassen (3 timmar).

Medeltidens och nya tidens historia repeteras.

Reallyceer.

I klassen (1 timme).

Lika som i klassiska lyceer.

II klassen (2 timmar).

Gamla tidens historia läses till slut.

III klassen (2 timmar).

Medeltidens historia.

IV klassen (2 timmar).

Nya tidens historia till kongressen i Wien.

V klassen (3 timmar).

Nya tidens historia till slut. En kort lärokurs i Finlands historia. Botenskolas kurs repeteras.

VI klassen (3 timmar).

Vidlyftigare lärokurs i gamla och medeltidens historia.

VII klassen (3 timmar).

Vidlyftigare lärokurs i nya tidens historia. Lärokursen i Finlands historia kompletteras.

VIII klassen (3 timmar).

Lärokursen i historia repeteras.

Geografi.*Klassiska lyceer.*

I klassen (3 timmar).

Globlärans hufvudpunkter. Europas fysiska geografi repeteras. Kort öfversikt af öfriga världsdelars fysiska geografi. Finlands geografi repeteras och kompletteras. Ryssland, Skandinaviska halfön och Brittiska öarna, Mellaneuropas fysiska geografi äfvensom Danmark, Nederländerna och Belgien fullständigt.

II klassen (3 timmar).

Europas geografi till slut samt hela Asien.

III klassen (2 timmar).

De främmande världsdelarna läsas till slut. Allmänna geografins grunddrag. Lärokursen repeteras.

VIII klassen.

Något antal lärotimmar användes till en öfverblick af lärokursen i geografi.

Reällyceer.

I och II klassen.

Lika som i klassiska lyceer.

III klassen (1 timme).

De främmande världsdelarna till slut samt allmän geografi.

IV klassen (1 timme).

Lärokursen i geografi avslutas och repeteras.

VIII klassen.

Något antal lärotimmar användes till en öfverblick af lärokursen i geografi.

Matematik.

I klassen (5 timmar).

Aritmetik. De fyra räknesätten med hela tal (jämväl sorter) repeteras. Grundoperationerna med bråktal. Lösning i hufvudet och skriftligen af hithörande exempel och från det praktiska lifvets område tagna uppgifter.

Anm. Till hufvudräkning användes så vidt möjligt någon mindre del af hvarje lektion; skriftliga exempel och uppgifter utföras öfver hufvud i hemmet. Genomgångna delar af kursen repeteras efter behof. Skriftliga prof då och då.

II klassen (5 timmar).

Aritmetik. Föregående kurs repeteras. Grundoperationerna med decimaltal. Sorter fullständigt. Procenträkning. Lösning af enkel-, dubbel- och tredubbelvillkorliga reguladetri-uppgifter med utgående från enheten. Ränteräkning. Proportionsläran och dess tillämpning på enkel reguladetri. Bolagsräkning. Till klassens kurs hörande enklare öfningsexempel samt blandade aritmetiska uppgifter lösas i hufvudet och skriftligen på samma sätt som på föregående klass.

III klassen (5 timmar).

Aritmetik. Föregående kurs repeteras. Diskont- och rabatträkning (enkla exempel). Kvadratutdragning. Blandade uppgifter.

Geometri. Geometrins grundbegrepp. Rätlinjiga plana figurers grundegenskaper.

IV klassen (5 timmar).

Algebra. Grundoperationerna med hela algebraiska expressioner. Tillhörande lätta exempel och öfningar. På hvarje stadium inöfvas insättandet af bokstäfvernas talvärden i algebraiska expressioner.

Geometri. Föregående klass' kurs repeteras. Cirkelns grundegenskaper. Konstruktionsuppgifter.

V klassen (4 timmar).

Algebra. Operationer med brutna expressioner och deras tillämpning på enkla exempel. Första gradens ekvationer med en och flere obekanta. Andra gradens ekvationer med en obekant. Till klassens kurs hörande lätta exempel och problem.

Geometri. Proportionslära. Trianglars och månghörningars kongruens. Lösning af geometriska uppgifter på algebraisk väg.

VI klassen (4 timmar).

Algebra. Operationerna med bråktaal repeteras. Läran om rötter och de viktigaste operationerna med imaginära tal. Första gradens ekvationer med en och flere obekanta samt andra gradens ekvationer med en obekant repeteras, hvarvid äfven ekvationer med rötter upptagas till behandling. Till ekvationsläran hörande exempel och uppgifter.

Geometri. Föregående klass kurs repeteras. Mätning af månghörningars yttinnehåll. Mätning af cirkeln.

VII klassen.

(klassiska lyceer 4 timmar, reallyceer 5 timmar)

Algebra. Serier och logaritmer. Härtill hörande uppgifter.

Geometri. Hela rymdgeometrin. Härtill hörande uppgifter.

Trigonometri. Spetsiga vinklars trigonometriska funktioner. Lösning af rätvinkliga trianglar. Härtill hörande uppgifter.

VIII klassen.

(klassiska lyceer 4 timmar, reallyceer 5 timmar)

Trigonometri. Godtyckliga vinklars trigonometriska funktioner. Lösning af snedvinkliga trianglar. Trigonometriska uppgifter.

Hela kursen i matematik repeteras. Matematiska uppgifter.

Finska språket.

(Undervisningsspråk.)

I klassen (3 timmar).

Öfning i tydlig och rätt betonad innanläsning ur någon lärobok rörande land och folk (t. ex. Boken om Vårt Land) äfvensom reproduction af det lästa och memorering af dikter.

Några af ljudlärans hufvudpunkter. Ordklasserna. Ordens viktigaste böjningsformer och delarna i den enkla satsen. Reglerna om rättskrifning och skiljetecken. Öfningar i satsanalys.

Rättskrifningsöfningar efter diktamen.

II klassen (3 timmar).

Läsning af prosastycken rörande vårt folk, dess sagor och äldre historia (t. ex. ur Boken om Vårt Land) på samma sätt som på föregående klass. Memorering af dikter.

Den på föregående klass genomgångna lärokursen i språkläran repeteras. Formläran fullständigt. Den sammansatta satsens hufvuddelar. Öfningar i satsanalys.

Rättskrifningsöfningar efter diktamen, hvarvid särskildt afseende fästes vid användning af skiljetecken.

III klassen (2 timmar).

Läsning af prosastycken rörande Finlands historia (t. ex. ur Boken om Vårt Land) eller annan, lämplig prosaliteratur. Läsning af poesi såväl ur bok som utantill. Memoreringsöfningar.

Systematisk framställning af ljud- och formläran. Den sammansatta satsen fullständigare. Öfningar i satsanalys.

Skriftliga reproduktionsöfningar.

IV klassen (2 timmar).

Prosaliteratur och poesi samt muntliga framställningar med anslutning till det lästa.

Formlärans systematiska framställning afslutas. Satsanalys.

Omsorgsfullt förberedda berättelser och lättare skildringar skriftligen minst en gång i månaden.

V klassen (2 timmar).

Prosaliteratur och fria muntliga framställningar med anslutning till det lästa. Kort inledning till Kaleva samt dess 5 första sånger.

Satslärans hufvudpunkter.

Ämneskrifning efter omsorgsfull preparation af läraren minst en gång i månaden.

VI klassen (2 timmar).

Kalevala läses med lämpligt urval ända till Kullervo-sångerna. Prosaliteratur. Fria muntliga framställningar med anslutning till det lästa.

Ämneskrifning minst en gång i månaden på grund af preparation af läraren.

VII och VIII klassen (2 timmar på hvardera).

Kalevala läses med urval till slut. Något klassiskt verk, antingen episkt eller skådespel.

En kort lärokurs i literaturhistoria, belyst förmedels läsning å klass af lämpliga poetiska eller prosastycken.

Repetition af sådana delar af språkläran, i hvilka elevernas kunskaper det kräfvä.

Ämneskrifning, dels enligt disposition af läraren, dels utan sådan, hvarje månad, för det mesta såsom hemarbete, stundom äfven såsom arbete å klass. Fria muntliga framställningar på klass.

Svenska språket.

(Undervisningsspråk.)

I klassen (3 timmar).

Öfning i tydlig och riktigt betonad innanläsning ur någon läsebok rörande land och folk (t. ex. Boken om Vårt Land) samt reproduktion af det lästa äfvensom memorering af dikter.

Några af ljudlärans hufvudpunkter. Ordklasserna. Ordens böjningsformer och delarna af den enkla satsen. Hufvudreglerna rörande rättskrifning och skiljetecken. Öfningar i satsanalys.

Rättskrifningsöfningar efter diktamen.

II klassen (3 timmar).

Läsning af prosastycken behandlande vårt folk, dess sagor och äldre historia (t. ex. ur Boken om Vårt Land) på samma sätt som på föregående klass. Memorering af dikter.

Den på föregående klass genomgångna lärokursen i språkläran repeteras. Formläran fullständigt. Den sammansatta satsens hufvuddelar. Öfningar i satsanalys.

Rättskrifningsöfningar enligt diktamen, hvarvid särskildt afseende fästes vid användningen af skiljetecken.

III klassen (2 timmar).

Läsning af prosastycken behandlande Finlands historia (t. ex. ur Boken om Vårt Land) eller annan lämplig prosaliteratur. Läsning af poesi så ur bok som utantill. Reproduktionsöfningar.

Systematisk framställning af ljud och formläran. Den sammansatta satsen fullständigare. Öfningar i satsanalys.

Rättskrifning omväxlande med skriftliga reproduktionsöfningar.

IV klassen (2 timmar).

Prosaliteratur och poesi samt muntliga framställningar med anslutning till det lästa.

Systematisk framställning af satsläran. Satsanalys.

Omsorgsfullt förberedda berättelser och lättare skildringar skrivas minst en gång i månaden.

V klassen (2 timmar).

Läsning af lämplig poetiskt och prosaliteratur jämte fria muntliga framställningar med anslutning till det lästa.

Ämneskrifning efter sorgfällig preparation af läraren minst en gång i månaden.

VI klassen (2 timmar).

Läsning af litteratur, såväl poesi som prosa, jämte fria muntliga framställningar med anslutning till det lästa.

Ämneskrifning minst en gång i månaden enligt preparation af läraren.

VII och VIII klassen (2 timmar på vardera).

Något klassiskt arbete, vare sig berättande eller skådespel, genomgås.

En kort lärokurs i literaturhistoria, belyst förmedels lämpliga poetiska eller prosastycken, upplästa å klass.

Repetition af sådana delar af språkläran, i hvilka elevernas kunskaper det kräfvä.

Ämneskrifning, dels enligt disposition af läraren, dels utan sådan, för det mesta såsom hemarbete, stundom äfven på klass. Fria muntliga framställningar på klass.

Svenska språket.

(Det andra inhemska språket.)

I klassen (4 timmar).

Uttalsöfningar. Läse- och öfversättningsöfningar med ledning af elementarbok. Retroversioner och samtal med ledning af den lästa texten.

På grund af de i läsestyckena förekommande språkelementen inläras formlärans viktigaste delar (såsom ordklasserna, substantivens bestämda och obestämda former, artiklarna, genus och numerus hos nomen, nominas böjning, några af de viktigaste promomina, grundtalen, verbens aktiva indikativ, infinitiv samt supinum). Satsens hufvuddelar.

Rättskrifningsöfningar.

II klassen (4 timmar).

Läse- öfversättnings- och samtalsöfningar med ledning af elementarbok såsom på I klassen.

Föregående klass' kurs i språklära repeteras och med ledning af den lästa texten inläras vidare adjektivens komparation, pronominerna, verbens böjning i aktivum. Framställningen af satsbyggnaden och dess delar fortsättes.

Rättskrifning samt, med anslutning till genomgången text, öfversättningsöfningar, hvilka skrivas i häften.

III klassen (2 timmar).

Läse- översättnings- och samtalsöfningar med ledning af elementarbok såsom på föregående klass, men vid de sistnämnda öfningarna med friare behandling af texten.

Kursen i språklära på föregående klasser repeteras och kompletteras med ledning af läst text. Särskildt inöfvas passivum. Fortsatt framställning af satsbyggnaden.

Skriftliga översättningsöfningar såsom på föregående klass.

IV klassen (2 timmar).

Läsning af läsebok, innehållande lättare berättande och historisk prosa. Samtal, behandlande förut översatt text.

Repetition af formläran enligt någon kort lärobok och framställning af satsläran med ledning af läst text.

Skriftliga översättningsöfningar, hvilka ansluta sig till genomgången text, med fri behandling af densamma.

V klassen (2 timmar).

Läsning af läsebok och refereringsöfningar, såvidt möjligt med användning af sammanhängande framställning.

Systematisk framställning af satsläran.

Skriftliga översättningsöfningar såsom på föregående klass.

VI klassen (2 timmar).

Svensk litteratur. Behandling af den genomgångna texten såsom på föregående klass.

Muntliga och skriftliga översättningsöfningar.

VII klassen (2 timmar).

Svensk litteratur.

Muntliga och skriftliga översättningsöfningar.

VIII klassen (2 timmar).

Svensk litteratur.

Språkläran repeteras. Därjämte muntliga översättningsöfningar.

Skriftliga översättningar.

Såsom undervisningsspråk användes så vidt möjligt från och med första klassen svenska språket.

Finska språket.

(Det andra inhemska språket.)

I klassen (4 timmar).

Uttalsöfningar. Läse- och översättningsöfningar med ledning af elementarbok. Retroversioner och samtal med ledning af genomgången text.

Med stöd af i läsestyckena förekommande språkelement inläras form-lärans viktigaste delar (såsom ordklasserna, det hufvudsakliga af nomens böjning några af de viktigaste pronominerna, grundtalen, hos verben aktivens indikativ, infinitiv och particip). Satsens hufvuddelar.

Rättskrifningsöfningar.

II klassen (4 timmar).

Läse-, öfversättnings- och samtalsöfningar med ledning af elementar-bok såsom på I klassen.

Föregående klass' kurs i språklära repeteras och med ledning af läst text inläras vidare nominas böjning fullständigare, adjektivens komparation, pronomina, verbens böjning i aktivum. Framställningen af satsbyggnaden och dess delar fortsättes.

Med anslutning till nyss läst text öfversättningsöfningar, hvilka inskrifvas i häften.

III klassen (2 timmar).

Läse-, öfversättnings- och samtalsöfningar med ledning af elementar-bok såsom på föregående klass, men vid de sistnämnda öfningarna med friare be-handling af texten.

Föregående klassers kurs i språklära repeteras och med ledning af läst text inläras vidare den passiva eller opersonliga formen äfvensom nominalfor-merna. Framställningen af satsbyggnaden fortsättes.

Skriftliga öfversättningsöfningar såsom på föregående klass.

IV klassen (2 timmar).

Läsning af läsebok, innehållande lättare berättande och historisk prosa. Behandling af förut öfversatt text i samtal.

Användningen af verbens nominalformer inläres fullständigare. Fram-ställning af syntaktiska förhållanden, isynnerhet i bisatser, med ledning af läst text.

Skriftliga öfversättningar, hvilka ansluta sig till genomgången text, med fri behandling af densamma.

V klassen (2 timmar).

Läsning af läsebok och refereringsöfningar, såvidt möjligt med använd-ning af sammanhängande framställning.

Systematisk framställning af satsläran enligt någon kort lärobok. Skriftliga öfversättningar såsom på föregående klass.

VI klassen (2 timmar).

Finsk literatur. Behandling af öfversatt text såsom på föregående klass.

Muntliga och skriftliga öfversättningsöfningar. Språklära, isynnerhet syntax, jämsides med dessa öfningar efter behof.

VII klassen (2 timmar).

Finsk litteratur (främst någon episod ur Kalevala samt en öfversikt af innehållet i Kalevala).

Muntliga och skriftliga öfversättningsöfningar.

VIII klassen (2 timmar).

Finsk litteratur.

Språkläran repeteras. Vid sidan däraf öfversättningsöfningar.

Skriftliga öfversättningar.

Såsom undervisningsspråk användes så vidt möjligt ända från första klassen finska språket.

Tyska språket.

Klassiska lyceer.

V klassen (3 timmar).

Omsorgsfullt inöfvande af ett riktigt uttal. Läse- och öfversättningsöfningar med ledning af lämplig läsebok. Retroversioner och samtal på grund af öfversatt text.

Med stöd af i läsestyckena förekommande språkelement inläras formlärens hufvuddelar.

Skriftliga öfversättningsöfningar till befestande af inlärdas grammatikaliska detaljer.

VI klassen (3 timmar).

Läse-, öfversättnings- och samtalsöfningar med ledning af läsebok såsom på föregående klass.

Formläran genomgås fullständigt och repeteras.

Skriftliga öfningar såsom på föregående klass.

VII klassen (3 timmar).

Med ledning af läsebok fortsättningsvis läse-, öfversättnings- och samtalsöfningar. Vald prosa litteratur.

Under läsning af läsebok inläras syntaxens hufvuddelar.

Skriftliga öfversättningsöfningar.

VIII klassen (3 timmar).

Något klassiskt verk, drama eller prosaberättelse läses (delvis kursoriskt).

Inlärandet af syntaxen kompletteras.

Skriftliga öfversättningsöfningar.

Reallyceer.

III klassen (4 timmar).

Omsorgsfullt inöfvande af ett riktigt uttal. Läse- och öfversättningsöfningar med ledning af lämplig läsebok. Retroversioner och samtal på grund af läst text.

Med ledning af i läsestyckena förekommande språkelement inläras ur formläran artiklarna, hjälpverben sein och haben i indikativ, de svaga verbens aktiva indikativ och imperativ, substantivens böjning, adjektivens böjning och komparation, de vanligaste promomina, räkneord. Satsens viktigaste delar och dessas ställning i satsen.

Skriftliga öfningar till bestående af rättskrifning och inlärd grammatikaliska detaljer.

IV klassen (4 timmar).

Läse-, öfversättnings- och samtalsöfningar med ledning af läsebok såsom på föregående klass.

Föregående klass' grammatikaliska kurs repeteras och med ledning af läst text inläras vidare räkneord och pronomina fullständigare, reflexiva verb, starka verb, samansatta verb, prepositioner, sam- och underordnande konjunktioner, adverb. Användningen af hjälpverb, användningen af zu i förening med infinitiv, ordställningen i hufvud- och bisatser.

Skriftliga öfningar på samma sätt som på föregående klass.

V klassen (4 timmar).

Läsning af läsebok och behandling af förut öfversatt text under samtal.

Systematisk framställning af formläran enligt lärobok. Den förut genomgångna kursen i syntax kompletteras.

Skriftliga öfversättningsöfningar till bestående af inlärd grammatikaliska detaljer.

VI klassen (2 timmar).

Läsning af läsebok och behandling af förut öfversatt text under samtal, så vidt möjligt med användning af sammanhängande framställning.

Kort repetition af formläran. Systematisk framställning af syntaxen.

Skriftliga öfversättningsöfningar.

VII klassen (2 timmar).

Läsning af läsebok fortsättes såsom förut och något mindre tyskt skönliterärt verk genomgås (på sina ställen kursoriskt).

Syntaxen genomgås fullständigt.

Skriftliga öfningar såsom på föregående klass.

VIII klassen (2 timmar).

Något skönliterärt arbete läses (delvis kursoriskt).

Repetition af kursen i språklära.

Skriftliga öfningar i skolan och hemma.

Dessutom på alla klasser, så vidt tiden medgifver, muntliga öfversättningsöfningar med ledning af öfningsbok. Såsom undervisningsspråk användes så vidt möjligt ända från första klassen tyska språket.

Franska språket.

Klassiska lyceer.

VI klassen (2 timmar).

Omsorgsfullt inöfvande af ett riktigt uttal. Läse- och öfversättningsöfningar med ledning af lämplig läsebok.

Med stöd af i läsestyckena förekommande språkelement inläras formlärens viktigaste partier.

Rättskrifning.

VII klassen (2 timmar).

Läse- och öfversättningsöfningar med ledning af läsebok.

Komplettering och repetition af formläran samt några af syntaxens viktigare företeelser.

Skriftliga öfningar.

VIII klassen (2 timmar).

Fransk prosa-literatur.

Repetition af språkläran med ledning af text.

Skriftliga öfningar.

Reallyceer.

VI klassen (4 timmar).

Omsorgsfullt inöfvande af ett riktigt uttal. Läse- och öfversättningsöfningar med ledning af lämplig läsebok. Samtal med ledning af genomgången text.

Med stöd af i läsestyckena förekommande språkelement inläras formlärens viktigaste partier samt en del hufvudföreteelser ur syntaxen.

Rättskrifningsöfningar samt skriftliga öfningar till inskräpande af satsläran.

VII klassen (4 timmar).

Läse-, öfversättnings- och samtalsöfningar med ledning af läsebok såsom på föregående klass.

Föregående klass' kurs i språklära repeteras och formläran genomgås fullständigare. Syntaxen kompletteras.

Skriftliga öfningar såsom på föregående klass.

VIII klassen (4 timmar).

Vald skönliteratur, delvis kursoriskt.

Kursen i språklära repeteras.

Lättare skriftliga öfversättningsöfningar.

Engelska språket.

VII och VIII klassen (tillsammans 4 timmar).

Uttalsöfningar. Läse- och öfversättningsöfningar. Språklära.

Latinska språket.

III klassen (6 timmar).

Med ledning af godkänd läsebok inläras ur formläran substantivs och adjektivs böjning samt adjektivs komparation, räkneord och pronomina, det hufvudsakliga af de regelbundna verbens böjning. Allt efter af läseboken erbjudet tillfälle inläras enklare syntaktiska regler. Öfningar af ordformer och i satsanalys.

Skriftliga öfversättningsöfningar från finska till latin verkställas efter behof på klasstaflan och sedermera i häften.

IV klassen (6 timmar).

Föregående klass' kurs repeteras och hela formläran genomgås. Med ledning af läsebok inläres det viktigaste af kasusläran och af verbum infinitum äfvensom reglerna angående de vanligaste bisatser. Öfningar i formlära och satsanalys.

Elementarkursen afslutas och läsningen af Cornelius Nepos vidtager. Skriftliga öfversättningsöfningar i häften.

V klassen (6 timmar).

Läsning af Cornelius Nepos' lefnadsteckningar fortsättes, hvarpå öfvergår till Caesars de bello gallico, hvarur ett eller flere partier, till omfång motsvarande en bok, genomgås.

Läran om kasus och om verbum infinitum repeteras och kompletteras, hvarjämte största delen af språkläran genomgås under muntliga öfversättningsöfningar från modersmålet till latin.

Skriftliga öfversättningsöfningar från finska (svenska) till latin såväl i skolan som ock såsom hemarbete, och böra dessa ansluta sig å ena sidan till genomgången text, å andra sidan till nyss behandlade delar af språkläran.

VI klassen (6 timmar).

Antingen två böcker ur Caesars de bello gallico (delvis kursoriskt) samt ett tal af Cicero eller i stället för andra boken af Caesar och Ciceros tal Sallustius »de coniuratione Catilinae». Af Vergilius' Aeneid eller Ovidius Metamorphoser omkring 800 verser.

Formlära och syntax repeteras, hvarvid den senare efter behof kompletteras.

Skriftliga öfversättningar, hufvudsakligen från latinsk text till finska (svenska), hvarvid såsom text användes främst någon på klassen genomgången prosaförfattare, i början med muntlig förberedelse, längre fram utan sådan.

VII klassen (6 timmar).

Af Aeneiden eller Metamorphoserna en kurs, till omfång motsvarande en bok. Ett tal af Cicero. Af Livius ungefär en half bok eller motsvarande pensum ur Tacitus' Germania eller Agricola. En bok af Horatius oder, enligt val. Översättning af oförberedd text.

Repetition af språkläran efter behof.

Skriftliga översättningar af någon historisk författares text.

VIII klassen (6 timmar).

Af Horatius oder efter val ett pensum, motsvarande minst en bok, Af Livius eller Tacitus så mycket, att det motsvarar en half bok. Översättning af oförberedd text.

Språkläran repeteras efter behof.

Skriftliga översättningar såsom på VII klassen.

Retroversioner af läst text verkställas särskildt på lägre och mellanstadier, med ständig hänsyn till sådana grammatikaliska detaljer, hvilka som bäst inläras.

Uttryckssätt, ordens härledning, utvecklingen af deras betydelse och de mest vanliga synonyma olikheter inläras, isynnerhet på de högsta klasserna.

Grekiska språket.

VI klassen (4 timmar).

Det viktigaste af det grekiska språkets formlära. Lätt historisk text. Det hufvudsakliga ur språkläran med ledning af läst text.

VII klassen (3 timmar).

Kursen i språklära repeteras och kompletteras. Lättare historisk text (t. ex. ur Xenophons Anabasis eller Hellenica). Läsningen af Homeros påbörjas.

VIII klassen (3 timmar).

Homeros läses med urval. Vid sidan af textläsningen redogöres för det episka språkets egenskaper.

Ryska språket.

I klassen (6 timmar).

Enligt den naturliga metoden inläras namnen på föremål i elevernas närmaste omgivning, särskildt skolan och hemmet, äfvensom andra vid undervisningen och i det dagliga lifvet förekommande vanliga uttryck och fraser.

Bokstäfverna Läsning och skrifning af enskilda ord och kortare satser. Läsning af enkel, sammanhängande, illustrerad prosatext, isynnerhet små berättelser samt lättare dikter. Memoering af det lästa samt talöfningar i anslutning därtill, med begagnande af planscher för åskådningsundervisning.

Regelbundna substantivs böjning. Adjektivens nominativ. Grundtalen till 100. Böjning af personliga promina samt de interrogativa кто och что. Verbens aktiva indikativ och infinitiv. De finita formerna af hjälpverbet быть. De vanligaste prepositionerna. Subjekt, predikat och objekt. Öfningar.

Afskrifning på taflan och i häften. Efter diktamen skrivas bekanta, enskilda ord och kortare satser. Skrifning af memorerad text. Skriftliga öfningar i deklination och konjugation.

II klassen.

(klassiska lyceer 6, reallyceer 5 timmar).

Läsning af enkel, illustrerad text samt talöfningar såsom på föregående klass. Memoering af lätt prosatext och dikter, isynnerhet fabler.

En del vanligare regelbundna substantivs böjning. Adjektivens deklination. Grund- och ordningstal, hvaraf 1—20 böjas. Possessiva och demonstrativa pronominas böjning. Verbens aktiva former fullständigt. Satsens underordnade delar. Lättare tidsbestämningar. Öfningar.

Afskrifning. Diktamensskrifning. Skrifning af memorerad text. Grammatikaliska öfningar. Skriftliga svar på af läraren framställda frågor.

III klassen (4 timmar).

Läsning af illustrerad text, främst berättande och förklarande, delvis geografisk. Talöfningar såsom på föregående klass, delvis med begagnande af geografiska planscher och Rysslands karta. Muntlig reproduktion. Memoering af prosa och dikter, särskildt fabler.

Adjektivens komparation. Räkneorden fullständigt. Alla pronominas böjning. Det viktigaste rörande verbens föreställningsformer. Bisatser. Direkt och indirekt anföring. Öfningar.

Skrifning af memorerad text. Skriftliga svar på af läraren framställda frågor. Grammatikaliska öfningar. Diktamensskrifning. Skriftlig reproduktion.

IV klassen (4 timmar).

Läsning af omvexlande text, bland annat skildringar af Ryssland och dess folk. Talöfningar. Muntlig reproduktion. Memoering.

Verbläran fullständigt, med särskildt beaktande af passiven, participets och gerundiets användning äfvensom läran om verbens föreställningsformer. De i gramatiskt afseende viktigaste punkterna af böjningsformer och prepositioner äfvensom alla tidsbestämningar. En kort systematisk kurs i språklära påbörjas. Öfningar.

Skriftlig reproduktion. Diktamensskrifning. Exempel till reglerna.

V klassen (4 timmar).

Läsning af berättelser ur Rysslands historia äfvensom delar af klassiska ryska författares verk samt mindre arbeten i deras helhet. Förhör och tal-öfningar med anslutning till det lästa. Själfständig, fri muntlig reproduktion. Memoering af prosatext och af dikter. Läsning af oförberedd text.

Fortsättning och afslutning af den systematiska kursen i grammatik. Öfningar. Repetition.

Skriftliga öfningar såsom på IV klassen. Bref.

VI klassen.

(*klassiska lyceer 6, reallyceer 5 timmar.*)

Läsning af klassiska ryska författares arbeten (delvis kursoriskt). Samtal på grund af det genomgångna äfvensom muntlig reproduktion såsom på föregående klass. Grammatikalisk förklaring af det lästa efter behof; karaktäristiska uttryck och fraser uppmärksammas och inläras. Grammatikalisk analys med hufvudafsikt att hos eleverna inpräglade, hvad de tidigare inhemtat. De lästa författarenes biografier. Memoering. Skriftlig reproduktion af utdrag ur större så prosaiska som poetiska arbeten. Själfständiga uppsatser med beskrifvande innehåll. Bref.

VII klassen.

(*klassiska lyceer 5, reallyceer 6 timmar.*)

Likasom på VI klassen, samt därtill muntlig och skriftlig öfversiktlig redogörelse för innehållet af längre episoder äfvensom karaktäristik af de handlande personerna.

VIII klassen.

(*klassiska lyceer 5, reallyceer 6 timmar.*)

Likasom på VII klassen. Ämneskrifning. En kort literaturhistorisk öfversikt. Repetition.

På hvarje klass skall läggas stor vikt på uttalet samt ord och viktigare uttryck sorgfälligt inläras.

Såsom undervisningsspråk användes från och med första klassen ryska språket. Förklaringar på modersmålet äfvensom öfversättningar, såväl muntliga som skriftliga, från ryska och till samma språk (äfven retroversion) kunna komma till användning, men endast i den mån de befinnas befordra uppnåendet af undervisningens slutmål i rent språkligt afseende, d. v. s. bibringa eleverna förmågan att utan svårighet förstå rysk text samt tillfredsställande använda ryska språket i tal och skrift.

Naturalhistoria.

III klassen (4 timmar).

Botanik. Linnés system. Öfning i examinering af växter. Eleverna skola under följande sommar samla 50 växter och examinera dem så, att de vid höstterminens början kunnat redogöra för dem.

Zoologi. Människokroppens byggnad. Däggdjuren.

Anm. I samband med framställningen af människokroppens byggnad meddelas hälsolärans viktigaste regler.

IV klassen (4 timmar).

Botanik. Fröväxterna enligt det naturliga systemet. Under följande sommar skola eleverna utöfver tidigare insamlade växter samla och examinera 75 nya.

Zoologi. Fåglarna. Kräldjuren. Groddjur och fiskar. Leddjur.

V klassen (2 timmar).

Botanik. Spörväxter. Växtanatomi och växtfysiologi. Hela kursen i botanik repeteras.

Zoologi. Rygggradslösa fullständigt. Hela kursen i zoologi repeteras.

Naturlära.

Klassiska lyceer.]]

VII klassen (2 timmar).

Fysik. Mekanik. Läran om ljudet samt katoptrik och dioptrik.

VIII klassen (2 timmar).

Fysik. Läran om ljuset fullständigt. Läran om värmet äfvensom läran om magnetism och elektricitet.

Reallyceer.

V klassen (3 timmar).

Kemi. Kort och lättfattig framställning af atomlärans grunder samt af de viktigaste urämnen och kemiska föreningar. Härjämte förklaras fysikaliska företeelser, så vidt de äro af nöden för kursen i kemi.

VI klassen (3 timmar).

Fysik. Mekaniken. Skriftliga uppgifter och praktiska arbeten.

VII klassen (2 timmar).

Fysik. Läran om ljudet, ljuset och värmet. Skriftliga uppgifter och praktiska arbeten.

VIII klassen (2 timmar).

Fysik. Läran om magnetism och elektricitet. Skriftliga uppgifter och praktiska arbeten. Hela kursen i fysik och kemi repeteras.

Bokföring.

IV klassen (1 timme).

Enkel bokföring.

V klassen (1 timme).

Dubbel bokföring.

Gymnastik.

I klassen (3 timmar).

Uppställningsförändringar och ordningsrörelser. Vändnings-, gång- och språngöfningar. Arm- och benrörelser samt böjningsöfningar. Lättare sammansatta rörelser. Lättare redskapsöfningar. Språng öfver snöre med bestämd sats. Lekar under hvarje timme. På riktig och omsorgsfull hållning fästes den största vikt redan från denna klass.

II klassen (3 timmar).

Vanligare ordningsöfningar. Vändnings-, gång- och språngöfningar. Lättare ben- och armrörelser, dels förenade, dels omvexlande. Hopp- och språngöfningar i led. Lätta redskapsöfningar. Hopp öfver snöre med fri sats. Täflingslekar mellan led.

III klassen (3 timmar).

Begynnelseöfningar i stafgymnastik. Fria äfvensom redskapsöfningar. Omvexlande lekar.

IV klassen (3 timmar).

Vanligare fria äfvensom staföfningar. Benställningar. Riktningarna snedt inåt och snedt bakåt. Öfningar på gungringar, barr och häst. Hoppöfningar med användande af bräde utan svikt. Begynnelseöfningar i idrott.

V klassen (3 timmar).

Till skolgymnastiken hörande fria och staförelser. Svingöfningar på räck, barr och ringar. Hoppöfningar utan bräde. Rikligt spännböjningar, hopp och språng.

VI klassen (3 timmar).

Grunderna i fäktning. Öfningar på samtliga redskap. Hoppöfningar rikligt.

VII klassen (2 timmar).

Öfningarna ordnas så, att de främst befordra hållningen, vidga bröst-korgen, stärka hjärtat och lungorna samt fördelaktigt verka på de inre organens verksamhet.

VIII klassen (2 timmar).

Öfningstimmarna ordnas så, att de för eleverna blifva verkliga rekrea-tionstimmar. Kommenderingsöfningar, hvarvid eleverna, en hvar i tur, få leda klassens gymnastik och uppgöra programmet för öfningarna.

Vid gynnsam väderlek hållas på alla klasser sportöfningar i det fria.

Sång.

I klassen (2 timmar).

Musiklärans första grunder. Psalmer och visor inöfvas unisont, efter omsorgsfull förklaring af deras innehåll. Tonträffning i lättare tonarter.

II klassen (2 timmar).

Musiklärans grunder repeteras och kompletteras. En- och tvåstämmig sång. Tonträffning.

III—VIII klassen (1 timme på hvarje).

Sång, blandad- eller manskör efter röstresurser, antingen klassvis eller i grupper från flere klasser.

Teckning.

III klassen (2 timmar).

Begynnelseöfningar i teckning med blyerts och pensel. Teckning och målning efter enkla föremål. Teckning ur minnet.

IV klassen (2 timmar).

Teckning och målning efter enkla föremål. Vid teckningen framställes det viktigaste af perspektivläran. Stiliserings- och kompositionsöfningar. Teckning ur minnet.

V klassen (2 timmar).

Teckning och målning med användning af olika material. Projektions-öfningar efter enkla föremål. Teckning ur minnet.

VI klassen (1 timme).

Enkla perspektiviska konstruktioner. Teckning ur minnet. Skizzeringsöfningar. Tecknings- och målningsöfningar enligt af eleverna fritt valda ämnen.

VII och VIII klassen (1 timme på hvardera).

Skizzeringsöfningar. Teckning ur minnet äfvensom teckning och målning enligt af eleverna fritt valda ämnen.

Anm. Hvarje elev skall under sommarferien fullborda en teckning eller målning efter eget val.

Skönskrifning.

I klassen (2 timmar).

Öfningar med stor, lutande stil enligt af Öfverstyrelsen godkänd förskrift.

II klassen (2 timmar).

Skriföfningar såsom på föregående klass med småningom skeende öfvergång till mindre stil.

Vid ärendets slutliga behandling den 13 februari 1906 fann Kejslerliga Senaten, såsom Ecklesiastik Expeditionen i skrifvelse af samma dag meddelade Öfverstyrelsen, skäl icke föreligga att fastställa ifrågasvarande förslag till lärokurser för landets klassiska och reallyceer, alldenstund lärokurserna för lyceerna i Öfverstyrelsens förslag voro uppgjorda på grund af de genom nådiga förordningen af den 26 juli 1903 fastställda läseplanerna, i hvilka för undervisningen i ryska språket 40 timmar hade fastställts, men antalet af dessa timmar sedermera genom nådiga stadgandet af den 20 januari hade i betydlig grad inskränkts.

Kompetensrättigheter för dem, hvilka absolverat bottenskolans lärokurs. I sin redan nämnda hemställning af den 1 februari 1905 föreslog Öfverstyrelsen, med hänsyn därtill att lärokurserna voro så uppgjorda, att ett för allmän medborgerlig bildning nödigt kunskapsmått kunde meddelas på lyceernas fem lägsta klasser, hos Kejslerliga Senaten att stadgandena rörande rättigheter, tillkommande elever, hvilka afslutat godkänd lärokurs på lyceets V klass, så vidt de berörde deras inträde i skilda fack-skolor och anstalter äfvensom på apotek likasom och deras kompetens till en del lägre statstjänster, skulle sammanställas i en särskild förordning. Jämlikt beslut af den 13 februari 1906 fann Kejslerliga Senaten denna Öfverstyrelsens framställning icke föranleda till åtgärd.

Äfven under detta triennium har detta ärende varit under behandling i Öfverstyrelsen. Då man vid finska reallyceet i Helsingfors hade vidtagit särskilda åtgärder för att bland annat skaffa anställning såsom handelsbiträden eller vid olika handtverkerier åt de af läroverkets elever, hvilka afgå efter

genomgången fem klassers kurs, anmodade Öfverstyrelsen den 18 maj 1906 rektorn för nämnda lyceum, filosofiedoktorn K. Kerppola att inkomma med utredning därom, hvad i nämnda afseende från läroverkets sida tillgjorts, med hvilken framgång det skett och hvad i antydt afseende ytterligare vore att önska. Sedan den af rektor Kerppola infortrade utredningen inkommit, sände Öfverstyrelsen den 15 januari 1907 transsumt af densamma till rektorerna för landets reallyceer och uppmanade dem att, efter hörande af lärarekollegiet, afgifva utlåtande i saken och tillika meddela, hvad de vid sitt läroverk i detta afseende till äfventyrs tillgjort till elevernas bästa och hvilka resultat af dem möjligen vidtagna åtgärder haft till följd. Rektorernas utlåtanden insände Öfverstyrelsen sedan den 10 januari 1908 till Kejslerliga Senaten, jämte det den i sin i ärendet gjorda hemställning framhöll bland annat, huru antalet af läroanstalter med real läggning, vid hvilka en afslutad mellanskolekurs genomgås, betydligt ökats sålunda, att nya privata läroverk inrättats så i städerna som på landet, hvarhos de af staten underhållna elementarskolorna utvidgats till femklassiga. Medan antalet skolor sålunda tillväxt, har hos upprätthållarene den åsikt allt mera vunnit insteg, att man finner det öfverensstämmande med landets allmänna och särskildt äfven den lärde skolans fördel, att af de elever, hvilka genomgått mellanskolans lärokurs, ett så vidt möjligt stort antal efter sin afgang från lärdomsskolan skulle egna sig åt praktiska värf och jämväl åt lägre statstjänstemannabanor. Då likväl en sådan afgang från den lärda skolan i hög grad försvårades däraf, att de kompetensrättigheter, hvilka en dylik lärokurs medförde, icke voro tillbörligen tydligt fastställda, hade frågan om de rättigheter, som tillkomme nämnda elever, blifvit allt mera brännande. Efter framställning af de åtgärder, hvilka af Öfverstyrelsen för vinnande af klarhet i frågan företagits, och då ur de af rektorerna afgifna utlåtandena framgick, att i flertalet läroverk något ordnad tillvägagående i detta afseende icke förefanns, hvarigenom ifrågavarande elevers afgang likasom ock valet af deras blifvande lefnadsbana så godt som utan undantag kommit att bero af slumpen, hemställde Öfverstyrelsen, med hänsyn därtill, att frågan om de rättigheter, hvilka tillkomme de elever, hvilka absolverat mellanskolans kurs, allt mera tillspetsades, och en medverkande orsak därtill, att denna skolform för närvarande icke syntes motsvara sitt ändamål, enligt Öfverstyrelsens mening låg däri, att nuvarande stadganden rörande ifrågavarande rättigheter icke voro samlade eller nog tydligt affattade, med återhämtande af sin framställning af den 1 april 1905 i underdånighet till Hans Kejslerliga Majestäts nådiga pröfning, huruvida skäl icke förelåge

att stadgandena rörande de rättigheter, som tillkomma elever, hvilka afslutat godkänd lärokurs på lyceets V klass, så vidt de beröra elevernas inträde i skilda fack-skolor och anstalter äfvensom på apotek likasom och deras kompetens till en del lägre statstjänster, skulle sammanställas i en särskild författning.

Ärendet har under denna period icke afgjorts.

Förbättring af särskilda undervisningsämnens ställning och af undervisningen i dem. Förbättrandet af särskilda undervisningsämnens ställning och af undervisningen i dem har under denna treårsperiod varit under behandling. Likaså hafva förslag framställts om upptagande af några nya läroämnen i elementarläroverkens läseplan.

I föregående treårsberättelse har omnämnts, att Öfverstyrelsen, för åstadkommande af enhetlighet och likformighet i undervisningen i olika språk, år 1905 af lyceernas rektorer och lärarekollegier infortrade utlåtanden angående en af lärarena i språk vid finska reallyceet i Helsingfors utgifven broschyr, benämnd »Program för språkundervisningen vid finska reallyceet i Helsingfors». Sedan dessa utlåtanden inkommit, beslöt Öfverstyrelsen den 20 januari 1906 insända desamma till Kejslerliga Senaten samt på samma gång i underdånighet hemställa:

att en 5-manna kommitté af filologer måtte i nåder tillsättas för att utarbete en för användning i de lärda skolor afsedd allmän språklära; samt

att till medlemmar af denna kommitté i nåder skulle kallas öfverläraren i språk vid finska normallyceet, rektorn, filosofiedoktorn Adolf Voldemar Streng, öfverläraren i språk vid svenska normallyceet, filosofiedoktorn Karl Hjalmar Appelqvist, lektorn i tyska och franska språket vid samma lyceum, filosofiedoktorn Ivan Uschakoff, lektorn i finska och svenska språket vid finska reallyceet i Helsingfors, filosofiedoktorn Ralf Eino Saxén samt lektorn i ryska språket vid svenska reallyceet, i Helsingfors Karl Severin Ahonius.

Enligt beslut af den 13 februari 1906 fann Kejslerliga Senaten godt att, med bifall till Öfverstyrelsens framställning, för åstadkommande af enhetlighet och likformighet i undervisningen i olika språk tillsätta en femmannakommitté för att för språkundervisningen vid de lärda skolorna utarbete ett sådant kort program, där den allmänna terminologin och definitionerna, så vidt de olika språkens karaktär det medgaf, vore gemensamma, och inkallade Kejslerliga Senaten till medlemmar i denna kommitté de personer, hvilka af Öfverstyrelsen föreslagits, samt utsåg bland dem rektorn Streng till kommitténs ordförande. Den 26 september 1906 befriade Kejslerliga Senaten, på gjord anhållan, rektorn Streng från att vara ordförande och medlem af kommittén samt utsåg i hans ställe till ordförande i kommittén professorn i finska språket och literaturen vid Kejslerliga Alexanders-Universitetet Emil Nestor Setälä. — Kommitténs arbete har under denna period icke afslutats.

Sedan föreningen »Vanamo» väckt fråga om förbättrande af naturalhistoriens samt sällskapet »Geografiska föreningen» frågan om förbättrandet af naturalhistoriens och geografins ställning vid elementarläroverken i landet, och Öfverstyrelsen med anledning af dessa framställningar i cirkulär af den 11 januari 1906 af samtliga elementarläroverkens rektorer och fruntimmersskolornas föreståndarinnor hade infortrat utlåtande i frågan, hemställde Öfverstyrelsen den 2 maj 1906 till Hans Kejslerliga Mejastäts nådiga pröfning, huruvida icke nämnda framställning samt från elementarskolorna inkomna utlåtanden kunde i nåder öfverlämnas åt den kommitté, hvilken hade tillsatts för att bland annat uppgöra tidsenliga läroplaner och lärokurser för ifråga-

varande läroverk. Sedan det af Öfverstyrelsen föreslagna uppdraget öfverlämnats åt kommittén, hemställde densamma den 26 februari 1908:

att vid landets tvenne normallyceer en öfverläraretjänst i naturalhistoria och geografi skulle inrättas, om möjligt redan vid ingången af första läseår; samt

att vid Öfverstyrelsen för skolväsendet så snart som möjligt skulle till sättas en öfverinspektor i naturalhistoria och geografi.

Anmodad att afgifva utlåtande angående dessa förslag, hemställde Öfverstyrelsen den 5 maj 1908 till nådig pröfning, huruvida icke kommitténs förslag kunde i nåder bifallas.

I underdånig framställning hade lektorn Elis Lagerblad jämte ett flertal andra vid statsläroverken i Helsingfors anställda lärare i de inhemska språken gemensamt föreslagit, att Hans Kejsrerliga Majestät täcktes vid Öfverstyrelsen inrätta en öfverläraretjänst för de *inhemska språken*, af hvars innehafvare såsom kompetensvillkor, förutom grundliga insikter i de bägge inhemska språken, skulle fordras mångsidig pedagogisk erfarenhet inom området för nämnda språks undervisning. Anbefalld att om denna framställning afgifva utlåtande, framhöll Öfverstyrelsen, med hänsyn därtill, att de orsaker, hvilka af sökandena framförts till stöd för ansökningen, syntes densamma fullt hållbara och förtjänta att uppmärksammas, att en sådan åtgärd, som af sökandena till gagn för undervisningen i de bägge inhemska språken föreslagits, vore önskvärd och borde genomföras.

Likaså hade Nyfilologiska Föreningen, med hänsyn till den framskjutna plats, som numera anvisats *de nya språken* i läroverkens, särskildt reallyceernas läroplan, i underdånighet hemställt om sådan åtgärd, att vid Öfverstyrelsen så snart som möjligt en öfverinspektorstjänst i nya språk (tyska, franska och engelska) blefve inrättad samt att såsom kompetensvillkor för denna tjänst skulle föreskrifvas filosofielicentiatexamen med någon gren af den nya filologin såsom hufvudämne äfvensom genom tjänstgöring vid landets lärda skolor vunna lärareerfarenhet. I sitt med anledning af denna framställning på befallning af Kejsrerliga Senaten den 1 maj 1908 afgifna utlåtande ansåg Öfverstyrelsen inrättandet af en sådan öfverläraretjänst önskvärdt, hvars innehafvare särskildt skulle företräda nya språk, samt beslöt till nådig pröfning öfverlämna, huruvida icke en dylik tjänst kunde vid Öfverstyrelsen inrättas samt såsom villkor för kompetens till samma tjänst fastställas samma fordringar, som i 3 § af det för Öfverstyrelsen den 18 oktober 1898 gifna nådiga reglemente föreskrifvas för kompetens till öfriga öfverinspektorstjänster vid Öfverstyrelsen.

Likaså anhöllo ett flertal teckningslärare i en till Kejsrerliga Senaten in gifven underdånig ansökan att, med hänsyn till den stora betydelse, hvilken tillkom teckningen såsom formellt bildningsämne, äfvensom den nytta kunskap i teckning medförde på skilda lefnadsbanor, undervisningen i detta ämne borde erhålla större plats i läroverkens läroplaner samt fordringarna på teckningslärarens och lärarinnors kompetens betydligt höjas, jämte det de föreslogo tillsättande af en kommitté af sakkunniga för att afgifva utlåtande och föreslå de åtgärder, hvarigenom nämnda önskningsmål rörande teckningsundervis-

ningen kunde förverkligas. Anbefalld att om denna framställning afgifva utlåtande understödde Öfverstyrelsen härvid den 6 april 1907 tillsättandet af den föreslagna kommittén. Vid ärendets behandling den 23 januari 1908 fann Kejslerliga Senaten godt tillsätta en kommitté för att uppgöra förslag angående reformering af teckningsundervisningen i elementarläroverken äfvensom beträffande blifvande teckningslärarens teoretiska och praktiska utbildning samt för att föreslå de kompetensvillkor, hvilka borde stadgas för läraretjänster i nämnda ämne vid ifrågavarande läroanstalter. Till ordförande i denna kommitté kallade Kejslerliga Senaten läraren i teckning vid Kejslerliga Alexanders Universitetet, artisten Eero Järnefelt och till medlemmar i densamma arkitekterna Armas Lindgren och Berndt Lagerstam jämte teckningslärarinnorna Hanna Cederholm och Anna Sahlstén, hvarjämte kommittén berättigades att vid behof till sitt biträde tillkalla experter.

Den 29 september 1905 väcktes i Öfverstyrelsen fråga om den vid särskilda läroverk utomlands praktiserade »*ferieläsningens*» införande vid landets elementarläroverk och fruntimmersskolor, och beslöt Öfverstyrelsen anmoda elementarläroverkens rektorer och fruntimmersskolornas föreståndarinnor att efter inhämtande af vederbörande lärarekollegiers mening till Öfverstyrelsen insända utlåtande i frågan, särskildt därom, huruvida en så beskaffad läsning öfver hufvud vore önskvärd samt i hvilka ämnen, på hvad sätt och för hvilka klasser den borde anordnas. Då sedermera en kommitté hade tillsatts för att afgifva utlåtande och förslag rörande läroverkens omorganisering, ansåg sig Öfverstyrelsen den 5 maj 1906 böra öfversända inkomna utlåtanden till Ecklesiastik Expeditionen samt till dess benägna pröfning öfverlämna, huruvida icke den sålunda väckta frågan lämpligast kunde hänskjutas till nämnda kommittés behandling.

Med anledning däraf att finska Stenografiföreningen hade anhållit, att Öfverstyrelsen måtte hos Hans Kejslerliga Majestät hemställa om beviljande af ett tillskottsanslag af 420 mark till staten för hvarje fullständigt lyceum eller fullständig fruntimmersskola, hvars rektor eller föreståndarinna till Öfverstyrelsen inkomme med förslag om införande af *stenografi* såsom frivilligt läroämne vid respektive läroverk, öfverlämnade Öfverstyrelsen, då nämnda framställning enligt dess tanke syntes förtjäna fullt understöd, den 30 maj 1906 till Ecklesiastik Expeditionens pröfning, huruvida icke ansökningen kunde öfverlåtas till ofta nämnda kommittés behandling. Enahanda utlåtande afgafs af Öfverstyrelsen den 28 därpå följande november med anledning af Gabelsberger-föreningens ansökan, hvilken likaså afsåg upptagandet af undervisning i stenografi bland elementarläroverkens och fruntimmersskolornas läroämnen.

Den 6 juni 1906 föreslog Öfverstyrelsen att den af föreningen Hvita Bandet väckta frågan om påbjudande af obligatorisk *nykterhetsundervisning* vid landets samtliga läroverk måtte öfverlämnas till beredning af nämnda kommitté.

Filosofie kandidat- och licentiatexamen. Då vid Universitetet fråga hade väckts angående förändring af stadgandena rörande afläggandet af *kandidat- och licentiatexamen* inom filosofiska fakulteten, anhöll t. f. vicekansler i skrif-

velse af den 13 maj 1905 om Öfverstyrelsens utlåtande angående det af universitetets konsistorium i nämnda afseende gjorda förslag likasom ock om Öfverstyrelsens åtgärd därhän, att åt lärarekollegierna vid respektiva läroverk måtte lämnas tillfälle att i frågan framhålla sin åsikt. Sedan Öfverstyrelsen med anledning häraf genom lyceernas rektorer infordrat vederbörande lärarekollegiers utlåtanden i frågan, anförde Öfverstyrelsen den 4 januari 1906, jämte det den till t. f. vicekansler insände sagda utlåtanden, för sin del följande:

Beträffande filosofie kandidatexamen anser Öfverstyrelsen aflägsnandet af det till preliminärerna för denna examen nu hörande förhöret inom området för de teologiska vetenskaperna för en reform, som förtjänar understöd, då ju jämväl erfarenheten torde gifvit vid handen att detta förhör, icke ens såsom universitetsexamen, med afseende å det därvid presterade kunskapsmåtet, kan anses motsvara sitt ändamål. Det af lärarekollegiet vid svenska normallyceet gjorda förslaget, att detta förhör skulle ersättas genom lämpliga fordringar i ämnen, hörande till de filosofiska vetenskaperna, förtjänar, enligt Öfverstyrelsens mening, såsom en komplettering af kandidatexamen och särskildt såsom gagneligt för blifvande lärares verksamhet allt afseende. De skäl, hvarmed detta förslag i det af nämnda lärarekollegium afgifna utlåtandet motiveras, synas fullt giltiga.

Antalet af för kandidatexamen erforderliga obligatoriska examensämnen har af Universitetsmyndigheterna föreslagits att inskränkas till fyra, sålunda att det nuvarande förhöret i någon vetenskap, hörande till den andra sektionen, skulle afskaffas. Öfverstyrelsen anser att sistnämnda examensämne såsom obligatoriskt bör undanröjas, då de relativt små och ytliga insikter, hvilka examinandernas otvifvelaktigt stora flertal visat sig äga i detta ämne, icke erbjudit några garantier för den mera omfattande förtrogenhet inom olika vetenskaper, som med det till den andra sektionen hörande examensämnet torde afsetts. Likväl kan inskränkningsen af examensämnena till fyra väcka tvifvelsmål med hänsyn till examinandernas allmänna kunskaper, och får Öfverstyrelsen, med hänvisning till den af lärarekollegiet vid svenska normallyceet framställda åsikten, till universitetsmyndigheternas beprövande öfverlämna, huruvida det icke vore skäl att fortfarande bibehålla fem obligatoriska examensämnen, bland hvilka äfven pedagogik samt, enligt Öfverstyrelsens mening, något ämne inom den andra sektionen, beroende af examinandens fria val, kunde ingå.

Det från några läroverk framställda önskningsmålet, att det för närvarande obligatoriska proftet i latinska språket skulle aflägsnas ur fordringarna för kandidatexamen inom historisk-filologiska sektionen, skulle, om det realiserades, icke medföra något framsteg och förtjänar därför, enligt Öfverstyrelsens tanke, icke något vidare afseende. Studierna i latinska språket hafva i vårt land öfver hufvud redan så inskränkts, att Universitetet med hänsyn till detta språks betydelse för kulturen öfverhufvud, enligt hvad Öfverstyrelsen anser, icke längre har skäl att inskränka sina fordringar i detta afseende. Kan i läseplanen för de reala läroverken någon plats i framtiden icke beredas för latinska språket ens såsom valbart ämne, torde annan utväg icke gifvas, än att denna brist hos de af dessa läroanstalters elever, hvilka ämna

sträfva till historisk-filologisk kandidatgrad, äfven framgent måste fyllas genom särskilda studier vid universitetet.

Hvad åter filosofie licentiatexamen beträffar, har från en del läroverk föreslagits, att den kunde afläggas utan afhandling genom examen, utvisande grundlig lärdom i ett eller flere ämnen. Sålunda komme licentiatgraden att utgöra ett steg mellan filosofie kandidatvärdighet och doktorsvärdigheten, förutsättande utgifvandet af en afhandling och dess försvar. En sådan ordning finner Öfverstyrelsen ur synpunkten af undervisningsväsendets och skolans fördel ändamålsenlig. Ty onekligen vore en genom mera omfattande vetenskapliga studier vunnen högre lärd grad och på grund häraf själffallen större möjlighet till advancement egnad att hos lärarena väcka och underhålla ett lefvande vetenskapligt intresse, jämte det den befriade dem från de studier för utredandet af speciella vetenskapliga frågor, hvilka utgifvandet af en afhandling förutsätter och hvilka i de allra flesta fall icke kunna bedrivas på skolorten.

Anordnandet af en särskild lärareexamen, hvilket i utlåtandena från en del skolor tages till tals, finner Öfverstyrelsen icke önskvärdt, om afsikten är att härmed ersätta filosofie kandidatexamen. Ty inrättandet af en sådan embetsexamen kunde inom lärarekåren verka ett nedgående af den allmänna bildningsnivån. En dylik i stället för filosofie kandidatexamen inrätta dlärareexamen påkallas icke heller af något verkligt behof, då det ej torde finnas skäl att antaga, att universitetet framdeles mera än härintills kommer att ställa några hinder för de aspiranter på filosofie kandidatgrad, hvilka ämna egna sig åt lärarebanan, att ordna sina studier så, att de lämpa sig för deras blifvande lärareverksamhet.

De skriftliga uppgifterna för studentexamen.

Då klagomål allt emellan hörts däröfver, att de skriftliga uppgifterna för studentexamen icke varit lyckligt funna och att bedömandet af prestationerna varit ojämnt och då nämnda omständighet enligt Öfverstyrelsens tanke möjligen kom sig däraf, att skolornas lärarekår hos oss totalt afhållits från att delta i fastställandet af nämnda uppgifter äfvensom prestationernas slutliga bedömande, beslöt Öfverstyrelsen den 30 mars 1906 till Universitetskonstoriets pröfning öfverlämna, huruvida icke, i händelse studentexamen i sin nuvarande form ansågs böra allt framgent bibehållas, tillfälle borde beredas lärarekåren att genom representanter delta i uppgörandet af de för student-skrifningarna afsedda uppgifterna äfvensom i det slutliga bedömandet af de vid dessa skrifningar tillkomna resultaten.

Pedagogieexamen. I nådiga skolordningen af den 8 augusti 1872 stadgas i 51 § i fråga om kompetens till läroverktjänster bl. a., att »universitetslärare äfvensom den, hvilken undergått filosofielicentiat- eller teologiekandidatexamen, vare befriad från pedagogieexamen». Då det likväl utan vidare utläggning var klart, af hvilken betydelse pedagogiken är för lärarens verksamhet, då den utgör den egentliga grunden för densamma, utan hvilken läraren alltid mera eller mindre är tvungen att bygga sitt arbete på experimentens och den naturliga

fallenhetens osäkra grund, ansåg Öfverstyrelsen, då betydande förändringar inom skolan för närvarande äfven eljest voro under görning, orsak föreligga att skrida till åtgärder för att få ifrågavarande, enligt Öfverstyrelsens mening, otidsenliga stadgande upphäfdt. Med hänsyn härtill hemställde Öfverstyrelsen den 26 mars 1907 hos Hans Kejslerliga Majestät:

att sista momentet i 51 § af Nådiga Skolordningen af den 8 augusti 1872 i sin helhet måtte i nåder ur förordningen uteslutas.

I enlighet med Öfverstyrelsens förslag täcktes Hans Kejslerliga Majestät, på underdånig framställning af Kejslerliga Senaten, genom nådiga förordningen af den 13 november (31 oktober) 1907 upphäfva det i sista momentet af 51 § af nådiga skolordningen af den 8 augusti 1872 ingående stadgandet, att »universitetslärare äfvensom den, hvilken undergått filosofielicentiat- eller teologie-kandidatexamen, vare från pedagogieexamen befriad».

Skolläraryrket pedagogiska utbildning. Med anledning därpå, att inom pedagogiska kretsar under senaste tid erinringar ofta gjorts angående rådande brister i blifvande skollärares pedagogiska utbildning, särskildt med framhållande af att lärarekandidater, utan att under auskulteringstiden aflägga ens pedagogieexamen, få såsom lärarekandidater i normallyceum följa med undervisningen och deltaga i de praktiska öfningarna, jämte det man å andra sidan anmärkt, att det för lärarekandidaterna vore till gagn, om de använde en termin till åhörande af undervisningen äfvensom till undervisning under ledning af någon framstående lärare vid det andra normallyceet, anmodade Öfverstyrelsen genom skrifvelse af den 9 maj 1906 de bägge normallyceernas rektorer att, efter samrådan med vederbörande öfverlärarekollegier, afgifva utlåtande i frågan äfvensom förslag till de förändringar beträffande lärarekandidaternas praktiska utbildning, hvilka möjligen befunes önskvärda och af behovet påkallade. Sedan normallyceernas rektorer likasom ock pedagogieprofessorn vid Kejslerliga Alexanders-Universitetet med utlåtande i frågan inkommit, beslöt Öfverstyrelsen, som ansåg nu ifrågavarande ärende vara af synnerlig vikt, den 30 maj 1908 hos Hans Kejslerliga Majestät hemställa att, innan vidare åtgärder i ärendet vidtoges, utlåtande och förslag skulle infordras af den af Hans Kejslerliga Majestät den 15 februari 1906 tillsatta skolkommittén.

De hygieniska förhållandena inom skolan. I föregående treårsberättelse har redogjorts för de förslag, hvilka framstälts till förbättrande af de hygieniska förhållandena i skolan. I detta afseende vände sig Öfverstyrelsen den 24 oktober 1905 till Medicinalstyrelsen i Finland med följande skrifvelse:

I de under Öfverstyrelsens inseende stående läroanstalterna i landet befordras visserligen äfven elevernas fysiska utveckling genom regelbundna gymnastiköfningar, hvilka ledas af särskildt utbildade lärare och lärarinnor, hvarjämte undervisning i hälsolära meddelas i fruntimmersskolor och seminarier. Då erfarenheten likväl visat, att den handledning i hälsovård och kroppskrafternas utveckling, hvilken eleverna sålunda erhålla, icke är nog för nående af önskvärda resultat, har det synts Öfverstyrelsen synnerligen önskligt, att för elementarläroverkens, seminariernas och folkskolornas behof, såsom fallet varit jämväl utomlands, på sakkunnigt håll

en enkel, kort handledning skulle utarbetas i ifrågavarande ämne, för att på lämpligt sätt spridas bland läroverkens elever, bland dessas föräldrar och målsmän samt för att anslås i skolorna. På grund häraf anhöll Öfverstyrelsen hos Medicinalstyrelsen i Finland om benägen åtgärd därhän, att för läroverkens behof en lämplig handledning i här nämndt syfte måtte utarbetas.

Lärarens löneförmåner. Frågan om förbättrade löneförmåner för olika, vid elementarläroverken och fruntimmersskolorna anställda lärarekategorier har under denna treårsperiod under flere former varit föremål för behandling.

Lärarene i skönskrifning och teckning vid reallyceerna i Helsingfors Sigfrid August Keinänen och Berndt Erik Lagerstam hade i en till Öfverstyrelsen ingifven skrift anhållit bland annat, att arvodena vid de af dem innehafda tjänsterna, uppgående för hvardera af dem till 1,400 mark, skulle höjas till 2,000 mark samt författningsenligt arvodestillägg för 5 och 10 års tjänst beräknas därefter. Vid ärendets behandling den 10 januari 1906 ansåg Öfverstyrelsen, med hänsyn därtill, att nämnda lärare vid reallyceerna i hufvudstaden i jämförelse med sina kolleger i landsorten hade att bestrida betydligt större lefnadskostnader samt dessutom hade haft och åtminstone tillsvidare komme att hafva en viktig uppgift, nämligen bedömandet af teckningslärares praktiska prof, för sin del att en förbättring af deras löneförmåner vore af behovet påkallad och föreslog

att arvodena vid läraretjänsterna i skönskrifning och teckning vid finska och svenska reallyceet i Helsingfors, räknadt från början af nästa kalenderår, måtte höjas från 1,400 till 2,000 mark; samt

att arvodestilläggen vid dessa tjänster, räknadt från samma tid, skulle i samma mån förhöjas.

Genom nådig befallning af den 20/7 augusti 1906 fann Hans Kejsrerliga Majestät godt fastställa dessa förslag samt föreskrifva deras tillämpande från den 1 januari 1907.

Senare anhöllo jämväl i till Kejsrerliga Senaten ingifna ansökningar skildt för sig *lärare och lärarinnor i skönskrifning och teckning vid landsortens elementarskolor* likasom ock skildt för sig *vid fruntimmersskolorna i landsorten anställda lärare och lärarinnor i sång, teckning och skönskrifning* äfvensom *lärarinnorna i gymnastik* om särskilda, närmare preciserade förbättringar i sina löneförmåner. Anbefalld att om dessa ansökningar inkomma med utlåtande, framhöll Öfverstyrelsen den 6 april 1906 i underdånighet att, på grund af förändrade förhållanden öfverhufvud och särskildt med hänsyn till teckningsundervisningens stora praktiska och uppfostrande betydelse, en förbättring af ifrågavarande lärares och lärarinnors löneförmåner syntes nödvändig, men, då i närmaste framtid nya läseplaner för nämnda läroverk vore att vänta och föreliggande lönefråga till största delen berodde af den ställning, de olika öfningsämnen i dem komme att erhålla, hemställde Öfverstyrelsen, huruvida icke ifrågavarande ansökningar kunde i och för utlåtande öfverlämnas till den kommitté, hvilken tillsatts för att afgifva förslag till bl. a. läseplaner för elementarläroverken och fruntimmersskolorna.

Med anledning däraf att en del *kvinnliga kolleger* vid fruntimmersskolorna hade anhållit, att åt dem måtte förunnas de löneförmåner, hvilka jämlikt stat tillkommo vid fruntimmersskola anställd manlig kollega, samt efter det Öfverstyrelsen hade förordnat dessa ansökningar, utfärdades den 20/7 juli 1906 nådig förordning, hvare, med ändring af stadgandet i mom. b) punkt XI af nådiga förordningen af den 27 november 1885, angående särskilda förändringar i organisationen af läroverken för kvinnobildning äfvensom inrättandet af nya sådana, föreskrifves, att vid fruntimmersskola anställd kvinnlig kollega, hvilken uppfyller de för sökande till manlig kollegatjänst gällande kompetensvillkor, får vid sådan tjänst åtnjuta samma aflöning, som manlig innehafvare af enahanda tjänst.

I en år 1906 till Kejsrerliga Senaten ingifven ansökan framhöllo jämväl *föreståndarinnor och lärarinnor vid fruntimmersskolorna*, huru lefnadskostnaderna i landet, efter det deras löneförmåner genom nådiga förordningen af den 27 november 1885 jämte tillhörande stater senast fastställdes, hade stigit med i medeltal 70 %, med hänsyn hvartill och då lönen för kollegerna vid landets elementarläroverk och fruntimmersskolor jämlikt nådig föreskrift af den 17 december 1901 höjts till 3,000 mark, sökandena, med framhållande ämväl af likheten i kollegers och lärarinnors undervisningsskyldighet, i underdånighet anhöllo, att samtliga ordinarie lärarinnor vid landets fruntimmersskolor måtte tillerkännas en grundlön af 3,000 mark; att åt föreståndarinnorna, hvilkas undervisningsskyldighet borde fastställas till högst 12 timmar i veckan, därutöfver skulle beviljas 100 mark om året för hvarje klass i respektiva af dem ledda skolor, hvarjämte för föreståndarinnor de nuvarande löneförmånerna i öfrigt skulle bibehållas; att de föreståndarinnor och lärarinnor för närvarande tillkommande arvodestilläggen af 400 mark för 5, 10 och 15 års tjänst skulle höjas till 500 mark och sålunda efter 15 års tjänst utgå med 1,500 mark; att ersättning för s. k. öfvertimmar skulle betalas med 140 i stället för 120 mark; samt att dessa förbättrade villkor skulle träda i kraft den 1 januari 1907 och bibehållas, till dess att ordinarie lärarinnor vid fruntimmersskolorna i fråga om löneförmåner blifva fullt likställda med kolleger.

Anbefalld att rörande denna ansökan afgifva utlåtande framhöll Öfverstyrelsen den 20 december 1906 i underdånighet följande:

Såsom sökandena närmare framhållit, fann äfven Öfverstyrelsen att en betydande förbättring af föreståndarinnornas och lärarinnornas löneförmåner var af förändrade förhållanden påkallad. Med hänsyn härtill hade i nådiga stadgandet af den 20 juli 1906 föreskrifvits, att lärarinna, som förvärfvat sig kompetens till kollegatjänst vid fruntimmersskola i samma ordning, som för manlig sökande till enahanda tjänst föreskrifvits, äger åtnjuta samma löneförmåner som manlig kollega. Då föreståndarinnor och lärarinnor vid landets fruntimmersskolor för närvarande likväl icke kunna anses innehafva den vetenskapliga kompetens för sitt värf, som af manlig kollega fordras, och dessutom frågan rörande bl. a. fruntimmersskolornas omorganisation som bäst är hänskjuten till en för ändamålet tillsatt kommittés pröfning, ansåg Öfverstyrelsen, att utlåtande angående förevarande ansökan lämpligast borde införas af sagda kommitté. Men då en förhöjning af föreståndarinnornas och

lärarinnornas lön syntes vara oundvikligen af behovet påkallad och ett uppskof icke vore möjligt, till dess att kommitténs utlåtande kunde erhållas och frågan blefve slutligt behandlad, borde enligt Öfverstyrelsens mening föreståndarinnornas och lärarinnornas närmaste fordringar om förbättrade löneförmåner provisoriskt tillfredsställas, hvarjämte Öfverstyrelsen för egen del redan nu hemställde, att föreståndarinnornas undervisningsskyldighet, motsvarande den i staten upptagna lönen, finge förblifva, såsom den 29 mars 1905 i nåder stadgats, vid de med fortbildningsläroverk förenade fruntimmersskolorna i Helsingfors 7 samt vid öfriga fruntimmersskolor så i Helsingfors som i landsorten 14 timmar i veckan.

På grund af hvad ofvan anförts hemställde Öfverstyrelsen i underdånighet:

att ifrågasvarande ansökan i och för utlåtande och förslag skulle öfverlämnas åt kommittén för fruntimmersskolornas omorganisation;

att fruntimmersskolornas föreståndarinnor och de vid dessa skolor anställda lärarinnor, hvilka åtnjuta i utgiftsstaten upptagen lön, finge, från början af första läsåret tillsvidare och intill dess frågan blifvit på anfördt sätt slutligen afgjord, enhvar uppbära en provisorisk löneförhöjning af 800 mark om året; samt

att föreståndarinnornas undervisningsskyldighet, motsvarande den i staten upptagna lönen, finge förblifva, såsom den 29 mars 1905 i nåder stadgats, vid de med fortbildningsläroverk förenade fruntimmersskolorna i Helsingfors 7 samt vid öfriga fruntimmersskolor så i Helsingfors som i landsorten 14 timmar i veckan.

I en till Öfverstyrelsen ingifven skrift hade lektorn vid finska normallyceet, filosofiedoktorn Filip Hjalmar Hahl, lektorn vid svenska reallyceet i Helsingfors, filosofie doktorn Otto Vilhelm Nevanlinna m. fl. anført, huru, medan lefnadskostnaderna under årens lopp betydligt stigit, löneförmånerna för öfverlärare och isynnerhet kolleger kännbart förbättrats, hvaremot *lektorernas löneförmåner* icke förbättrats, efter det dessa för snart 25 år sedan fastställdes genom nådiga förordningen af den 28 augusti 1883, samt med hänsyn därtill att lektorer i lika hög grad som kolleger fått erfara verkningarna af de år för år stegrade lefnadskostnaderna, anhållit, att den för lektorerna i utgiftsstaten upptagna lönen från och med den 1 januari 1908 måtte höjas från 4,000 till 5,000 mark. Vid ärendets behandling den 28 maj 1907 hemställde Öfverstyrelsen, som icke kunde förneka det berättigade i de af sökandene till stöd för ansökningen framhållna skälen, till Hans Kejsrerliga Majestäts nådiga pröfning, huruvida icke löneförmånerna för lektorerna vid landets lyceer kunde från början af första kalenderår höjas med 1,000 mark.

I en till Kejsrerliga Senaten ingifven ansökan hade likaså lektorn, filosofie doktorn Anton Karsten, lektorn Elis Lagerblad m. fl. såsom befullmäktigade af ett flertal lärare vid landets lyceer, elementar- äfvensom fruntimmersskolor i underdånighet anhållit om omgestaltung af *lärarens vid elementar- och fruntimmersskolor löne- och pensionsförmåner* samt att vid sjukdomsfall vikarierna vid deras tjänster blefve aflönade med allmänna medel. Anbefalld

att angående denna ansökan afgifva utlåtande, beslöt Öfverstyrelsen den 10 januari 1908 att i underdånighet anföra följande:

På anförda grunder hafva nämnda lärare anhållit,

1) att Hans Majestät Kejsaren täcktes fastställa samma kompetensvillkor för lektorer och kolleger och på sådan grund upphäfva skillnaden mellan lektor och kollega i fråga om lön, rang och pension samt att för lärarebildningens höjande i Finland ett personellt arvodestillskott af 800 mark skulle gifvas att kollega, lektor eller öfverlärare, hvilken aflagt filosofielicentiat eller teologiekandidatexamen eller ock på grund af författareverksamhet kan med filosofielicentiat eller teologiekandidat likställas.

2) att, i öfverensstämmelse med nådiga kungörelsen af den 7 april 1856 och med upphäfvande af nådiga kungörelsen af den 8 augusti 1872, lärare och lärarinnor utan afseende å åldern tillerkännes full pension efter 30 års, $\frac{3}{4}$ pension efter 25 års, $\frac{1}{2}$ pension efter 20 års och $\frac{1}{4}$ pension efter 15 års öförfvitlig tjänst.

3) att, då lärare eller lärarinna träffas af sjukdom samt då lärare eller lärarinna för smittosam sjukdom är förhindrad att sköta sin tjänst, vikariens aflöning under högst 3 månaders tid betalas ur statsmedel.

Den i ansökningens första punkt uttalade principen om aflägsnande af den i nuvarande författningar förekommande skillnaden mellan lektor och kollega i fråga om kompetensvillkor, löne- och pensionsförmåner äfvensom rang hafva sökandena motiverat hufvudsakligen därmed, att de förutsättningar, i enlighet hvarmed de nuvarande löneförmånerna och undervisningsskyldigheten för elementarläroverkens lärare fastställts, icke längre äro gällande. Sålunda har den tanke, som legat till grund för det nuvarande systemet, att nämligen för undervisningens handhafvande på lyceernas högre eller det förra gymnasiet motsvarande klasser erfordras för sitt kall grundligare förberedda och af sådan orsak äfven bättre aflönade personer än på deras lägre (de forna elementarskolorna motsvarande) stadier, i praktiken förlorat sin betydelse, först och främst därigenom, att lektorer och kolleger i våra lyceer på grund af den utvecklade arbetsfördelningen och den ställning olika undervisningsämnen intaga, i en del ämnen undervisa på samma klasser, hvardera på såväl lägre som högre sådana. Vidare framhålles, att numera kolleger i själfva verket ofta innehafva samma i förordningarna stadgade kompetens som lektorer, men att många af dem likväl, till och om de innehafva äfven högsta kompetens, aldrig kunna täfla om lektorstjänster, emedan dylika tjänster i förhållande till det stora antalet kolleger relativt sällan äro lediga, hvarförutom det i en del ämnen icke gifves några sådana tjänster alls, i en del ämnen åter blott vid ytterst få läroverk. Huru ofta en person, som egnat sig åt lärarekallet och aflagt licentiatexamen, kan blifva innehafvare af lektorstjänst, blir sålunda ofta beroende af slumpen, och bestämmes däraf, i hvilket ämne han vunnit lärd grad samt huruvida för hans studier lämpliga tjänster råka blifva lediga.

Vid öfvervägandet af dessa grunder har Öfverstyrelsen icke kunnat bestrida, att de vid en blifvande reglering af ifrågavarande lärares aflöning förtjäna uppmärksammande. Obestridligen existerar ett uppenbart, bitterhet väckande missförhållande däri, att lärare, hvilka i sitt ämne innehafva full stadgad kom-

petens och undervisa jämväl på lärdomsskolans högre klasser, i det de förbereda eleverna till studentexamen, eller eljest innehafva en fullt likartad tjänst, icke för sitt arbete åtnjuta samma ekonomiska förmåner som deras tjänstekamrater. I en sådan ställning, med undervisningsskyldighet äfven på lyceernas högre klasser, befinna sig kollegerna i vissa ämnen, nämligen i det andra inhemska språket och i gymnastik vid samtliga lyceer äfvensom i nya språk med undervisningsskyldighet jämväl i modersmålet vid klassiska lyceer. Lärarena i geografi och naturalhistoria vid de olika lyceerna hafva en likartad uppgift och jämväl samma kompetens, hvarför det är svårt att finna det logiska däri; att de vid klassiska lyceer tjänstgöra med kollegaförmåner, men i reallyceer med lektorer tillkommande sådana. Dessa missförhållanden kunde dock aflägsnas t. ex. sålunda, att lärarena i ifrågavarande ämnen, vid klassiska lyceer kollegerna i det andra inhemska språket, i nya språk samt i geografi och naturalhistoria, vid reallyceerna åter kollegan i det andra inhemska språket samt i tyska, skulle upphöjas till lektorer. Hvad vidare kollegerna i gymnastik beträffar, torde deras nuvarande förmåner, på grund af undervisningsämnets art äfvensom för dem för närvarande stadgade kompetensvillkor, icke i något afseende kunna anses erfordra förbättring. Skulle någon förbättring i dessa lärares ställning kunna komma i fråga, borde deras åligganden och kompetensvillkor fastställas med iakttagande af de synpunkter, hvilka af Öfverstyrelsen föreslagits i en till Eders Kejsarliga Majestäts Senat ställd skrifvelse af den 14 december 1904, rörande förbättrandet af de hygieniska förhållandena i skolorna, äfvensom i det skrifvelsen bilagda protokollet af den 25 oktober samma år.

Det af sökandena åsyftade upphäfvandet af skillnaden mellan lektor och kollega förutsätter, att ifrågavarande lärare uppfylla samma kompetensvillkor. I detta afseende existerar emellertid för närvarande en betydande olikhet mellan dessa läraregrupper. Oafsedt lektorerna i ryska språket, hvilka kunna anses intaga en undantagsställning, hafva af de nuvarande 105 lektorerna 49 (46 %) vunnit högsta akademiska lärdomsgrad, hvaremot af 179 kolleger endast 8 (4 %) innehafva likadan vetenskaplig kompetens. Bland kollegerna finnes det vidare 8 lärarekandidater, 1 som aflagt teologisk dimissionsexamen samt 25 hvilka presterat filosofiekandidatexamen, men icke i sitt undervisningsämne innehafva för lektorstjänst fastställt högsta vitsord. Om härtill läggas kollegerna i gymnastik, hvilkas kompetens och ställning i det föregående berörts, finnas bland kollegerna inalles 31 % sådana, att de icke uppfylla ens de lägsta för lektorstjänst fastställda kompetensvillkor. Dessutom bör märkas att inom kollegagruppen 56 (31 %) hafva vitsordet laudatur i endast ett ämne, medan däremot af lektorerna 7 (7 %) presterat en likadan kandidatexamen. I fråga om de praktiska lärareprofven finnas bland lektorerna 64 %, bland kollegerna 34 % sådana, hvilkas lärareförmåga bedömts med vitsordet laudatur.

Ofvan anförda siffror ådagalägga, att skillnaden mellan nuvarande lektorer och kolleger så i vetenskapligt afseende som i fråga om praktisk kompetens är betydande. Och fastän flertalet kolleger innehar för lektorstjänst stadgad kompetens, torde det ej kunna bestridas, att undervisningsarbetet på högre

klasser är mera fordrande och otvifvelaktigt förutsätter grundligare förberedelse hos läraren, än undervisningen på lägre stadier, ehuru arbete där i lika hög grad och kanske än mera tager lärarens krafter i anspråk. Med hänsyn härtill kan man sätta i fråga, huruvida det icke öfverensstämmer med billighet och skolans fördel, att de högre klassernas lärare för sitt arbete tillerkännes en större godtgörelse, än den deras tjänstekamrater på uteslutande lägre klasser åtnjuta.

Å andra sidan innehåller förslaget, att för samtliga lärare vid lärdoms-skolan skulle gälla samma kompetensvillkor, samma tjänsterang, samma förmåner och samma skyldigheter samt att den nuvarande olikheten i den lärare af olika rang tillkommande aflöningen skulle få formen af ett personligt lönetillskott för ej blott i vetenskapligt utan äfven i andra afseenden mera förtjänta lärare, mycket berättigadt och tilldragande, hvarför detta förslag enligt Öfverstyrelsens mening förtjänar att grundligt öfvervägas. Särskildt om de kolleger, hvilka undervisa på högre klasser, skulle, såsom billigt synes, tillerkännas lektors förmåner, skulle det finnas endast ett mindre antal sämre aflönande kolleger på uteslutande lägre klasser. Önskade man utsträcka undervisningsskyldigheten jämväl för dem genom hela skolan, funnes intet giltigt skäl att gifva dem någon undatagsställning.

Den plan, som af sökandena uppgjorts för den nya, de härtills gällande skolförhållandena högeligen omgestaltande organisationen, är dock i flere afseenden mycket bristfällig. Såsom ett misstag torde man få anse det, att i första klämman öfverlärarna vid normallyceerna i fråga om löneförmåner föreslagits till erhållande af samma ställning som lärare öfver hufvud. Normallyceerna i vårt land äro så väl i afseende å sin uppgift som af denna förutsatta lärarekrafter i ett alldeles annat läge, än öfriga elementarläroverk och ett ordnande af deras lärares ställning enligt en för läroverken allmänt uppgjord plan skulle utan tvifvel vara ett misstag. Såsom en brist i ärendets beredning måste man betrakta jämväl den omständigheten, att i förslaget intet nämnes om de för närvarande i tjänst varande kollegers ställning, hvilka icke uppfylla för lektorstjänst fastställda kompetensvillkor. Likaså har intet nämnts därom, huru många timmar man tänkt sig lärares framtida undervisningsskyldighet omfatta, huru hög deras grundlön skulle fastställas och hvilken inverkan denna omgestaltning komme att hafva på utgiftsstaten för elementarskolväsendet. Redan dessa omständigheter visa, att detta ärende för att kunna med nödig säkerhet behandlas, ännu erfordrar mycken kompletterande utredning.

Hvad den i ansökningens 2:dra kläm föreslagna reformen beträffar, bör den ur synpunkten af skolans fördel anses för en tidsenlig förbättring. Likaså torde den för lärarepersonalen i 3:dje klämman föreslagna förmånen kunna, såsom beviljad för viss bestämd tid, betraktas såsom billig med hänsyn därtill, att lärare, då han själf träffas af sjukdomsfall och särskildt hans familj af smittosam sjukdom, försättes i en betydligt ofördelaktigare ställning än de flesta tjänstemän i landet.

Med stöd af hvad ofvan anförts hemställde Öfverstyrelsen till Kejsarliga Senatens nådiga pröfning, huruvida skäl icke föreläge, att för införskaffande af vidare utredning rörande ifrågavarande ansökan, särskildt den nya

ordningen beträffande lärarepersonalens kompetensvilkor och aflöning, ärendets beredning öfverlämnades åt den som bäst sammankomna, för omorganisation af landets elementarläroverk tillsatta kommittén.

Ofvannämnda frågor, åsyftande en förbättring af lärarepersonalens i landet aflöning, hafva under denna treårsperiod icke kommit till slutligt afgörande.

I fråga om *gymnastiklärarinnornas vid elementarskolorna arvodestillägg* fann Kejsrerliga Senaten den 2 maj 1908 godt förklara, att vid elementarskola anställda lärarinnor i gymnastik för flickor äro berättigade till det arvodes-tillägg för 5, 10 och 15 års tjänst, hvilket öfriga lärarinnor i gymnastik, jämligt 2 mom. i 2 § af nådiga kungörelsen af den 13 september 1894, åtnjuta.

En del förut i verksamhet varande läroverks *utvidgande och omorganisering* har under denna period varit under behandling och delvis genomförs. Jämväl hafva några *nya läroanstalter* inrättats.

I föregående treårsberättelse har omnämnts den förberedande behandling, frågan om *ökande af öfverlärares tjänsterna och inrättande af fullständiga realafdelningar vid normallyceerna* under åren 1904—1905 genomgått. Frågan afgjordes genom nådiga förordningen af den 12/25 januari 1906, hvori bl. a. stadgades:

att vid hvarterda normallyceet inrättas så till läseplan som lärokurser fullständiga reallyceer motsvarande realafdelningar, hvilka vidtaga med sin verksamhet den 1 september 1906, efter omständigheterna med en eller flere klasser, och hvilka sedermera successivt utvidgas klass för klass, tills de blifva åttaklassiga.

att vid hvarterda af nämnda lyceer två öfverlärares tjänster inrättas, den ena för de inhemska språken, den andra för tyska och franska språken, dock med den anpassning af undervisningsskyldigheten, som befinnes påkallad af en billig arbetsfördelning mellan de nya öfverlärares och dem, som nu representera dessa språk, äfvensom två lektorstjänster och tre kollegatjänster samt för undervisningen i teckning och skönskrifning en arvodestjänst med ett årsarvode af 2,000 mark, hvilka tjänster komma att besättas efter behof. Tillika skola lektorstjänsterna i tyska och franska språken vid normallyceerna efter de nuvarande innehafvarens afgang förändras till kollegatjänster; samt

att i bedömandet af de i 9 § af nådiga förordningen af den 10 juni 1873 omförmälda praktiska prof härefter deltaga endast fem öfverlärare, nämligen rektor, såsom öfverlärareskollegiets ordförande, öfverlärares i det beträffande ämnet från hvardera normallyceerna samt tvenne andra öfverlärare, hvilka representera de ämnen, som stå närmast det ämne, hvori prof afläggas.

På samma gång fastställdes för normallyceerna nya aflönings- och utgiftsstaten, af hvilka den för det finska normallyceet fastställda steg till 159,940 samt den för det svenska normallyceet till 158,540 mark.

Tillsändande Öfverstyrelsen afskrifter af nämnda nådiga förordning jämte därtill hörande utgiftsstaten anbefalldes Kejsrerliga Senaten den 13 februari 1906 Öfverstyrelsen att uppgöra och till Kejsrerliga Senaten inkomma med förslag till de åtgärder, hvilka möjligen på grund af nämnda förordning kunde

anses nödiga. Sedan Öfverstyrelsen på grund häraf den 20 februari 1906 hade anmodat normallyceernas rektorer, att efter hörande af vederbörande lärarekollegier, uppgöra förslag till de åtgärder, hvilka till iakttagande af de i nämnda förordning ingående föreskrifter kunde vara af behovet påkallade i ifrågavarande lyceer vid början af närmaste läseår, föreslog prorektorn för svenska normallyceet, filosofiedoktorn Hjalmar Appelqvist, att vid detta läroverk realafdelningen borde omfatta de tre lägsta klasserna, att af de nya tjänsterna en kollegatjänst med undervisningsskyldighet i matematik skulle anslås ledig samt att de vid lyceet nyinrättade öfverläraretjänsterna utan vidare skulle anförtros: öfverläraretjänsten i svenska och finska språken åt kollegan i geografi och svenska språket, lektorn Gustaf Elis Lagerblad samt öfverläraretjänsten i tyska och franska språken åt lektorn i samma ämne vid nämnda läroverk, filosofiedoktorn Ivan Uschakoff. Rektorn för finska normallyceet, filosofiedoktorn Adolf Voldemar Streng föreslog, att reallinjen från början af förstkommande läseår vid finska normallyceet skulle börja sin verksamhet med de fyra lägsta klasserna, samt att de nya öfverläraretjänsterna och bland annat en kollegatjänst med undervisningsskyldighet i matematik och naturlära från samma tid skulle besättas. Sedan fråga väckts jämväl därom, att vid besättandet af de nya öfverläraretjänsterna vid finska normallyceet samma tillvägagående möjligen borde tillämpas, som föreslagits beträffande motsvarande tjänster vid svenska normallyceet, alldenstund lektorn i finska och svenska språken vid finska normallyceet, filosofiedoktorn Aukusti Valdemar Forsman samt lektorn i tyska och franska språken, filosofiedoktorn Filip Hjalmar Hahl hvardera voro fullt kompetenta till öfverläraretjänsterna i af dem representerade språk, öfverlämnade Öfverstyrelsen den 9 maj 1906 till Hans Kejsrerliga Majestäts pröfning de gjorda förslagen angående de nya öfverläraretjänsternas besättande, likväl med hänsyn till vikten af ifrågavarande tjänster för egen del anseende för riktigare, att samtliga ifrågavarande öfverläraretjänster i stadgad ordning skulle anslås lediga. I fråga om de blifvande reallinjerna förenade Öfverstyrelsen sig om vederbörande rektorers förslag och beslöt omedelbart anslå de föreslagna kollegatjänsterna till ansökning.

Den 29 maj 1906 resolverade Kejsrerliga Senaten att Öfverstyrelsen ägde i stadgad ordning anslå nämnda nya öfverläraretjänster lediga, hvilken befallning den 13 närmast följande juni af Öfverstyrelsen bragtes till verkställighet.

Då jämlikt nådiga förordningen af den 25 januari 1906 till den vid finska realllyceet tillkommande reallinjen femte klassen skulle inrättas vid början af läseåret 1907—08 och då parallelafdelningar under detta läseår voro af behovet påkallade till lyceets tre högsta klasser, på grund hvaraf tvenne fullständiga afdelningar eller inalles 16 klasser komme att finnas vid läroverket, hemställde Öfverstyrelsen i skrifvelse af den 18 maj 1907, att den genom nämnda nådiga förordning för normallyceum med två afdelningar fastställda staten finge från början af förstkommande läseår tillämpas vid finska normallyceum, med de tillskott i tilläggsarvoden, som enligt gällande stat tillkommo äldre, vid lyceet för närvarande anställda lärare, samt att löneförmånerna vid de läraretjänster, hvilka tillsvidare icke kunde besättas,

finge oafkortade användas till aflönande af timlärare. Vid ärendets behandling den 4 juli 1907 fann Kejsrerliga Senaten godt till denna Öfverstyrelsens framställning bifalla.

Huru de nya läraretjänsterna vid utvecklingen af normallyceernas realafdelningar blifvit besatta, framställes i skildringen rörande de särskilda läroverken.

Den 19 september 1905 väcktes i Öfverstyrelsen fråga om tidsenlig omorganisation af de i samband med svenska och finska fruntimmersskolan i Helsingfors verkande *fortbildningsläroverken*, och beslöt Öfverstyrelsen anmoda pedagogiska direktionen vid hvarterdera fortbildningsläroverket att, efter samrådan med hvarandra äfvensom med lärarekollegierna vid respektiva fruntimmersskolor, till Öfverstyrelsen inkomma med utlåtande och förslag rörande de önskningsmål, hvilka i detta afseende vore att beakta för hvarterdera läroverket. Under följande vår afgåfvo direktionerna dem affordrade utlåtanden och förslag, på grund hvaraf Öfverstyrelsen, då en särskild kommitté hade tillsatts för uppgörande af bland annat förslag rörande fruntimmersskolornas omorganisation, den 23 maj 1906 till Hans Kejsrerliga Majestäts pröfning hemställde, huruvida ifrågavarande utlåtanden och förslag icke kunde för behandling till nämnda kommitté öfverlämnas.

Finskspåkiga, till universitetet ledande fortsättningsklasser hafva under denna treårsperiod inrättats vid finska fruntimmersskolan i Helsingfors. I en till Öfverstyrelsen ingifven, till Hans Kejsrerliga Majestät i underdånighet stäld skrifvelse framhöllo elevernas vid finska fruntimmersskolan i Helsingfors föräldrar och målsmän, huru skolans elever, såsom barn till för det mesta mindre bemedlade och obemedlade föräldrar, icke voro i tillfälle att förvärfva sig kunskaper utom fruntimmersskolans lärokurs. Då det likväl äfven för dessa barn vore af synnerlig vikt att erhålla en mera omfattande och af förändrade samhällsförhållanden påkallad, till universitetet ledande skolundervisning, anhöllo sökandena, att vid finska fruntimmersskolan skulle inrättas till universitetet ledande fortsättningsklasser, hvilka af statsverket upprätthölles. Då Öfverstyrelsen den 16 februari 1906 till Hans Kejsrerliga Majestät insände denna ansökan, framhöll den för sin del, att, då de vid fruntimmersskolorna inrättade, af enskilda personer upprätthållna, till universitetet ledande fortsättningsklasserna redan under en längre tid åtnjutit understöd af allmänna medel, staten sålunda hade erkänt behovet af dylika fortsättningsklasser. Med hänsyn härtill och då antalet af ifrågavarande fortsättningsklasser syntes vara i ständigt stigande, ansåg Öfverstyrelsen det önskligt, att åtminstone någon dylik, af staten helt och hållet upprätthållen läroanstalt komme till stånd, såsom ett slags normalinrättning för öfriga likartade skolor, så i fråga om undervisningens handhafvande som lärokursernas anordning. Då härtill kom att behovet af ett af staten upprätthållet, till universitetet ledande fruntimmersläroverk i hufvudstaden år för år blifvit allt mera kännbart, med hänsyn därtill att flertalet föräldrar och målsmän för barn, som genomgått finska fruntimmersskolan, icke voro så situerade, att de vore i tillfälle att sätta sina barn i sådana privata läroverk, hvilka möjligen stode till buds; men dit in-

trädet dessutom ställde särskilda svårigheter, och då kostnaderna för det af sökandena föreslagna läroverket icke blefve synnerligen betungande för staten, tycktes enligt Öfverstyrelsens mening den af dem gjorda framställningen för aflägsnandet af uppenbara missförhållanden fullt beaktansvärd. För att närmare belysa frågan hade Öfverstyrelsen uppgjort förslag till läseplan äfvensom utgiftsstat för tre fortsättningsklasser, hvilken sistnämnda slutade å 29,860 mark. Däri föreslogs i lön för tvenne på ordinarie fot inrättade lärarinnetjänster i språk 2,400 mark, förutom arvode 600 mark, samt rätt till arvodes-tillägg af 500 mark efter 5, 10 och 15 års tjänstetid. Ersättningen för öfvertimmar och åt timlärare, utom i gymnastik, hälsolära, teckning och sång, föreslogs till 140 mark för veckotimme, hvilket arvode, då det gällde undervisningens handhafvande på lyceernas högre stadier motsvarande klasser, syntes Öfverstyrelsen i allo skäligt. På grund häraf hemställde Öfverstyrelsen i underdånighet:

att i Helsingfors stad för elever, hvilka absolverat fruntimmersskolans lärokurs, vid början af förstkommande läseår på statens bekostnad tre till universitetet ledande finskspråkiga fortsättningsklasser skulle inrättas såsom ett själfständigt läroverk;

att ofvannämnda förslag till läseplan och utgiftsstat för dessa klasser måtte i nåder fastställas.

I enlighet med Öfverstyrelsens förslag täcktes Hans Majestät Kejsaren den 15/28 april 1906 i nåder fastställa följande förordning angående inrättande af finskspråkiga fortsättningsklasser vid fruntimmersskolan i Helsingfors stad.

1. För sådana kvinnliga elever, hvilka efter genomgången fruntimmersskolekurs önska fortsätta sina studier för inträde vid universitetet, skall i Helsingfors stad, från och med den 1 september 1906, provisoriskt inrättas tre finskspråkiga fortsättningsklasser till fruntimmersskolan, hvilka verka såsom ett själfständigt läroverk enligt nedan anförda grunder.

2. Vid läroinrättningen skall meddelas undervisning i följande ämnen: religion, modersmålet, svenska, tyska, franska, ryska och engelska språken, historia, geografi, matematik, naturlära, naturalhistoria, teckning, gymnastik och hälsolära samt sång.

3. För inträde i läroverkets första klass fordras genomgången fullständig fruntimmersskolekurs.

Angående inskrifnings- och terminsafgifter gäller hvad i sådant afseende stadgats för statens fruntimmersskolor.

4. För undervisningens handhafvande tillsätts vid läroverket två lektorer och två lärarinnor äfvensom erforderligt antal timlärare och -lärarinnor, men tjänsterna besättas tillsvidare icke ordinariter, utan bestridas genom vikarier, hvilka åtnjuta med dessa tjänster enligt läroverkets här bifogade utgiftsstat förenade fulla löneförmåner, samt, så vidt de fylla föreskrifna kompetensvillkor, äro berättigade att i fråga om arvodestillägg och pension räkna tjänsteår.

5. Lektor och ordinarie lärarinna erhålla arvodestillägg efter 5, 10 och 15 års tjänst i samma befattning: lektor 800 och lärarinna 500 mark för gången.

Arvodeslärare och lärarinnor erhålla arvodestillskott efter 5 och 10 års tjänst, hvardera gången 20 % af det ursprungliga arvodesbeloppet.

På samma gång fastställdes utgiftsstat för dessa fortsättningsklasser, slutande å 29,860 mark.

I skrifvelse från Ecklesiastik-Expeditionen af den 15 närmast följande maj anbefalldes Kejslerliga Senaten Öfverstyrelsen att omedelbart vidtaga nödiga åtgärder för upphyrande af lokal för ifrågavarande fortsättningsklasser samt att till Kejslerliga Senaten inkomma med framställning rörande sådana åtgärder i detta ärende, för hvilka Kejslerliga Senatens medverkan möjligen erfordrades.

Den 11 juli 1906 förordnade Öfverstyrelsen lärarinnan Hanna Ottilia Andersin att handhafva vikariatet för en lärarinnetjänst, med hvilken undervisningsskyldighet i tyska och franska språken förenades, samt att tillika vara läroverkets t. f. föreståndarinna. Huru öfriga tjänster vid denna läroanstalt tillsvidare besatts och hvilka anslag blifvit för detsamma beviljade, framställes i afdelningen rörande de särskilda läroverken.

Likaså framhöllö talrika föräldrar till och målsmän för elever i *svenska fruntimmersskolan i Helsingfors* i en under våren 1906 till Öfverstyrelsen ingifven, till Hans Kejslerliga Majestät ställd underdånig skrifvelse, att det kunskapsmått, som för närvarande inhämtas i fruntimmersskolorna, icke förslår för att bereda eleverna inträde på sådana lefnadsbanor, hvilka eljest skulle stå öppna för dem, hvarför och då de flesta af eleverna såsom mindre bemedlade icke heller kunde fortsätta sina studier i privata läroverk, sökandena tillika anhöllo att för aflägsnande af denna brist i fruntimmersskolornas nuvarande organisation vid svenska fruntimmersskolan i Helsingfors från början af förstkommande läseår, tillsvidare och till dess den nya allmänna planen för elementarundervisningen blir uppgjord, tre af staten underhållna, till universitetet ledande fortsättningsklasser måtte inrättas samt att terminsafgifterna i dem skulle fastställas till samma belopp, som för fruntimmersskolorna är gällande.

Innan denna ansökan kom under Öfverstyrelsens behandling, föreslog Pedagogiska direktionen för det med ifrågavarande fruntimmersskola förenade fortbildningsläroverket, att af sagda fortsättningsklasser den första och den andra provisoriskt skulle förenas med motsvarande klasser vid fortbildningsläroverket, likväl så att af eleverna å dessa klasser de, hvilka förberedde sig att aflägga studentexamen, finge särskild undervisning i ryska och engelska språken, men att eleverna å hvarterda läroverkets tredje klass skulle undervisas skildt för sig, hvarjämte Pedagogiska direktionen framlade ett af denna anordning af undervisningen påkalladt kostnadsförslag, slutande å 10,425 mk.

Vid ärendets behandling den 23 mars 1906 ansåg Öfverstyrelsen i fråga om ofvan anförda afvikande förslag i princip riktigare, att olika fortsättningsklasser, som voro afsedda att tjäna alldeles olika ändamål, icke sammanblendades, men då frågan denna gång afsåg endast ett provisoriskt tillgodoseende af elevernas vid fruntimmersskolorna behof af fortsatta studier, beslöt Öfverstyrelsen i underdånighet hemställa, att för anordnande af till universitetet ledande undervisning på af Pedagogiska direktionen föreslaget sätt vid svenska fortbildningsläroverket i Helsingfors för sådana elever, hvilka genomgått fullständig lärokurs i fruntimmersskola eller eljes visat sig innehafva motsva-

rande kunskaper, ett extra anslag af 10,425 mark skulle beviljas, att tillsvarende utgå från den 1 september, äfvensom att terminsafgifterna för de elever, som begagna sig af denna undervisning, skulle fastställas att utgå med samma belopp som för elever i fruntimmersskolorna.

Denna hemställning ledde till resultat, då Hans Kejsersliga Majestät, på framställning af Kejsersliga Senaten, den 21 juni 1906 täcktes i nåder bevilja ett anslag af 10,425 mark för ett provisoriskt anordnande af till universitetet ledande undervisning från början af instundande läsåret vid svenska fortbildningsläroverket i Helsingfors för sådana elever, hvilka genomgått fullständig kurs i fruntimmersskola eller ock innehafva motsvarande kunskaper.

De tre- och fyraklassiga *elementarskolorna* hafva under detta triennium utvidgats till femklassiga samskolor. Denna fråga upptogs i Öfverstyrelsen till behandling den 10 oktober 1905, och beslöt Öfverstyrelsen därvid till Kejsersliga Senaten för Finland ingå med följande hemställan:

I nådiga kungörelsen af den 19 augusti 1896 öfverlämnades åt Kejsersliga Senatens Ekonomidepartement att förordna till indragning af på statsverkets bekostnad upprätthållen två-, tre- eller fyraklassig elementarskola, i händelse vederbörande stadskommun eller för ändamålet bildad förening eller bolag önskar öfvertaga sådan skola för att ombilda och underhålla densamma såsom real- eller borgareskola med afslutade elementarkurser och med rättighet att intaga äfven kvinnliga elever. Delvis redan före utfärdandet af denna kungörelse, delvis därefter hafva de till flertalet städer förlagda elementarskolorna öfvergått till af kommunerna eller af enskilda garantiföreningar med statsbidrag upprätthållna samskolor med fem eller ock flere, till universitetet ledande klasser; i stället för några af dem verka nu uteslutande af staten upprätthållna femklassiga samskolor eller åttaklassiga lyceer.

I några af landets mindre städer finnas dock ännu elementarläroverk, hvilka, såsom stående efter i utveckling och utan anpassning till vårt nuvarande skolväsende, allt ännu såsom minnen af forna förhållanden arbeta med tre eller fyra klasser. Sådan är den treklassiga elementarskolan i Brahestad, sådana äro de fyraklassiga skolorna i Lovisa, Heinola och Gamlakarleby. Då dessa läroverk, isynnerhet efter det bottenskolesystemet med afslutade kurser införts å samtliga reallyceers fem lägsta klasser, icke numera kunna anses motsvara sitt ändamål, icke heller på respektiva orter motsvara bildningsbehovet, hvilket framgår jämväl däraf, att vid samtliga dessa skolor inrättats med enskilda medel upprätthållna fortsättningsklasser samt försök sålunda gjorts att få de i dessa skolor genomgångna kurserna att motsvara statslyceernas bottenskolekurs, samt om å andra sidan observeras, att lärarekrafterna vid dessa elementarskolor, då tjänsterna under senaste år icke besatts ordinariter, på en del håll ständigt vexlat och dessa förhållanden sålunda, till men för undervisningen, endast temporärt kunnat ordnas, har Öfverstyrelsen ansett sig böra hos Kejsersliga Senaten hemställa, huruvida icke skäl föreläge att vidtaga åtgärder för att få ifrågavarande läroanstalter organiserade såsom femklassiga samskolor, där den å de fem lägsta klasserna af statens reallyceer afslutade lärokursen komme att genomgås. Detta har Öfverstyrelsen ansett kunna genomföras sålunda,

att dessa läroanstalter skulle såsom af staten understödda skolor erbjudas åt respektiva stadskommuner för att af dem organiseras och upprätthållas, eller

att de skulle utvidgas till femklassiga och fortfarande upprätthållas af staten.

För det senare fallet hade Öfverstyrelsen för dessa läroverk uppgjort förslag till timfördelning och stat, hvilken senare, upptagande fem kollegatjänster jämte för undervisningens handhavande erforderliga arvoden och öfriga anslag samt under förutsättning att latinska språket i dessa skolor skulle blifva valbart emot tyska språket och teckning, steg till inalles 34,610 mark.

Hvad de i nämnda skolor för närvarande anställda ordinarie lärarena beträffade, kunde enligt Öfverstyrelsens mening omgestaltningen genomföras sålunda, att de nuvarande innehafvarena af kollegatjänsterna vid skolorna i Brahestad och Gamlakarleby finge fastställt fullt timantal, hvarigenom för undervisningens handhavande i dessa skolor inga utgifter utöfver de i nämnda förslag till stat upptagna blefve nödiga. Vid skolorna i Lovisa och Heinola kunde däremot ordnandet af undervisningen möjligen tillsvidare påkalla extra utgifter för en del undervisningstimmar af den orsak, att i dessa läroanstalter undervisningen i svenska språket för närvarande var delad mellan tvenne ordinarie kolleger, hvarför det kunde inträffa, att den dem tillkommande undervisningsskyldigheten icke komme att helt tagas i anspråk. Oafsedt de i sistnämnda skolor möjligen tillsvidare nödvändiga utgifterna för en till endast några få timmar inskränkt extra undervisning motsvarade i de fyrklassiga elementarskolorna den af den föreslagna utvidgningen föranledda årliga merkostnaden för undervisningen sålunda arvodet för V klassens undervisningstimmar, d. v. s. 32 veckot mmar, eller 4,480 mark, utöfver hvad undervisningens handhavande i dessa läroverk såsom fyraklassiga kostade staten. Men om härvid togs i betraktande, att vid samtliga fyraklassiga elementarskolor redan fanns en privat femte fortsättningsklass och att dessa fortsättningsklasser måste anses berättigade till statsunderstöd i proportion till det understöd, de privata läroverken öfver hufvud åtnjöto ur allmänna medel, hvilket statsunderstöd redan ansökts för fortsättningsklasserna vid skolorna i Gamlakarleby och Heinola samt, så vidt till Öfverstyrelsens kännedom kommit, af Kejserliga Senaten redan förordats för den förstnämnda, skulle den ifrågasatta utvidgningen, äfven om härvid nödvändiga förhöjningar i anslagen för diverse utgifter, för värme och belysning äfvensom i öfriga anslag observeras, likväl icke för staten medföra synnerligen kännbart ökade kostnader. Ett undantag utgjorde naturligtvis elementarskolan i Brahestad, där det blefve nödvändigt att — utöfver andra kostnader — inrätta två nya kollegatjänster. Huru utvidgningen i de skilda elementarskolorna borde genomföras och huru de nya klassernas behof af lokal skulle tillgodoses, härom anhöll Öfverstyrelsen att, därest den föreslagna reformen komme att utföras, längre fram få till Kejserliga Senaten inkomma med detaljeradt förslag.

I enlighet med Öfverstyrelsens hemställning täcktes Hans Kejserliga Majestät den 20/7 juli 1906 i nåder påbjuda, att den vid fyraklassiga elementarskolan i Torneå hörförinnan inrättade provisoriska femte klassen skall ställas

på ordinarie fot samt att treklassiga elementarskolan i Brahestad äfvensom de fyraklassiga skolorna i Lovisa, Heinola och Gamlakarleby från början af förstkommande läseår skola utvidgas till femklassiga elementarskolor för gossar och flickor, där den för de fem lägre klasserna af stadens reallyceer fastställda, afslutade lärokursen genomgås. På samma gång fastställdes för hvarje af dessa läroverk en utgiftsstat af 34,610 mark.

På grund af denna nådiga föreskrift anbefalldes Kejslerliga Senaten i skrifvelse från Ecklesiastik-Expeditionen af den 9 augusti 1906 Öfverstyrelsen att till Kejslerliga Senaten insända detaljeradt förslag därom, huru utvidgningen af nämnda läroverk, hvad de skilda skolorna beträffade, skulle genomföras och huru det för de nya klasserna skulle ordnas i fråga om lokal. Sedan rektorerna för respektiva läroverk den 20 augusti 1906 affordrats förslag rörande i nämnda afseenden påkallade åtgärder, anmälde Öfverstyrelsen den 2 nästföljande november hos Kejslerliga Senaten, att den vid läseårets början utvidgat elementarskolan i Brahestad med en fjärde samt elementarskolorna i Gamlakarleby, Heinola och Lovisa en hvar med en femte klass. Hvad åter beträffade den utgiftsstat, hvilken jämlikt nådiga föreskriften af den 20 juli 1906 hade fastställts icke blott för nämnda läroanstalter utan ock för den redan härförinnan med en femte klass utvidgade elementarskolan i Torneå, kunde denna på grund af tidigare gällande läseplan uppgjorda stat, hvilken i många afseenden icke lämpade sig för den bl. a. för nämnda läroverk den 16 augusti 1906 fastställda samt den 1 september införda läseplanen icke oförändrad tillämpas, isynnerhet då de förändringar i utgiftsstaten, hvilka hade betingats af tidigare anställda lärares och lärarinnors rättigheter i fråga om aflöning och undervisningsskyldighet, icke blifvit särskildt underställda nådig pröfning och fastställelse; med hänsyn hvartill, och då tidens knapphet icke gjorde det möjligt att få i detta afseende nödiga förändringar till stånd, Öfverstyrelsen ansett sig tvungen att i samtliga ifrågavarande läroverk fortsättningsvis från läseårets början följa för dessa läroanstalter tidigare fastställda utgiftsstat samt att för upprätthållandet af undervisningen å fjärde klassen vid elementarskolan i Brahestad samt å femte klassen vid skolan i Gamlakarleby, Heinola och Lovisa anlita timplärare, hvarjämte undervisningen vid elementarskolan i Torneå ordnats i hufvudsak på samma sätt som förut. I enlighet härmed kommo utgifterna vid elementarskolorna i Brahestad, Gamlakarleby, Heinola och Lovisa, efter beräkning af 31 veckotimmar på hvarje klass samt 6 hemarbetstimmar å 140 mark, 150 mark för rektorsvården och 300 mark för de kvinliga elevernas vård och gymnastik, att under det pågående läseåret vid hvarje af dessa skolor med 5,630 mark öfverstiga det belopp, som i staten upptagits. Men förutom denna för undervisningen nödvändiga utgiftspost erfordrades för anskaffande af nödigt utrymme för elementarskolorna i Heinola och Lovisa ett tillskott till hyresanslaget af, för den förra 700, för den senare 300 mark under pågående läseår, hvarjämte anstalter borde vidtagas för anskaffande af egna lokaler för elementarskolorna i Lovisa och Brahestad. Ytterligare borde för innevarande läseår ett tillskott af 300 mark anvisas till det arvode, hvilket tillkom lärarinnan i flickelevernas gymnastik och vård vid elementarskolan i Torneå.

Med hänsyn därtill, att den för ifrågavarande elementarskolor senast fastställda utgiftsstaten icke utan kännbara förändringar lät sig från nästa läsårs början tillämpas vid dem, hade Öfverstyrelsen, på grund af uppgjorda timfördelningsplaner, låtit för hvarje af ifrågavarande läroverk utarbeta förslag till öfvergångsstat, att tillämpas från den 1 september 1907. Då det var synnerligen önskvärdt att för de flickelever i nämnda läroverk, hvilka icke begagnat sig af undervisningen i ryska språket, tillfälle bereddes att i stället erhålla undervisning i handarbete och något nytt språk, franska eller engelska, hade Öfverstyrelsen för bekostande af denna 15 veckotimmar omfattande undervisning upptagit ett arvode, hvilket Öfverstyrelsen med hänsyn därtill, att eleverna på efter hvarandra följande klasser i handarbete kunde åtnjuta undervisning gemensamt, ansett sig kunna upptaga till endast 1,500 mark. Nämnda förslag till utgiftsstat slutade för elementarskolan i Lovisa å 46,690 mark, för elementarskolan i Heinola å 45,090, för skolan i Gamlakarleby å 43,970, för skolan i Brahestad å 41,450 och för elementarskolan i Torneå å 43,750 mark.

På grund af allt detta hemställde Öfverstyrelsen den 2 november 1906 i underdånighet:

att Öfverstyrelsens åtgärder beträffande utgiftsstat och undervisningens ordnande vid elementarskolorna i Torneå, Brahestad, Gamlakarleby, Heinola och Lovisa för innevarande läsåre måtte i nåder godkännas;

att för bekostande af undervisningen på fjärde klassen vid elementarskolan i Brahestad samt på femte klassen vid skolorna i Gamlakarleby, Heinola och Lovisa 22,520 mark måtte i nåder anvisas;

att förslagen till utgiftsstat för elementarskolorna i Torneå, Brahestad, Gamlakarleby, Heinola och Lovisa blefve i nåder fastställda, att tillämpas från den 1 september 1907;

att för innevarande läsåre tillskott till hyresanslaget måtte anvisas, för elementarskolan i Heinola 700 och för elementarskolan i Lovisa 300 mark, äfvensom dessutom 300 mark såsom arvode åt lärarinnan i flickelevernas gymnastik och vård vid elementarskolan i Torneå;

att nådig befallning måtte meddelas om vidtagande af nödiga förberedande åtgärder för anskaffande af eget hus för elementarskolan i Brahestad.

Den 14 februari 1907 godkände Kejserliga Senaten Öfverstyrelsens ofvan framställda förslag och åtgärder, med undantag af förslaget om anskaffande af eget hus för elementarskolan i Brahestad, i hvilket afseende Kejserliga Senaten icke ansåg skäl föreligga att för närvarande vidtaga någon åtgärd.

För inrättandet af nya tjänster vid dessa skolor och deras besättande redogöres i afdelningen rörande de särskilda läroverken.

Under denna period har en af staten upprätthållen *finskspråkig fruntimmersskola i Tammerfors* uppstått. Frågan om inrättande af densamma kom under behandling sålunda, att Öfverstyrelsen den 4 oktober 1907, jämte det den hemställde om beviljande af understöd för den vid II klassen af privata finska fruntimmersskolan i Tammerfors inrättade tredje parallellafdelningen, tillika föreslog, att Öfverstyrelsen, efter tagen kännedom om skolförhållandena i nämnda stad, finge, därest sådant syntes nödigt, vid behof göra framställning om inrättande af

en publik fruntimmersskola därstädes. Med anledning häraf anbefalldes Kejsersliga Senaten den 29 oktober 1907, jämte det frågan om beviljande af ofvan nämnda understöd uppsköts att framdeles af Kejsersliga Senaten behandlas, Öfverstyrelsen att efter verkställd beredning af ärendet till Kejsersliga Senaten inkomma med underdånig framställning om inrättande af en publik fruntimmersskola i Tammerfors stad. Jämlikt sålunda erhållen befallning hemställde Öfverstyrelsen, efter det nödig utredning om skolförhållandena i Tammerfors stad införskaffats, den 4 februari 1908 i underdånighet,

att en finskspråkig fruntimmersskola finge på statens bekostnad från förstkommande läsårs början klass för klass inrättas i Tammerfors stad; samt att i Öfverstyrelsen uppgjorda förslag till utgiftsstat för det fullständiga läroverket äfvensom till budget för dess I klass för förstkommande läsår måtte i nåder fastställas.

Efter det Kejsersliga Senaten, enligt hvad till Öfverstyrelsen meddelades i skrifvelse från Ecklesiastik-Expeditionen af den 26 maj 1908, förkastat den i det föregående omnämnda ansökningen om statsunderstöd för privata finska fruntimmersskolan i Tammerfors likasom ock en af garantiföreningen för samma läroverk gjord underdånig ansökan därom, att staten skulle öfvertaga nämnda fruntimmersskola jämte parallel- och fortsättningsklasser likasom ock dess gård och skulder, anhöll Kejsersliga Senaten om nådigt tillstånd därtill, att i Tammerfors stad en finskspråkig femklassig fruntimmersskola finge inrättas, hvilken klass för klass skulle vidtaga med sin verskamhet från början af först begynnande läsår. I enlighet med denna underdåniga framställning täcktes Hans Kejsersliga majestät den 19/6 juli 1908 föreskrifva, att i Tammerfors stad en ny finskspråkig femklassig fruntimmersskola skall inrättas, hvilken klass för klass skall vidtaga med sin verksamhet från början af nästa läsår. På samma gång fastställdes för läroverket utgiftsstat, slutande å 28,950 mark.

I skrifvelse från Ecklesiastik-Expeditionen af den 30 juli 1908 meddelades Öfverstyrelsen, att Hans Majestät Kejsaren hade täckts för anskaffande af för skolan nödiga möbel och undervisningsmateriel bevilja en gång för alla 2,000 mark samt åt Senaten öfverlämnat att vidtaga häraf föranledda åtgärder. På grund af sålunda erhållet uppdrag fastställde Kejsersliga Senaten nämnda dag för läroverket för dess första läsår utgiftsstat, slutande å 9,180 mark, och anbefalldes Öfverstyrelsen att omedelbart skrida till upphyrande af erforderlig lokal för skolan äfvensom andra i samband härmed stående åtgärder. Sedan Öfverstyrelsen den 19 augusti 1908 till läroverkets t. f. lärarinna och föreståndarinna förordnat filosofiekandidaten Fröken Toini Voipio och lokal blifvit för skolan uppyrd, började läroverket sin verksamhet vid början af läsåret 1908—09.

Under denna period har Öfverstyrelsen ingått med förslag angående *bildande af ett särskildt skolmuseum*. Sedan Pedagogiska Föreningen, jämlikt Öfverstyrelsens anmodan af den 6 februari 1906, i frågan afgifvit utlåtande, anförde Öfverstyrelsen i underdånig hemställning den 22 januari 1907 följande motiver för sitt förslag:

Frågan om åstadkommande af ett skolmuseum har hos oss inom pedagogiska kretsar under årtal varit föremål för behandling, och behovet af ett sådant har allmänt erkänts. Redan år 1902 tillsatte Pedagogiska Föreningens centralafdelning för frågans dryftande ett särskildt utskott, hvilket sedermera afgifvit så väl utlåtande som förslag i frågan. Äfven inom Öfverstyrelsen har tanken på grundandet af ett skolmuseum under längre tid dryftats. Sålunda framhöll Öfverstyrelsen i sitt förslag af den 28 oktober 1904 angående öfverlåtande af f niska normallyceets förra gård och dess apterande till lokal för Öfverstyrelsen uttryckligen, att vid husets remont utrymme borde reserveras äfven för ett blifvande pedagogiskt museum. Åstadkommandet af en sådan inrättning åtminstone i den utsträckning, att Öfverstyrelsen vore i tillfälle att för rådsökande förevisa de vanligaste modeller till skolmöbler och undervisningsmateriel, ansåg Öfverstyrelsen för en så viktig angelägenhet, att den icke längre medgaf uppskof, därest man icke ville lämna detta redan kännbara behof ouppfyllt. Likaså hänvisade Öfverstyrelsen i sitt den 25 april 1905 ingifna förslag därom, att en af bokhandeln Minerva erbjuden lärobokskollektion skulle till staten inlösas, till ett närslutet utlåtande, hvori kollektionens förvärfvande för staten särskildt motiverades med framhållande af dess behöflighet för ett framtida skolmuseum. F 71

Ett skolmuseum — i den omfattning det erhållit i de stora kulturländerna och med det mål, som för detsamma bör ställas äfven hos — hade till uppgift att erbjuda nödig vägledning för dem, hvilka önska göra sig förtrogna med det praktiska skolarbetet i vår tid samt med de tankeriktningar inom uppfostran och pedagogik, hvilka utomlands framträdt under olika tider, äfvensom därjämte uppbevara de på en plats samlade så inom literaturen som annorstädes anträffliga minnesmärken och åskådliga föremål, hvilka i ett eller annat afseende belysa den historiska utvecklingen af vårt lands undervisnings- och skolväsende samt dess nuvarande ståndpunkt. För att uppfylla detta syftemål borde museet innehålla tillräckliga samlingar så af literatur som af annat, för att personer, intresserade af skolförhållanden och undervisningsväsendet, blefve i tillfälle att vinna förtrogenhet med den nutida skolans och undervisningens praktiska sida. Med hänsyn härtill borde i museet finnas modellsamlingar af föremål äfvensom planschkollektioner till belysande af det inre af en skola och vid undervisningen i olika ämnen erforderlig undervisningsmateriel. Denna detalj af museets innehåll är redan för en framgångsrik verksamhet af Öfverstyrelsen för Skolväsendet samt för ledningen af skolarbetet och undervisningen i olika ämnen så nödvändig, att behovet däraf i praktiken så godt som dagligen framträder. F 72

Då det afsedda museet, hvilket tydligen under långa tider komme att blifva det enda i sitt slag i vårt land, för de pedagogiska sträfvandena hos oss blefve en centralpunkt, borde det jämväl vara i stånd att åt egentliga, vetenskapliga forskare i allmän pedagogik erbjuda de hjälpmedel, hvaraf han har behof för att göra framsteg i ämnet och för att inom sitt område kunna följa med utvecklingen utomlands. Det är sålunda oundvikligt att till museet anskaffas ett godt pedagogiskt bibliotek äfvensom en så vidt möjligt fullständig samling af de mest betydande, till den pedagogiska tidskriftslitteraturen

hörande publikationer, hvaraf intresserade äro i tillfälle att betjäna sig i en på bestämda tider tillgänglig, i samband med museet stående läsesal. Behovet af en dylik pedagogisk läsesal har allmänt insetts inom för undervisningsfrågor intresserade kretsar, och ett tillgodoseende af detta behof afse närmast de förslag och önskningsmål, hvilka af vårt lands lärarekår framställts beträffande ett skolmuseum och ändamålet med detsamma.

Förutom tillgodoseendet af dessa egentliga, allmänt pedagogiska sym- punkter och behof skulle museet jämväl äga insamla äldre och nyare tryckt litteratur rörande vårt lands skolväsende, bilder, afsedda att belysa det samma, bevarade manuskript, brefsamlingar samt andra sådana skriftliga minnesmärken, hvilka på ett eller annat sätt kunna belysa det finska skolväsendets tillstånd och utveckling under olika tider likasom ock i dess tjänst anställda personers lif och verksamhet. En komplettering härtill utgöra sådana åskådliga föremål, hvilka bevarats från skollifvet i vårt land och hvilka, så vidt de stå att fås från skilda tider, nödvändigtvis borde anskaffas till museets samlingar och sålunda räddas undan förstörelse.

Ofvan framställda antydningar om ett skolmuseums uppgift och ändamål torde visa, att en sådan inrättning i full omfattning icke kan i en hast åstadkommas hos oss. Men något kan dock genast göras. Genom anskaffande af litteratur och modellsamlingar kan en första början af museet fås till stånd. Och en värdefull del af detsamma kommer att utgöras af den i det föregående omnämnda vidlyftiga kollektionen af vid skolundervisningen i vårt land använd äldre och nyare litteratur, hvars vård anförtros åt Öfverstyrelsen. Då i finska normallyceets åt Öfverstyrelsen till embetslokal afträdda förra gård åtminstone tillsvidare erforderligt utrymme reserverats, beror inrättningens första grundande numera rätteligen af för ändamålet erforderliga medel.

Med hänsyn till skolmuseets vidtomfattande ändamål och med afseende å de betydande utgifter, dess blifvande innehåll, isynnerhet vetenskaplig litteratur och modellsamlingar af undervisningsmateriel, komme att särskildt till en början påkalla, skulle för denna inrättnings grundande ett årligt anslag af 4,000 mark erfordras för de första åren. Skulle ett belopp af antydd storlek kunna under t. ex. fem år för ändamålet disponeras, kunde, med ledning af vunnen erfarenhet, storleken af ett fast, museets behof motsvarande årligt anslag längre fram noggrannare preciseras.

Förutom dessa för de första, för museets innehåll grundläggande åtgärder erforderliga medel skulle anskaffandet af möbler till tre för museet reserverade rum, bokhyllor, vitriner för samlingar och planscher, kartställningar äfvensom annan erforderlig inredning medföra kostnader, stigande till förslagsvis omkring 3,000 mark.

Hvad sedan värden om museet beträffar, skulle det möjligen vara mest ändamålsenligt, att den högsta ledningen af en dylik inrättning anförtrodde åt en ur intresserade kretsar sammansatt direktion af flere personer, hvilken vore museets föreståndare till stöd och råd i inrättningen rörande frågor. En sådan direktion kunde tänkas sammansatt t. ex. sålunda, att universitetet, Öfverstyrelsen för skolväsendet, normallyceerna och pedagogiska föreningens centralafdelning valde hvar sin representant, hvarförutom till densamma

skulle höra någon målsman för folkskolan. Men då de första tillgörandena för museets åstadkommande i den närmaste framtiden torde komma att inskränka sig hufvudsakligen till anskaffande af litteratur samt till allmänna grundläggnings- och organisationsåtgärder, kunde uppsikten öfver museet möjligen lämpligast tills vidare anförtros åt Öfverstyrelsen för Skolväsendet, hvilken vore berättigad att jämväl antaga lämplig föreståndare för anstalten. Med afseende därå att museet och isynnerhet den i samband därmed stående läsesalen borde vara under skolornas arbetstid vissa timmar dagligen samt under sommarmånaderna åtminstone någon dag i veckan öppen, torde en duglig och kompetent föreståndare svårigen kunna fås för mindre än ett årsarvode af 2,000 mark.

På grund af hvad ofvan anförts anhöll Öfverstyrelsen att Hans Kejsersliga Majestät tacktes i nådet föreskrifva:

att i den åt Öfverstyrelsen öfverlätna gården i den för ifrågavarande ändamål redan reserverade lokalen från den 1 nästkommande september ett för tillgodoseende af pedagogiska behof afsedt skolmuseum skulle inrättas;

att för åstadkommande af en sådan inrättning för den närmaste femårsperioden ett årligt anslag af 4,000 mark skulle beviljas;

att för den för museet upplåtna lokalens inredande på ändamålsenligt sätt ett anslag af 3,000 mark måtte beviljas;

att den högsta ledningen af museet skulle tills vidare anförtros åt Öfverstyrelsen för Skolväsendet;

att arvodet för museets föreståndare skulle tillsvidare fastställas till 2,000 mark om året; samt

att för uppvärmning, belysning och städning af museilokalen samt för bekostande af nödig vaktmästarevård till Öfverstyrelsens disposition skulle anvisas ett anslag af tillsvidare 900 mark om året.

Ärendet har under detta triennium icke afgjorts.

I en till Öfverstyrelsen ställd skrifvelse af den 9 oktober 1906 hade föreståndarinnan för svenska fruntimmersskolan i Helsingfors Alma Langhoff väckt fråga om *bedömandet af insikterna i språk hos de lärda skolornas elever*. Sedan pedagogiska direktionen för finska fortbildningsläroverket och sedermera äfven föreståndarinnorna för landets fruntimmersskolor, jämlikt anmodan af Öfverstyrelsen, afgifvit utlåtande i frågan, föreskref Öfverstyrelsen den 10 april 1907, att vid bedömandet af elevernas kunskap i finska och svenska språken samt i tyska och franska språkens längre kurs tvenne vitsord skola afgifvas i hvarje språk: det ena i *språk och litteratur*, det andra i *skrifning*.

Angående *rättskrifningen i svenska språket* förordnade Kejsersliga Senaten den 14 juni, på framställning af Öfverstyrelsen, för åstadkommande af enhetlighet:

att på de lägsta klasserna af statens elementarläroverk och fruntimmersskolor från och med den 1 september 1907 den af Svenska Akademien utarbetade »Ordlista öfver svenska språket», sjunde upplagan, skall läggas till grund för undervisningen i rättskrifning i svenska språket, likväl med iakttagande däraf,

att *dt* framför *t*-ljud förvandlas till *t* eller (enligt i nämnda arbete tillämpade regler angående dubbelt konsonantljuds teckning) till *tt*,

att *f*, *fv* och *hv* såsom tecken för *v*-ljud förvandlas till *v*, med bibehållande af grundformens *v* i böjningsformer framför *t* och *s*, utom i ordet *haft*;

att denna rättskrifning får införas äfven på läroverkens andra klass, om lärarekollegiet finner sådant lämpligt;

att allteftersom eleverna från den eller de klasser, där denna rättskrifning införts, till högre klasser uppflyttas, skall samma rättskrifning äfven på dessa tillämpas;

att samtliga elever vid elementarläroverken och fruntimmersskolorna, oafsedt på hvilken klass de äro, från den 1 september 1907 äro berättigade att använda detta skrifsätt.

Följande *circulär*, innehållande meddelanden och föreskrifter rörande elementarläroverkens och lärarepersonalens verksamhet äfvensom beträffande allmänna skolförhållanden, hafva under denna treårsperiod af Öfverstyrelsen utfärdats:

den 29 september 1905 (till rektorerna för elementarläroverken och föreståndarinnorna för fruntimmersskolorna) angående införande af »ferieläsning» vid elementarläroverken och fruntimmersskolorna;

Den 11 januari 1906 (till rektorerna för elementarläroverken och föreståndarinnorna för fruntimmersskolorna) anmodan att före den 1 april till Öfverstyrelsen insända utlåtande angående de af föreningen »Vanamo» och Geografiska Föreningen till Kejslerliga Senaten ingifna framställningarna rörande förbättrande af naturalhistorians och geografins ställning vid landets elementarläroverk.

Den 2 februari 1906 (till rektorerna för elementarläroverken) med afskrift af Kejslerliga Senatens till Öfverstyrelsen aflättna skrifvelse af den 1 februari, angående föreskrifven inskränkning af undervisningstimmarna i ryska språket vid elementarläroverken i landet.

Den 2 februari 1906 (till föreståndare och föreståndarinnor för de privata läroverken) med afskrift af Kejslerliga Senatens till Öfverstyrelsen aflättna skrifvelse af den 1 februari, angående den ställning, som tillkom undervisningen i ryska språket i de under deras inseende stående läroverken.

Den 25 april 1906 (till rektorerna för elementarläroverken, föreståndarinnorna för fruntimmersskolorna, direktorerna för folkskollärare- och lärarinne-seminarierna samt till föreståndare och föreståndarinnor för abnormskolorna) angående skyldighet att årligen före utgången af juli månad till Öfverstyrelsen för Allmänna byggnaderna insända uppgift rörande bränsleåtgången i respektiva läroverk.

Den 20 augusti 1906 (till rektorerna för klassiska och reallyceer äfvensom realskolorna, med undantag af läroverken inom Viborgs län) med aftryck af de af Kejslerliga Senaten den 16 innevarande augusti fastställda, provisoriska läseplanerna för landets klassiska och reallyceer.

Den 22 augusti 1906 (till föreståndare och föreståndarinnor för samtliga under Öfverstyrelsens inseende stående statsläroverk äfvensom folkskol-

inspektorerne i städerna och på landet) anmodan att senast till den 15 januari 1907 till Öfverstyrelsen insända statistiska, enligt af Kejslerliga Senaten fastställt formulär, sammanställda uppgifter rörande stämpelafgiften under år 1906.

Den 12 oktober 1906 (till rektorerna för elementarläroverken och föreståndarinnorna för fruntimmersskolorna) anmodan att före utgången af innevarande läsetermin affordra vederbörande lärare i svenska språket utlåtanden angående införandet af reformer i fråga om rättskrifning i svenska språket.

Den 10 april 1907 (till föreståndarinnorna för fruntimmersskolorna) angående bedömandet af elevernas insikter i språk.

Den 27 juni 1907 (till rektorerna för elementarläroverken och föreståndarinnorna för fruntimmersskolorna) med afskrift af Ecclesiastik-Expeditionens i Kejslerliga Senaten den 14 innevarande juni aflättna skrivelse, angående rättskrifningen i svenska språket.

Den 14 augusti 1907 (till rektorerna för samtliga lyceer i landet, med undantag af normal- och reallyceerna i Helsingfors samt finska reallyceet i Viborg, äfvensom till föreståndarinnorna för de finska fruntimmersskolorna i Sordavala och Nikolaistad) angående indragning af kollegatjänsterna i ryska språket.

Den 3 januari 1908 (till rektorerna för elementarläroverken och föreståndarinnorna för fruntimmersskolorna) med uppmaning att framdeles se till, att framställning rörande olika ärenden icke göras i en och samma skrivelse till Öfverstyrelsen, samt att löne- och anslagsrekvisitioner, månadsrapporter äfvensom öfriga, uteslutande å handläggning af kamreraren ankommande ärenden särskildt adresseras till Öfverstyrelsens kamrerarekontor för elementarskolafdelningen.

Den 7 februari 1908 (till rektorerna för elementarläroverken och föreståndarinnorna för fruntimmersskolorna) angående afgifvande af utlåtande rörande uttalade önskningsmål i fråga om läroverkens bibliotek.

Den 14 februari 1908 (till rektorerna för elementarläroverken och föreståndarinnorna för fruntimmersskolorna) anmodan att före utgången af följande mars månad insända erforderliga uppgifter rörande embets- och tjänstemän äfvensom betjante utöfver stat tillkommande sportler.

Den 18 februari 1908 (till rektorerna för elementarläroverken och föreståndarinnorna för fruntimmersskolorna) med afskrift af Kommunikations-Expeditionens i Kejslerliga Senaten till Öfverstyrelsen aflättna skrivelse af den 24 sistvikne januari angående tillvägagående vid tjänstesamtal genom förmedling af telefon.

Den 10 april 1908 (till rektorerna, föreståndarena och föreståndarinnorna för de under Öfvestyrelsens inseende stående elementarläroverken och fruntimmersskolorna i Helsingfors) angående Järnvägsstyrelsens i skrivelse af den 8 innevarande april uttalade önskningsmål att skolungdom, som begagnar sig af lokaltågen i Helsingfors omnejd, vid färd å bantåg måtte iakttaga ett stillsamt uppträdande och icke röra sig utom vagnarna.

Den 15 april 1908 (till rektorerna för elementarläroverken och föreståndarinnorna för fruntimmersskolorna) anmodan, att, senast före utgången af förstkommande oktober månad, efter vederbörande lärarekollegiums hörande,

till Öfverstyrelsen insända utlåtande angående ett af den för omorganisation af elementarläroverken och fruntimmersskolorna nedsatta kommittén afgifvet betänkande.

Den 5 maj 1908 (till rektorerna för elementarläroverken och föreståndarinnorna för fruntimmersskolorna) angående iakttagande af föreskrifna inträdesfordringar.

Den 15 maj 1908 (till skolråden för de privata elementarläroverken och fruntimmersskolorna) uppmaning att vid nya elevers intagning i privata läroverk tillse, det elevernas kunskaper icke lägga hinder i vägen för ett ordentligt genomgående af de lärokurser, hvilka böra medhinnas på de skilda stadierna af respektiva läroverk.

Den 20 maj 1908 (till rektorerna, föreståndarna och föreståndarinnorna för under Öfverstyrelsens inseende stående elementarläroverk och fruntimmersskolor) angående skiljobetyg, hvilka i publika läroverk skola fordras af från vare sig statens eller privata skolor mottagna elever.

Den 3 juni 1908 (till rektorerna för klassiska och reallyceer samt till föreståndare och föreståndarinnor för privata läroverk med dimisionsrätt) anmodan att, efter vederbörande lärarekollegiums hörande, senast före utgången af förstkommande oktober månad insända utlåtande angående skolkommitténs betänkande rörande reform af studentexamen.

Den 13 augusti 1908 (till rektorerna för elementarläroverken och föreståndarinnorna för fruntimmersskolorna) uppmaning att, därest skolans ordinarie anslag till ved och belysning visat sig otillräckligt, före den 15 instundande september insända motiveradt förslag, huru högt anslaget framdeles borde örhöjas.

Den 26 augusti 1908 (till rektorerna för elementarläroverken) jämte anvisning för beräkning af ersättning för öfvertimmar äfvensom formulär för det förslag till fördelning af undervisningen och tjänstgöringsanslaget, hvilket skall från hvarje läroverk insändas till Öfverstyrelsen före utgången af september månad.

Den 26 augusti 1908 (till föreståndarinnorna för fruntimmersskolorna) angående senast anförda ärende.

Den 26 augusti 1908 (till föreståndarna och föreståndarinnorna för under Öfverstyrelsens inseende stående privata läroverk) angående uppgifter, hvilka årligen på hösten skola från de privata läroverken till Öfverstyrelsen insändas, jämte för ändamålet af Öfverstyrelsen fastställda blanketter.

De pedagogiska resestipendierna. I sin till Öfverstyrelsen ingifna berättelse angående en med af Kejsrerliga Senaten den 23 april 1903 beviljad pedagogiskt stipendium företagen studieresa framhöll lektorn vid finska reallyceet i Helsingfors, filosofielicentiaten Ralf Eino Saxén, att det vore önskligt att af de tvenne resestipendierna å 3,000 mark, hvilka jämlikt nådiga breffven af den 27 juni 1872 och den 24 september 1896 ur allmänna medel årligen utgifvas åt vid elementarläroverk och fruntimmersskolor anställda lärare och lärarinnor för företagande af sex månader omfattande praktisk-pedagogiska eller ock vetenskapliga studieresor utomlands, det ena skulle delas i tvenne hälfter

och framdeles utgifvas för pedagogiska, tre månader varande studieresor. I skrifvelse från Ecklesiastik-Expeditionen af den 18 januari 1905 anbefalld att angående detta förslag afgifva utlåtande, anmodade Öfverstyrelsen i skrifvelse af den 8 därpå följde februari rektorn för finska normallyceet att affordra lärarekollegiet vid nämnda lyceum äfvensom, genom vederbörande rektorer och föreståndarinnor, lärarekollegierna vid öfriga statsläroverk i Helsingfors uttalande i frågan. Vid ärendets behandling den 4 januari 1906 anförde Öfverstyrelsen, jämte det den insände de inkomna utlåtandena, i underdånighet för egen del följande:

Gemensam för lärarekollegiernas ifrågavarande utlåtanden är anmärkningen om de nuvarande, för lärare vid elementarläroverk och fruntimmersskolor afsedda pedagogiska resestipendiernas ringa antal och otillräckligheten af desamma. I detta afseende befann sig elementarläroverkens och fruntimmersskolornas lärarepersonal i en ojämförligt mindre fördelaktig ställning än seminarielärarena och likaså folkskolinspektorererna. Den i det af lärarekollegiet vid finska reallyceet i Helsingfors afgifna uttalandet ingående jämförelsen visar oemotsägligen att, på samma gång landets regering väl sörjt för seminarielärares och folkskolinspektorerers pedagogiska utbildning, i det att åt dem relativt ofta erbjudes tillfälle att, tack vare till buds stående resestipendier, göra sig förtrogna med de stora kulturländernas skolförhållanden och öfver hufvud med pedagogiska sträfvanen utom eget land, har den vida talrikare lärarepersonalen vid elementarläroverken och fruntimmersskolorna i fråga om understöd af staten blifvit obilligt illa lottad. Äfven om härvid beaktas att seminarielärare och folkskolinspektorer, hvilka hafva att utbilda och leda lärare, för en framgångsrik verksamhet mera än ungdomens egentliga lärare hafva behof af insikt i skolförhållanden och pedagogisk erfarenhet, är billig proportion icke rådande mellan de resestipendier, hvilka årligen åtnjutas af å ena sidan lärare vid elementarläroverk och fruntimmersskolor samt å andra sidan af öfriga lärarekategorier. Disproportionen i detta afseende blir så mycket mera i ögonen fallande därigenom, att de för elementarläroverkens och fruntimmersskolornas lärare gemensamt disponerade tvenne årliga stipendierna (sammanlagdt 6,000 mark) tillika äro afsedda för normallyceerna, hvilkas speciella uppgift, utbildningen af blifvande lärare, förutsätter att hvarje vid dem anställd lärare åtminstone en gång måtte sättas i tillfälle att fördjupa sina insikter och vinna ökad pedagogisk erfarenhet genom att taga kändedom om utomlands rådande skolförhållanden.

Såsom en billig fordran, afsedd att aflägsna ett uppenbart missförhållande måste man därför, enligt Öfverstyrelsens mening, betrakta det gjorda förslaget om ökning af de nuvarande, för lärare vid elementarläroverk och fruntimmersskolor afsedda pedagogiska resestipendierna. Den föreslagna tuddelningen af det andra stipendiet skulle icke nämnvärdt förbättra saken, ty sålunda skulle man visserligen i stället för två stipendier få tre sådana, men för denna fördel skulle det andra af de nuvarande två 3,000 mark stora stipendierna fördelas i tvenne sådana om 1,500 mark. Obestridligen vore det dock till fördel för landets lärarepersonal, så i fråga om pedagogisk som allmänt vetenskaplig utbildning, att de nuvarande 3,000 mark stora stipendierna skulle bi-

behållas oförändrade för sådana sökande, hvilka i och för grundligare studier önska vistas längre tid utomlands. En af tidsförhållandena påkallad förbättring i nu ifrågavarande förhållande torde sålunda icke fås till stånd annorlunda, än att de årliga för elementarläroverkens och fruntimmersskolornas lärare anslagna stipendiemedlen kännbart ökas, och är Öfverstyrelsen af den mening, att den af lärarekollegiet vid finska reallyceet i Helsingfors föreslagna ökningen, 10,000 mark, med hänsyn till ifrågavarande lärarepersonals talrikhet är helt billig och af verkligt behof påkallad. Detta tillskottsbelopp borde enligt Öfverstyrelsens åsikt fördelas i lämpliga mindre resestipendier, för att flere hugade lärare kunde komma i åtnjutande af dem, samt något mindre, årligt resestipendium anslås främst för lärare i öfningsämnen.

Då af stipendiaterna i och för resan åfnjuten tjänstledighet obestriddigen bör anses vara till gagn för hans lärareverksamhet samt sålunda befordra skolans bästa, är det enligt Öfverstyrelsens tanke med billighet öfverensstämmande, att vederbörande lärare finge i sin tjänstetid inberäkna sålunda använd tjänstledighet.

På grund af hvad ofvan anförts hemställde Öfverstyrelsen i underdånighet, att de nuvarande till resestipendier för pedagogiska studieresor utomlands för lärare vid elementarläroverk och fruntimmersskolor anslagna årliga resestipendierna, 6,000 mark, måtte höjas med 10,000 mark;

att af det sålunda disponibla anslaget af 16,000 mark om året skulle bildas följande resestipendier:

- a) två à 3,000 mark för sex månaders,
- b) tre à 2,000 mark för fyra månaders,
- c) två à 1,500 mark för tre månaders, samt
- d) ett à 1,000 mark (främst för lärare i öfningsämnen) för två månaders

vistelse utomlands;

att af dessa resestipendier tvenne årligen efter pröfning skulle tagas i anspråk främst för lärare vid normallyceerna, samt

att stipendiat finge i sin tjänstetid inberäkna i och för resan åfnjuten tjänstledighet.

Frågan afgjordes genom nådig föreskrift af den 20/7 augusti 1906, hvarigenom Hans Kejsrerliga Majestät täcktes förordna att, utöfver de tvenne resestipendier, hvardera 3,000 mark, hvilka, jämlikt nådiga brefven af den 27 juni 1872 och den 24 september 1896, anslagits för att tilldelas lärare vid elementarläroverk och fruntimmersskolor för idkande af praktiskpedagogiska eller ock vetenskapliga studier utomlands, yttermera 10,000 mark om året, räknadt från början af år 1907, får för ändamålet användas för att enligt Senatens pröfning utdelas bland nämnda lärare och lärarinnor för bedrifvande af pedagogiska studier utomlands, med skyldighet för stipendiaterna att allt efter stipendiets storlek vistas utomlands från två till fyra månader samt att senast inom sex månader efter återkomsten från resan till Öfverstyrelsen för skolväsendet ingifva berättelse om densamma.

På grund af denna nådiga föreskrift påbjöd Kejsrerliga Senaten den 20 september 1906, att det ankommer å Öfverstyrelsen för skolväsendet att årligen kungöra ifrågavarande resestipendier att inom utsatt lämplig tid hos

Öfverstyrelsen ansökas samt att före utgången af april månad jämte eget underdånigt utlåtande till Kejslerliga Senaten insända inkomna ansökningar i och för pröfning och afgörande.

År 1906 utdelade Kejslerliga Senaten årets tvenne pedagogiska resestipendier åt lektorn i tyska och franska språken vid svenska normallyceet, filosofiedoktorn Ivan Uschakoff äfvensom åt kollegan i historia, geografi och naturalhistoria vid finska reallyceet i Helsingfors Emil Othniel Malmberg. Under de senare åren hafva följande personer till nedan angifvet belopp åtnjutit dessa resestipendier:

År 1907, lektorn i matematik och fysik vid finska klassiska lyceet i Tavastehus, filosofiedoktorn Karl Ferdinand Lindman samt lektorn i historia och geografi vid finska reallyceet i Helsingfors Kaarle Juhana Jaakko Forsman, hvardera 3,000 mark; lektorn i religion vid finska klassiska lyceet i Tavastehus, teologielicentiaten, rektorn Martti Johannes Ruuth 2,000 mark; lektorn i historia, geografi och finska språket vid finska reallyceet i Sordavala, filosofielicentiaten Uno Ludvig Lehtonen, kollegan i latin och finska språket vid finska klassiska lyceet i Uleåborg, rektorn Sakari Adolf Westerlund, lektorn i historia, geografi och svenska språket vid svenska reallyceet i Åbo, filosofielicentiaten Anton Amandus Karsten samt kollegan i tyska och franska språket vid svenska klassiska lyceet i Nikolaistad Jonas Emil Ström, enhvar 1,500 mark, äfvensom lektorn i matematik och naturkunnighet vid finska klassiska lyceet i Jyväskylä Otto Ernest Wänttinen samt tjänstförrättande föreståndarinnan för nya finska fruntimmersskolan i Helsingfors, lärarinnan i tyska och franska språken, filosofiekandidaten Johanna Vilhelmina Asp, hvardera 1,000 mark.

År 1908, lektorn i tyska och franska språken vid finska reallyceet i Viborg Urban Solmu Nyström samt kollegan i religion, historia och geografi vid gamla finska fruntimmersskolan i Helsingfors Yrjö Arvid Vilhelm Loimaranta, hvardera 3,000 mark; lektorn i geografi och naturalhistoria vid svenska reallyceet i Åbo Klas Torsten Gustaf Renvall, 2,000 mark; öfverläraren i religion vid finska normallyceet, teologiedoktorn Paavo Emil Virkkunen, lektorn i matematik fysik och kemi vid finska reallyceet i Sordavala Frans Henrik Koskinen, lektorn i geografi och naturalhistoria vid finska reallyceet i Viborg Johan Emil Aro, kollegan i matematik vid finska normallyceet Lars Reinhold Hirvensalo, kollegan i historia, geografi och naturalhistoria vid finska klassiska lyceet i Tavastehus Albert Theodor Böök, kollegan i finska och tyska språken vid finska fruntimmersskolan i Åbo, filosofiedoktorn Johan Vilhelm Juvelius, kollegan i matematik vid finska reallyceet i Helsingfors Albin Alexander Bergroth samt kollegan i gymnastik vid svenska klassiska lyceet i Borgå Karl Gabriel von Pfaler, enhvar 1,000 mark.

På därom gjord anhållan biföll Kejslerliga Senaten den 16 oktober 1907 därtill, att lektorn Karsten finge uppskjuta sin utrikesresa till senast maj månad 1908, samt beviljade den 22 november 1907 åt rektorn Ruuth rätt att uppskjuta fortsättningen af sin resa till våren och hösten 1908. Enahanda rättighet att uppskjuta fortsättningen af studieresan till våren 1908 medgafs den 15 januari 1908 af Kejslerliga Senaten åt lektorn Lindman, jämte det Öf-

verstyrelsen berättigades att framdeles handlägga och slutligt afgöra ansökningar af sådana lärare och lärarinnor, hvilka af Kejslerliga Senaten beviljats understöd för utrikesresor, men sedermera på giltiga skäl önska få de för resan föreskrifna villkoren ändrade. Med stöd häraf tillät Öfverstyrelsen den 12 maj 1908 öfverläraren Virkkunen att uppskjuta sin resa till följande år samt gaf den 20 maj 1908 åt kollegan Loimaranta rätt att uppskjuta sin resa till senast april månad 1909 äfvensom den 13 augusti 1908 åt lektorn Renvall rättighet att likaså uppskjuta sin resa till februari månad 1909.

De tre resestipendier, hvilka jämlikt nådiga brefvet af den 10 oktober 1894 ärligen utdelas åt *lärare och lärarinnor i tyska och franska språken* för studieresor under sommarferierna, hafva under denna treårsperiod följande personer åtnjutit: År 1906 lektorn i tyska och franska språken vid finska reallyceet i Sordavala Valter Olof Streng, 1,000 mark, äfvensom lärarinnan i tyska språket vid finska fruntimmersskolan i Joensuu Bertha Maria Dorothea Pipinen samt föreståndarinnan för svenska fruntimmersskolan i Viborg, filosofiexaminiern Aino Maria Ottelin, hvardera 750 mark; år 1907 lärarinnan i tyska och franska språken vid gamla finska fruntimmersskolan i Helsingfors Ida Johanna Gustava Tötterman, 1,000 mark, äfvensom lärarinnan i franska språket vid finska fruntimmersskolan i Jyväskylä Eva Rosalie Collan samt kollegan i tyska och franska språken vid finska klassiska lyceet i Tavastehus Filemon Onnela, hvardera 750 mark; år 1908 lektorn i tyska och franska språken vid svenska reallyceet i Åbo Signe Maria Vilskman, 1,000 mark, äfvensom öfverläraren vid finska normallyceet, filosofiedoktorn Filip Erik Edvin Hagfors samt lärarinnan i tyska språket vid finska fruntimmersskolan i Åbo Naema Gustava Lemberg, hvardera 750 mark.

På därom gjord anhållan berättigade Kejslerliga Senaten den 12 september 1907 kollegan Onnela att taga sitt här ofvan nämnda reseunderstöd i anspråk först efter utgången af läsåret.

Stipendierna för lärare och lärarinnor i ryska språket. Genom nådigt förordnande af den 1 november (19 oktober) 1905 täcktes Hans Kejslerliga Majestät i nåder bifalla därtill, att Senaten af allmänna finska medel utöfver det belopp, hvilket, jämlikt till Öfverstyrelsen för Skolväsendet aflätet nådigt bref af den 14 september 1899, föreskrifvits till utdelning, får använda yttermera 4,000 mark om året under fem års tid, räknadt från början af år 1904, att utgifvas såsom fyra stipendier, hvar och ett uppgående till 1,000 mark, åt lärare och lärarinnor i ryska språket vid landets elementarläroverk, med skyldighet för stipendiaten att under minst tre månaders tid åhöra undervisningen i läroanstalterna i Kejsardömet, isynnerhet i sådana läroverk, där elevernas modersmål icke är ryska, samt för öfrigt på enahanda villkor, som i ofvan nämnda nådiga bref föreskrifvits.

I skrifvelse från Ecklesiastik Expeditionen af den 29 november 1905 anbefalde Kejslerliga Senaten Öfverstyrelsen att anslå dessa stipendier till ansökning samt med inkomna ansökningar förfara på sätt stadgadt blifvit i ofvan åberopade nådiga bref af den 14 september 1899 i fråga om de då inrättade stipendierna om 750 mark. Då Öfverstyrelsen likväl i underdånig skrifvelse af den 8 november 1905 på anförda skäl hade hemställt, att under-

visningen i ryska språket från början af instundande läseår finge vid lyceerna inskränkas till den omfattning, hvilken tidigare i läroplanen af den 7 juni 1893 och den 19 augusti 1896 blifvit för dessa läroverk fastställd, samt helt och hållet upphöra vid finska fruntimmersskolorna i Nikolaistad och Sordavala, ansåg Öfverstyrelsen, som i skrifvelse från Ecklesiastik Expeditionen af den 23 sistlidne november erhållit föreskrift, att lediga och ledig-blifvande läraretjänster i ryska språket tillsvidare skulle lämnas obesatta, den 9 december 1905 sig böra till Hans Kejsrerliga Majestäts nådiga pröfning hemställa, huruvida icke vid sådant förhållande behovet af för ifrågavarande ändamål erforderliga stipendier tillsvidare kunde anses tillfredsställdt redan genom anlåtande af det tidigare fastställda beloppet 3,000 mark, samt att ansländet af de nyinrättade stipendierna därför finge lämnas därhän.

Den 6 februari 1906 fann Kejsrerliga Senaten, med hänsyn därtill, att antalet undervisningstimmar i ryska språket vid landets elementarläroverk numera, jämlikt nådig föreskrift af den 25 sistlidne januari, i betydande grad inskränkts samt med afseende dära, att de flesta af läroanstalterna i Kejsardömet för närvarande voro stängda, godt påbjuda att ofvan nämnda stipendier tillsvidare icke skulle anslås till ansökning.

Här ifrågavarande, i nådiga brevet af den 14 september 1899 beviljade 4 stycken stipendier om 750 mark hafva under denna period följande personer åtnjutit: År 1906 på profår utnämnda lektorn i ryska språket vid finska klassiska lyceet i Uleåborg Toivo Valter Salonen, lärarinnan Aino Lempi Alina Tukiainen, tjänstförrättande kollegan Ellen Ida Mathilda af Enehjelm och filosofiemagistern Knut Arvid Laurent; år 1907 lektorn vid finska reallyceet i Sordavala Aleksanteri Rantalainen, tjänstförrättande kollegan i ryska språket vid finska normallyceet Hjalmar Fredrik Tukiainen, timläraren i ryska språket vid fortsättningsklasserna vid finska fruntimmersskolan i Helsingfors, filosofiekandidaten Uno Johannes Vuorjoki och lärarinnan i ryska språket vid de privata fortsättningsklasserna i Heinola Blenda Emilia Pesonen; år 1908 lektorn vid finska reallyceet i Viborg Ossian Magnus Theodor Nordesvan, tjänstförrättande kollegan vid finska normallyceet Akseli Rafael Rosenqvist, läraren i ryska språket vid privata finska samskolan i Kotka, filosofiemagistern Moses Frithiof Laukkanen samt läraren i ryska språket vid finska fruntimmersskolan i Sordavala, kollegiassessorn Elias Sarlin.

De för *auskultering af undervisningen vid normallyceerna* anslagna tvenne stipendierna tilldelade Öfverstyrelsens den 9 mars 1906 kollegan i finska och svenska språken vid finska reallyceet i Åbo Frans Fredrik Airola äfvensom kollegan i matematik och naturkunnighet vid svenska realläroverket i Uleåborg Johan Alexander Dahl; den 26 mars 1907 kollegan i historia, geografi och naturalhistoria vid finska klassiska lyceet i S:t Michel Gerhard Emil Åkesson äfvensom kollegan i historia, geografi och svenska språket vid realläroverket i Mariehamn Hugo Alfred Josef Grönstrand; den 3 mars 1908 föreståndarinnan för finska fruntimmersskolan i Joensuu Thilda Johanna Beyrath äfvensom lärarinnan vid finska fruntimmersskolan i Nikolaistad Sanna Suihko.

Förutom här nämnda, i staten upptagna reseunderstöd hafva under denna period *extra understöd* för utrikesresor beviljats åt följande personer:

Den 26 april 1906 fann Kejsrerliga Senaten godt af sina dispositionsmedel tilldela lärarinnan i engelska språket vid finska realluceet i Tammerfors Hanna Sofia Granström ett reseunderstöd af 1,000 mark, med villkor att hon minst två månaders tid skulle vistas i England för idkande af språkstudier.

Den 17 maj 1907 beviljade Kejsrerliga Senaten åt lektorn vid finska normallyuceet Heikki Ferdinand Soveri ett understöd af 800 mark för studier i biblioteksvård och tillhörande detaljer, främst inom Österrike, Tyskland och Danmark, mot villkor bl. a. att lektorn Soveri så snart som möjligt efter hemkomsten utarbetar en lämplig handledning rörande uppställningen och vården af läroverkens bibliotek.

På framställning af Öfverstyrelsen beviljade Kejsrerliga Senaten den 2 april 1908 tre resestipendier, hvarje om 500 mark, för sådana teckningslärare och -lärarinnor vid under Öfverstyrelsens inseende stående läroverk, hvilka önskade deltaga i den för teckningsundervisningens befordrande under närmast infallande augusti månad i London sammanträdande kongressen. Af dessa understöd gaf Öfverstyrelsen den 30 förstkommande maj det för lärare vid elementarläroverk eller fruntimmersskolor anslagna åt läraren i teckning och kalligrafi vid finska realluceet i Viborg, artisten Rurik Lindqvist.

Nya läroböcker har Öfverstyrelsen äfven under denna period, med stöd af § 80 i skolordningen, på gjord ansökan godkänt till användning i elementarläroverken, dock så att deras införande lämnats beroende på ansökan af vederbörande lärare och pröfning af Öfverstyrelsen i hvarje särskildt fall. Grupperade ämnesvis äro dessa läroböcker:

»Ranskan kielen oppikirja», »Lärobok i franska», »Chrestomatie Française», utgifna af Axel Emil Rosendahl. — »Helppottajuinen Englanninkielen opas», utgifven af Hanna Andersin. — »Deutschland und die Deutschen, Ein Lesebuch zur Einführung in die Kenntniss Deutschlands und seines geistigen Lebens», I, II, utgifven af Axel Emil Rosendahl; »Saksankielen alkeiskirja, kielioppi ja sanasto», utgifven af U. S. Nyström; »Grundlegendes Lehrbuch», I, II, III, af Edla Freudenthal. — »Tirocinium latinum», I-III, utgifven af K. J. Hidén; — »Latinan kielioppi» I, II af Adolf V. Streng. — »Svensk språklära för den högre elementarundervisningen af N. Beckman, bearbetad af R. E. Saxén; »Svenska Språkövningar för skolans lägre klasser af Hedda Anderson», bearbetade af B. Estlander och Elise Stenbäck; »Svenska rättsskrivningsövningar» samt »övningar i rättskrifning och satsanalys» af G. E. Lagerblad; »Kortfattad svensk språklära för finska skolor», utgifven af A. A. J. Siegberg. — »Suomenkielen lukukirja», »Uppgifter för översättning från svenska till finska för läroverkens mellanklasser», Finsk form- och ljudlära», utgifna af J. F. Ollinen. »I skolan och utom skolan. Lärobok i ryska språket, del I» samt »Koulussa ja koulun ulkopuolella. Venäjänkielen oppikirja, I osa» af Valter Gustaf Kranck. — »Kristillinen uskontooppi» af Erik Johansson; »Kirkkohistorian oppikirja lyseoille ja tyttökouluille» och »Lärobok i kyrkohistoria för lyceer och flickskolor» af Edvin Gustaf Snellman. — »Läro- och läsebok i medeltidens historia» af Viktor Karl Emil Wichmann; »Suomen historian oppikirja» af K. O. Lindeqvist. — »Mittausoppi seminaareja, tyttö-

kouluja ja lyseoitten pohjakouluja varten» af August Alho. — »Fysikalisia esimerkkejä» af F. H. Koskinen. — »Lärobok i botanik» efter O. Schmeiler öfversatt och bearbetad af Albert Lilius; »Koulun kasvioppi» af K. E. Kivirikko. — »Eläinoppi seminaareja ja tyttökouluja varten» af L. G. Kiljander. — »Gullvifvan, sånger för skolungdom» och »Kevätesikkö, lauluja koulunuorisolle», af D. V. Nandelstadh och M. Vehanen.

Såsom *författarehonorar* hafva särskilda belopp af Kejslerliga Senaten tilldelats följande läroboksförfattare: den 10 oktober 1906 åt lektorn i matematik, fysik och kemi vid finska reallyceet i Åbo, filosofiedoktorn Ivar Alfred Rosenqvist 1,000 mark för ett af honom utgifvet arbete: »Fysiikan oppikirja»; den 16 januari 1907 åt filosofiedoktorn Karl Julius Hidén 550 mark för en af honom utarbetad latinsk läsebok »Tirocinium latinum» i tre delar, åt filosofiemagistern Allan Calonius 500 mark för en af honom under år 1904 utgifven lärobok i botanik äfvensom åt seminarielektorn Karl Emil Wichmann 500 mark för en af honom utarbetad läro- och läsebok i medeltidens historia.

Inom *Öfverstyrelsens personal* hafva under denna period följande förändringar inträffat:

Då Öfverdirektören, baron Yrjö Koskinen Yrjö-Koskinen af landtdagsarbeten var förhindrad att sköta sin tjänst, förordnade Kejslerliga Senaten den 15 maj och den 29 augusti 1907 öfverdirektörsadjointen, statsrådet Werner Nikolai Tawaststjerna att handhafva öfverdirektörsembetet från den 17 maj till den 1 juni äfvensom under september och oktober månad 1907. Likaså förordnade Kejslerliga Senaten den 7 februari 1908 statsrådet Tawaststjerna att, jämte egen tjänst, bestrida de med öfverdirektörsembetet förenade åligganden, hvilka öfverdirektören, baron Yrjö-Koskinen till följd af sitt deltagande i det den 10 februari 1908 vidtagande landtdagsarbetet icke vore i tillfälle att själf handhafva.

Sedan Hans Kejslerliga Majestät genom nådigt öppet bref af den 1 augusti (19 juli) 1908 hade utnämnt öfverdirektören i Öfverstyrelsen för skolväsendet, baron Yrjö Koskinen Yrjö-Koskinen till senator och Chef för Ecklesiastik-Expeditionen i Ekonomie-Departementet intill den 30 september 1909, med kvarstående i hans dåvarande tjänst, förordnade Kejslerliga Senaten den 31 augusti 1908, att öfverdirektörsembetet i Öfverstyrelsen skall tillsvärdare handhavas i enlighet med § 8 i det för Öfverstyrelsen den 18 oktober 1898 utfärdade nådiga reglemente.

Då öfverinspektorn, filosofiedoktorn Artturi Heikki Virkkunen, såsom vald till landtdagsman, var förhindrad att handhafva sin tjänst, förordnade Kejslerliga Senaten den 31 maj och den 22 augusti 1907 öfverläroaren vid finska reallyceet, filosofiedoktorn Kurt Reinhold Melander att från den 1 juni till den 15 juli äfvensom under september och oktober månader bestrida tjänsten. Af samma orsak förordnade Kejslerliga Senaten den 4 mars 1908 lektorn vid finska reallyceet i Helsingfors, filosofiedoktorn Jaakko Forsman att under då pågående landtdag handhafva öfverinspektorn Virkkunens tjänst i Öfverstyrelsen.

Sekreteraren vid Öfverstyrelsens elementarskoleafdelning, kollegieassessor Carl Erik Svibergson har under denna treårsperiod åtnjutit tjänstledighet:

1906, från den 1 juli till den 12 september, hvarunder sekreteraretjänsten bestreds af kamreraren Veli Kustaa Simelius; 1907, från den 10 juni till augusti månads utgång; hvarunder tjänsten handhades af kamreraren Simelius till den 15 juli och från sistsagda dag till slutet af augusti månad af vicehäradshöfdingen Arthur Söderholm; 1908 från den 25 maj till utgången af augusti, hvarunder tjänsten upprätthölls af kamreraren Simelius.

Den 13 oktober 1905 hemställde Öfverstyrelsen, att den i 1 § af det för Öfverstyrelsen den 18 oktober 1898 fastställda nådiga reglemente upptagna konsultativa ledamotsbefattningen i Öfverstyrelsen åter skulle besättas och att till denna befattning professorn vid Kejserliga Alexanders Universitetet Heikki Paasonen skulle förordnas. Vid ärendets föredragning den 21 december 1905 ansåg Kejserliga Senaten skäl icke föreligga att till förslaget bifalla, utan beslöt att fortsättningsvis tillsvidare lämna ifrågavarande plats obesatt.

Genom nådig föreskrift af den 20 augusti 1906 stadgades, att i Öfverstyrelsens utgiftsstat från början af år 1907 skulle upptagas ett anslag af 2,400 mark för aflönande af en manlig eller kvinnlig kanslist. Till den sålunda inrättade kanslisttjänsten utnämnde Öfverstyrelsen den 22 december 1906 studenten Aino Suppanen samt utfärdade den 22 februari 1907 konstitutorial för henne. Den 12 oktober 1907 föreskrefs sedermera i nåder, att vid Öfverstyrelsens elementarskoleafdelning en kanslisttjänst med ett arvode af 2,000 mark skulle inrättas från början af år 1908, och berättigades Öfverstyrelsen att besätta tjänsten med manlig eller kvinnlig sökande. Till ifrågavarande befattning utnämnde Öfverstyrelsen den 13 december 1907 studenten Hildur Maria Jahnson.

Genom ofvan anförda nådiga beslut af den 12 oktober 1907 beviljades åt Öfverstyrelsens tvänne vaktmästare ett årligt arvodestillägg af 120 mark för hvardera, att utgå från den 1 januari 1908.

Då den tid af tre år hade utlupit, för hvilken Kejserliga Senaten den 7 oktober 1902 för inspektorerna af undervisningen i ryska språket hade utfärdat instruktion, att försöksvis tillämpas, anbefalldes Kejserliga Senaten den 28 september 1905 Öfverstyrelsen att afgifva utlåtande rörande den erfarenhet, som vunnits beträffande sagda instruktion, äfvensom huruvida förändringar eller tillägg till densamma möjligen borde anses af behovet påkallade, hvarjämte Öfverstyrelsen underrättades därom, att vederbörande emellertid hafva att rätta sig efter ifrågavarande den 7 oktober 1902 utfärdade instruktion, till dess annorlunda föreskrifves. Med anledning däraf att antalet timmar i ryska språket i landets elementarläroverk genom nådiga förordningen af den 25 januari 1906 blifvit i betydande mån inskränkt, ansåg Öfverstyrelsen den 16 nästföljande mars, under framhållande däraf att ifrågavarande undervisning under ett antal år inspekterats i samtliga under Öfverstyrelsens inseende stående läroverk, där undervisning i ryska meddelas, och med hänsyn till nämnda läroämnes numera förändrade ställning, hvarunder en inspektion af den omfattning, som under de senaste åren praktiserats, icke syntes nödig, sig böra till Ecklesiastik-Expeditionens benägna pröfning öfverlämna, huruvida icke, med hänsyn jämväl därtill, att frågan om de yngre inspektorernas

ställning ännu var oafgjord, den af dessa inspektorer utöfvade inspektionen af läroverken finge åtminstone för innevarande vårtermin upphöra. I skrifvelse från Ecklesiastik-Expeditionen af den 8 maj 1906 meddelades Öfverstyrelsen, att Kejsrerliga Senaten, då landets generalguvernör icke hade förenat sig om Senatens i saken fattade beslut och det, med hänsyn därtill att pågående termin redan var så långt förliden, icke syntes lämpligt att underställa saken Regentens eget afgörande, ansett att Öfverstyrelsens ofvan anförda framställning vid sådant förhållande måste förfalla. Då denna skrifvelse i Öfverstyrelsen föredrogs den 23 maj, då terminens slut redan var förestående, ansåg Öfverstyrelsen sig icke vidare kunna vidtaga några åtgärder i saken.

Den 25 september hemställde Öfverstyrelsen, under hänvisning till 1904—1905 års landtdags underdåniga petition samt under åberopande af sina skrifvelser af den 17 oktober och den 8 november 1905 äfvensom den 16 mars 1906, på nytt till Ecklesiastik-Expeditionens benägna pröfning, huruvida icke den å de yngre inspektorerna i ryska språket ankommande inspektionen af landets elementarläroverk och fruntimmersskolor finge inställas, tills att frågan angående nämnda inspektorers ställning blifvit slutligt afgjord. Utan att hafva härfpå erhållit svar ingick Öfverstyrelsen i skrifvelse af den 22 oktober 1907 till Ecklesiastik-Expeditionen med förnyad enahanda framställning.

I skrifvelse från Ecklesiastik-Expeditionen af den 19 juni 1908 meddelades Öfverstyrelsen, att sedan Kejsrerliga Senaten i underdånig skrifvelse af den 5 december 1908 hos Hans Kejsrerliga Majestät hemställt om fastställande af ett af Senaten utarbetadt förslag till förordning angående omorganisation af inspektionen af undervisningen i ryska språket vid elementarläroverken i Finland, Hans Kejsrerliga Majestät vid underdånig föredragning af nämnda förslag täckts föreskrifva, att det skulle lämnas därefter. Vid sådant förhållande och då nådiga kungörelsen af den 8 augusti 1901 angående ifrågavarande inspektion således fortfarande var gällande, men den instruktion, som den 7 oktober 1902 faststälts försöksvis för tre års tid för de på grund af åberopade kungörelse vid Öfverstyrelsen tillsatta inspektorerna i ryska språket, däremot icke längre torde kunna anses äga fullt gällande kraft, ehuru Kejsrerliga Senaten i skrifvelse af den 28 september 1905 till Öfverstyrelsen hade förordnat, att denna instruktion fortsättningsvis tillsvidare skulle tjäna till efterrättelse, samt då sagda instruktion med hänsyn till ryska språkets förändrade ställning i vårt lands läroverk påkallade förändringar, fann Kejsrerliga Senaten godt anbefalla Öfverstyrelsen att uppgöra förslag till ny instruktion för nämnda inspektorer samt att sedermera till Kejsrerliga Senaten insända detsamma.

På grund af denna befallning uppgjorde Öfverstyrelsen den 13 augusti 1908 förslag till ifrågavarande instruktion och insände den för fastställelse till Kejsrerliga Senaten.

Såsom i föregående treårsberättelse omnämnts, uppläts för Öfverstyrelsen från den 1 juni 1906 lokal i finska normallyceets förra gård. Sedan Kejsrerliga Senaten den 6 september 1905 föreskrifvit, att vården om nämnda gård hädanefter ankommer å Öfverstyrelsen, beviljade Senaten den 29 maj 1906 åt Öfverstyrelsens kamrerare Edv. Wegelius, åt hvilken Öfverstyrelsen anförtrött tillsynen om gården, såsom ersättning härför ett arvode af 400 mark om

året, räknadt från början af innevarande kalenderår. Likaså beviljade Kejslerliga Senaten den 12 oktober 1905 till aflönande af en gårdskar i den åt Öfverstyrelsen öfverlåtna gården ett anslag af 800 mark om året, räknadt från den 1 september 1905, äfvensom ett årsarvode af 400 mark till aflönande af en andra städerska vid Öfverstyrelsen, från början af nästa kalenderår, hvarförutom bägge sistnämnda personer tillförsäkrades fria rum och värme. Den 15 januari 1908 beviljade Kejslerliga Senaten åt Öfverstyrelsens gårdskar Johan Viktor Virtanen ett arvodestillägg af 100 mk, att utgå under år 1908.

Öfverflyttningen till den nya lokalen föranledde jämväl för öfrigt extra utgifter. Sålunda beviljades af Kejslerliga Senaten den 30 mars 1906 inalles 9,961 mark, för remont af gamla möbler och anskaffande af nya sådana äfvensom för anordnande af en telefoninrättning, samt den 8 maj 1906 3,970 mark för införande af elektrisk belysning i Öfverstyrelsens nya arbetslokal.

För Öfverstyrelsens behof har Kejslerliga Senaten under denna tidsperiod beviljat följande anslag:

Den 7 mars 1906 beviljade Kejslerliga Senaten åt sekreteraren i Öfverstyrelsen, assessorn Carl Svibergson, på af honom gjord ansökan, efter beräkning af 250 mark om året inalles 750 mark såsom godtgörelse för hvad han varit tvungen att under åren 1903—1905 utbetala i vikariatsarvoden för att kunna betjäna sig af den åt Öfverstyrelsens tjänstemän i nådiga förordningen af den 18 oktober 1898 medgifna semesterledighet. På samma gång anbefalldes Öfverstyrelsen att, därest semesterledighet icke kunde på annat sätt beredas, hemställa om ett skildt anslag för detta ändamål i Öfverstyrelsens stat. På af Öfverstyrelsen den 30 mars 1906 gjord hemställning beviljade Kejslerliga Senaten den 8 juni 1906 ett anslag af 1,500 mark för beredande af semesterledighet åt Öfverstyrelsens tjänstemän äfvensom för samma ändamål ur Öfverstyrelsens dispositionsmedel ett belopp af 250 mark för renskrifverskorna. Sedermera utfärdades den 20 augusti 1906 föreskrift därom, att nämnda anslag 1,500 mark skulle, från och med början af år 1907, upptagas i Öfverstyrelsens stat.

Den 20 februari 1906 beviljade Kejslerliga Senaten till fyllande af en i Öfverstyrelsens anslag för resekostnader uppkommen brist, 1,725 mark 73 penni. Likaså beviljade Kejslerliga Senaten den 1 nästföljande december ett tillskott af 1,200 mark till Öfverstyrelsens anslag för diverse utgifter för innevarande kalenderår, för anskaffande af en skrifmaskin 600 mark samt för bibliotekets ordnande och utarbetande af en katalog öfver detsamma 400 mark.

Den 26 april 1905 hemställde Öfverstyrelsen hos Kejslerliga Senaten, att åt Öfverstyrelsen skulle beviljas 2,700 mark för inköp af en af antikvariska bokhandeln Minerva till inlösen erbjuden kollektion läroböcker, innehållande 1,820 före år 1873 utgifna och 1,058 därefter utkomna läroböcker, Den 16 januari 1906 berättigade Kejslerliga Senaten, under omfattande af sagda förslag, Öfverstyrelsen att för ofvan angifvet pris för statsverket inlösa ifrågavarande boksamling, för att förenas med Öfverstyrelsens bibliotek, hvarhos Öfverstyrelsen i skrifvelse från Ecklesiastik-Expeditionen af samma dag anmodades, att till sitt bibliotek hädanefter ovillkorligen anskaffa minst ett exemplar af sådan läro- eller läsebok eller annan undervisningsmateriel, som vid olika tillfällen godkännes till användning i skolorna.

I gällande förordningar föreskrifna inspektioner, dels allmänna, dels hänförande sig till vissa undervisningsämnen, hafva under här ifrågavarande treårsperiod verkställt i följande skolor: under läsåret 1905—1906 inspekterades: Kajana borgare- och handelsskola, fröken Forsmans svenska fruntimmersskola i Helsingfors, samskolorna i Ikalis, Kristinestad, Tyrvis och Viitasaari, elementarskolan i Heinola, realläroverket i Mariehamn, samskolan i Jämsä, skolorna i Jyväskylä och S:t Michel, Iisalmi real- och borgareskola, samskolan i Nurmes, skolorna i Joensuu, fruntimmersskolan i Sordavala, real- och borgareskolan i Kexholm, samskolorna i Willmanstrand och Kouvola. Under läsåret 1906—1907 inspekterades: skolorna i S:t Michel och Viborg, borgare- och samskolorna i Kajana och Iisalmi, finska samskolan i Kuopio, skolorna i S:t Michel, skolorna i Tammerfors och Tavastehus, finska samskolorna i Lappo och Gamlakarleby, skolorna i Uleåborg, fortsättningsklasserna vid svenska fruntimmersskolan i Nikolaistad, elementarskolan äfvensom svenska samskolan i Gamlakarleby, elementarskolorna i Brahestad och i Torneå, finska samskolan i Kemi, finska samskolan i Tammerfors, finska samskolan i Fredrikshamn, finska äfvensom svenska samskolan i Kotka, samskolorna i Tyrvis, Riihimäki, Viitasaari och Jämsä, skolorna i Nikolaistad, fruntimmersskolan i Jyväskylä, samskolan i Sörnäs, skolorna i Joensuu och Sordavala, finska samskolan i Salo, skolorna i Åbo, realläroverket i Mariehamn. Under läsåret 1907—1908 inspekterades: samskolorna i Ekenäs och Hangö, gamla finska fruntimmersskolan i Helsingfors, elementarskolan i Heinola äfvensom fortsättningsklasserna vid densamma, samskolan i Lahti, skolorna i Fredrikshamn och Kotka, skolorna i Nikolaistad, samskolan i Haapamäki, finska fruntimmersskolan i Tammerfors, samskolorna i Forssa, samskolan i Toijala, samskolorna i Parikkala, Värtsilä, Joensuu, Terijoki, Säkkijärvi och Kouvola, samskolan i Sörnäs, »privata svenska flickskolan» i Helsingfors, skolorna i Viborg, skolorna i Joensuu och Sordavala, skolorna i Nyslott, samskolan i Kexholm, skolorna i S:t Michel, samskolan i Kouvola, finska samskolan i Kristinestad, elementarskolan i Torneå, samskolan i Kemi, svenska fruntimmersskolan och fortbildningsläroverket i Helsingfors, skolorna i Borgå och Lovisa.

Undervisningen i gymnastik har enligt förordnande af Öfverstyrelsen i särskilda läroverk inspekterats af lektorn Ivar Wilskman.

För de skeden, frågan om inspektionen af undervisningen i ryska språket under denna period genomgått, har redan redogjorts i den allmänna öfversikten.

II. De särskilda statsläroverken och deras lärarepersonal.

Helsingfors.

Finska normallyceet. För inrättandet af en realafdelning och nya öfverlärares tjänster vid normallyceerna har förut redogjorts. De af läroverkets utvidgning nödig-blifna nya tjänsterna hafva besatts i följande ordning.

Den 24 oktober 1905 utnämnde och förordnade Kejsersliga Senaten inspektorn för kyrkoskolorna i S:t Petersburg, filosofie kandidaten Pietari Toikka till öfverlärare i ryska språket. Under öfverläraren Toikkas tjänstledighet handhades öfverlärares tjänsten i ryska språket först af kollegan vid finska normallyceet Volmari Kanninen samt sedermera, efter det kollegan Kanninen i oktober 1905 utnämns till ordförande i Öfverstyrelsen för pressärendena, till den 1 juni 1907 af lektorn i ryska språket vid finska klassiska lyceet i Tavastehus Edvard Wilhelm Palander. Den 11 april 1907 utnämnde och förordnade Kejsersliga Senaten lektorn i finska och ryska språket vid finska normallyceet, filosofie doktorn Aukusti Valdemar Koskimies till öfverlärare i de bägge inhemska språken. Till öfverlärares tjänsten i tyska och franska språken utnämnde och förordnade Kejsersliga Senaten den 21 december 1907 lektorn i samma ämnen vid finska reallyceet i Helsingfors, filosofie doktorn Filip Erik Edvin Hagfors, hvilken redan under läsåret 1906—1907 hade bestridt nämnda öfverlärares tjänst.

Den 12 februari 1907 utnämnde Öfverstyrelsen lektorn i matematik, fysik och kemi vid finska reallyceet i Tammerfors, rektorn, filosofie doktorn Hugo Magnus Johannes Relander till lektor i matematik och naturlära samt utfärdade den 17 nästföljande april för honom fullmakt på tjänsten. Till lektorstjänsten i finska språket och historia utnämndes den 4 februari 1908 af Öfverstyrelsen lektorn vid svenska reallyceet i Helsingfors, filosofie doktorn Oskar Adolf Hainari, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september 1908; denna utnämning blef, med anledning af anförda besvär, den 29 maj 1908 af Kejsersliga Senaten stadfäst, på grund hvaraf Öfverstyrelsen den 17 juni 1908 åt doktorn Hainari utfärdade fullmakt på tjänsten. Den 4 februari 1908 utnämndes till kollegatjänsten i matematik, fysik och kemi, hvilken tjänst skulle tillträdas den 1 september 1908, filosofie magistern Thor Emil Markkola samt till kollegatjänsten i svenska språket, med hvilken tjänst är förenad undervisningsskyldighet jämväl i finska språket, filosofie magistern Georg David Efraim Jacobson, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september 1908. Den 7 april samma år erhöilo nämnda kolleger fullmakter å dessa tjänster. Den 7 februari 1908 utnämnde Öfverstyrelsen till lektors-

tjänsten i religion, hvilken tjänst skulle tillträdas den 1 septemper samma år, lektorn i religion och historisk läsning vid finska klassiska lyceet i Tavastehus, rektorn, teologi doktorn Martti Johannes Ruuth samt till kollegatjänsten i gymnastik, hvilken tjänst likaså skulle tillträdas den 1 september 1908, kollegan i gymnastik vid finska reallyceet i Åbo Lauri Magnus Poijärvi. Fullmakter å sina tjänster erhöilo bägge den 10 april sagda år. Den 5 augusti 1908 utnämnde Öfverstyrelsen till lediga kollegatjänsten i ryska språket filosofie magistern Akseli Rafael Rosenqvist.

För upprätthållande af parallelafdelningar å klasserna I—VI under läseåret 1905—1906 beviljade Kejslerliga Senaten den 19 juli 1905 i ett för allt 32,200 mark och fann på samma gång godt föreskrifva, att på lyceets III parallelafdelning den reala, men på de följande parallelafdelningarna den klassiska läseplanen fortfarande skall följas. Likaså beviljade Kejslerliga Senaten den 29 augusti 1906 för upprätthållande af klassiska parallelafdelningar vid V, VI och VII klassen under läseåret 1906—1907 inalles 17,790 mark, af hvilket anslag 17,040 mark beräknats för undervisningen å ifrågavarande afdelningar och ledningens handhafvande, medan 750 mark afsetts för bestridande af öfriga kostnader för dem. Såsom förut omnämnts, har vid läroverket från början af läseåret 1907—1908 en för normallyceum med två afdelningar fastställd stat varit gällande.

Äfven andra anslag hafva för läroverkets behof beviljats:

Den 17 oktober 1905 såsom tillskott till gårdskarlens årsarvode ett anslag af 400 mark, att utgå från det löpande årets början, tills ny utgiftsstat blefve för läroverket fastställd; till anslaget för ved och lyse den 29 maj 1906 ett tillfälligt tillskott af 2,500 mark och den 25 oktober 1907 till samma anslag ett tillskott af 3,000 mark för år 1907, hvarjämte Kejslerliga Senaten förordnade, att ifrågavarande anslag från början af nästa kalenderår skall höjas från 5,000 till 8,000 mark; den 29 maj 1906 beviljades 2,913 mark 65 penni för anskaffande af för de naturhistoriska samlingarnas förvarande nödiga skåp, för anskaffande af nya pulpeter samt för remont af gamla sådana; den 29 juli 1908 ett extra anslag af 2,550 mark för anskaffande af elevpulpeter och träsoffor; för utförande af särskilda förändringar i den åt läroverket till begagnande upplåttna, i dess förra gård inrymda gymnastiksalen beviljade Kejslerliga Senaten den 3 april 1906 högst 5,600 mark.

Rektorsvärden har fortfarande handhafts af öfverläraren, professorn Adolf Voldemar Streng. Den 5 oktober 1906 befriade Öfverstyrelsen, på begäran, öfverläraren, professorn Ernst Jakob Valdemar Bonsdorff från prorektorskapet och förordnade i hans ställe till prorektor öfverläraren, teologie licentiaten Paavo Eemil Virkkunen.

Antalet lärarekandidater har under de skilda läseåren varit: 1905—1906 under höstterminen 28, under vårterminen 29; 1906—1907 under höstterminen 29, under vårterminen 35; 1907—1908 under höstterminen 30, under vårterminen 33.

Praktiska lärareprof aflades under samma tid under de skilda åren: 32, 19, 24.

Elevantalet har under de skilda åren utgjort: 426, 460, 498.

Skolråd. Professorn E. N. Setälä (ordförande), extra ordinarie professorn J. J. Karvonen, filosofie doktorn E. Johansson (Kaila), professorn O. Törnqvist (Tarjanne) samt konduktören J. Ahla.

Svenska normallyceet. Till öfverlärarejänsterna har Kejslerliga Senaten utnämmt och förordnat följande personer:

Den 24 oktober 1905 kollegan i ryska språket vid detta lyceum Viktor Robert Zilliacus till öfverlärare i samma språk; den 29 augusti 1906 lektorn i matematik och fysik vid detta läroverk, filosofie doktorn Georg Borenus till öfverlärare i matematik och naturvetenskaper; den 21 februari 1907 lektorn i tyska och franska språken vid läroverket, filosofie doktorn Ivan Uschakoff till öfverlärare i samma språk äfvensom till öfverlärare i de inhemska språken lektorn i finska och svenska språken vid finska reallyceet i Helsingfors, filosofie licentiaten Ralf Eino Saxén, hvilken redan läsåret 1906—1907 provisoriskt hade handhaft tjänsten.

Den 12 december 1906 utnämnde Öfverstyrelsen kollegan vid svenska reallyceet i Åbo Artur August Forsell till kollega i matematik, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september 1907, samt utfärdade för honom fullmakt den 12 februari 1907. Till lediga lektorstjänsten i svenska språket utnämnde Öfverstyrelsen den 4 oktober 1907 kollegan i geografi och svenska språket vid läroverket, lektorn Gustaf Elis Lagerblad, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september 1908, samt utfärdade fullmakt åt honom den 6 december 1907. Till lektortjänsten i matematik, fysik och kemi, hvilken efter lektorn Borenus befordran till öfverlärare blifvit ledig, utnämndes och förordnades genom Kejslerliga Senatens beslut af den 23 oktober 1907 lektorn i samma ämnen vid finska klassiska lyceet i Tavastehus, filosofie doktorn Karl Ferdinand Lindman, och utfärdade Öfverstyrelsen på grund häraf den 15 nästföljande november åt honom fullmakt på sagda tjänst.

Sedan för utvidgande af läroverkets hus i nåder beviljats högst 260,000 mark, att utbetalas under år 1906 med 170,000 samt under år 1907 med 90,000 mark, anbefalldes Kejslerliga Senaten, efter det de för ändamålet uppgjorda ritningarna af densamma faststälts, den 13 juli 1906 Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna att låta utföra byggnadsarbetet. För de inredningsarbeten, som af denna utvidgning föranleddes, beviljade Kejslerliga Senaten den 8 augusti 1907 ett anslag af 17,514 mark.

För upprätthållande af parallelafdelningar har beviljats: för läsåret 1905—1906 den 12 juli 1905 för klasserna I—III 15,040 mark; för läsåret 1906—1907 den 29 augusti 1906 för upprätthållande af en klassisk parallelafdelning vid IV klassen, 5,440 mark samt för läsåret 1907—1908 den 8 augusti 1907 för uppehållande af en klassisk parallelafdelning vid V klassen 5,720 mark.

Äfven andra anslag hafva beviljats: för anskaffande af nya pulpeter den 15 juni 1906 högst 2,877 mark och den 19 juni 1908 2,190 mark. Den 28 november 1907 beviljade Kejslerliga Senaten till gårdskarlens-eldarens arvode ett tillskott af 125 mark för år 1907 samt för år 1908 ett dylikt af 400 mark. Den 1 juli 1908 beviljades till läroverkets anslag för ved och belysning

ett tillskott af 3,000 mark för år 1908, hvarjämte Kejslerliga Senaten föreskref, att sagda anslag skall från början af år 1909 höjas från 5,000 till 7,000 mark.

Rektorsvärderna har fortfarande handhafts af öfverläraren, teologie doktor Vilhelm Teodor Rosenqvist.

Antalet lärarekandidater har under de skilda åren varit: 1905—1906 under höstterminen 11 samt under vårterminen 11; 1906—1907 under höstterminen 19 samt under vårterminen 15; 1907—1908 under höstterminen 15 samt under vårterminen 14.

Praktiska lärareprof aflades under samma tid under de skilda åren: 14, 11, 13.

Elevantalet har under de skilda åren uppgått till: 297, 358, 399.

Skolråd: Professorn F. W. Gustafsson (ordförande), doktorn O. Heikel, intendenten K. Appelberg, körsnären A. Lundqvist samt extraordinarie professorn H. v. Bonsdorff.

Finska reallyceet. Den 28 juni 1905 biföll Kejslerliga Senaten därtill, att filosofie magistern Fredrik Julius Lindström från början af det instundande läsåret tillsvidare skulle anställas såsom biträdande kollega i finska och tyska språken vid lyceets parallelklasser. Likaså samtyckte Kejslerliga Senaten den 21 januari 1908 därtill, att filosofie magistern Hugo Valdemar Stenberg tillsvidare från den 1 februari sagda år skulle anställas såsom biträdande kollega i matematik och fysik vid läroverkets parallelklasser. För hvardera af dem fastställde Kejslerliga Senaten ett årsarvode af 4,000 mark och en undervisningskyldighet af minst 22 timmar i veckan.

Till lektorstjänsten i finska och svenska språken, hvilken efter förre innehafvaren, lektorn Ralf Eino Saxéns befordran till öfverlärare vid svenska normallyceet blifvit ledig, utnämnde Öfverstyrelsen den 16 januari 1908 rektorn för finska klassiska lyceet i Joensuu, filosofie doktorn Knut Leopold Cannelin, med rätt att tillträda tjänsten den 1 nästkommande september, och blef denna utnämning, med anledning af anförda besvär, af Kejslerliga Senaten fastställd den 13 maj 1908. På grund häraf utfärdade Öfverstyrelsen den 30 maj sagda år för lektorn Cannelin fullmakt på ifrågavarande tjänst.

Efter lektorn Filip Erik Edvin Hagfors befordran till öfverläraretjänsten vid finska normallyceet blef lektorstjänsten i tyska och franska språken ledig. Till denna tjänst, hvilken skulle tillträdas den 1 september 1908, utnämnde Öfverstyrelsen den 30 maj nämnda år lektorn i samma ämnen vid finska reallyceet i Åbo, filosofie doktorn Kaarle Sanfrid Laurila samt utfärdade fullmakt för honom den 29 juli 1908.

Den 5 augusti 1908 beviljade Öfverstyrelsen, på därom gjord anhållan, afsked ur tjänsten åt läraren i religion vid läroverket, filosofie magistern Matti Pesonen, räknadt från den 1 instundande september.

För upprätthållande af parallelafdelningar vid I—V klassen under läsåret 1905—1906 beviljades den 28 juni 1905 äfvensom för läsåret 1906—1907 den 29 augusti 1906 25,130 mark. För samma ändamål beviljades för läsåret 1907—1908 den 15 augusti 1907 ett anslag af 25,530 mark.

Skolans anslag för diverse utgifter förhöjdes genom Kejslerliga Senatens beslut af den 18 april 1907 från 3,500 till 3,800 mark, att utgå från början af

år 1907. Den 28 november 1907 beviljade Kejslerliga Senaten ett tillskott af 500 mark till läroverkets anslag för ved och lyse för år 1907 samt förordnade att sagda anslag skall från början af år 1908 höjas till 5,000 mark för kalenderår. Till samma anslag beviljade Kejslerliga Senaten den 20 juni 1908 ett extra tillskott af 500 mark för pågående kalenderår, jämte det tillika föreskrefs att ifrågavarande anslag framdeles skall höjas till 6,500 mark om året.

Den 1 juli 1908 beviljades ett extra anslag af 800 mark för anskaffande af ett orgelharmonium till läroverket.

Här har redan varit tal om höjandet af arvodet vid läraretjänsten i teckning och kalligrafi. Genom nådig föreskrift af den 20 augusti 1906 påbjöds, att ett personellt arvodestillskott af 300 mark om året skall från den 1 januari 1907 tilldelas vaktmästaren vid läroverket Anton Viljander.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn, filosofiedoktorn Kaarlo Fredrik Kerppola.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 487, 480, 461.

Skolråd: Professorerna W. Ruin (ordförande) och T. Laitinen, borgmästaren L. Cajander, statsrådet A. V. Helander samt byggmästaren I. V. Tikka.

Svenska reallyceet. Den 24 oktober 1905 utnämnde och transporterade Kejslerliga Senaten till lediga lektorstjänsten i tyska och franska språken lektorn i samma ämnen vid svenska reallyceet i Åbo, filosofie doktorn Axel Emil Rosendahl, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september 1906.

Den 12 september 1907 tillerkände Kejslerliga Senaten kollegan i gymnastik, lektorn Vilhelm Ludvig Bergholm, på af honom gjord anhållan, lifstids-pension, att utgå från den 1 instundande oktober. Till den sålunda ledigblifna kollegatjänsten i gymnastik utnämnde Öfverstyrelsen den 26 november 1907 kollegan vid finska reallyceet i Åbo August Bernhard Ulfsson, med rätt att tillträda tjänsten den 1 oktober 1908, och blef denna utnämning med anledning af anförda besvär af Kejslerliga Senaten fastställd den 11 februari 1908. På grund häraf utfärdade Öfverstyrelsen den 21 februari åt Ulfsson transportfullmakt.

Den 3 september 1907 utnämnde Öfverstyrelsen pastorn Gustaf Calixtus Karlsson till lärare i religion samt utfärdade för honom, som emellertid hade antagit namnet Bondestam, den 5 nästföljande november fullmakt.

Den 18 maj 1908 afled läraren i engelska språket August Leonard Furu-hjelm.

Parallelafdelningar hafva fortfarande funnits vid läroverkets fem lägre klasser. För dem hafva följande anslag beviljats: den 28 juni 1905 för läsåret 1905—1906 24,720 mark, den 29 augusti 1906 för läsåret 1906—1907 25,270 mark samt den 18 juli 1907 för läsåret 1907—1908 25,130 mark.

Om förhöjningen af arvodet vid läraretjänsten i teckning och skönskrifning har här tidigare varit fråga. Genom nådig föreskrift af den 20 augusti 1906 påbjöds att åt läroverkets vaktmästare Anders Johan Stenholm skall tilldelas ett personellt arvodestillskott af 300 mark om året, räknadt från den 1 januari 1907.

Den 7 april 1908 befriade Kejslerliga Senaten kollegan Arvid Ferdinand Lilius från rektorsvården, från och med den 1 juli sagda år, samt förordnade i hans ställe till rektor läroverkets prorektor, lektorn Karl Severin Ahonius.

Elevantalet har under de skilda åren vari: 393, 377, 394.

Skolråd: Filosofie magistern E. Nordström. (ordförande), apotekaren K. A. Aschan, rådmannen G. J. Sourander, filosofie doktorn A. Hultin (till september 1907) samt doktorn W. Leontjeff.

Finska fruntimmersskolan. Inom skolans ordinarie lärarepersonal hafva följande förändringar inträffat: den 1 februari 1907 tillade Kejslerliga Senaten lärarinnan vid första förberedande klassen Ida Amalia Wenell listidspension, hvarför Öfverstyrelsen den 22 mars samma år beviljade henne afsked ur tjänsten, räknadt från den 1 nästkommande september. Till den sålunda ledigblifna tjänsten utnämnde och förordnade Kejslerliga Senaten, på grund af anförda besvär, den 9 april 1908 lärarinnan Berta Amalia Hermanson, för hvilken fullmakt på ifrågavarande tjänst af Öfverstyrelsen utfärdades den 5 därpå följande maj.

Den 23 maj 1907 afled lärarinnan i tyska språket, fru Fanny Johanna Gylling.

Det stora elevantalet har gjort det nödvändigt att vid samtliga klasser inrätta parallelafdelningar, några till och med dubbla. För dessa afdelningar hafva följande anslag beviljats: den 28 juni 1905 för upprätthållande af parallelafdelningar vid I—V klassen under läseåret 1905—1906 30,480 mark; den 4 september 1906 för bekostande af enkla parallelafdelningar vid I, II, IV och V klassen äfvensom dubbla sådana vid III klassen under läseåret 1906—1907 28,970 mark; den 15 augusti 1907 för upprätthållande af enkla parallelafdelningar vid I, II, III och V klassen äfvensom dubbla sådana vid IV klassen under läseåret 1907—1908 inalles 29,310 mark. Till bestridande af kostnaderna för en tredje parallelafdelning vid läroverkets III klass under sistsagda läseår beviljade Kejslerliga Senaten den 29 oktober 1907 anslag, att utgå från den 1 november efter beräkning af 4,720 mark för helt läseår.

Den 8 mars 1906 beviljade Kejslerliga Senaten 650 mark till fyllande af en under år 1905 i läroverkets anslag för ved och lyse uppkommen brist, hvarjämte sagda anslag, hvilket utgått med 3,500 mark för själfva skolan samt med 400 mark för den för skolans behof upphyrda lokalen, skulle höjas till 4,300 mark om året, räknadt från den 1 januari 1906. Den 9 januari 1908 beviljade Kejslerliga Senaten ett tillskott af 906 mark 40 penni till 1907 års anslag för ved och lyse.

För det i samband med fruntimmersskolan arbetande fortbildningsläroverket hafva lärokurser, förslag till undervisningens fördelning äfvensom utgiftsstat i föreskrifven ordning för hvarje särskildt läseår af Kejslerliga Senaten fastställts. För läroverkets behof hafva följande belopp beviljats; för läseåret 1905—1906 den 16 augusti 1905 25,970 mark, hvarförutom Kejslerliga Senaten den 23 november anvisade ett extra anslag af 3,625 mark för bekostande af särskild undervisning i religion, psykologi, finska språket samt i geografi på I och II klassen äfvensom för undervisning i deklamation på

samma klasser för läseåret 1906—1907 den 4 september 1906 för undervisningen i särskilda ämnen å såväl de egentliga som parallellklasserna 29,057 mark 50 penni samt den 20 november 1906 för bestridande af kostnaderna till följd af I klassens tudelning för detta läseår ett tillskott af 1,125 mark; för läseåret 1907—1908 den 19 september 1907 för ordinarie utgifter 26,620 samt för extra undervisningskurser 1,800 mark eller inalles 28,420 mark.

Läroverkets elevantal har under de skilda läseåren varit: 180, 144, 100, af hvilka efter erhållandet af lärarinnebetyg under respektiva år afgingo: 31, 25, 30. Under samma tid hafva praktiska lärarinneprof aflagts: 11, 13, 21.

I fruntimmersskolan har elevantalet under nu ifrågavarande år varit: 497, 498, 507.

Under denna treårsperiod hafva förberedande åtgärder vidtagits för att främst åt detta läroverk anskaffa ett nytt hus. Sedan Pedagogiska Direktionen för det i samband med gamla finska fruntimmersskolan stående fortbildningsläroverket jämte direktionen för nämnda fruntimmersskola på anmodan af Öfverstyrelsen den 12 november 1906 inlämnat förslag om uppförande af ett nytt hus för detta läroverk, framhöll Öfverstyrelsen, som den 22 mars 1907 till Hans Kejsrerliga Majestät insände sagda förslag, i underdånighet att det trånga utrymmet och andra olägenheter, som vidlådde gamla finska fruntimmersskolans nuvarande lokal och hvilka funnos omnämnda redan i Pedagogiska Direktionens förslag, redan i ock för sig voro så betydande, att uppförandet af ett nytt fruntimmersskolehus i hufvudstaden i den närmaste framtiden var oundvikligt. Härtill kom yttermera att nya finska fruntimmersskolan i Helsingfors äfvensom de uteslutande af statsverket upprätthållna finskspråkiga, till universitetet ledande fortsättningskurserna äfven voro i afsaknad af egen lokal. Behofvet af ett nytt, för den högre finskspråkiga kvinnobildningen afsedt skolhus i hufvudstaden var sålunda intet tvifvel underkastadt.

Pedagogiska Direktionen likasom äfven Öfverstyrelsen var af den åsikt, att ett nytt hus borde byggas för tillgodoseende af gamla finska fruntimmersskolans och det finskspråkiga fortsättningsläroverkets behof; gamla fruntimmersskolans nuvarande hus skulle åtminstone tillsvicare erbjuda tillräckligt utrymme för nya finska fruntimmersskolan äfvensom fruntimmersskolans till universitetet ledande fortsättningsklasser. Pedagogiska Direktionen hade tänkt sig uppförandet af det nya skolhuset för det fall, att det af direktionen uppgjorda förslaget, hvilket afsåg en utvidgning af fruntimmersskolan och fortbildningsläroverket samt den 23 maj 1908 af Öfverstyrelsen underställts Hans Kejsrerliga Majestäts pröfning, i nåder skulle fastställas. Ehuru frågan om den föreslagna utvidningen ännu var oafgjord, ansåg Öfverstyrelsen det likväl för oundvikligen nödvändigt, att man redan nu skrede åtminstone till förberedande åtgärder för åstadkommande af ett nytt skolhus. Bland de af Pedagogiska Direktionen föreslagna tre tomtplatserna fann Öfverstyrelsen för sin del, på grund af såväl läge som stadsdel, Meteorologiska Centralanstaltens invid Kaisaniemi park belägna tomt för ändamålet lämpligast, hvilken tomt, såsom man trodde, icke längre komme att tagas i anspråk för sin dåvarande uppgift. Skolhusets placering på denna plats syntes dock till följd af flere

orsaken medföra svårigheter, hvarför skilda förslag framställdes om platsen för ifrågavarande skolhus. Öfverstyrelsen, som i skrifvelse från Ecklesiastik-expeditionen af den 15 januari 1908 anbefallts att afgifva utlåtande angående de föreslagna tomtplatserna, framhöll den 21 i samma månad såsom sin åsikt att, då det gällde att få till stånd ett ändamålsenligt skolhus för finska fruntimmersskolan och de finska, till universitetet ledande fortsättningsklasserna, i hvilka läroanstalter elevantalet utgjorde, i den förra 506 och i den senare, som ännu saknade sin tredje klass, 105, vore det af vikt att för dessa skolor främst anskaffades en lämplig tomtplats samt, då härvid hänsyn borde tagas äfven till de folkrika stadsdelarna i Sörnäs, belägen ungefär i midten af staden samt erbjudande tillräckligt utrymme för en så vidsträkt lekplan, som vore af behofvet för en öfver 600 stigande skara elever. Af alla föreslagna tomter uppfylldes enligt Öfverstyrelsens mening dessa villkor bäst af platsen mellan Unions-, Elisabets- och Fredsgatan på det statsverket tillhöriga sjukhusområdet, på hvars obebyggda del man kunde få tillräckligt utrymme för nödiga byggnader för dessa skolor äfvensom en nog rymlig lekplats för deras talrika elever. På samma gång hemställde Öfverstyrelsen till nådig pröfning, huruvida icke en allmän pristäflan borde utlysas för erhållande af ritningar, för att det skolhus, som komme att för nämnda läroverk uppföras, så väl som möjligt komme att motsvara sitt ändamål.

Ärendet har icke afgjorts under denna treårsperiod.

Skolråd: Professorn B. F. Godenhjelm, lektorskan Alma Alberg, statsrådinnan J. Danielson, doktorn K. A. Rönnholm och faktorn J. A. Snäll.

Svenska fruntimmersskolan. Bland läroverkets ordinarie lärare hafva under denna period inga förändringar inträffat.

Parallelafdelningar hafva fortfarande funnits vid alla egentliga skolklasser. För deras upprätthållande har beviljats: för läseåret 1905—1906 den 12 juli 1905 ett belopp af 21,640 mark; för läseåret 1906—1907 den 27 juli 1906 21,000 mark; hvarjämte för undervisningen i engelska språket å skolans III parallelklass ett anslag af 240 mark beviljades den 25 oktober 1906; för läseåret 1907—1908 den 25 juli 1907 21,600 mark.

Den 2 maj 1908 beviljade Kejsrerliga Senaten för inrättande af en teckningssal i vindsvåningen af skolans hus äfvensom för dess inredande ett anslag af högst 15,240 mark.

Extra anslag hafva dessutom beviljats: till betäckande af en i anslaget till ved och belysning för år 1905 uppkommen brist den 8 mars 1906 ett belopp af 874 mark 55 penni, den 8 februari 1907 till samma anslag ett tillfälligt tillskott af 961 mark 56 penni för år 1906, den 22 augusti 1907 ett tillskott af högst 2,000 mark för år 1907 samt den 24 juli 1908 ett tillskott af högst 2,500 mark för år 1908; den 25 maj 1906 beviljade Kejsrerliga Senaten 2,500 mark för remont och komplettering af läroverkets fysikaliska apparater samt den 25 januari 1908 ett tillskott af 841 mark 39 penni till fruntimmersskolans och fortbildningsläroverkets anslag för diverse utgifter för år 1907.

Den 15 januari 1908 tillade Kejsrerliga Senaten skolans eldare Johan Vilhelm Andersson ett arvdestillskott af 100 mark äfvensom gårdskarlen Karl Viktor Ekman ett dylikt tillskott af 200 mark för år 1908.

För det i samband med frntimmersskolan stående fortbildningsläroverkets utvidgande med en särskild till universitetet ledande linje har förut redogjorts. Jämlikt gällande stadganden har Kejserliga Senaten årligen för läroverket fastställt lärokurser, fördelning af undervisningen äfvensom stat, hvilken den 16 augusti 1905 för läsåret 1905—1906 fastställdes till 22,125 mark. Den 4 september 1906 fastställdes utgiftsstaten för fortbildningsläroverket och de i samband därmed provisoriskt inrättade studentkurserna till sammanlagdt 24,075 mark, hvarjämte arvodet för den tredje medlemmen af pedagogiska direktionen tillsvidare höjdes till 500 mark om året, räknadt från den 1 september 1906. Den 19 september 1907 fastställdes utgiftsstaten för samtliga klasser till 23,675 mark samt särskildt för de till universitetet ledande kurserna till 24,470 mark eller sammanlagdt 26,145 mark.

Elevantalet i fortbildningsläroverket har under de skilda åren varit: 55, 65, 64. Efter erhållande af lärarinnebetyg afgingo under respektiva år: 4, 11, 12. Praktiska lärarinneprof aflades under samma tid: 17, 5, 7.

Fruntimmersskolans elevnumerär har under de skilda åren varit 432, 435, 441.

Skolråd: Förra seminariidirektorn F. W. Sundwall (ordförande), stadsrådninnan H. Estlander, presidentskan C. Montgomery, extraordinarie professor A. G. Wallensköld samt doktorn E. Wasastjerna.

Nya finska fruntimmersskolan. Under den pågående utvidgningen af läroverket hafva läraretjänsterna ordinariter besatts i följande ordning. Den 13 oktober 1905 utnämnde Öfverstyrelsen skolans tjänstförrättande föreståndarinnan, filosofie kandidaten Johanna Vilhelmina Asp till ordinarie lärarinna med undervisningsskyldighet efter behof i tyska, franska och finska språken samt utfärdade den 13 december 1905 för henne fullmakt på ifrågavarande tjänst. Till kollegatjänsten i matematik och fysik, hvilken tjänst skulle tillträdas den 1 september 1908, utnämnde Öfverstyrelsen den 12 maj 1908 filosofie kandidaten Otto Rudolf Kaimio, hvilken utnämning, med anledning af anförda besvär, blef af Kejserliga Senaten fastställd den 20 augusti 1908. Den 31 augusti samma år utfärdade Öfverstyrelsen åt kollegan Kaimio fullmakt på tjänsten. Till kollegatjänsten i finska och svenska språken, hvilken var att tillträda den 1 september 1908, utnämnde Öfverstyrelsen den 26 maj 1908 kollegan i svenska språket vid finska klassiska lyceet i Uleåborg Valfrid Volmar Utter, hvilken utnämning med anledning af anförda besvär af Kejserliga Senaten fastställdes den 17 september 1908.

Den 20 juni 1906 fastställde Kejserliga Senaten för läroverket utgiftstat för läsåret 1906—1907, slutande å 14,330 mark, samt beviljade ett anslag af 1,600 mark för anskaffande af nya möbler. Den 15 juni 1907 fastställde Kejserliga Senaten likaså för skolan utgiftstat för läsåret 1907—1908, uppgående till 19,930 mark, hvarjämte ett anslag af 1,800 mark beviljades för anskaffande af möbler och andra skoltillbehör.

För upphyrande af lokal för läroverket och föreståndarinnan för tiden från den 1 juni 1907 till samma dag 1908 beviljade Kejserliga Senaten ett anslag af inalles 4,700 mark. För samma ändamål beviljades den 21 maj 1908 för tiden från den 1 juni till samma dag 1908 sammanlagt 6,400 mark.

Dessutom har åt läroverket den 21 maj 1908 för anskaffande af möbler beviljats ett extra anslag af 1,600 mark samt den 17 nästkommande juli 353 mark 76 penni till fyllande af en i anslaget för värme och lyse under läsåret 1907—1908 uppkommen brist.

Elevantalet har utgjort: under läsåret 1905—1906 på en klass 40, 1906—1907 på två klasser 74, 1907—1908 på tre klasser 107.

Skolråd: Medicinlicentiaten Ellen Ahlqvist (ordförande), professorn Th. Homén, filosofie doktorn Tekla Hultin.

De finskspråkiga till universitetet ledande fortsättningsklasserna till fruntimmersskolan. Förut har här talats om de tillgöranden och förfoganden, på grund hvaraf denna läroanstalt vid början af läsåret 1906—1907 vidtog med sin verksamhet.

Den 29 juni 1906 fastställde Kejsrerliga Senaten läseplan för läroverket äfvensom utgiftsstat för det instundande läsåret, uppgående till 11,120 mark.

Läretjänsterna hafva under denna period varit ställda på provisorisk fot likasom hela läroverket. Såsom tjänstförrättande föreståndarinna har under hela tiden fungerat lärarinnan Johanna Ottilie Andersin. Sedan vikariatet för läsåret 1907—1908, hvarunder läroverket arbetade med tvänne klasser, af Öfverstyrelsen kungjorts lediga till ansökning, förordnade Öfverstyrelsen den 5 juni 1907 följande personer att tillsvidare handhafva undervisningen i olika ämnen: kollegan Yrjö Loimaranta i religion, filosofie kandidaten, fröken Laura Lydia Högman i geografi och naturalhistoria, tjänstförrättande föreståndarinna Johanna Ottilie Andersin att fortsättningsvis vara läroverkets föreståndarinna samt bestrida undervisningen i tyska och franska språken, lärarinnan Elin Oihonna Kallio att handhafva undervisningen i gymnastik och hälsolära, lärarinnan Hanna Augusta Hirn undervisningen i teckning samt lärarinnan Anna Lovisa Sarlin undervisningen i sång; den 24 juli 1907 filosofie kandidaten Uno Johannes Vuorjoki att under instundande läseår handhafva undervisningen i ryska språket samt lärarinnan Johanna Sofia Granström att från början af nästa läseår tillsvidare bestrida undervisningen i engelska språket; den 11 augusti 1907 lektorn, filosofie doktorn Otto Vilhelm Nevanlinna att bestrida lektorstjänsten i matematik och naturlära, lektorn, filosofie doktorn Kaarle Olavi Lindeqvist lektorstjänsten i finska och historia samt kollegan, fröken Eine Lahtonen lärarinnetjänsten i tyska och finska språken.

Det stora antalet elever gjorde det nödvändigt att redan vid början af läsåret 1906—1907 vid läroverkets I klass inrätta en parallelafdelning, och beviljade Kejsrerliga Senaten den 12 september 1906 för detta ändamål 6,300 mark. Den 19 mars 1907 fastställde Kejsrerliga Senaten en utgiftsstat å 28,620 mark för läroanstalten för år 1907—1908 samt beviljade den 14 september 1907 för upprätthållande af en parallelafdelning vid I klassen under läsåret 1907—1908 ett anslag af 6,040 mark.

Äfven andra extra anslag hafva beviljats: Af det på Öfverstyrelsens stat upptagna anslaget för läroverkens tillfälliga behof den 18 september 1906 560 mark för anordnande af en extra kurs i franska språket för de elever på I klassen,

hvilka icke genomgått fruntimmersskolornas frivilliga, kortare kurs i nya språk äfvensom den 29 december 1906 ett belopp af 450 mark till betäckande af den brist, som under pågående läseår uppkommit i skolans anslag för såväl böcker och undervisningsmateriel som diverse utgifter; för anskaffande af möbler och andra utensilier beviljades den 21 januari 1907 2,691 mark, den 21 december samma år 2,741 mark 55 penni samt den 2 maj 1908 2,162 mark; för bekostande af grekisk-rysk religionsundervisning beviljade Kejslerliga Senaten den 25 oktober 1907 för pågående läseår ett extra anslag af 280 mark samt den 21 december 1907 till fyllande af årets brist i anslaget för diverse utgifter 1,200 mark.

Elevantalet har utgjort: under läseåret 1906—1907 på en klass 62, under läseåret 1907—1908 på två klasser 106.

Skolråd: Samma personer som för gamla finska fruntimmersskolan i Helsingfors.

Borgå.

Svenska klassiska lyceet. Inom den ordinarie lärarepersonalen hafva följande förändringar inträffat: den 26 februari 1907 samtyckte Öfverstyrelsen därtill, att kollegan i gymnastik vid detta lyceum Johan Fredrik Blomqvist och kollegan i samma ämne vid finska klassiska lyceet i Joensuu Karl Gabriel von Pfaler från den 1 september finge byta tjänster, samt utfärdade den 1 maj 1907 för hvardera af dem transportfullmakt. Den 24 juli 1907 beviljade Öfverstyrelsen på gjord anhållan åt läraren i sång Selim Gabriel Linsén afsked ur tjänsten, räknadt från den 1 januari 1908. Till den sålunda ledigblifna läraretjänsten utnämnde Öfverstyrelsen den 19 november 1907 pastorn Karl Vilhelm Eugene Wallén samt utfärdade för honom konstitutorial den 21 januari 1908.

Den 15 februari 1908 beviljade Kejslerliga Senaten 500 mark för anskaffande af ett nytt harmonium till läroverket samt den 19 i samma månad ett tillskott af 700 mark till anslaget för ved och ljus för år 1908.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn, professorn Karl Axel Bergholm. Den 5 oktober 1906 befriade Öfverstyrelsen på därom gjord anhållan kollegan Ernst Johan Lönnberg från prorektorsbefattningen samt förordnade i hans ställe till prorektor kollegan, filosofie licentiaten Anders Allardt.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 119, 127, 131.

Skolråd: Vicekonsul G. L. Söderström (ordförande), fabrikanten R. V. Ekblom, borgmästaren M. Schauman, bankdirektören A. Gulin samt fru N. Linsén.

Lovisa.

Elementarskolan. För läroverkets utvidgning till fem-klassigt har förut redogjorts.

Till lediga kollegatjänsten i matematik och naturlära utnämnde Öfverstyrelsen den 10 januari 1908 filosofie kandidaten Uno August Jansson, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september samma år, samt utfärdade för honom fullmakt den 13 mars 1908.

Den 13 november 1907 fann Hans Kejslerliga Majestät, på af Kejslerliga Senaten gjord framställning, godt i nåder bemyndiga Senaten att för uppförande af ett skolhus af sten för detta läroverks behof på de af stadsfullmäktige gratis för detta ändamål upplåtna tomterna N:ris 111 och 112 af finska allmänna medel utanordna högst 245,000 mark, med villkor att för ändamålet användes under år 1908 170,000 samt under år 1909 högst 75,000 mark. Den 27 mars 1908 fastställde Kejslerliga Senaten de af Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna för ifrågavarande skolhus uppgjorda ritningarna samt anmodade nämnda Öfverstyrelse att låta utföra byggnadsarbetet.

Den 10 oktober 1907 beviljade Kejslerliga Senaten ett anslag af 230 mark för anskaffande af nya pulpeter till läroverket.

Den 27 februari 1908 anvisade Kejslerliga Senaten 5,300 mark för upphyrande af lokal för läroverket för ett års tid, räknadt från den 1 september 1908.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af kollegan Karl Konstantin Nyström.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 83, 108, 109.

Skolråd: Borgmästaren G. K. F. Kuhlefeldt (ordförande), stadsläkaren E. Ekelund, magistern V. E. Linderoos samt doktorinnan B. Hirn.

Åbo.

Finska klassiska lyceet. Läroverkets rektor, lektorn i latinska språket Henrik Melander afled den 18 november 1905. På framställning af Öfverstyrelsen biföll Kejslerliga Senaten den 10 maj 1907 därtill, att den sålunda från den 1 maj 1907 ledigblifna lektorstjänsten i latinska språket finge lämnas obesatt tillsvidare och tills den nya läseplanen för klassiska lyceer hinner blifva fastställd samt att lönen vid nämnda tjänst får efter behof användas för bekostande af den med nämnda tjänst förenade undervisningsskyldighet. Kollegatjänsten i naturalhistoria, geografi och skönskrifning blef ledig den 1 november 1907 efter förre innehafvarens, kollegan Antti Rietrikki Helaakoskis öfvergång till enahanda tjänst vid finska klassiska lyseet i Uleåborg, och har ifrågavarande kollegatjänst sedermera till följd af brist på kompetenta sökande handhafts af vikarier.

Den 10 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten ett tillskott af 70 mark för år 1907 till lyceets anslag för renhållning af uthus och gatuandelar samt förordnade att i läroverkets utgiftsstat skall från början af år 1908 upptagas ett anslag af 425 mark för renhållning af gårdsplan, uthus och gatuandelar samt att finska reallyceets anslag för samma ändamål skall från samma tidpunkt indragas.

Genom nådig föreskrift af den 12 oktober (29 september) 1907 förordnades att penningelönen för läroverkets vaktmästare skall, räknadt från den 1 januari 1908, förhöjas till 800 mark om året samt att det i lyceets utgiftsstat upptagna anslaget 200 mark till aflönande af ett vaktmästarebiträde skall från samma tid indragas.

Den 13 december 1905 förordnade Kejslerliga Senaten lektorn Johan Markus Ahlman att efter rektor Melanders fränfalle vara rektor för finska klassiska likasom och realluceet, med anledning hvaraf Öfverstyrelsen den 4 januari 1906 till prorektor för dessa läroverk förordnade lektorn vid klassiska lyceet, filosofie doktorn Knut August Svanljung. På egen begäran befriades lektorn Svanljung från prorektorsbefattningen och i hans ställe förordnades den 30 januari 1906 till prorektor lektorn vid realluceet, filosofie doktorn Ivar Alfred Rosenqvist.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 237, 232, 233.

Skolråd: Juriskandidaten A. Mikkola, medicinlicentiaten J. Aarnio, vicepastorn O. J. Caselius och bokhandlanden W. Mustelin.

Svenska klassiska lyceet. Lektorn i latinska språket Gustaf Alexander Cygnaeus afled den 1 april 1907. Den 18 i samma månad biföll Kejslerliga Senaten därtill, att Öfverstyrelsen åt på indragningsstat uppförda lektorn Gustaf Reinhold Törngren, hvilken redan under lektorn Cygnaeus sjukdom såsom vikarie hade handhaft hans tjänst, finge utfärda fullmakt på lektorstjänsten i latinska och grekiska språken vid detta läroverk samt att den genom lektorn Cygnaeus' död ledigblifna lektorstjänsten i latin tillsvidare skulle lämnas obesatt. På grund häraf utfärdade Öfverstyrelsen den 4 maj 1907 för lektorn Törngren fullmakt på ifrågavarande tjänst.

Kollegan i latinska språket Karl Grönlund afled den 18 oktober 1907.

den 8 mars 1906 beviljade Kejslerliga Senaten ett anslag af 4,767 mark 50 penni för införande af vattenledning och inrättande af en duschapparat i läroverkets gymnastiksal samt den 12 september 1907 ett tillskott af 900 mark till anslaget för ved och lyse för år 1907.

Den 2 februari 1906 befriades lektorn Karl Julius Hartman på egen begäran af Öfverstyrelsen från rektorsvården för pågående vårtermin, hvarjämte, då läroverkets prorektor, lektorn Emil August Almberg af landtdagsarbeten var förhindrad att handhafva rektorsembetet, Öfverstyrelsen anförtrodde detta uppdrag åt tjänstförrättande lektorn vid läroverket, förre rektor Gustaf Reinhold Törngren. Sedan denne erhållit fullmakt på lektorstjänsten i latinska och grekiska språken, blef han enligt Senatens förordnande af den 18 maj 1907 rektor för läroverket.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 230, 221, 216.

Skolråd: Medicine licentiaten K. O. W. Stadius (ordförande), vicehärads höfdingen K. Alfthan, vicekonsul A. Jacobsson och bankdirektören C. G. Wahlström.

Finska realluceet. Den 24 oktober 1905 utnämnde och förordnade Kejslerliga Senaten filosofie kandidaten Emil Edvard Grönroos till lediga kollega-

tjänsten i ryska språket samt lektorn vid finska klassiska lyceet i Uleåborg Konstantin Hämäläinen till lektorstjänsten i historia och finska språket, och berättigades hvardera att tillträda sin tjänst den 1 mars 1906.

Den 12 september 1907 beviljade Kejsrerliga Senaten för inrättande af en parallellafdelning vid skolans I klass för läsåret 1907—1908 ett anslag af 4,820 mark.

Genom nådig befallning af den 12 oktober (29 september) 1907 förordnades att penningelönen för läroverkets vaktmästare skall, räknadt från den 1 januari 1908, förhöjas till 800 mark om året.

Frågan om uppförande af ett eget hus för läroverket har under den gångna treårsperioden ständigt varit under behandling. I skrifvelse från Ecklesiastik-Expeditionen af den 6 september 1905 anbefalldes Öfverstyrelsen af Kejsrerliga Senaten att inkomma med utlåtande därom, huruvida det ur skolans synpunkt borde anses önskligt, att de finska lyceerna i Åbo placeras helt och hållet skildt från hvarandra samt, i händelse en sådan åtgärd syntes Öfverstyrelsen absolut nödvändig, efter det vederbörande skolråd blifvit i saken hörda, uttala sin mening jämväl därom, på hvad sätt denna uppgift lämpligast och med minsta kostnad kunde realiseras i fråga om anskaffande af ny tomtplats samt med hänsyn till den framtida användningen af den förra industriskolebyggnaden, och borde härvid jämväl tagas under dryftning, huruvida det icke vore ändamålsenligt att för finska reallyceet i Åbo upplåta svenska klassiska lyceets på orten lokal, hvilken, enligt hvad till Senatens kännedom kommit, vore för sitt nuvarande ändamål alltför rymligt, samt i stället inrymma sistnämnda lyceum på annan plats. Af de yttranden, hvilka Öfverstyrelsen på grund häraf infordrade af de finska lyceernas i Åbo skolråd och lärarekollegier, framgick att placeringen af dessa tvenne lyceer i samma hus redan ur disciplinens synpunkt var olämplig, att Industriskolans förra byggnad, hvilken för närvarande var upplåten för dessa lyceer, till följd af fukt och andra olägenheter var omöjlig såsom skolhus samt att nedersta våningen af huset kunde användas såsom förvaringsrum och den öfversta såsom bostad för vaktmästare äfvensom att den för svenska klassiska lyceet upplåtna byggnaden icke heller till följd af sitt ringa utrymme lämpade sig till lokal för finska reallyceet. Då sålunda uppförandet af ett eget hus för sistnämnda lyceum enligt Öfverstyrelsens åsikt var oundvikligt och då bland de af Åbo stad för denna skolbyggnad anvisade platserna tomten N:o 1 i III stadsdelen befunnits förmånligast, ingick Öfverstyrelsen den 18 april 1906 med underdånig hemställning, att ett nytt hus för finska reallyceets i Åbo behof så snart som möjligt skulle uppföras på tomten N:o 1 i III stadsdelen af nämnda stad och att sålunda frågan om nämnda lyceums förflyttande till svenska klassiska lyceets gård skulle förfalla samt att Industriskolans förra byggnad finge på ofvan angifvet sätt användas, tills den möjligen komme att rifvas. Senare befunnos dock tomterna N:ris 5 och 6 i fjortonde kvarteret af sjätte stadsdelen lämpligare för det blifvande skolhuset, och inlöstes de därför af statsverket. På framställning af Kejsrerliga Senaten täcktes Hans Kejsrerliga Majestät sedan den 4 juni (22 maj) 1908 i nåder bemyndiga Senaten att låta för ifrågavarande läroanstalt på sistnämnda ställe uppföra ett eget hus af

sten och för detta ändamål använda ur allmänna medel högst 333,000 mark, af hvilket anslag 180,000 mark finge tagas i anspråk under år 1908 och återstoden eller 153,000 mark under loppet af år 1909. De af Öfverstyrelsen för allmänna byggnaderna för det blifvande huset uppgjorda ritningarna blefvo den 19 juni 1908 af Kejserliga Senaten godkända, och anmodades nämnda Öfverstyrelse tillika att i öfverensstämmelse med ritningarna och till dem hörande kostnadsförslag låta utföra ifrågavarande byggnadsarbete.

Beträffande rektorsvården och prorektorsbefattningen har fråga varit i redogörelsen för finska klassiska lyceet.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 260, 251, 278.

Skolråd: Vicehäradshöfdingen O. R. Lindstedt (ordförande), bokförelaren H. Liipola, tandläkaren Hj. Avellan och medicine licentiaten L. Strähle.

Svenska reallyceet. Till lektorstjänsten i tyska och franska språket, hvilken blifvit ledig genom förre innehafvaren, lektorn Axel Emil Rosendahls befordran till lektor vid svenska reallyceet i Helsingfors, utnämnde Öfverstyrelsen den 16 mars 1906 filosofie kandidaten Signe Maria Vilskman och utfärdade fullmakt för henne den 16 nästföljande maj. Till kollegatjänsten i matematik och naturlära, hvilken efter förre innehafvaren, kollegan Artur August Forsells transport till kollega vid svenska normallyceet blifvit ledig, utnämnde Öfverstyrelsen den 10 januari 1908 filosofie kandidaten Anni Holmqvist, hvilken utnämning till följd af anförda besvär af Kejserliga Senaten fastställdes den 13 nästkommande maj; på grund häraf utfärdade Öfverstyrelsen åt kollegan Holmqvist fullmakt på ifrågavarande tjänst den 30 maj 1908.

Den 31 maj 1907 beviljade Kejserliga Senaten för remont af elevpulpeter och andra möbler ett extra anslag af 1,032 mark 50 penni och den 20 mars 1908 för biblioteksrummets inredning äfvensom för anskaffande af nya möbler 3,000 mark.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn, teologie kandidaten Konrad Felix Ahlman.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 173, 177, 197.

Skolråd: Kommersrådet F. von Rettig, medicine licentiaten G. M. von Essen, fabrikanten N. Boman och handlanden E. Nylund.

Finska fruntimmersskolan. Inom den ordinarie lärarepersonalen hafva under denna treårsperiod inga förändringar inträffat.

Det stora elevantalet har fortfarande gjort det nödvändigt att vid särskilda klasser inrätta parallelafdelningar. För dem har beviljats: den 12 juli 1905 för läsåret 1905—1906 för klasserna I—IV 22,820 mark; den 27 juli 1906 för läsåret 1906—1907 för fruntimmersskolans samtliga klasser 22,200 mark; den 1 augusti 1907 för läsåret 1907—1908 för en parallelafdelning genom hela skolan 22,220 mark, för en andra parallelafdelning vid I klassen 4,740 mark samt för en andra parallelafdelning vid III klassen 4,320 mark, eller inalles 31,280 mark.

I senaste treårsberättelse har omnämnts, att Hans Kejserliga Majestät den 21 februari 1905 i nåder förordnadt, att ur finska stasmedel nödiga medel

skulle utbetalas för uppförande af ett nytt hus för läroverket. Skolans inflyttning i det nya huset, hvilken försiggick på våren 1907, har föranlett särskilda extra anslag. Sålunda beviljade Kejslerliga Senaten den 13 juli 1906 för anskaffande af nya möbler äfvensom för införande af elektriskt ljus i det under byggnad varande huset ett extra anslag af 18,868 mark. Därförinnan, den 29 maj 1906, fann Kejslerliga Senaten godt föreskrifva, att de i läroverkets utgiftsstat upptagna anslagen för ved och lyse äfvensom för diverse utgifter skola från den 1 juni 1906 förhöjas, det förra anslaget till 4,500 och det senare till 2,500 mark om året. På samma gång förordnade Kejslerliga Senaten att den gårdskar, som komme att vid skolan anställas och hvilken borde vara fullt förtrogen med värme- och ventilationsinrättningar, skulle förutom fri bostad erhålla ett arvode af högst 1,200 mark om året, räknadt från första dagen i den månad, hvarunder han tillträdt sin befattning.

Dessutom har åt läroverket för anskaffande af en skioptikonapparat och annan undervisningsmateriel beviljats inalles 700 mark samt den 16 juli 1908 för anskaffande af nya pulpeter ett anslag af 1,205 mark.

Elevantalet har under de skilda åren vari: 310, 352, 289.

Skolråd: Domkapitelsnotarien J. A. Malmgren (ordförande), häradshöfding O. Westerling, medicine licentiaten L. Ringbom och enkefru A. Schultz.

Svenska fruntimmersskolan. Inom skolans ordinarie lärarepersonal hafva under denna treårsperiod inga förändringar inträffat.

För uppehållande af en parallelafdelning vid III klassen under läseåret 1906—1907 beviljade Kejslerliga Senaten den 20 november 1906 4,330 mark. För samma ändamål beviljades för IV klassen den 16 september 1907 för läseåret 1907—1908 ett anslag af 4,240 mark.

För skolan hafva äfven andra anslag beviljats: den 16 november 1906 till skolans anslag för ved och lyse samt för diverse utgifter såsom tillskott för år 1906, till det förra anslaget 400 och till det senare 600 mark; den 25 oktober 1907 till anslaget för ved och lyse ett tillskott af 800 mark samt den 11 december 1907 till anslaget för diverse utgifter ett tillskott af 600 mark för år 1907; den 21 maj 1908 till betäckande af en i anslaget till diverse utgifter för det löpande året motsedd brist ett tillskott af 400 mark, hvarjämte Kejslerliga Senaten förordnade, att sagda anslag skulle, räknadt från början af år 1909, höjas från 1,200 till 1,600 mark, samt den 27 augusti 1908 till betäckande af en i anslaget för ved och ljus för det löpande året likaså motsedd brist ett tillskottsanslag af 1,000 mark, hvarjämte Kejslerliga Senaten föreskref att sistnämnda anslag från den 1 januari 1909 skall höjas från 3,000 till 4,000 mark.

Dessutom har för läroverket beviljats: den 23 augusti 1905 för anskaffande af 12 så kallade reformpulpeter 600 mark, den 6 april 1907 för anskaffande af geografiska väggkartor äfvensom annan undervisningsmateriel ett extra anslag af 600 mark samt den 21 december 1907 till särskilda möbler 650 mark.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 172, 171, 177.

Skolråd: Justitieborgmästaren R. A. von Willebrand (ordförande), medicinlicentiaten G. A. Tollet samt fruarna H. Malmgren och A. Lönnblad.

Mariehamn.

Svenska realläroverket. Den 24 oktober 1905 utnämnde och förordnade Kejslerliga Senaten filosofie kandidaten Robert Mikael Ingman till kollega i svenska och finska språket, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september 1906. Den 14 november 1905 utnämnde Öfverstyrelsen gymnastikläraren Bruno Leonard Forström, efter uttjänata profår, till ordinarie lärare i gymnastik samt utfärdade för honom konstitutorial den 16 januari 1906. Den 6 december 1905 biföll Öfverstyrelsen därtill, att utnämnda kollegan vid detta läroverk Robert Mikael Ingman och kollegan i svenska och finska språken vid svenska fruntimmersskolan i Nikolaistad Henrik Valter Sjöblom fingo byta tjänster, samt utfärdade den 6 februari 1906 för dem transportfullmakter. Den 8 december 1906 utnämnde Öfverstyrelsen lärarinnan Edith Fogelholm till lärarinnetjänsten i gymnastik för flickor samt vården om dem och utfärdade den 8 februari 1907 fullmakt för henne.

Flere extra anslag hafva åt läroverket beviljats, nämligen den 6 september 1905 ett tillskott af 200 mark till anslaget för diverse utgifter, hvarjämte sagda anslag höjdes från 500 till 700 mark om året; den 11 juli 1906 för gårdens planering ett anslag af högst 4,000 mark; den 8 februari 1907 för anskaffande af särskilda möbler 255 mark samt den 25 därpå följande juli för inköp af litteratur till skolans lärarebibliotek 200 mark; den 2 januari 1908 300 mark för anskaffande af en så kallad Aladdin-lampa till gårdsplanen; den 21 maj 1908 ett anslag af 1,063 mark 50 penni för slutförande af gårdens planering samt den 17 juli 1908 för det löpande året ett tillskott af 275 mark till läroverkets anslag för diverse utgifter.

Rektorsvården har fortfarande tillsvidare handhafts af kollegan Ivar Ferdinand Bergroth.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 101, 105, 103.

Skolråd: Stadsläkaren A. L. Gylling (ordförande), fru P. Hjelt och apotekaren C. A. Furstenborg.

Björneborg.

Finska klassiska lyceet. Den 24 oktober 1905 utnämnde och förordnade Kejslerliga Senaten läraren i tyska och franska språken vid detta läroverk, filosofie kandidaten Eeli Granit till kollega i samma ämnen med undervisnings-skyldighet jämväl i finska språket; och egde han tillträda denna tjänst den 1 januari 1906. Den 21 november 1905 utnämnde Öfverstyrelsen filosofie magistern Sakris Alexander Burman till kollega i latin och finska språket, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september 1906. Till följd af anförda besvär blef denna utnämning af Kejslerliga Senaten fastställd den 27 februari 1906, och utfärdade Öfverstyrelsen den 9 förstkommande mars för kollegan Burman fullmakt på tjänsten. Sångläraren, filosofie magistern Heikki Klemetti erhöil på egen begäran afsked från sin tjänst, räknadt från den 1 oktober 1907. Till den sålunda ledigblifna tjänsten utnämnde Öfverstyrelsen den 12 novem-

ber 1907 folkskolläraren Johannes Natanael Vainio samt utfärdade för honom konstitutorial den 16 januari 1908. Efter kollegans i latin och finska språket Sakari Aleksanteri Ruotsalos (Burmans) befordran till motsvarande tjänst vid klassiska lyceet i Jyväskylä blef kolletjänsten i sagda ämnen ledig den 1 maj 1908.

Extra anslag hafva åt läroverket beviljats: den 20 februari 1906 465 mark för anskaffande af nya gymnastikredskap; den 10 mars 1906 ett anslag af högst 1,250 mark för remont af den i lyceets mindre byggnad belägna sångsalen; den 27 juli 1906 ett extra anslag af 1,300 mark för afhjälpande af bristfälligheter i den elektriska belysningsledningen i lyceet.

Skolans anslag för diverse utgifter höjdes genom Kejsrerliga Senatens beslut af den 18 april 1907 från 1,500 till 1,800 mark, att med detta belopp utgå från början af år 1907.

Förutom nämnda af Kejsrerliga Senaten beviljade anslag har Öfverstyrelsen ur det på dess stat upptagna anslaget för läroverkens tillfälliga behof anvisat för bekostande af undervisning i stenografi, såsom frivilligt ämne och med villkor att minst 5 elever anmäla sig såsom deltagare, för läsåret 1906—1907 den 6 juli 1906 äfvensom för läsåret 1907—1908 den 18 maj 1907 280 mark för hvarterda läsåret. Ur samma anslag beviljade Öfverstyrelsen den 17 juni 1907 för bibliotekskatalogens komplettering 240 mark.

Rektorsvärden har fortfarande handhafts af lektorn Lars Hugo Sandelin. Elevantalet har under de skilda åren varit: 210, 219, 219.

Skolråd: Bankdirektören O. Lilius (ordförande), filosofie magistern K. G. Ollonqvist, packhusinspektorn V. G. Pesonius och doktorn Hj. Nordling.

Tavastehus.

Finska klassiska lyceet. Den 24 oktober 1905 utnämnde och transporterade Kejsrerliga Senaten lektorn vid finska klassiska lyceet i Viborg, teologie kandidaten Martti Johannes Ruuth till lektor i religion och historisk läsning vid detta läroverk, med rätt att tillträda tjänsten den 1 maj 1906, äfvensom filosofie magistern Hemming Karjalainen till kollega i latin och finska språket likaså med rätt att den 1 maj 1906 tillträda tjänsten. Till lediga lektorstjänsten i matematik och fysik utnämnde Öfverstyrelsen den 29 november 1905 lektorn i samma ämnen vid lyceet i Kuopio, filosofie magistern Karl Ferdinand Lindman, som egde tillträda tjänsten den 1 september 1906 samt utfärdade fullmakt för honom den 30 januari 1906. Efter doktor Lindmans befordran till motsvarande tjänst vid svenska normallyceet blef den af honom innehafda lektorstjänsten vid detta läroverk ledig, och utnämnde Öfverstyrelsen den 13 mars 1908 till densamma filosofie doktorn Arthur Plathan, med rätt för honom att tillträda tjänsten den 1 november samma år. Med anledning af anförda besvär blef denna utnämning af Kejsrerliga Senaten stadfäst den 19 juni 1908, och utfärdade Öfverstyrelsen på grund häraf för honom fullmakt den 10 juli 1908.

Den 16 februari 1906 utnämnde Öfverstyrelsen kollegan vid lyceet i Joensuu Filemon Onnela till kollega i tyska och franska språken med undervisningsskyldighet jämväl i finska, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september 1906, samt utfärdade fullmakt för honom den 18 april samma år.

Den 10 april 1906 beviljade Kejsrerliga Senaten åt kollegan i historia och geografi Antti Emil Favén på af honom gjord anhållan afsked ur tjänsten jämte lifstidspension, räknadt från den 1 september 1906. Jämlikt af Kejsrerliga Senaten den 17 augusti 1906 erhållet bemyndigande utfärdade Öfverstyrelsen sedermera den 7 september 1906 fullmakt på den sålunda ledigblifna kollegatjänsten i svenska språket fullmakt för biträdande kollegan vid detta lyceum Frans Gabriel Voldemar Sippel, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september 1906, under förutsättning att skolstatens pensionskassa godtgöres med den efter kollegan Favén tillkommande 1,200 mark. Från samma tid indrogs det i lyceets utgiftssat för en biträdande kollega i svenska språket upptagna anslaget 4,400 mark.

Följande extra anslag hafva beviljats för läroverket: den 23 augusti 1905 för remont af etthundra gamla pulpeter 1,900 mark; för inköp af ett eldfast kassaskåp samt ett glasskåp till naturhistoriska museet den 6 september 1906 sammanlagdt 490 mark. Den 4 januari 1907 beviljade Öfverstyrelsen ur det på stat för Öfverstyrelsen upptagna anslaget för läroverkens tillfälliga behof 500 mark för bibliotekets ordnande samt den 15 november 1907 för samma ändamål 400 mark ur sågda anslag. Den 12 juni 1908 beviljade Kejsrerliga Senaten ett anslag af 3,300 mark för remont och utvidgning af biblioteksrummet.

Till rektorsbefattningen vid läroverket, hvilken efter rektorn Johan Engelbert Sargrens transport till en lektorstjänst vid finska klassiska lyceet i Åbo icke blifvit ordinariter besatt, utnämnde Kejsrerliga Senaten den 16 januari 1907 lektorn, teologie licentiaten Martti Johannes Ruuth.

Den 16 januari 1906 entledigade Öfverstyrelsen kollegan Anders Emil Favén, på af honom gjord anhållan, från prorektorsbefattningen och förordnande till prorektor i hans ställe lektorn, filosofie doktorn Karl Olof Lindeqvist. Till följd at doktorn Lindeqvists sjukdom förordnade Öfverstyrelsen den 22 augusti 1906 lektorn, filosofie doktorn Kaarlo Koskimies att tillsvidare handhafva rektorsvården.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 193, 199, 202.

Skolråd: Kammarrådet G. W. Liukkonen (ordförande), kollegiirådet C. Bartram, doktorn K. von Fieandt, handlanden H. Heino och kyrkoherden O. Nyström.

Tammerfors.

Finska klassiska lyceet. Under läroverkets successiva utvidgning hafva läraretjänsterna besatts i följande ordning: Den 11 januari 1906 utnämnde Öfverstyrelsen kollegan i gymnastik vid reallyceum i Nyslott Gustaf Einar Fredrik Cannelin till kollega i geografi, naturalhistoria och skönskrifning samt utfärdade den 13 nästföljande mars för honom fullmakt på tjänsten; till kollegatjänsten i svenska språket utnämnde Öfverstyrelsen den 26 mars 1906 kolle-

gan vid finska fruntimmersskolan i Nikolaistad Sulo Latvala och utfärdade för honom fullmakt den 28 nästföljande maj; den 24 juli 1907 utnämndes på prof-år förordnade kollegan Leonard Aleksanteri Lahdensuo till kollega i ryska språket; den 26 november 1907 utnämnde Öfverstyrelsen föreståndarinnan för finska samskolan, filosofiemagistern Olga Eriika Simelius till kollega i tyska och franska språken, med undervisningsskyldighet äfven i finska språket, samt utfärdade den 28 januari 1908 fullmakt för henne på sagda tjänst, att tillträdas den 1 september samma år; till lektorstjänsten i historia och finska språket utnämnde Öfverstyrelsen den 17 december 1907 lektorn i historia, geografi och finska språket vid finska reallyceet i Sordavala, filosofie licentiaten Uuno Ludvig Lehtonen, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september 1908, samt utfärdade fullmakt för honom den 18 februari 1908; den 31 januari 1908 utnämnde Öfverstyrelsen till lektorstjänsten i latinska och grekiska språken kollegan i latin och finska språket vid läroverket, t. f. rektorn, filosofie doktorn Kaarle Kustaa Jaakkola samt utfärdade fullmakt för honom den 3 nästföljande april; den 20 mars 1908 utnämnde Öfverstyrelsen till lektorstjänsten i religion och historisk läsning lektorn i samma ämnen vid finska klassiska lyceet i Kuopio, teologie kandidaten Antti Jaakko Pietilä, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september, samt utfärdade fullmakt för honom den 22 nästföljande maj.

Den 21 januari 1908 förordnade Kejsrerliga Senaten:

att vid finska klassiska lyceet i Tammerfors skall, räknadt från terminens början, inrättas en lektorstjänst i ryska språket med en årslön af 4,000 mark och att det tidigare beviljade anslaget till tjänstgöringsarvodet skall höjas med 560 mark.

att Öfverstyrelsen utan vidare omgång eger utfärda fullmakt på nämnda lektorstjänst åt på indragningsstat uppförda förra kollegan Leonard Aleksanteri Lahdensuo, hvars löneförmåner å indragningsstat skola indragas från den 1 i den månad, som närmast föregår den, hvarunder fullmakt på lektorstjänsten för honom utfärdats. På grund häraf utfärdade Öfverstyrelsen den 14 februari 1908 för kollegan Lahdensuo fullmakt på ifrågakvarande lektorstjänst.

För hvarje läseår särskildt har Kejsrerliga Senaten för läroverket fastställt utgiftsstat, hvilken för läseåret 1905—1906 slutade å 34,650 mark. Den 15 juni 1906 fastställde Kejsrerliga Senaten för läroverket en utgiftsstat å 46,680 mark för läseåret 1906—1907 samt bemyndigade Öfverstyrelsen att i den för sagda läseår uppgjorda timfördelningsplanen vidtaga de förändringar, hvilka kunde påkallas af den nya läseplan, som möjligen kunde fastställas för de klassiska lyceerna att gälla från läseårets början. Därjämte beviljades ett extra anslag af 600 mark för anskaffande af 40 nya pulpeter. För bekostande af den af den ändrade läseplanen påkallade undervisningen beviljade Kejsrerliga Senaten sedermera den 25 oktober 1906 ett tillskott af 1,040 mark till ofvan nämnda utgiftsstat. Den 4 juli 1907 fastställde Kejsrerliga Senaten för läroverket en å 54,966 mark 33 penni slutande utgiftsstat för läseåret 1907—1908 samt beviljade för anskaffande af ett harmonium och inventarier ett extra anslag af sammanlagdt 5,160 mark.

Den 19 januari 1906 beviljade Kejslerliga Senaten åt läroverket 500 mark för att åt direktionen för stadens folkskolor betalas såsom godtgörelse därför, att lyceets elever för gymnastiköfningarna hade begagnat sig af folkskolornas gymnastiksal, och den 30 i samma månad beviljade Kejslerliga Senaten ett anslag af 4,800 mark för upphyrande af lokal åt skolan för nästa hyresår.

Såsom i föregående treårsberättelse omnämnts, samtyckte Hans Kejslerliga Majestät, på Kejslerliga Senatens framställning, den 17 december 1905 därtill, att under år 1906 och 1907 af allmänna finska medel högst 306,000 mark få användas för uppförande af ett skolhus för finska klassiska lyceet i Tammerfors. På grund häraf anbefalldes Kejslerliga Senaten, såsom till Öfverstyrelsen meddelades i skrifvelse från Ecklesiastik-Expeditionen af den 16 januari 1906, samma dag Öfverstyrelsen för Allmänna byggnaderna att enligt förut uppgjorda ritningar och kostnadsförslaget på den för detta ändamålet till statsverket donerade, mellan Satakunta-, Ronka-, Rautatien- och Viinikan-gatorna i Tammerfors stad belägna tomten låta uppföra ett eget skolhus för nämnda lyceum. I det nya skolhuset kunde läroverket inflytta i september 1907.

Den 14 september 1906 beviljade Öfverstyrelsen ur sitt anslag för läroverkens tillfälliga behof 375 mark till bestridande af kostnaderna för tryckningen af läroverkets senaste årsprogram samt den 29 nästföljande december 350 mark till förstärkande af anslaget för böcker och undervisningsmateriel.

Läroverkets utvidgning och dess inflyttning i eget hus har påkallat flere extra anslag, hvilka af Kejslerliga Senaten beviljats: den 15 augusti 1907 för möbler och inredning 13,923 mark samt särskildt för anskaffande af gymnastikredskap 3,287 mark; den 6 oktober 1907 för anskaffande af en skioptikon-apparat 450 mark; den 9 därpå följande november ett anslag af 1,000 mark för inköp af literatur till läroverkets bibliotek äfvensom 1,500 mark för anskaffande af ett musikinstrument; den 16 januari 1908 ett belopp af 1,950 mark till betäckande af kostnaderna för läroverkets inflyttning i dess nya hus; den 20 mars 1908 för en del inredningsarbeten samt för anskaffande af lärarestrader 325 mark.

Den 16 januari 1908 beviljade Kejslerliga Senaten ett tillskott af 2,230 mark till anslaget för ved och ljus för år 1908 samt den 20 augusti samma år 2,490 mark till betäckande af en i samma anslag under läseåret 1907—1908 uppkommen brist.

Den 10 oktober 1907 anvisades ett anslag af 280 mark för bekostande af undervisning i grekisk-rysk religionslära vid läroverket äfvensom 4,859 mark för uppehållande af en parallelafdelning vid läroverkets I klass under läseåret 1907—1908.

Den 14 april 1908 beviljade Ecklesiastik-Expeditionen åt lyceets tjänstförrättande vaktmästare Lovisa Vilhelmina Virtanen för trogen tjänst ett understöd af 500 mark i ett för allt.

Såsom rektor har fortfarande fungerat lektorn, filosofie doktorn Kaarle Kustaa Jaakkola.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 1905—1906 (på fem klasser) 161, 1906—1907 (på sex klasser) 191, 1907—1908 (på sju klasser) 246.

Skolråd: Fabrikanten H. Liljeroos (ordförande), kommunalrådet C. V. Åkerlund, rektorn K. Dahlström och filosofie magistern A. E. Lindfors.

Finska reallyceet. Den 2 maj 1906 utnämnde och förordnade Kejsersliga Senaten lektorn, teologie kandidaten Johan Abraham Maunu till kyrkoherde i Kivinebb pastorat, att tillträdas den 1 maj 1907. Till den sålunda ledigblifna lektorstjänsten i religion och historisk läsning utnämnde Öfverstyrelsen den 20 mars 1908 teologie doktorn Lauri Gustaf Gabriel Kaila samt utfärdade fullmakt för honom den 22 nästföljande maj. Till lektorstjänsten i matematik och naturlära, hvilken efter förre innehafvaren, filosofie doktorn Hugo Magnus Johannes Relanders transport till en lektorstjänst vid finska normallyceet blifvit ledig, utnämnde Öfverstyrelsen den 22 november 1907 lektorn i matematik, fysik och kemi vid reallyceet i Uleåborg, rektorn och filosofie doktorn Alf Einar Engelbrekt Rancken, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september 1908, samt utfärdade fullmakt för honom den 24 januari 1908.

Den 26 mars 1908 förordnade Kejsersliga Senaten att läroverkets anslag för renhållning af gård och gata skall höjas från 400 till 600 mark om året, räknadt från början af år 1908.

Den 28 maj 1907 beviljade Kejsersliga Senaten åt lyceets vaktmästare Juho Efraim Nyman ett tillfälligt understöd af 400 mark.

Till rektorsbefattningen, hvilken efter doktor Relanders afgang från läroverket blifvit ledig, förordnade Kejsersliga Senaten den 16 april 1908 läroverkets prorektor, baron Eino Sakari Yrjö-Koskinen. Den 20 maj 1908 förordnade Öfverstyrelsen kollegan Karl Johan Sadenius till prorektor.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 261, 251, 252.

Skolråd: Stadsläkaren G. R. Idman (ordförande), kommerseråden G. L. Hammarén och A. Sommer samt ingenjören J. Th. Durchman. Då tre af skolrådets medlemmar antingen genom dödsfall eller bortflyttning från orten afgått, beslöt Öfverstyrelsen den 10 juli 1907 uppmana skolrådet för finska klassiska lyceet att gemensamt med den återstående medlemmen af reallyceets skolråd, kommerserådet A. Sommer fungera såsom skolråd jämväl för finska reallyceet.

Viborg.

Finska klassiska lyceet. Till lektorstjänsten i religion och historisk läsning, hvilken blifvit ledig efter förre innehafvaren, teologie doktorn Martti Johannes Ruuths transport till en lektorstjänst vid finska klassiska lyceet i Tavastehus, utnämnde Öfverstyrelsen den 16 mars 1906 teologie kandidaten Frans Petter Oinonen, med rätt att tillträda tjänsten den 1 maj 1907, samt utfärdade fullmakt för honom den 16 maj 1906.

Den 16 maj 1907 afled kollegan i matematik och skönskrifning Verner Theodor Bergroth. Till den sålunda ledigblifna kollegatjänsten i matematik utnämnde Öfverstyrelsen den 5 maj 1908 filosofie kandidaten Vilho Tomminen, med rätt att tillträda tjänsten den 1 maj 1909, samt utfärdade fullmakt för honom den 10 juli 1908.

För uppehållande af parallelafdelningar vid klasserna I—IV under läsåret 1905—06 beviljades den 23 augusti 1905 20,480 mark, med villkor att till I klassen af de tvenne finska lyceerna i staden intagas tillsammans minst 140 elever. För lyceets fem lägsta klasser beviljades för samma ändamål för läsåret 1906—1907 den 29 augusti 1906 förslagsvis högst 25,920 mark samt den 12 september 1907 för läsåret 1907—1908 ett anslag af inalles 25,995 mark.

Den under en längre tid dryftade frågan angående tillbyggnader för de finska lyceerna i Viborg har under denna treårsperiod ledt till resultat. Redan den 31 maj 1904 hemställde Öfverstyrelsen, efter det läroverkens rektorer inkommit med förslag i saken, hos Kejsrerliga Senaten att, i händelse lämplig gymnastiksal för reallyceet icke kunde åstadkommas genom att sammanslå två eller flere rum i reallyceihuset och den nuvarande festasalen i samma byggnad icke kunde delas för att ersätta de rum; hvilka på angifvet sätt skulle tagas i anspråk till gymnastiksal, en helt och hållet ny gymnastiksal skulle uppföras för reallyceet samt att, för beredande af nödigt tillskott i utrymme, fem lärosalar skulle för klassiska lyceets räkning uppföras såsom tillbyggnad till samma lyceums hus. Vid ärendets slutliga behandling den 13 februari 1906 omfattade Kejsrerliga Senaten Öfverstyrelsens framställning och anmodade Öfverstyrelsen för Allmänna byggnaderna att enligt för ändamålet uppgjorda ritningar låta för lyceerna uppföra ifrågavarande tillbyggnader, hvarjämte till Öfverstyrelsens för Allmänna byggnaderna disposition för detta ändamål anvisades högst 99,980 mark. För anskaffande af inventarier för den nya, till gymnastiksal för reallyceet äfvensom till beredande af rum för parallellklasserna vid klassiska lyceet uppförda byggnaden likasom till en del andra af reallyceets byggnader beviljade Kejsrerliga Senaten den 4 juli 1907 ett anslag af sammanlagt 9,694 mark.

Bland andra extra anslag har beviljats: den 6 september 1905 för den förra naturvetenskapliga lärosalens förändrande till vanligt klassrum 211 mark; den 3 förstkommande oktober för inredningsarbeten i den nya, för undervisningen i fysik och i naturalhistoria afsedda lärosalen äfvensom i förvaringsrummet för tillhörande samlingar högst 1,908 mark; den 6 april 1907 för anskaffande af nya hyllor och skrank i lyceets bibliotek ett anslag af 770 mark; den 18 i samma månad för förändring af bekvämlighetsinrättningen till vattenklosett ett anslag af 800 mark; den 21 december 1907 ett anslag af 1,369 mark 45 penni för införande af elektrisk belysning äfvensom för anskaffande af möbler till den nya tillbyggnaden för lyceet; den 2 januari 1908 320 mark för anskaffande af en luftklosett till den för lyceet uppförda tillbyggnaden; den 1 april 1908 ett extra anslag af 2,423 mark 90 penni för anskaffande af nya pulpeter och andra inventarier.

Den 16 november 1906 beviljade Kejsrerliga Senaten ett tillskott af 800 mark till anslaget för diverse utgifter för kalenderåret 1906 äfvensom den 10 december 1907 för sistsagda år ett tillskott af 1,000 mark.

Den 21 mars 1906 förhöjde Kejsrerliga Senaten arvodet för de tvenne finska lyceernas gemensamma gårdskarlar till 800 mark om året, räknadt från den 1 januari 1906.

Utöfver ofvannämnda af Kejslerliga Senaten beviljade anslag har Öfverstyrelsen ur det på dess stat upptagna anslaget för läroverkens tillfälliga behof beviljat skolan mindre belopp, nämligen den 16 mars 1906 för anskaffande af gardiner till läroverkets nya naturalhistoriska lärosal 160 mark; den 8 december 1906 för ny katalogisering af biblioteket 500 mark; den 28 januari 1908 till bekostande af arbetet med bibliotekets ordnande 300 mark.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn Georg Vilhelm Valle. Elevantalet har under de skilda åren varit: 283, 277, 282.

Skolråd: Handlanden J. Lallukka (ordförande), pastorn A. Piira, medicine licentiaten K. Schröder och folkskolläraren T. Ora.

Svenska klassiska lyceet. Till kollegatjänsten i finska språket med undervisningsskyldighet tillsvidare jämväl i svenska språket utnämnde och förordnade Kejslerliga Senaten den 24 oktober 1905 filosofie magistern Anton Elias Snellman, som egde att tillträda tjänsten den 1 maj 1906.

Genom Kejslerliga Senatens beslut af den 27 mars 1906 erhöi kollegan i matematik Rudolf Martialis Witting på egen begäran afsked ur tjänsten äfvensom pension, räknadt från 1 september 1906. Till den sålunda ledigblifna tjänsten förordnades af Kejslerliga Senaten, på därom gjord anhållan, på indragningsstat uppförde kollegan Georg Mathias Linden, med rätt att tillträda tjänsten nyssnämnda dag, och utfärdade Öfverstyrelsen sedermera den 13 juni 1906 för honom transportfullmakt på tjänsten.

Den 1 augusti 1907 utnämnde och förordnade Kejslerliga Senaten på grund af anförda besvär till lediga lektorstjänsten i religion och historisk läsning seminarilektorn, teologie kandidaten Johan Albin Simolin, och utfärdade Öfverstyrelsen på grund häraf den 21 i samma månad för honom fullmakt på ifrågavarande tjänst.

Den 9 juli 1908 afled kollegan Anton Elias Snellman.

Den 24 juli 1908 beviljade Kejslerliga Senaten lektorn Julius Jakob Öhrbom, på hans därom gjorda anhållan, listidspension. På grund häraf entledigades han af Öfverstyrelsen från och med den 1 nästkommande september.

Den 16 april 1908 beviljade Kejslerliga Senaten för en del särskildt uppräknade ändringsarbeten i lyceets hufvudbyggnad och uthus ett anslag af sammanlagt 13,522 mark samt den 23 i samma månad 49,500 mark för särskilda remont- och renoveringsarbeten i lyceilokalen; på samma gång anbefalldes Öfverstyrelsen för Allmänna byggnaderna af Kejslerliga Senaten att låta utföra sagda arbeten.

Den 7 maj 1908 beviljade Kejslerliga Senaten ett anslag af högst 8,393 mark för ny inredning i den för läroverkets behof som bäst under uppförande varande tillbyggnaden äfvensom för remont af gamla inventarier m. m.

Den 21 maj, 1908 beslöt Kejslerliga Senaten till Hans Kejslerliga Majestät hemställa, att vid läroverket från början af år 1909 finge anställas en eldare, hvilken tillika vore gårdskar! och hvars årsarfvode, förutom fri bostad och värme, skulle uppgå till 900 mark. Tillika beviljade Kejslerliga Senaten 300 mark till aflönande af en eldare-gårdskar! för september-december 1908 äfvensom

500 mark till betäckande af en i anslaget för värme och lyse för det löpande året motsedd brist, hvarjämte Kejserliga Senaten förordnade att sagda anslag från den 1 januari 1909 skall höjas till 4,100 mark.

Den 9 juli 1908 beviljade Kejserliga Senaten ett anslag af högst 1,969 mark 50 penni för inredande af ett frukostrum för aflägsset boende elever äfvensom för anskaffande af förvaringsrum för vaktmästaren och eldaren och anmodade Öfverstyrelsen för Allmänna byggnaderna att låta utföra ifrågavarande arbeten.

Rektorsvården har fortfarande omhänderhafts af lektorn Gustaf Waldemar Wahlroos. Från prorektorsbefattningen befriade Öfverstyrelsen den 23 oktober 1906 på därom gjord anhållan lektorn, filosofie doktor Axel Alenius och förordnade till prorektor kollegan Paul Henrik Roos.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 158, 166, 167.

Skolråd: Kommerserådet W. Hackman (ordförande), pastorn S. F. Gräsbäck, stadsläkaren M. Gadd och öfverstelöjtnanten H. Wårnhjelm.

Finska reallyceet. Till lediga kollegatjänsten i ryska språket utnämnde och transporterade Kejserliga Senaten den 24 oktober 1905 kollegan i ryska språket vid finska klassiska lyceet i Kuopio Juhana Pietari Tirkkonen, med rätt att tillträda tjänsten den 1 januari 1906. Den 21 september 1906 utnämnde Öfverstyrelsen lektorn vid reallyceet i Uleåborg Johan Emil Aro till lektor i naturalhistoria och geografi, räknadt från den 1 maj 1907 och utfärdade för honom fullmakt den 25 november 1906. Med anledning af timläraren i engelska språket Axel Fredrik Borgs fränfalle förordnade Öfverstyrelsen den 22 januari 1907 Fröken Annie Vilhelmina Matson att tillsvidare handhafva undervisningen i nämnda språk. Den 10 januari 1908 beviljades af Öfverstyrelsen åt sångläraren Anton Valtavuo, på hans egen begäran, afsked ur tjänsten. Till den sålunda ledigblifna befattningen utnämnde Öfverstyrelsen den 10 nästföljande mars musikläraren Toivo Torsten Ferdinand Kaukoranta och utfärdade konstitutorial för honom den 12 maj 1908.

Den 6 april 1908 afled lektorn i historia, geografi och finska språket Arthur Konrad Sumelius.

För uppehållande af en parallelafdelning vid I klassen beviljades den 23 augusti 1905 4,640 mark för läseåret 1905—1906. För samma ändamål beviljades den 29 augusti 1906 för I och II klassen för läseåret 1906—1907 förslagsvis högst 10,730 mark. För uppehållande af parallelafdelningar vid II och III klassen under läseåret 1907—1908 beviljade Kejserliga Senaten den 22 augusti 1907 ett extra anslag af 10,200 mark; likaså anvisades den 12 september 1907 för uppehållande af en parallelafdelning vid I klassen under sistnämnda läseår ett anslag af inalles 6,205 mark.

För bekostande af undervisning i engelska språket från början af läseåret 1904—1905 till höstterminens slut beviljade Kejserliga Senaten den 17 oktober 1905 ett extra anslag af 816 mark och förordnade tillika, att från början af nästa kalenderår i läroverkets utgiftsstat för undervisning i sagda språk ett belopp af 560 mark skall upptagas såsom tillskott till anslaget för tjänstgöringsarvoden.

Andra extra anslag hafva beviljats: för anskaffande af skolinventarier den 23 augusti 1905, enligt uppgjort kostnadsförslag, 1,000 mark; den 16 augusti 1905 för anskaffande och remont af skolinventarier samt för uppgörande af ny katalog öfver biblioteket 1,953 mark; den 22 februari 1907 för anskaffande af ett nytt orgelharmanium 850 mark; för en skioptikonapparat den 16 i följande månad 450 mark.

Den 20 december 1907 beviljade Kejslerliga Senaten ett tillskott af 450 mark för år 1907 till anslaget för ved och lyse samt den 15 januari 1908 ett tillskott af 322 mark 75 penni till anslaget för diverse utgifter, likaså för år 1907.

Den 21 maj 1908 beslöt Kejslerliga Senaten ingå till Hans Kejslerliga Majestät med hemställning därom, att i läroverkets utgiftsstat ett anslag af 250 mark för aflönande af vaktmästarebiträde finge intagas från början af nästa år.

För uppförande af en tillbyggnad för läroverkets behof likasom ock för däraf föranledda särskilda extra anslag har redogjorts vid framställningen af finska klassiska lyceet.

Rektorsvrården har fortfarande handhafts af lektoren, teologie kandidaten Lauri Pohjala.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 247, 284, 311.

Skolråd: Medicine licentiaten P. A. Thuneberg (ordförande), öfverste-löjtnanten A. Brunou, fabrikanten M. Pietinen och byggmästaren A. Isaksson.

Finska fruntimmersskolan. Till lärarinna i tyska språket utnämnde Öfverstyrelsen den 9 december 1905 lärarinnan Aina Maria Mallenius samt utfärdade fullmakt för henne den 9 februari 1906.

Till följd af det stora elevantalet har det varit nödvändigt att inrätta parallelafdelningar, till och med till en del dubbla, vid samtliga klasser. För detta ändamål hafva beviljats följande anslag: 21,655 mark den 23 augusti 1905 för upprätthållande af parallelafdelningar vid samtliga klasser under läsåret 1905—1906 samt dessutom för en andra parallelafdelning vid läroverkets I och II klass 8,260 mark eller inalles 29,915 mark; den 27 juli 1906 för upprätthållande af parallelafdelningar vid alla klasser under läsåret 1906—1907 samt för en andra afdelning vid II och III samt eventuellt äfven vid I klassen inalles 35,340 mark; den 15 augusti 1907 för läsåret 1907—1908 för upprätthållande af parallelafdelningar vid skolans samtliga klasser samt en andra parallelafdelning vid I, III och IV klassen inalles 35,820 mark.

I senaste treårsberättelse har omnämnts, att anslag för uppförande af ett nytt hus för läroverket i nåder beviljades den 21 februari 1905. Skolans inflyttning i det nya huset, hvilket för sitt ändamål invegs den 16 februari 1907, har för sin del påkallat särskilda extra anslag. Sålunda har för läroverket beviljats: den 19 juli 1906 inalles 12,967 mark 50 penni för anskaffande af nödiga möbler till det nya skolhuset, för gymnastikredskap m. m. samt för remont af gamla möbler; på samma gång beviljades 3,800 mark för införande af elektrisk belysning i skolhuset samt den 1 nästkommande december 399 mark för anbringande af elektriska ringledningar; den 21 januari 1907 ett anslag af 800 mark till aflönande af en särskild person för centralvärme-

apparatens eldning och skötsel, att utgå från den 1 september 1906; samma dag höjdes anslaget för renhållning af skolgården, dess gatuandelar och uthus från 410 till 800 mark, att utgå från 1 september 1906; den 8 februari 1907 beviljades ett extra anslag af 500 mark för anskaffande af nya fönstergardiner till skolan; den 6 april 1907 beviljades 1,941 mark 74 penni till betäckande af i anslagen för ved och belysning äfvensom för diverse utgifter uppkomna brister samt den 31 därpå följande maj ett tillskott af 4,000 mark till det förra anslaget för det löpande året; den 4 mars 1908 anvisades åter ett extra anslag af 1,174 mark 90 penni till betäckande af en i anslaget för ved och belysning för samma år motsedd brist äfvensom ett tillskottsanslag af 1,231 mark 47 penni till betäckande af en i anslaget för diverse utgifter uppkommen brist; den 21 maj 1908 beviljades till fyllande af en i anslaget för renhållning af gård och gata under år 1907 uppkommen brist ett tillskott af 243 mark 82 penni, den 16 februari 1908 för anskaffande af nya pulpeter och ett lärarebord ett extra anslag af 1,500 mark samt den 24 juli 1908 ett tillskott af högst 5,000 mark till anslaget för ved och belysning för det löpande året.

Förutom ofvannämnda, af Kejsrerliga Senaten för läroverkets behof anvisade extra anslag har Öfverstyrelsen ur anslaget för elementarläroverkens tillfälliga behof beviljat en del mindre belopp.

Elevantalet har under de olika åren varit: 374, 385, 428.

Skolråd: Fruarna H. Helenius (ordförande) och H. Winter, medicine licentiaten A. von Fieandt och handlanden E. V. Sellgren.

Svenska fruntimmersskolan. Lärarinnan i ryska språket Vendla Aurora Rundgren erhöi afsked ur tjänsten jämte lifstidspension från och med den 1 september 1906. Den 7 augusti 1907 utnämnde Öfverstyrelsen på prof förordnade lärarinnan i sång Ellen Johanna Relander till tjänsten samt utfärdade konstitutorial för henne den 8 nästkommande oktober.

Lärarinnan i franska språket Eva Charlotta Perander afled den 29 september 1907.

Den 26 september 1906 samtyckte Kejsrerliga Senaten till uppförande af en ny gymnastiksal samt anbefalldes samma dag Öfverstyrelsen för Allmänna byggnaderna att, enligt förut uppgjorda ritningar, låta på för statsverket förmånligaste sätt uppföra ifrågavarande byggnad.

För läroverkets behof hafva följande extra anslag beviljats: För anskaffande af nya pulpeter och andra inventarier den 22 september 1905 200 mark samt den 6 december 1907 ett belopp af 695 mark; för införande af elektrisk belysning i läroverket den 25 maj 1906 1,391 mark 8 penni samt för införande af enahanda belysning i läroverkets nya tillbyggnad den 16 december 1907 510 mark 20 penni.

Den 12 november 1907 beviljade Kejsrerliga Senaten för den nya gymnastiklokalens städning och eldning ett anslag af 150 mark, att utgå från den 1 januari 1908 samt för samma ändamål för tiden från den 1 november 1907 till årets slut i ett för allt 25 mark.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 160, 172, 165.

Skolråd: Öfverläkaren P. W. Granberg (ordförande), fruarna E. Franckenhaeuser och O. von Pfaler, konsuln L. Pacius.

Sordavala.

Finska reallyceet. Den 24 oktober 1905 utnämnde och förordnade Kejsersliga Senaten filosofie magistern Valter Mikael Axelson till lediga lektorstjänsten i naturalhistoria och geografi, hvilken tjänst var att tillträda den 1 maj 1906.

För uppehållande af en parallelafdelning vid läroverkets II klass under läsåret 1907—1908 beviljade Kejsersliga Senaten den 25 juli 1907 ett extra anslag af 4,860 mark.

Andra extra anslag hafva för läroverkets behof beviljats: den 20 februari 1906 ett extra anslag af 500 mark för anskaffande af nya pulpeter; den 22 december 1906 300 mark för anskaffande af historiska planscher äfvensom litteratur på modersmålet; den 6 april 1907 högst 500 mark för anskaffande af nya pulpeter; den 7 februari 1908 för komplettering af den naturhistoriska undervisningsmaterielen 400 mark samt den 16 nästkommande april ett tillskott af 900 mark till anslaget för ved och belysning för det löpande kalenderåret.

Rektorsvärden har fortfarande handhafts af kollegan Antti Amatus Aarne.

Elevantalet har under de skilda åren utgjort: 173, 191, 204.

Skolråd: Stadsläkaren G. J. Winter (ordförande), häradshöfdingskan M. Berg, friherrinnan H. Boije, rektorn C. W. Alopæus och lektorn T. Lehtinen.

Finska fruntimmersskolan: Den 29 november 1905 utnämnde Öfverstyrelsen filosofie kandidaten Toini Amalia Alopæus till kollegatjänsten i geografi, historia och finska språket samt utfärdade för henne fullmakt på sagda tjänst den 30 januari 1906. Lärarinnan i sång Julia Katarina Fabritius erhöi, på egen begäran, den 13 juni 1906 af Öfverstyrelsen afsked ur tjänsten, räknadt från den 1 september 1906. Efter henne utnämndes till denna tjänst fru Alf-hild Jotuni den 8 december 1906 af Öfverstyrelsen, som den 8 februari 1907 för henne utfärdade konstitutorial på tjänsten.

Extra anslag hafva för läroverkets behof beviljats den 20 februari 1906 ett extra anslag af 1,720 mark för anskaffande af nya pulpeter och remont af gamla sådana samt för komplettering af skolans öfriga inventarier äfvensom för särskilda förändringar i skolans lokal; den 22 februari 1907 ett belopp af 900 mark för upphyrande af större lokal för läroverket för ett års tid, räknadt från den 1 nästkommande juni samt 125 mark åt skolans vaktmästare såsom ersättning för fri lokal; den 15 juni 1907 ett anslag af 951 mark 30 penni för anskaffande af undervisningsmateriel till läroverket; den 8 mars 1908 ett extra anslag af 3,000 mark för anskaffande af pianino, telefon och nya pulpeter till läroverket; den 29 januari 1908 för upphyrande af ytterligare lokal för läroverket från den 1 juni 1908 i häradsskrifvaren Alarik Åkermans

gård 2,000 mark om året samt härutöfver 650 mark för rummens istandsättande.

Frågan om uppförande af eget hus för läroverkets behof har varit under behandling, men ärendet har icke under denna treårsperiod vunnit slutligt afgörande.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 133, 144, 160.

Skolråd: Detsamma som för reallyceet i staden.

S:t Michel.

Finska klassiska lyceet. Den 29 november 1905 utnämnde Öfverstyrelsen kollegan vid elementarskolan i Torneå Martti Gideon Kantele till kollegatjänsten i latin och finska språket, med rätt att tillträda tjänsten den 1 maj 1906, samt utfärdade fullmakt för honom den 30 januari 1906.

Den 1 september 1907 afled lektorn i latinska och grekiska språken Anton Olof Streng.

Följande tillskott hafva för läroverkets behof beviljats: den 25 maj 1906 inalles 1,300 mark för inredning af lyceets lokal samt för dess förseende med nödiga möbler äfvensom telefon; den 25 oktober sagda år ett anslag af 955 mark 50 penni för införande af elektriskt ljus i läroverket; den 4 mars 1908 ett extra anslag af 533 mark 42 penni till betäckande af en i skolans anslag för diverse utgifter under detta år uppkommen brist samt den 21 maj 1908 ett tillskott af 70 mark till lyceets anslag för renhållning af gård och gata, hvarjämte sagda anslag förhöjdes till 800 mark om året, räknadt från början af år 1909.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af kollegan Viktor Hugo Renvald.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 153, 143, 138.

Skolråd: Doktorn A. Hillbom (ordförande), professorn H. Hällström, apotekaren A. A. Watanen, hamnmästaren O. W. Hokkanen och handlanden A. Westerholm.

Heinola.

Finska elementarskolan. För skolans utvidgning till femklassigt läroverk har förut redogjorts.

Till lärare- och lärarinnetjänsten i teckning och skönskrifning utnämnde Öfverstyrelsen den 19 juni 1907 artisten Frans Bruno Valfrid Hahl samt utfärdade för honom konstitutorial den 21 augusti 1907. Till lärares tjänsten i gymnastik utnämnde Öfverstyrelsen den 4 oktober 1907 läraren Onni Armas Pesonen samt utfärdade konstitutorial för honom den 6 nästföljande december. Till kollegatjänsten i matematik, fysik och kemi, hvilken tjänst skulle tillträdas den 1 september 1908, utnämnde Öfverstyrelsen den 20 december 1907 filosofie magistern Yrjö Aleksander Lackström samt utfärdade för honom fullmakt den 21 februari 1908.

Den 25 juli 1907 beviljade Kejslerliga Senaten, att tillsvidare utgå, ett årligt tillskott af 700 mark till det hyresanslag af 2,800 mark, hvilket den 3 september 1902 beviljats för upphyrande af lokal för läroverkets behof.

Den 8 augusti 1907 befriade Kejslerliga Senaten rektorn Karl Oskar Grönros, på hans därom gjorda anhållan, från handhafvandet af rektorsvården samt utnämnde efter honom till rektor för läroverket kollegan Knut Emil Sonck.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 96, 115, 82.

Skolråd: Seminariedirektorn, filosofie doktorn M. Johnsson, (ordförande till år 1908), befallningsmanskan A. Pesonen, urmakaren R. Ojanen, handlanden T. Laurikainen (till år 1907), föreståndarinnan H. Kahala (ordförande från år 1908), lektorn J. Lindén och doktorn A. J. Hällström (bägge från år 1908).

Nyslott.

Finska reallyceet: Till kollegatjänsten i gymnastik, hvilken blifvit ledig efter förra innehafvaren Gustaf Einar Ferdinand Cannelins transport till kollega vid finska klassiska lyceet i Tammerfors, utnämnde Öfverstyrelsen den 26 oktober 1906 gymnastikläraren, fänriken Johan Ludvig Markkanen, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september 1907, hvilken utnämning, på grund af anförda besvär, af Kejslerliga Senaten fastställdes den 1 augusti 1907. Med anledning häraf utfärdade Öfverstyrelsen den 21 i sistnämnda månad för läraren Markkanen fullmakt på tjänsten.

Den 28 maj 1907 utnämnde Öfverstyrelsen på profår förordnade lektorn, filosofie doktorn Oskar Albin Kallio till lektorstjänsten i historia och finska språket samt utfärdade för honom fullmakt den 31 juli 1907.

Den 1 september 1907 utgick profvtjänstgöringstiden för på profår förordnade lektorn i ryska språket Aleksanteri Törrönen, men då Öfverstyrelsen på grund af infordrad utredning och för öfrigt gjorda iakttagelser funnit, att lektorn Törrönens tjänstgöring icke kunde anses tillfredsställande, ansåg Öfverstyrelsen sig icke kunna utnämna kandidaten Törrönen till ordinarie innehafvare af nämnda lektorstjänst. Den 20 augusti 1908 bemyndigade Kejslerliga Senaten Öfverstyrelsen att, utan ledigansläende af lektoratet i ryska språket, på befattningen utfärda fullmakt för förra kollegan i samma språk Ivar August Voldemar Sevón. På grund häraf utfärdade Öfverstyrelsen den 31 augusti 1908 för kollegan Sevón fullmakt på ifrågavarande lektorstjänst.

Den 6 april 1907 beviljade Kejslerliga Senaten ett extra anslag af 600 mark för iståndsättande af lyceets gårdsplan och dess planterande med nya buskväxter.

Den 10 juli 1908 förordnade Kejslerliga Senaten att en särskild gymnastiklokal under instundande år 1909 för lyceets behof skall uppföras enligt af Öfverstyrelsen för Allmänna byggnaderna uppgjorda ritningar.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn Emil Johannes Buddén.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 118, 121, 134.

Skolråd: Doktorn O. Tawaststjerna (ordförande), fabrikanten J. Strömberg (till år 1907), handlanden A. Auvinen, domkapitelssekreteraren M. E. Forsström och bankdirektören A. Sikio.

Kuopio.

Finska klassiska lyceet. Genom innehafvaren af lektorstjänsten i matematik och fysik, filosofie doktorn Karl Ferdinand Lindmans öfvergång till en motsvarande tjänst vid lyceet i Tavastehus blef nämnda lektorstjänst vid detta lyceum ledig. Den 6 juni 1906 utnämnde Öfverstyrelsen till denna tjänst filosofie doktorn Väinö Erik Elias Stadigh, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september 1907. Sedan Kejslerliga Senaten den 31 oktober 1906 lämnat de mot utnämningen anförda besvären utan afseende, utfärdade Öfverstyrelsen den 20 november 1906 för doktorn Stadigh fullmakt på ifrågavarande tjänst.

Den 15 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten åt kollegan i historia, geografi och finska språket Johan Magnus Salenius, på af honom gjord ansökan, lifstidspension att utgå från den 31 augusti samma år, och beviljade Öfverstyrelsen på grund häraf åt honom afsked från tjänsten. Sålunda blef kollegatjänsten i geografi, naturalhistoria och skönskrifning ledig, och utnämnde Öfverstyrelsen till denna tjänst, hvilken skulle tillträdas den 1 september 1908, den 13 mars samma år filosofie magistern Kurt Henrik Enwald samt utfärdade fullmakt för honom den 15 nästföljande maj.

På profår förordnade lektorn, teologie kandidaten Antti Jaakko Pietilä utnämndes den 5 november 1907 af Öfverstyrelsen till lektorstjänsten i religion och historisk läsning, och erhöll han fullmakt på tjänsten den 10 januari 1908.

Kollegatjänsten i tyska och franska språket, hvarmed är förenad undervisningsskyldighet jämväl i finska språket, blef ledig genom innehafvaren, filosofie magistern Ines Nysténs transport till en motsvarande tjänst vid klassiska lyceet i Joensuu. Till den lediga tjänsten, hvilken skulle tillträdas den 1 september 1908, utnämnde Öfverstyrelsen den 14 februari 1908 filosofie magistern Elis Arvela samt utfärdade fullmakt för honom den 15 nästkommande april.

Kollegan i svenska språket och skönskrifning Kristoffer Emil Tavast afled den 28 mars 1908.

För uppehållande af parallelafdelningar hafva anslag årligen beviljats: den 12 juli 1905 för klasserna I—II för läseåret 1905—1906 sammanlagdt 9,080 mark; den 29 augusti 1906 för III klassen för läseåret 1906—1907 ett anslag af högst 4,424 mark, hvarjämte Öfverstyrelsen för bekostande af hemarbetet vid nämnda parallellklass ur anslaget för läroverkens tillfälliga behof den 25 september 1906 beviljade 350 mark; den 25 juli 1907 för I, III och IV klassen för läseåret 1907—1908 ett anslag af inalles 14,525 mark.

Till läroverkets anslag för diverse utgifter beviljades den 29 november 1905 för år 1905 ett tillskott af 607 mark 16 penni.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af lektorn, filosofie doktorn Karl Onni Gerhard Hannikainen.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 254, 264, 272.

Skolråd: Doktorn J. W. Johnsson (ordförande), kamreraren A. Kuokkanen (till år 1907), bankkamreraren O. Wallenius, fängelsedirektören J. Kantele, vicehäradshöfdingen R. Jack samt ingenjören K. O. Telén och bokhandlanden S. Kastegren (bägge från år 1908).

Finska fruntimmersskolan. Den 20 september 1906 erhöll lärarinnan i franska språket Gertrud Lovisa Colliander, på egen begäran, afsked jämte listidspension, räknadt från den 1 november 1906. Till den sålunda ledigblifna lärarinetjänsten i franska språket utnämnde Öfverstyrelsen den 19 februari 1907 lärarinnan Hanna Suomalainen samt utfärdade fullmakt för henne den 24 nästkommande april.

Till den genom lärarinnan Helena Alvina Westlings frånfälle ledigblifna tjänsten i teckning och skönskrifning utnämnde Öfverstyrelsen den 9 oktober 1906 fröken Elli Johanna Telén och utfärdade för henne konstitutorial den 12 december 1906.

Den 25 oktober 1906 beviljade Kejslerliga Senaten för det löpande räkenskapsåret ett tillskott af högst 300 mark till läroverkets anslag för ved och belysning.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 147, 125, 125.

Skolråd: Kronofogden E. R. Lundson (ordförande), filosofiemagistern J. M. Salenius (till år 1907), doktorn G. Forstén samt fruarna E. Stenius och L. Kantele.

Joensuu.

Finska klassiska lyceet. Den 29 november 1905 utnämnde Öfverstyrelsen filosofie kandidaten Filemon Onnela till lediga kollegatjänsten i franska och tyska språket med undervisningsskyldighet jämväl i finska språket samt utfärdade den 30 januari 1906 för honom fullmakt på tjänsten, hvilken skulle tillträdas den 1 september samma år. Då kollegan Onnela emellertid före sitt tillträde till ofvannämnda tjänst erhöll fullmakt på en enahanda tjänst vid klassiska lyceet i Tavastehus, blef ofta nämnda tjänst härstädes åter ledig. Till denna utnämnde Öfverstyrelsen den 20 juni 1906 kollegan i samma ämnen vid lyceet i Kuopio, filosofie magistern Ines Nystén, som egde tillträda tjänsten den 1 september 1907, samt utfärdade fullmakt för henne den 22 augusti 1906.

Kollegan i geografi, historia och finska språket Daniel Axel Walle, som den 22 augusti 1906 af Kejslerliga Senaten, på därom gjord ansökan, undfått listidspension, afled den 26 i samma månad. Den sålunda ledigblifna kollegatjänsten i naturalhistoria och geografi har, till följd af brist på kompetenta sökande, handhafts af vikarier.

Den 26 februari 1907 biföll Öfverstyrelsen därtill, att kollegan i gymnastik vid detta lyceum Karl Gabriel von Pfaler och kollegan i samma ämne vid

svenska klassiska lyceet i Borgå Johan Fredrik Blomqvist finge från den 1 september 1907 ingå tjänstebyte, samt utfärdade för dem transportfullmakter den 1 maj 1907.

Att under två profår handhafva lediga lektorstjänsten i ryska språket förordnade Öfverstyrelsen den 23 april 1908 filosofie magistern Aleksanteri Törrönen.

För uppehållande af en parallelafdelning vid II klassen under läsåret 1905—1906 beviljades den 17 oktober 1905 4,005 mark; för samma ändamål beviljades den 25 oktober 1906 för III klassen 4,985 mark för läsåret 1906—1907 samt den 19 september 1907 för läroverkets IV klass 4,660 mark för läsåret 1907—1908.

Af andra extra anslag hafva beviljats: den 6 april 1907 för anskaffande af ett pianino 1,200 mark; den 6 december 1907 för komplettering af gymnastikappareljen 420 mark samt den 21 maj 1908 till bestridande af kostnader, som föranledts af den till lyceets gårdsplan stötande gatuandelens stenläggning, 1,004 mark 90 penni.

Rektorsvården har fortfarande handhafvats af lektorn, filosofie doktorn Knut Leopold Cannelin.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 253, 250, 229.

Skolråd: Handlanden C. J. Cederberg (ordförande), apotekaren H. Olsoni, provinsialläkaren S. F. Parviainen, bankdirektören T. Turunen och handlanden F. Neppenström.

Finska fruntimmersskolan. Kollegan i historia, geografi och finska språket Frans Henrik Lundelin afled den 13 juli 1908.

Den 31 augusti 1908 beviljade Öfverstyrelsen afsked ur tjänsten, räknadt från den 1 september samma år; åt lärarinnan i gymnastik och hälsolära Julia Adéle Kugelberg (född Sirenus), hvilken själf ansökt om entledigande.

Extra anslag hafva för läroverkets behof beviljats: den 4 juli 1907 för komplettering af de naturalhistoriska samlingarna 400 mark samt den 16 oktober 1907 ett belopp af 200 mark för anskaffande af en skioptikonapparat.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 130, 140, 133.

Skolråd: Lektorerna K. A. Wegelius (ordförande) och J. W. Ronimus, handlanden M. G. Piipponen samt fruarna H. Cannelin och J. Harlin.

Nikolaistad.

Svenska klassiska lyceet. Den 8 December 1907 afled lektorn i historia, geografi och svenska språket, filosofie doktorn Henrik Emanuel Aspelin. Till den härigenom ledigblifna lektorstjänsten utnämnde och förordnade Kejsersliga Senaten, på grund af anförda besvär, den 26 mars 1908 kollegan i historia, geografi och svenska språket vid svenska fruntimmersskolan i Åbo Gustaf Adolf Dahl, och på grund häraf utfärdade Öfverstyrelsen den 7 därpå följande april för honom fullmakt på ifrågavarande tjänst.

Den 11 april 1907 beviljade Kejslerliga Senaten, på gjord ansökan, åt kollegan i matematik Fredrik Richard Westlin listtidspension, och med anledning häraf entledigades han den 27 i samma månad af Öfverstyrelsen, räknadt från den 1 september 1907. Till den sålunda ledigblifna kollegatjänsten i matematik utnämnde Öfverstyrelsen den 10 januari 1908 filosofie kandidaten Gustaf Albert Vinberg, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september 1908, och utfärdade fullmakt för honom den 20 maj samma år.

Den 13 december 1906 beviljade Kejslerliga Senaten för utvidgande af läroverkets gymnastiklokal ett anslag af 7,500 mark samt anbefallde Öfverstyrelsen för Allmänna byggnaderna att enligt de fastställda ritningarna låta utföra häraf påkallade byggnadsarbeten.

För anbringande af elektrisk ringledning i läroverkets lokaler samt för remont af inventarierna beviljade Kejslerliga Senaten den 19 februari 1908 ett extra anslag af inalles 4,796 mark 50 penni.

Genom nådig föreskrift af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades för uppehållande af reala parallelafdelningar vid läroverkets fyra högsta klasser fortsättningsvis 1,000 mark för hvarje klass, eller sammanlagdt 4,000 mark om året under fem års tid, räknadt från den 1 januari 1908 till samma dag 1913.

Den 24 juli 1908 bemyndigade Kejslerliga Senaten Öfverstyrelsen att befria läroverkets rektor från förvaltningen af läroverket tillhöriga stipendiemedel samt anmodade Öfverstyrelsen att låta läroverkets lärarekollegium och skolråd gemensamt, vare sig bland skolans lärare eller utom deras krets, utse lämplig person, hvilken skulle ega att under rektors och skolrådets insende förvalta nämnda medel mot skäligen arvode, hvilket skulle fastställas af lärarekollegiet och skolrådet samt utgå ur fondernas räntemedel.

Sedan rektorn Westlin på förut anfördt sätt erhållit afsked ur tjänsten, förordnade Kejslerliga Senaten den 22 augusti 1907 prorektorn, lektorn Gustaf Adolf Hedberg till rektor för läroverket.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 191, 195, 220.

Skolråd: Hofrättsrådet A. Tujulin (ordförande), doktorn A. G. Rosendal, bankdirektören B. Hemmer, öfversten E. Alfthan samt hofrättsassessorn V. Cajanus.

Finska reallyceet. Den 24 oktober 1905 utnämnde och förordnade Kejslerliga Senaten filosofie magistern Frans Viktor Savander till kollega i matematik, med undervisningsskyldighet äfven i naturlära samt med rätt att tillträda tjänsten den 1 september 1906.

Den 18 februari 1908 förordnade Öfverstyrelsen filosofiemagistern Tauno Hugo Salonen att under två profår handhafva lediga lektorstjänsten i ryska språket.

Den 7 februari 1908 beviljade Kejslerliga Senaten ett extra anslag af 381 mark för remont af läroverkets gamla möbler samt för anskaffande af teckningspulpeter.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af kollegan Edvard Eliel Levon. Elevantalet har under de skilda åren varit: 214, 217, 200.

Skolråd: Hofrättsnotarien F. A. Pehkonen (ordförande), handlanden F. Tingvald, packhusinspektorn V. Sarelius samt doktorerna A. Sundholm och G. Granfelt.

Finska fruntimmersskolan. Den 7 februari 1908 bemyndigade Kejsrerliga Senaten Öfverstyrelsen att, utan vidare omgång, för tjänstförrättande lärarinnan i franska språket vid läroverket Helmi Evelina Heininen utfärda fullmakt på lärarinnetjänsten i franska språket, hvarmed skulle förenas undervisningsskyldighet jämväl i tyska språket. Med anledning häraf utfärdade Öfverstyrelsen den 16 februari 1908 för lärarinnan Heininen fullmakt på ifrågavarande tjänst.

Till kollegatjänsten i svenska och finska språken, hvilken blifvit ledig genom innehafvaren, filosofie magistern Salu Latvalas transport till kollega vid finska klassiska lyceet i Tammerfors, utnämnde Öfverstyrelsen den 14 februari 1908 filosofie magistern Impi Ainamo Forsman, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september 1908, samt utfärdade fullmakt för henne den 15 april samma år.

Den 15 juni 1906 beviljade Kejsrerliga Senaten till aflönande af en städerska vid läroverket ett extra anslag af 100 mark för det löpande året samt förordnade att i skolans utgiftsstat framdeles, från början af år 1907, för sagda ändamål ett årligt anslag af 300 mark skall upptagas.

På Kejsrerliga Senatens framställning täcktes Hans Kejsrerliga Majestät den 25 (12) maj 1907 i nåder bemyndiga Senaten att ur allmänna finska medel bevilja ett anslag af 210,000 mark för uppförande af ett nytt skolhus för finska fruntimmersskolan i Nikolaistad å tomten N:o 3 i första kvarteret af sjunde stadsdelen af sagda stad, och få af detta anslag under 1907 användas 60,000 mark samt återstoden eller 150,000 mark under loppet af år 1908. Den 15 juni 1907 godkände Kejsrerliga Senaten, med en del tillägg, de för skolhuset uppgjorda ritningarna samt anbefalldes Öfverstyrelsen för Allmänna byggnaderna att i enlighet med dem och till dem hörande kostnadsförslag låta utföra ifrågavarande byggnadsarbete.

Elevantalet har varit under de skilda åren: 139, 127, 126.

Skolråd: Baningeniören H. Bremer (ordförande), doktorn K. G. Hedman, lektorn H. E. Aspelin samt furarna E. Westlin och E. Levón.

Svenska fruntimmersskolan. Den 6 december 1905 biföll Öfverstyrelsen därtill, att kollegan i svenska och finska språken vid detta läroverk Henrik Valter Sjöblom och utnämnde kollegan i samma ämnen vid realläroverket i Mariehamn Robert Mikael Ingman finge ingå tjänstebyte samt utfärdade den 6 februari 1906 transportfullmakter för dem.

Följande tillskottsanslag hafva beviljats för läroverket: den 6 september 1905 ett tillskott af 1,600 mark till det löpande årets anslag för ved och lyse samt 400 mark för remont af särskilda möbler; den 10 april 1906 ett extra anslag af 225 mark för aflönande af en städerska för år 1906, hvarjämte Kejsrerliga Senaten förordnade, att i läroverkets utgiftstat för detta ändamål skulle

från början af år 1907 upptagas ett stående anslag af 300 mark; den 21 januari 1907 en tillfälligt tillskott af 800 mark till anslaget för diverse utgifter.

Den 6 november 1906 beviljade Kejslerliga Senaten ett anslag af 64,700 mark för särskilda nödigbefunna utvidgningar i läroverkets lokal samt anbefalde Öfverstyrelsen för Allmänna byggnaderna att enligt af länebyggnadskontoret i Vasa uppgjorda ritningar låta utföra ifrågavarande arbeten.

För anskaffande af möbler till de för skolan nyss uppförda tillbyggnaderna beviljade Kejslerliga Senaten den 15 juni 1907 ett anslag af 5,512 mark samt för införande af elektrisk belysning i skolan ett anslag af ända till 2,000 mark.

Den 19 juni 1908 beviljade Kejslerliga Senaten till betäckande af i skolans anslag för diverse utgifter uppkomna bristen från 1907 och 1908 1,599 mark 29 penni samt likaså till anslaget för ved och lyse för år 1908 ett tillskott af 2,500 mark äfvensom, för renhållningen af skolan för år 1908 300 mark. Därjämte förordnade Kejslerliga Senaten, att läroverkets anslag för diverse utgifter skall förhöjas med 400 mark samt anslaget för ved och lyse med 1,500 mark, hvarhos ett årsarvode af 300 mark skall utgå åt en andra städerska vid skolan, samtliga anslag att utgå från början af år 1909.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 177, 175, 171.

Skolråd: Hofrättsassessorn A. G. Fonselius (ordförande), doktorn A. Th. Ehrström, konsuln E. Trummer samt fruarna H. Schauman och G. Stenberg.

Gamlakarleby.

Svenska elementarskolan. För skolans utvidgning till femklassigt läroverk har tidigare redogjorts. Till lediga kollegatjänsten i geografi och naturalhistoria utnämnde Öfverstyrelsen den 19 juni 1907 filosofie kandidaten Carl Arnulf Knabe samt utfärdade fullmakt för honom den 21 augusti 1907. Till läraretjänsten i sång, hvilken blifvit ledig genom förre innehafvaren, läraren Anders Gustaf Nyströms den 25 februari 1907 inträffade frånfälle, utnämnde Öfverstyrelsen den 10 december samma år folkskoleföreståndaren Erik Johan Wiklund och utfärdade konstitutorial för honom den 11 februari 1908. Till lediga kollegatjänsten i matematik och naturlära förordnade Öfverstyrelsen den 10 januari 1908 filosofie doktorn Erik August Nordman på två profår, och blef detta förordnande, på grund af anförda besvär, af Kejslerliga Senaten fastställt den 2 maj 1908.

Den 31 oktober 1906 tillät Kejslerliga Senaten, att åt de af läroverkets kvinnliga elever, hvilka icke följa med undervisningen i ryska språket, på II och III klassen under innevarande läseår undervisning gemensamt meddelas under två timmar i handarbete och under två timmar i engelska språket samt på IV och V klassen under tre timmar i sagda språk äfvensom därjämte på V klassen under en timme i handarbete, samt att kostnaderna för denna undervisning, efter beräkning af 140 mark för veckotimme i engelska språket och 100 mark i handarbete, få bestridas ur det i läroverkets stat upptagna anslaget för undervisning i latinska språket.

från början af år 1907 upptagas ett stående anslag af 300 mark; den 21 januari 1907 en tillfälligt tillskott af 800 mark till anslaget för diverse utgifter.

Den 6 november 1906 beviljade Kejserliga Senaten ett anslag af 64,700 mark för särskilda nödigbefunna utvidgningar i läroverkets lokal samt anbefalde Öfverstyrelsen för Allmänna byggnaderna att enligt af länebyggnadskontoret i Vasa uppgjorda ritningar låta utföra ifrågavarande arbeten.

För anskaffande af möbler till de för skolan nyss uppförda tillbyggnaderna beviljade Kejserliga Senaten den 15 juni 1907 ett anslag af 5,512 mark samt för införande af elektrisk belysning i skolan ett anslag af ända till 2,000 mark.

Den 19 juni 1908 beviljade Kejserliga Senaten till betäckande af i skolans anslag för diverse utgifter uppkomna bristen från 1907 och 1908 1,599 mark 29 penni samt likaså till anslaget för ved och lyse för år 1908 ett tillskott af 2,500 mark äfvensom, för renhållningen af skolan för år 1908 300 mark. Därjämte förordnade Kejserliga Senaten, att läroverkets anslag för diverse utgifter skall förhöjas med 400 mark samt anslaget för ved och lyse med 1,500 mark, hvarhos ett årsarvode af 300 mark skall utgå åt en andra städerska vid skolan, samtliga anslag att utgå från början af år 1909.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 177, 175, 171.

Skolråd: Hofrättsassessorn A. G. Fonselius (ordförande), doktorn A. Th. Ehrström, konsuln E. Trummer samt fruarna H. Schauman och G. Stenberg.

Gamlakarleby.

Svenska elementarskolan. För skolans utvidgning till femklassigt läroverk har tidigare redogjorts. Till lediga kollegatjänsten i geografi och naturalhistoria utnämnde Öfverstyrelsen den 19 juni 1907 filosofie kandidaten Carl Arnulf Knabe samt utfärdade fullmakt för honom den 21 augusti 1907. Till läraretjänsten i sång, hvilken blifvit ledig genom förre innehafvaren, läraren Anders Gustaf Nyströms den 25 februari 1907 inträffade frånfälle, utnämnde Öfverstyrelsen den 10 december samma år folkskoleföreståndaren Erik Johan Wiklund och utfärdade konstitutorial för honom den 11 februari 1908. Till lediga kollegatjänsten i matematik och naturlära förordnade Öfverstyrelsen den 10 januari 1908 filosofie doktorn Erik August Nordman på två profår, och blef detta förordnande, på grund af anförda besvär, af Kejserliga Senaten fastställt den 2 maj 1908.

Den 31 oktober 1906 tillät Kejserliga Senaten, att åt de af läroverkets kvinnliga elever, hvilka icke följa med undervisningen i ryska språket, på II och III klassen under innevarande läseår undervisning gemensamt meddelas under två timmar i handarbete och under två timmar i engelska språket samt på IV och V klassen under tre timmar i sagda språk äfvensom därjämte på V klassen under en timme i handarbete, samt att kostnaderna för denna undervisning, efter beräkning af 140 mark för veckotimme i engelska språket och 100 mark i handarbete, få bestridas ur det i läroverkets stat upptagna anslaget för undervisning i latinska språket.

listidspension, att utgå från den 1 september 1905. På den sålunda ledigblifna tjänsten utfärdade Öfverstyrelsen den 26 september 1905 fullmakt för lärarinnan i tyska språket vid finska fruntimmerskolan i Viborg Maria Natalia Gejtel.

Den 27 oktober 1905 förordnade Öfverstyrelsen fröken Vieno Katri Lovisa Hakkila att under två profår bestrida lärarinetjänsten i gymnastik. Till lediga lärarinetjänsten i sång utnämnde Öfverstyrelsen den 16 december 1905 fröken Alina Elisabeth Vallenius samt utfärdade konstitutorial för henne den 16 februari 1906. Till lediga kollegatjänsten i matematik och fysik utnämnde Öfverstyrelsen den 30 mars 1906 filosofie kandidaten Herman Hämäläinen samt utfärdade den 30 maj samma år för honom fullmakt på tjänsten, hvilken skulle tillträdas den 1 maj 1906. Den 9 oktober 1906 utnämnde Öfverstyrelsen filosofie magistern Edvin Gabriel von Cräutlein till kollega i religion och svenska språket samt utfärdade fullmakt för honom den 12 december 1906.

Följande extra anslag hafva för läroverket beviljats: den 23 augusti 1905 för anskaffande af 15 nya pulpeter 300 mark; den 4 juli 1907 för inköp af ett pianino 975 mark; den 15 februari 1908 ett tillskott af 291 mark 10 penni för år 1907 till läroverkets anslag för ved och belysning.

Den 17 juli 1907 hemställde Öfverstyrelsen, med hänsyn därtill att skolans gymnastiksal blifvit trång för det ökade elevantalet, hos Ecklesiastik-Expeditionen att det invid belägna klassrummet och en del af korridoren skulle förenas med gymnastiksalen samt att denna förändring finge om möjligt utföras redan under sommaren. Vid ärendets föredragning den 15 augusti 1907 förordnade Kejsrerliga Senaten, då Öfverstyrelsen för Allmänna byggnaderna hade förklarat, att ifrågavarande byggnadsarbete icke mera skulle hinna utföras under innevarande sommar, att sagda Öfverstyrelse ägde upptaga arbetet i nästa års remontförslag rörande skolfastigheterna likasom ock för ändamålet erforderligt anslag.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 116, 125, 120.

Skolråd: Detsamma som för lyceet på orten.

Uleåborg.

Finska klassiska lyceet. På profår förordnade lektorn, filosofie magistern Toivo Valter Salonen blef den 5 februari 1907 af Öfverstyrelsen utnämnd till lektorstjänsten i ryska språket samt erhöil fullmakt på tjänsten den 10 nästföljande april. Den 14 november 1905 utnämnde Öfverstyrelsen filosofie kandidaten Harald Oskar Hynén till kollega i geografi, naturalhistoria och skönskrifning samt utfärdade den 16 januari 1906 för honom fullmakt på sagda tjänst. Den 29 november 1905 utnämnde Öfverstyrelsen filosofie magistern Valfrid Volmar Utter till lediga kollegatjänsten i finska språket, räknadt från den 1 september 1906, samt utfärdade fullmakt för honom den 30 januari 1906. Den 13 mars 1906 utnämnde Öfverstyrelsen filosofie licentiaten

Uno Karttunen till lektorstjänsten i historia och finska språket samt utfärdade fullmakt för honom den 16 maj 1906.

Den 20 juni 1906 utnämnde Öfverstyrelsen på profår förordnade lektorn, filosofie magistern J. Hämäläinen till lektor i religion, logik och svenska språket samt utfärdade fullmakt för honom den 22 augusti 1906. Den 11 mars 1907 förordnade Kejserliga Senaten att lektorn Hämäläinen, jämlikt förra delen af andra momentet i lagen af den 22 december 1906, skulle afstå från sin tjänst, hvilken skulle anslås ledig för det fall, att från densamma entledigade lektorn Maunu Rosendal icke före den 22 mars anmäler sig för att i tjänsten åter insättas, och utsatte Kejserliga Senaten den 15 nästföljande juni till afträdesdag för lektorn Hämäläinen. Sedan lektorn Hämäläinen jämlikt detta förordnande den 15 juni 1907 afgått från tjänsten, fann Kejserliga Senaten samma dag godt att i enlighet med de den 20 februari 1907 i nåder fastställda grunderna, rörande godtgörelse åt i lagen af den 22 december 1906 afsedda tjänstemän, bevilja honom rätt att åtnjuta sådan godtgörelse från den 1 juli 1907 samt i sådant afseende ur allmänna medel uppbära under två års tid 4,000 mark om året samt därefter likaså 4,000 mark om året.

Våren 1906 afled utnämnde kollegan Harald Oskar Hynén, hvarigenom kollegatjänsten i geografi, naturalhistoria och skönskrifning åter blef ledig. Till denna tjänst utnämnde Öfverstyrelsen den 5 mars 1907 kollegan i samma ämnen vid finska klassiska lyseet i Åbo Antti Rietrikki Helaakoski samt utfärdade den 8 nästföljande maj för honom fullmakt på tjänsten, hvilken skulle tillträdas den 1 november 1907.

Den 3 juni 1908 tillförsäkrade Kejserliga Senaten lektorn i latinska och grekiska språken Anton Oskar Forsman, på af honom gjord ansökan, en årlig pension af 4,500 vid afgång från tjänsten, och entledigade Öfverstyrelsen sedermera den 17 juni 1908 honom från tjänsten, räknadt från den 1 nästföljande september.

Reala parallelafdelningar hafva fortfarande uppehållits vid läroverkets högre klasser, och hafva för sådant ändamål följande belopp beviljats: för läseåret 1905—1906 för de sex högsta klasserna 16,012 mark 67 penni; för läseåret 1906—1907 för de fyra högsta klasserna 9,110 mark den 26 september 1906; för läseåret 1907—1908 för klasserna VI, VII och VIII 7,025 mark den 25 juli 1907. Härtöfver beviljades den 29 augusti 1906 förslagsvis högst 5,123 mark 50 penni för uppehållande af en parallelafdelning vid IV klassen och i enahanda afseende för V klassen den 25 juli 1907 ett extra anslag af 5,274 mark 50 penni.

Den 25 juli 1906 beviljade Öfverstyrelsen ur anslaget för läroverkens tillfälliga behof ett tillskott af 510 mark 60 penni till läroverkets anslag för diverse utgifter.

Den 23 maj 1907 fastställde Kejserliga Senaten de af Öfverstyrelsen för Allmänna byggnaderna uppgjorda ritningarna till en ny gymnastiklokal, afsedd att uppföras af sten, samt anbefalldes nämnda Öfverstyrelse att enligt ritningarna och till dem hörande kostnadsförslag låta utföra ifrågavarande byggnadsarbete, för hvilket ändamål ett anslag af högst 34,500 mark ställdes till Öfverstyrelsens för Allmänna byggnaderna förfogande. Den 19 juni 1908

beviljade Kejsrerliga Senaten för inredning af sagda gymnastiksal samt för lärarerrummets möblerande ett anslag af 3,000 mark.

Den 10 maj 1907 beviljades ett anslag af inalles 7,135 mark 90 penni för införande af elektrisk belysning i finska klassiska lyceet, reallyceet, svenska realläroverket och finska fruntimmersskolan i Uleåborg.

Rektorsvärden har fortfarande handhafts af kollegan Sakari Adolf Westerlund.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 287, 253, 243.

Skolråd: Bankdirektören I. F. Kerttula (ordförande), ingenjören J. Almberg, bankdirektören Hj. Hägg, fältprosten V. G. Aulin och kommerserådet F. A. Rieki.

Reallyceet. Den 24 oktober 1905 förordnades filosofie kandidaten Väinö Johannes Laine att under tvenne profärs tid, räknadt från den 1 november 1905, bestrida lediga kollegatjänsten i matematik och naturlära, och utnämndes han därefter den 17 december af Öfverstyrelsen till tjänsten samt erhöU fullmakt den 18 februari 1908. Den 16 februari 1906 utnämnde Öfverstyrelsen tjänstförrättande lektorn i geografi och naturalhistoria till ordinarie innehafvare af samma tjänst, räknadt från den 1 september 1906, samt utfärdade fullmakt för honom den 18 april 1906. Till kollegatjänsten i svenska och tyska språken utnämnde Öfverstyrelsen den 16 februari 1906 filosofie magistern Eine Lahtonen samt utfärdade fullmakt för henne den 18 nästkommande april. Till lektorstjänsten i naturalhistoria och geografi, hvilken genom förra innehafvaren, lektorn Johan Emil Aros transport till en enahanda tjänst vid finska reallyceet i Viborg blifvit ledig från den 1 maj 1907, utnämnde Öfverstyrelsen den 2 oktober 1907 filosofie magistern Pekka Aappo Rautaniemi, hvilken utnämning på grund af anförda besvär den 23 januari 1908 blef af Kejsrerliga Senaten fastställd, och utfärdade Öfverstyrelsen på grund häraf den 31 i sistnämnda månad för lektorn Rantaniemi fullmakt på tjänsten.

Då läroverkets rektor, lektorn Alf Einar Engelbrekt Ranken den 1 september 1908 transporterades till en lektorstjänst vid finska reallyceet i Tammerfors, blef vid detta läroverk lektorstjänsten i matematik, fysik och kemi ledig. Till denna tjänst utnämnde Öfverstyrelsen den 10 juli 1908 kollegan i matematik och skönskrifning vid finska klassiska lyceet i Uleåborg Juho Kahilus.

Följande extra anslag hafva för läroverket beviljats: den 22 augusti 1906 ett belopp af 560 mark för inköp af tre skåp och en del andra möbler; den 2 maj 1908 ett årligt tillskott, att utgå från kalenderårets början, af 600 mark till läroverkets anslag för ved och belysning äfvensom 428 mark 88 penni till betäckande af en i samma anslag under år 1907 uppkommen brist; den 14 i sistnämnda månad ett tillskott af 500 mark till anslaget för diverse utgifter för samma år, hvarjämte Kejsrerliga Senaten förordnade, att sagda anslag från början af år 1908 skulle höjas från 1,100 till 1,350 mark; den 21 maj 1908 ett anslag af 1,000 mark 50 penni för anskaffande af 50 nya pulpeter.

Till den efter förre innehafvaren, lektorn, filosofie doktorn Alf Einar Engelbrekt Rankens transport till annat läroverk lediga rektorsbefattningen

förordnade Kejslerliga Senaten den 21 maj 1908 lektorn Karl Gustaf Österberg.

Till prorektor förordnade Öfverstyrelsen den 21 april 1906 lektorn Georg Adolf Waenerberg.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 67, 70, 80.

Skolråd: Hofrättsrådet K. Th. Sohlberg (ordförande), doktorn S. A. Granberg, rådmannen O. Laurin, forstmästaren Th. A. Heikel och löjtnanten R. Weckman.

Finska fruntimmersskolan. Den 30 mars 1906 utnämnde Öfverstyrelsen filosofie kandidaten Johan Robert Tervaskanto till kollega i matematik och fysik, med rätt att tillträda tjänsten den 1 september 1906, samt utfärdade fullmakt för honom den 30 maj 1906. På profår förordnade lärarinnan i sång Saima Maria Snellman utnämndes den 19 februari 1907 af Öfverstyrelsen till omhändertafvande tjänst samt erhöU konstitutorial den 24 nästföljande april.

För uppehållande af en parallelafdelning vid IV klassen under läseåret 1905—1906 beviljades den 16 augusti 1905 ett belopp af 4,280 mark; för en parallelafdelning vid V klassen beviljades 4,400 mark den 27 juli 1906.

Den 16 januari 1908 beviljade Kejslerliga Senaten för år 1907 ett tillskott af 400 mark till läroverkets anslag för ved och belysning samt ett tillskott af 300 mark till anslaget för diverse utgifter.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 177, 148, 97.

Skolråd: Landtränmästaren G. W. Rehnäck (ordförande), länelandtmätaren K. H. Lindh, fruarna L. Hällfors, J. Winckelman och M. Bergdahl.

Svenska realläroverket. Den 17 november 1905 utnämnde Öfverstyrelsen lärarinnan vid realläroverket i Mariehamn Ester Amalia Aschan till lärarinna i gymnastik samt utfärdade konstitutorial för henne den 20 januari 1906. Den 13 augusti 1908 erhöU på egen begäran lärarinnan i teckning och skönskrifning Lilly Margareta Brandt afsked från tjänsten, räknadt från den 1 nästföljande september.

Lärarinnan i franska språket, fru Bertha Augusta Polén afled den 25 september 1906.

För bekostande af undervisningen i ryska språket och gymnastik beviljades för läseåret 1905—1906 2,480 mark, för läseåret 1906—1907 2,100 mark samt för läseåret 1907—1908 3,080 mark.

Den 20 juni 1907 anbefalUe Kejslerliga Senaten Öfverstyrelsen för Allmänna byggnaderna att, för vinnande af nödigt utrymme för läroverket, låta enligt vederbörligen fastställda ritningar utföra särskilda förändringar och tillbyggnadsarbeten i den stasverket tillhöriga, för läroverket upplåtna gården, samt beviljade för ändamålet ett anslag af ända till 20,000 mark. Likaså anbefalUe Kejslerliga Senaten den 29 maj 1908 Öfverstyrelsen för Allmänna byggnaderna att enligt uppgjorda ritningar och kostnasförslag låta utföra en kloakledning samt ett nytt uthus å läroverkets tomt samt anvisade till sagda Öfverstyrelsens disposition för detta ändamål inalles 2,470 mark.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 81, 89, 88.

Skolråd: Kommerserådet K. A. Snellman (ordförande), fruarna S. Sohlberg och E. Weckman, doktorn O. W. Moberg, stadsläkaren G. Berg (från år 1907) samt kaptenen E. Bruun.

Brahestad.

Finska elementarskolan. Skolans utvidgning till femklassigt läroverk har förut omtalats. Tillsvidare förordnade biträdande kollegan Oskar Emil Lindqvist erhöi på egen begäran afsked jämte lifstidspension, att utgå från den 1 januari 1906. Den 11 januari 1907 beviljade Öfverstyrelsen åt lärarinnan i gymnastik samt för vården om flickeleverna Aina Matilda Wickmann på af henne gjord ansökan afsked ur tjänsten samt utnämnde den 8 maj 1907 till den sålunda ledigblifna tjänsten lärarinnan Lotten Ester Hedman, och utfärdade konstitutorial för henne den 10 nästföljande juli. Den 12 december 1907 utnämnde Öfverstyrelsen till lediga lärare- eller lärarinnetjänsten i teckning och skönskrifning artisten Bruuno August Pakarinen samt utfärdade konstitutorial för honom den 18 februari 1908. Till lediga kollegatjänsten i religion och historia, med undervisningsskyldighet jämväl i finska språket, utnämnde Öfverstyrelsen den 14 februari 1908 kollegan i religion och historia vid elementarskolan i Torneå Albert Johan Soveri, som ägde tillträda tjänsten den 1 september 1908, samt utfärdade fullmakt för honom den 23 april samma år.

För upphyrande af lokal för läroverkets V klass för tiden från den 1 juni 1907 till samma dag 1908 beviljade Kejserliga Senaten den 31 maj 1907 ett anslag af 350 mark samt för anskaffande af möbler och undervisningsmateriel till sagda lokal den 8 augusti 1908 ett belopp af 300 mark.

Med anledning däraf att elementarskolans i Brahestad lokal natten mot den 24 juli 1908 hade till grunden nedbrunnit, hemställde Öfverstyrelsen den 5 närmast följda augusti, att ur allmänna medel ett anslag af 3,000 mark måtte beviljas för upphyrande af orgelnistfrun Alfhild Virtanens gård för skolans behof, till en början för ett års tid. Den 7 augusti 1908 biföll Kejserliga Senaten till denna Öfverstyrelsens framställning.

Rektorsvården har fortfarande handhäfts af kollegan Hugo Anshelm Ingman.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 61, 62, 59.

Skolråd: Borgmästaren A. Luoma (ordförande), assessorn W. Rehnback, fabrikanten J. H. Jacklin samt fruarna E. Schlüter och H. Rehnback.

Torneå.

Finska elementarskolan. Den 2 oktober 1906 utnämnde Öfverstyrelsen filosofie magistern Albert Johan Soveri till kollegatjänsten i religion och historia samt utfärdade fullmakt för honom den 5 december 1906. Då kollegan Soveri den 1 september 1908 erhöi transport till en kollegatjänst vid elementar-

skolan i Brahestad, blef ofvan nämnda kollegatjänst i religion och historia åter ledig. Till denna tjänst, som skulle tillträdas den 1 september 1909, utnämndes den 22 juli 1908 prestmannen, filosofie magistern Väinö Matti Ropponen.

Den 4 augusti 1908 afled läraren i ryska språket och gymnastik, titulärrådet Victor Emanuel Tamelander.

Rektorsvården har fortfarande handhafts af kollegan Johan Ulrik Nordberg.

Elevantalet har under de skilda åren varit: 73, 64, 68.

Skolråd: Doktorn E. A. Kalm (ordförande), apotekaren F. G. Borg samt fru A. Sundqvist.

III. Privata läroverk.

Jämväl inom privatskolan har under denna period en synnerligen snabb utveckling varit märkbar.³ Vid trienniets utgång funnos inalles 42 till universitetet ledande privata läroanstalter, däraf 1 gossläroverk, 27 åtta- och nioklassiga samskolor, 3 nioklassiga fruntimmersskolor, 8 fortsättningsklasser till fruntimmersskolor samt 3 fortsättningsklasser till elementarskolor.

Förutom nämnda skolor, hvilka redan verkade såsom fullständiga läroverk, funnos vid slutet af perioden inalles 15 läroverk, af hvilka några härförinnan femklassiga skolor skulle utvidgas successivt, andra däremot från början voro afsedda att leda direkt till universitetet. Af dem voro 12 samskolor, 3 fortsättningsklasser till fruntimmers- och elementarskolor.

Af femklassiga samskolor fanns det inalles 7 samt af fem-, sex- och sjuklassiga fruntimmersskolor 6. Af samskolor, afsedda att successivt utvidgas till femklassiga men ännu icke fullständiga, fanns det 15.

Af privata förberedande skolor fanns det inalles 48.

Med hänsyn till modersmålet fördelade sig dessa olika läroverk på följande sätt:

	Finskpråkiga.	Svenskspråkiga.
Till Universitetet ledande gosskolor.....	—	1
» » » samskolor	17	10
» » » fruntimmersskolor	—	3
» » » fortsättningsklasser till fruntimmersskola	6	2
» » » fortsättningsklasser till elementarskola	1	2
Samskolor, afsedda att leda till universitetet.....	9	3
Fortsättningsklasser till fruntimmersskola och elementarskola, afsedda att leda till universitetet	2	1
Femklassiga samskolor	6	1
Samskolor, afsedda att utvidgas till femklassiga ..	13	2
Fem-, sex- eller sjukklassiga fruntimmersskolor	4	2
Förberedande skolor	24	24

Elevantalet i ofvan uppräknade läroverk uppgick under läsåret 1907—1908 till sammanlagdt 14, 120. På de olika slagen af skolor fördelade sig eleverna sålunda, att i samskolorna funnos 9,714 (4,244 gossar, 5,470 flickor),

i fruntimmersskolorna 1,924 samt i de förberedande skolorna 2,482 (1,211 gossar, 1,271 flickor) elever. I fråga om modersmålet fördelade sig eleverna i de olika skolorna sålunda, att i

	Finskatalande.	Svenskatalande.	Af annat språk.
goss- och samskolor funnos	6,843	2,788	83
fruntimmersskolor	1,036	866	22
förberedande skolor	1,181	1,240	61

Under här ifrågavarande treårsperiod hafva följande, privata personer tillhöriga nya läroverk med vederbörligt tillstånd vidtagit med sin verksamhet: den till åttaklassig afsedda finska realsamskolan i Joensuu och kollegan Yrjö Otto Rosendals finska samskola i Viborg, den likaså till åttaklassig afsedda svenska samskolan i Nikolaistad, fruntimmersskolornas i Sordavala och Björneborg finskspråkiga samt realläroverkets i Uleåborg svenskspråkiga, till universitetet ledande fortsättningsklasser; de finskspråkiga samskolorna i Hangö, Kumo, Toijala, Terijoki, Säkkijärvi, Parikkala, Värtsilä, Kristinestad, Haapamäki och Viitasaari samt de svenskspråkiga, femklassiga samskolorna i Sörnäs och Fredrikshamn.

Följande läroverk voro vid treårsperiodens slut med vederbörligt tillstånd under omorganisation, successivt klass för klass från femklassiga till fullständiga till universitetet ledande skolor: finska samskolan i Salo köping, borgare- och samskolan i Kajana samt de svenska samskolorna i Ekenäs och Tavastehus.

Rätt att i stadgad ordning till Kejsrerliga Alexanders-Universitetet dimittera elever, som genomgått fullständig lärokurs, hafva under här ifrågavarande år följande läroverk erhållit: real- och borgareskolan i Kexholm, de finska fortsättningsklasserna till elementarskolan i Heinola samt de svenska fortsättningsklasserna till elementarskolan i Gamlakarleby, de finska samskolorna i Iisalmi, Nurmes och Kemi, de svenska samskolorna i Ekenäs, Tavastehus och Kristinestad, realläroverket i Jakobstad samt fortsättningsklasserna till svenska fruntimmersskolan i Nikolaistad.

Bland allmänna stadganden rörande privatskolorna och bland framställningar, som hänföra sig till dessa läroverk, äro från nu ifrågavarande tid följande de viktigaste:

I fråga om statsunderstöd åt på landsorten grundlagda privata läroverk fann Hans Kejsrerliga Majestät godt att genom nådig förordning af den 10 januari 1907 (28 december 1906) föreskrifva:

att understöd ur allmänna medel må af Senatens Ekonomiedepartement beviljas för upprätthållande af privata läroverk jämväl på landet, då läroverket finnes fylla ett verkligt behof och motsvara det med enahanda bildningsanstalt i stad afsedda ändamål;

att det årliga understödet får uppgå till samma belopp som genom nådiga kungörelsen af den 19 juni 1901 är bestämdt för privata läroverk i städerna, nämligen 4,000 mark för hvarje i verksamhet varande klass eller sammanlagdt högst 20,000 mark; samt

att Senaten vid understödets beviljande äger fastställa de närmare villkor och bestämmingar, som för understödets åtnjutande böra iakttagas.

Med anledning häraf meddelade Kejsrerliga Senaten; i skrifvelse från Ecklesiastik-Expeditionen af den 14 februari 1907, i fråga om de villkor och bestämmingar, hvilka vid sagda understöds beviljande skola iakttagas, Öfverstyrelsen till kännedom:

att ifrågavarande understöd kunna beviljas först sedan läroverket under minst två år varit i verksamhet;

att elevantalet i sådan skola, vid äfventyr af statsunderstödet indragning, på de två lägsta klasserna tillsammans icke får understiga 50, icke heller på de tre högsta klasserna i medeltal understiga 10;

att folkskoleundervisningen i den kommun, där här afsedd läroinrättning upprätthålles, bör vara på tillfredsställande sätt ordnad;

att läroverket med hänsyn till bosättnings- och bostadsförhållanden äfvensom afståndet till andra likartade läroanstalter uppfyller ett verkligt bildningsbehof, på orten;

att skollokalen med afseende å läge och rymlighet likasom och i andra afseenden, enligt af läkare afgifvet intyg, skall motsvara hygienins fordringar;

att tillförlitlig utredning, innehållande jämväl inkomst- och utgiftsförslag, skall vid ansökan om statsunderstöd ingifvas beträffande de ekonomiska garantier, hvilka finnas för läroverkets bestånd under minst fem års tid, efter det statsunderstöd blifvit åt detsamma beviljadt;

att vid läroverket anställda lärare skola innehafva tjänstekompetens; samt

att vid ansökan om ifrågavarande statsunderstöd uppgift om terminsafgifternas belopp och antal friplatser skall bifogas likasom ock rörande andra omständigheter, hvilka kunna vara af vikt vid ärendets afgörande.

Och egde Öfverstyrelsen enligt dessa föreskrifter samt med iakttagande af hvad stadgadt är i nådiga förordningen af den 19 juni 1901, angående beviljande af understöd ur allmänna medel åt privata läroverk i stad med avslutade elementarkurser, afgifva underdånigt utlåtande angående ifrågavarande läroverks ansökningar om statsbidrag, hvarefter ansökningarna skulle underställas Kejsrerliga Senatens pröfning och afgörande.

Angående en af Direktionen för privatskolornas pensionskassa gjord underdånig ansökan, att till förstärkande af kassans reservfond ett årligt statsunderstöd af 10,000 mark måtte i nåder beviljas, infortrade Kejsrerliga Senaten utlåtande af Öfverstyrelsen. Med anledning häraf afgaf Öfverstyrelsen den 4 januari 1907 i underdånighet följande:

Af handlingarna i ärendet inhemtas: att omförmälda kassa, som afsetts för bl. a. lärare och lärarinnor vid privata elementar läroverk och fruntimmersskolor, förskolor till dem samt folkhögskolor, enligt sitt den 21 december 1893 fastställda reglemente, organiserats såsom en kombinerad spar- och pensionsinrättning. Till följd däraf upplägges för hvarje delegare i kassan ett särskildt konto, å hvilket hans eller hennes gjorda inbetalningar observeras jämte årligen ränta på ränta, beräknad efter 4 %. Det sålunda bildade kapitalet utgör vederbörande delegares tillgodohafvande, hvilket

han eller hon vid uppnådd pensionsålder, som inträder under det 61:sta åldersåret, eller efter fritt val utfå eller låta i kassan inestå mot erhållande af en i förhållande till beloppet utmätt pension. Aflider delägare, som fullgjort inbetalningar för minst tre år, men ej uppnått pensionsålder, utbetalas den aflidnes tillgodohafvande till hans eller hennes rättsinnehafvare. De inkomster åter, som kassan enligt § 3 i dess reglemente tillkommer i afgifter från skolorna, i eventuella gåfvor och genom förräntning af dess kapitaltillgång till högre procentsats än åt delegarene utfästs, samlas till en reservfond, å hvilken räntorna användas antingen till förhöjning af reglementsens eller utgifvande af extra pension.

Under den tid kassan varit i verksamhet hafva 59 personer inträdt såsom delägare i densamma, hvilkas samlade kapital vid utgången af år 1905 uppgått till 102,417 mark 47 penni, medan reservfonden intill samma tid vuxit till 15,603 mark 02 penni. Då kassan emellertid till följd af de ringa fördelar densamma kan erbjuda sina delegare vunnit endast ringa tillslutning, har Direktionen, med afseende å kassans behjärtansvärda syfte och den afsevärda del af landets skolväsende, som de för elementarundervisning organiserade privatläroverken numera utgöra, trott sig kunna påräkna det nu äskade understödet från statsverkets sida, i hvilket afseende Direktionen tillika framhållit: att under läseåret 1904—1905 antalet lärare och lärarinnor i nyssberörda privatläroverk uppgått till 1,061 personer, mot 703 i motsvarande statsläroverk, att elevantalet under samma tid utgjort 11,202 i de förra och 9,293 i de senare läroverken, samt att under berörda läseår statsverket till upprätthållandet af nu ifrågakommet slag af privatskolor bidragit med endast 960,133 mark, medan motsvarande statsläroverk påkallat en utgift af något öfver 3,000,000 mark.

På sätt af direktionen ofvan antydts, hafva berörda privatläroverk redan nått den utveckling och, i stället för statsverket, öfvertagit en så väsentlig del af dess undervisningsplikt, att dessa privatläroverks lärare och lärarinnor vid inträdd arbetsoförmåga eller uppnådd högre ålder hafva, enligt Öfverstyrelsens mening, fullt skäl att, om ej helt och hållet så åtminstone till betydlig del, genom statens mellankomst påräkna anständigt understöd för sin återstående lifstid. Innan privatskoleväsendet ännu närmelsevis uppnått sitt nuvarande omfång har väl statsverkets skyldighet uti nu ifrågasatt afseende kommit till uttryck i så måtto, att privatskolelärare och lärarinnor vid öfvergång till ordinarie tjänst vid statsläroverk genom nådiga kungörelsen den 7 maj 1888 berättigats att under vissa förutsättningar i och för pension vid afskedstagandet räkna en del af sin tjänstetid vid privatläroverken sig till godo, hvilken rätt sedermera genom nådiga kungörelserna den 4 oktober 1892 och 29 maj 1901 utvidgats. Men då omförmälda rätt, som låge så att säga i själfva sakens natur, komme ett jämförelsevis ringa antal privatskolelärare och lärarinnor till del, påkallar förevarande angelägenhet vida verksammare åtgärder för den återstående delens pensionering. Genom det af Direktionen nu äskade bidraget till pensionskassans reservfond, hvars räntor användas till förhöjning af delegarnes pensioner m. m., skulle vid en större anslutning till kassan några betydligare fördelar för delegarne i densamma svårigen kunna

ernås. Uteblefve däremot den påräknade större frekvensen af delegare, komme reservfondens afkastning åter endast ett fåtal till del. Ett annat sätt för kassans, eller rättare dess delegares, understödjande borde därför, enligt Öfverstyrelsens mening, inslås. Ett effektivt medel i detta syfte vore påtagligen om statsverket förbunde sig att med någon viss betydligare del bidraga till de årsafgifter, som delegarene i kassan skola till densamma erlägga. Därvid borde dock iakttagas att åt rättsinnehafvare till kassadelegare, som aflidit före uppnådd pensionsålder, ej finge utbetalas mera än han eller hon själf inbetalt jämte 4 % ränta på ränta, och att åt delegare, som uppnått pensionsålder, men ej önskade såsom pensionstagare i kassan ingå, likaså utgäfves endast hvad han eller hon själf inbetalt jämte ränta på ränta enligt angifven procentsats. I hvardera fallet skulle, hvad från statsverkets sida erlagts jämte 4 % ränta på ränta öfverföras till reservfonden. Ett analogt förfarande borde följas med delegare, som befordras till statstjänst, hvilken medför rätt till pension. Däremot skulle till delegare under det i § 22 mom. a af kassans reglemente förutsatta fall statsbidraget för honom eller henne jämte ränta på ränta utbetalas.

Med anledning af hvad Öfverstyrelsen sålunda framhållit, får Öfverstyrelsen alltså i underdånighet föreslå:

att statsverket under antydda villkor förbunde sig att för lärare och lärarinnor vid privata elemetarläroverk, fruntimmersskolor, förskolor till dem och folkhögskolor, hvilka ingått eller ingå såsom delegare uti privatskolornas pensionskassa, halfårsvis, i öfverensstämmelse med åberopade för kassan fastställda reglemente i öfrigt, tillsvidare på försök under en tid af fem år, räknade från och med nästa kalenderårs början, till pensionskassan erlägga 60 % af den afgift, som kassan för respektiva delegare och pensionsklass tillkommer, så snart vederböjande delegare själf behörigen inbetalt den sålunda på honom eller henne ankommande delen, eller 40 % af samma afgift; samt

att statsverket därefter, enligt hvad erfarenheten då gifvit vid handen, antingen på antydda eller annat lämpligare befunnet sätt bidrager till ifrågakomna skollärares och -lärarinnors pensionering.

I en till Hans Kejsrerliga Majestät ställd underdånig ansökan hade Privatskolläreföreningens i Finland direktion, under framhållande att privatskolorna i betydlig mån medverkade vid tillfredsställandet af bildningsbehovet i landet samt med hänsyn, därtill, att det af sådan orsak vore synnerligen önskvärdt att af dessa läroverks talrika lärarepersonal åtminstone några årligen blefve i tillfälle att för sin pedagogiska utbildning göra sig närmare förtrogna med utlandets läroverk och undervisningen i dem, anhållit att af allmänna medel ett årligt anslag af 4,000 mark skulle beviljas, hvaraf pedagogiska resestipendier om högst 1,500 och minst 750 mark skulle bildas, hvilka skulle tilldelas uteslutande vid privatskolorna anställda lärare och lärarinnor. Anbefalld att afgifva utlåtande angående denna ansökan beslöt Öfverstyrelsen, under fullt omfattande af de af direktionen anförda skäl och synpunkter, den 28 april 1908 till nådig pröfning öfverlämna, huruvida icke för ifrågavarande ändamål ett anslag af 4,000 mark kunde upptagas på Öfverstyrelsens stat, för att Öfverstyrelsen blefve i tillfälle att på ofvan antydt sätt, på grund

af ansökan, åt lärare och lärarinnor vid privatskolorna utdela resestipendier för pedagogiska studier utomlands.

Den sålunda väckta frågan har under denna treårsperiod icke blifvit slutligt afgjord.

Vid inspektering af de privata elementarläroverken och fruntimmersskolorna i landet hade Öfverstyrelsen funnit, att dessa läroverk i allmänhet voro i afsaknad af ändamålsenlig och nödvändig undervisningsmateriel, särskildt hvad beträffade undervisningen i fysik och naturalhistoria. Då detta missförhållande, hvilket verkade i hög grad hindrande på framgången af undervisningen, likväl icke syntes komma sig af bristande omsorg från läroverkens sida utan snarare af de svåra ekonomiska förhållanden, under hvilka privatskolan arbetade, och då dessa läroanstalter, hvilkas elevnumerär redan öfversteg elevantalet i motsvarande stadsskolor, fyllde en stor kulturuppgift och de därför, enligt Öfverstyrelsens mening, borde af statsverket undfå allt det understöd, som för en ändamålsenlig verksamhet vore af nöden, ansåg Öfverstyrelsen det synnerligen önskligt, att i utgiftsstaten skulle upptagas ett större, fast, årligt anslag, hvarur Öfverstyrelsen blefve i tillfälle att, på ansökan och efter behovet i hvarje särskildt fall, bevilja understöd för anskaffande af erforderlig undervisningsmateriel, isynnerhet för undervisningen i fysik och naturalhistoria, då hithörande undervisningsmateriel kräfde större utgifter. Med hänsyn härtill hemställde Öfverstyrelsen den 15 februari 1907 i underdånighet,

att ett årligt anslag, förslagsvis 5,000 mark, skulle från nästa kalenderårs början upptagas på stat för beviljande af understöd åt privata elementarläroverk och fruntimmersskolor för anskaffande af undervisningsmateriel; samt

att det skulle öfverlämnas åt Öfverstyrelsen att, på grund af ansökan och efter pröfning, ur detta anslag utdela lämpliga understöd för antydt ändamål.

Vid behandlingen af denna framställning den 23 maj 1907 fann Kejsrerliga Senaten skäl icke föreligga att till densamma bifalla.

Åt de särskilda läroverken beviljade statsunderstöd äfvensom föreskrifter rörande dem framställas i följande redogörelse.

Helsingfors.

Finska samskolan. Den 23 maj 1907 beviljade Kejsrerliga Senaten för upprätthållande af läroverkets fem lägsta klasser ett årligt statsunderstöd af 20,000 mark, att utgå under fem års tid, räknadt från den 1 januari 1908. Elevantalet var under de skilda åren: 273, 284, 326.

Nya finska samskolan. Den 27 juli 1906 fastställde Kejsrerliga Senaten provisorisk läseplan för läroverket.

Genom nådigt beslut af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades för upprätthållande af läroverkets tre högsta klasser inalles 4,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1908 till samma dag 1913. För upprätthål-

lande af de fem lägsta klasserna beviljade Kejslerliga Senaten den 23 maj 1907 en årlig statssubvention af 20,000 mark, att utgå under fem års tid, räknadt från den 1 januari 1908. Elevantalet har under de skilda åren varit: 244, 290, 278.

Läroverket för gossar och flickor. Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande för II—VI klassen 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid, räknadt från den 1 januari 1908. Genom nådigt beslut af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades för upprätthållande af skolans tre högsta klasser 2,000 mark för klass, eller inalles 6,000 mark om året, att utgå under fem års tid, räknadt från den 1 januari 1908 till samma dag 1913. Elevantalet var under de skilda åren: 273, 272, 290.

Nya svenska läroverket. Genom nådigt beslut af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades ett fortsatt statsunderstöd af 2,500 mark för hvarje af läroverkets fem lägsta klasser och för en hvar af de tre högre 4,000 mark om året, eller sammanlagdt 24,500 mark om året, att utgå från den 1 januari 1908 till den 1 januari 1913. Elevantalet var under de skilda åren 232, 230, 229.

Nya svenska samskolan. Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande för II—VI klassen 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid, räknadt från den 1 januari 1908. Genom nådigt beslut af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades för upprätthållande af läroverkets tre högsta klasser 2,000 mark för hvarje klass, eller sålunda sammanlagdt 6,000 mark om året för fem års tid, räknadt från den 1 januari 1908 till samma dag 1913. Elevantalet var under de skilda åren: 282, 282, 280.

Svenska privata läroverket för flickor. Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för skolans upprätthållande 15,000 mark om året för de fem lägsta klasserna samt 2,000 mark om året för hvardera fortsättningsklassen, eller sammanlagdt 19,000 mark om året, att utgå under fem års tid, räknadt från den 1 januari 1908. Elevantalet var under de skilda åren: 179, 182, 191.

Privata svenska flickskolan i Helsingfors. Genom nådigt beslut af den 21 augusti 1906 beviljades för läroverkets upprätthållande ett förhöjdt statsunderstöd af 21,000 mark om året, att utgå under fyra års tid, räknadt från den 1 januari 1908, samt för tiden från den 1 september 1907 till den 1 januari 1908 ett extra anslag af 10,000 mark. Elevantalet var under de skilda åren: 191, 179, 168.

Privata svenska flickskolan. Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten åt läroverket fortsatt statsunderstöd, 15,000 mark om året, att utgå under fem års tid, räknadt från den 1 januari 1908. Elevantalet var under de skilda åren: 129, 138, 133.

Finska samskolan i Sörnäs. Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande ett årligt statsbidrag af 20,000 mark, att utgå under fem års tid, räknadt från den 1 januari 1908, samt biföll till skolans utvidgande till ett 8-klassigt, till universitetet ledande läroverk. Elevantalet har under de skilda åren varit (på fem klasser): 126, 131, 148.

Svenska samskolan i Sörnäs. Den 11 juli 1908 beviljade Kejslerliga Senaten lärarinnan Ursula Irene Jahnsson tillstånd att i Sörnäs stadsdel af

Helsingfors stad inrätta och upprätthålla en femklassig svensk samskola, där den för motsvarande klasser af statens reallyceer fastställda läseplanen komme att följas och hvilken skola skulle vidtaga med sin verksamhet den 1 september 1908 och sedan årligen utvidgas med en klass, tills att läroverket blefve fullständigt.

Nya svenska småskolan. Den 30 maj 1908 biföll Öfverstyrelsen därtill, att den åt fröken Dagmar Neovius den 13 april 1894 medgifna rätten att öfvertaga denna skola finge öfverflyttas på fröken Leni Hult.

Borgå.

Finska samskolan. Ny läseplan fastställdes för läroverket den 3 oktober 1905.

Kejsrerliga Senaten beviljade den 15 maj 1906 för upprätthållande af läroverkets fem lägsta klasser ett årligt understöd af 4,000 mark för hvarje klass, eller högst 20,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1908 tillsvdare och tills annorlunda förordnas, samt för samma ändamål för höstterminen 1907 i ett för allt 10,000 mark. För upprätthållande af läroverkets tre högsta klasser beviljades genom nådigt beslut af den 21 augusti 1906 2,000 mark för klass eller sammanlagdt 6,000 mark, att utgå från den 1 januari 1908 till samma dag 1912, samt härutöfver för höstterminen 1907 i ett för allt 3,000 mark. Elevantalet var under de skilda åren: 158, 169, 179.

Privata svenska fruntimmersskolan. Den 23 maj 1907 beviljade Kejsrerliga Senaten för läroverkets upprätthållande 2,500 mark för klass eller inalles 12,500 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Elevantalet var under de skilda åren: 103, 103, 108.

Ekenäs.

Svenska samskolan. För bekostande af undervisning i latin å IV klassen under läseåret 1905—06 beviljade Kejsrerliga Senaten den 17 oktober 1905 ur referendariesekreteraren Baecks donationsfond 840 mark.

Den 29 juni 1906 fann Kejsrerliga Senaten godt, på gjord ansökan, medgifva stadsfullmäktige i Ekenäs rätt att från nästa läseårs början klass för klass utvidga stadens kommunala, 5-klassiga samskola till ett fullständigt 8-klassigt realläroverk för gossar och flickor liksom ock att skolan fortsättningsvis finge ur Baeskska donationsfonden för latinundervisningens bekostande åtnjuta det understöd af 840 mark om året, hvilket beviljats för IV klassen, hvarjämte eleverna på privata fruntimmersskolans på orten återstående V klass erhöillo tillstånd att under instundande läseår i en del ämnen åtnjuta undervisning tillsammans med eleverna på motsvarande klass af samskolan, medan direktionen för fruntimmersskolan berättigades att, detta oaktadt, fortfarande lyfta det för V klassen af nämnda skola beviljade statsbidraget 1,200 mark.

Den 20 augusti 1908 erhöU läroverket af Kejslerliga Senaten rätt att i stadgad ordning till Kejslerliga Alexanders Universitetet dimittera de elever, hvilka genomgått fullständig kurs. Elevantalet var: 1905—06 (på fem klasser) 84, 1906—07 (på sex klasser) 145, 1907—08 (på sex klasser) 181.

Hangö.

Finska samskolan. Den 13 juli 1906 biföll Kejslerliga Senaten till en af byggmästaren G. Nyman med flere gjord ansökan att i Hangö stad från början af instundande läseår få klass för klass inrätta en femklassig, finsk samskola, där i hufvudsak samma läseplan skulle följas, som på motsvarande klasser af statens reallyceer.

Den 29 maj 1908 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande för förstkommande hösttermin, då tre klasser voro i verksamhet, understöd efter beräkning af 2,000 mark för klass samt därefter efter beräkning af 4,000 mark för läseår och hvarje i verksamhet varande klass, högst 20,000 mark om året, att utgå under fyra års tid från den 1 januari 1909. Elevantalet var 1906—07 (på en klass) 24, 1907—08 (på två klasser) 43.

Svenska samskolan. Genom nådigt beslut af den 21 augusti 1906 beviljades för läroverkets upprätthållande 2,000 mark för hvarje i verksamhet varande fortsättningsklass och 2,500 mark för hvardera af två eventuella parallelklasser, eller högst 11,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1907 till samma dag år 1912, samt härutöfver för höstterminen 1907 enligt samma beräkning 4,500 mark i ett för allt. Elevantalet var under de skilda åren: 242, 267, 266.

Åbo.

Finska samskolan. Genom nådigt beslut af den 17 december 1905 beviljades för detta läroverks upprätthållande statsunderstöd efter beräkning af 4,000 mark för hvarje i verksamhet varande klass, högst 20,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1906 till samma dag 1908, samt härutöfver för upprätthållande af de tre lägsta klasserna från den 1 september 1905 till den 1 januari 1906 i ett för allt 6,000 mark. Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande för de fem lägsta klasserna ett fortsatt statsbidrag af 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Elevantalet var 1905—06 (på tre klasser) 124, 1906—07 (på fyra klasser) 169, 1907—08 (på fem klasser) 194,

Svenska samskolan. Genom nådigt beslut af den 21 augusti 1906 beviljades åt läroverket, utöfver det understöd skolan för tiden åtnjöt, ett tillskott af 3,750 mark för ett års tid, räknadt från den 1 januari 1907, samt dessutom för det löpande året i ett för allt likaså 3,750 mark. Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för upprätthållande af de fem lägsta, egentliga skolklasserna ett fortsatt statsunderstöd af 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Elevantalet var under de skilda åren: 142, 159, 161.

Privata svenska fruntimmersskolan. Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande 15,000 mark om året för de sex egentliga skolklasserna och 4,000 mark för dess tre fortsättningsklasser, eller inalles 19,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Elevantalet var under de skilda åren: 199, 195, 178.

Salo köping.

Finska samskolan. Den 25 juli 1907 berättigade Kejslerliga Senaten garantiföreningens för skolan direktion att utvidga ifrågavarande 5-klassiga samskola till ett 8-klassigt, till universitetet ledande läroverk. Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande ett fortsatt statsbidrag af 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Elevantalet var under de skilda åren: 83, 92, 114.

Mariehamn.

Fortsättningsklasserna vid realläroverket. Genom nådigt beslut af den 21 augusti 1906 beviljades åt garantiföreningen för realläroverkets fortsättningsklasser ett statsunderstöd af 3,000 mark för år och klass eller sålunda högst 9,000 mark om året för fem års tid, räknadt från den 1 januari 1907, samt därutöfver för höstterminen 1906 i ett för allt 4,000 mark, likväl för år 1907 med afdrag af de 2,000 mark, som af Kejslerliga Senaten för nämnda klassers upprätthållande beviljats genom beslut af den 25 januari 1905. Elevantalet har under de skilda åren varit: 29, 29, 30.

Björneborg.

Finska fruntimmersskolan. Den 29 juni 1906 medgaf Kejslerliga Senaten garantiföreningen för läroverket tillstånd att enligt föreslagen läseplan klass för klass inrätta tre till universitetet ledande fortsättningsklasser, af hvilka den första skulle vidtaga med sin verksamhet antingen den 1 september 1906 eller ock vid början af nästa läseår.

Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för upprätthållande af läroverkets sex lägsta klasser ett årligt statsunderstöd af 15,000 mark, att utgå under fem års tid, räknadt från den 1 januari 1908. För upprätthållande af fortsättningsklasserna, hvilka från närmaste höst komme att vara tre, beviljades den 26 maj 1908 för hvarje i verksamhet varande klass ett årligt statsbidrag af 2,000 mark, eller sålunda inalles 6,000 mark om året, att utgå under fyra års tid från den 1 januari 1909. Elevantalet var: 1905—06 (på sju klasser) 180, 1906—07 (på åtta klasser) 202, 1907—08 (på åtta klasser) 203.

Svenska samskolan. Den 6 september 1905 fastställdes ny lektionsplan för läroverket.

För upprätthållande af de fem lägsta klasserna beviljade Kejslerliga Senaten den 15 maj 1906 ett årligt statsunderstöd af 4,000 mark för klass, eller högst 20,000 mark för fyra års tid, räknadt från den 1 september 1908. Elevantalet var under de skilda åren: 143, 152, 146.

Nystad.

Samlyceet. Den 9 januari 1907 fastställde Kejslerliga Senaten för läroverket ny läseplan, att tillämpas under pågående läseår.

Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande för dess fem lägsta klasser fortsättningsvis ett årligt statsunderstöd af 20,000 mark, att utgå under fem års tid, räknadt från den 1 januari 1908. Genom nådigt beslut af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades för upprätthållande af läroverkets tre högsta klasser 2,000 mark för klass eller sammanslaget 6,000 mark om året; att utgå från den 1 januari 1908 till samma dag 1913, likväl med villkor att elevantalet på enhvar af de tre högsta klasserna utgör minst 10. Elevantalet var under de skilda åren: 182, 183, 215.

Raumo.

Samlyceet. Den 12 september 1906 fastställde Kejslerliga Senaten läseplan för läroverket samt tillerkände skolan rätt att jämväl framgent ur Baeckska donationsfonden åtnjuta samma understöd för undervisningen i latinska språket som härintills, eller 2,380 mark om året, beräknadt för 15 undervisnings- och 2 häftekorrigeringstimmar efter 140 mark för hvarje timme. Genom nådigt beslut af den 21 augusti 1906 beviljades för upprätthållande af läroverkets tre högsta klasser 2,000 mark för klass eller sålunda högst 6,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1907 till samma dag 1912, samt härutöfver för innevarande hösttermin 3,000 mark i ett för allt. Elevantalet var under de skilda åren: 232, 243, 244.

Forssa.

Finska samskolan. För läroverket fastställdes nya läseplaner den 17 oktober 1905 och den 31 oktober 1906.

Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande ett fortsatt understöd af 4,000 mark för en hvar af de fem lägsta klasserna, eller högst 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Elevantalet var: 1905—06 (på sex klasser) 165, 1906—07 på sex klasser) 165, 1907—08 (på sju klasser) 169.

Tyrvis.

Finska samskolan. Den 23 maj 1907 beviljade Kejsrerliga Senaten för läroverkets upprätthållande för instundande hösttermin 2,000 mark för hvarje i verksamhet varande klass samt därefter 4,000 mark likaså för år och klass, högst 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid, räknadt från den 1 januari 1908. Elevantalet har varit: 1905—06 (på två klasser) 57, 1906—07 (på tre klasser) 82, 1907—08 (på fyra klasser) 104.

Kumo.

Finska samskolan. Den 12 september 1907 meddelade Kejsrerliga Senaten befallningsmannen Reinh. Rosenlind och folkskolläraren Mauri Mela m. fl. tillstånd att i Kumo klass för klass inrätta en femklassig finsk samskola, hvilken samma höst skulle vidtaga med sin verksamhet med en klass. Elevantalet var 1907—08 (på en klass) 29.

Ikalis.

Finska samskolan. Den 23 maj 1907 beviljade Kejsrerliga Senaten för läroverkets upprätthållande ett fortsatt statsunderstöd af 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Elevantalet har varit: 1905—06 (på fyra klasser) 83, 1906—07 (på fem klasser) 95, 1907—08 (på fem klasser) 93.

Tavastehus.

Finska samskolan. Provisorisk läseplan, att tillsvidare tillämpas, fastställdes för läroverket den 3 april 1906.

Den 23 maj 1907 beviljade Kejsrerliga Senaten för läroverkets upprätthållande ett årligt statsunderstöd af 20,000 mark, efter beräkning af 2,500 mark för fruntimmersskolans återstående klasser samt återstoden för samskoleklasserna, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Elevantalet var på sam- och fruntimmersskoleklasserna under de skilda åren: 163, 188, 210.

De finska fortsättningsklasserna. Den 9 april 1908 biföll Kejsrerliga Senaten därtill, att till de finska fortsättningsklasserna, hvilka hafva till mål att för de elever, som genomgått fruntimmersskolans lärokurs, bereda tillfälle till fortsatta studier likasom ock för inträde vid universitetet, framdeles få mottagas jämväl gossar, som genomgått 5-klassig samskola eller motsvarande kurs. Elevantalet var under de skilda åren: 35, 35, 46.

Svenska samskolan. Nya läseplaner fastställdes för läroverket den 26 oktober 1905 och den 3 april 1906.

Den 6 februari 1906 biföll Kejslerliga Senaten till en af garantiföreningen för skolan gjord ansökan att få från början af nästa läseår successivt utvidga skolan från 5-klassigt till 8-klassigt läroverk, hvarjämte läseplan för klasserna VI—VIII fastställdes, och berättigade Kejslerliga Senaten genom resolution af den 20 februari 1906 skolan att under innevarande vårtermin tilllämpa en den 8 augusti 1901 fastställd läseplan.

Den 26 oktober 1905 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande, utöfver det statsbidrag af 2,500 om året, hvilket genom nådigt beslut af den 25 januari 1905 för samma ändamål hade anvisats för hvarje klass, ett tillskottsanslag af 1,500 mark för hvarje i verksamhet varande klass eller sammanlagdt 7,500 mark om året, att utgå under tre års tid, räknadt från den 1 januari 1905. Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande för dess fem lägsta klasser fortsättningsvis ett stasunderstöd af 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908.

Den 9 april 1908 meddelade Kejslerliga Senaten läroverket rätt att i stadgad ordning till Kejslerliga Alexanders-Universitetet dimittera elever, hvilka genomgått fullständig lärokurs. Elevantalet har varit: 1905—06 (på fem klasser) 113, 1906—07 (på sex klasser) 135, 1907—08 (på sju klasser) 148.

Finska förberedande skolan. Den 29 juli 1908 biföll Kejslerliga Senaten därtill, att det under den 16 januari 1894 åt lärarinnorna Anna Lampén och Aina Monthén meddelade tillståndet att i Tavastehus stad upprätthålla en 3-klassig förberedande skola finge öfverlätas på direktionen för finska samskoleaktiebolaget i Tavastehus.

Toijala.

Finska samskolan. Den 29 juni 1907 fastställde Kejslerliga Senaten stadgar för Toijala finska samskolas garantiförening samt meddelade föreningen rätt att från början af nästa läseår inrätta samt klass för klass öppna en 5-klassig finsk samskola. Läseplan fastställdes för läroverket den 27 1906

Den 29 maj 1908 beviljade Kejslerliga Senaten för skolans upprätthållande statsunderstöd för följande hösttermin 2,000 mark för hvarje i verksamhet varande klass samt därefter 4,000 mark likaså för hvarje i verksamhet varande klass och år, högst 20,000 mark om året, att utgå under fyra års tid från den 1 januari 1909. Elevantalet har varit: 1906—07 (på en klass) 38, 1907—08 (på två klasser) 72.

Tammerfors.

Finska samskolan. Ny läseplan fastställdes för läroverket den 16 augusti 1905.

Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande för dess fem lägsta egentliga skolklasser ett statsunderstöd af inalles

20,000 mark, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Genom nådigt beslut af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades för upprätthållande af de tre högsta klasserna fortsättningsvis 7,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1908 till samma dag 1913. Elevantalet har under de skilda åren varit: 286, 287, 300.

Finska fruntimmersskolan. Den 23 maj 1907 beviljade Kejsrerliga Senaten för läroverkets upprätthållande för de sex egentliga skolklasserna ett fortsatt understöd af 15,000 mark om året, att utgå under fem års tid, räknadt från den 1 januari 1908. Genom nådigt beslut af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades för upprätthållande af skolans sex parallelklasser 2,000 mark för hvarje i verksamhet varande sådan klass eller högst 12,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1908 till samma dag 1913. Elevantalet har under de skilda åren varit: 384, 389, 416.

Svenska samskolan. Genom nådigt beslut af den 21 augusti 1906 beviljades för upprätthållande af skolans tre fortsättningsklasser 2,000 mark för hvarje klass eller inalles 6,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1907, samt därutöfver för senare hälften af samma år i ett för allt högst 3,000 mark. Elevantalet var under de skilda åren: 200, 195, 213.

Riihimäki.

Finska samskolan. Den 23 maj 1907 beviljade Kejsrerliga Senaten för läroverkets upprätthållande för följande hösttermin 2,000 mark för hvarje i verksamhet varande klass samt därefter 4,000 mark likaså för hvarje i verksamhet varande klass och år, högst 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Elevantalet har varit: 1905—06 (på en klass) 44, 1906—07 (på två klasser) 72, 1907—08 (på tre klasser) 99.

Lahti.

Finska samskolan. Genom nådigt beslut af den 21 augusti 1906 beviljades, utöfver det statsunderstöd skolan för tiden åtnjöt, för upprätthållande af dess tre högsta klasser 2,000 mark för hvarje klass, eller sammanlagdt högst 6,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1907 till samma dag 1912, samt därutöfver för höstterminen af det löpande året i ett för allt 3,000 mark. Den 23 maj 1907 beviljade Kejsrerliga Senaten för upprätthållande af läroverkets fem lägsta klasser ett fortsatt statsunderstöd af 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Genom nådigt beslut af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades för upprätthållande af parallelafdelningar vid skolans tre lägsta klasser fortsättningsvis 2,500 mark för hvarje sådan afdelning, eller sammanlagdt 7,500 mark om året, att utgå från den 1 januari 1908 till samma dag 1913, med villkor, hvad parallelafdelningar beträffar, att statsunderstödet för dem utgår endast i det fall, att på hela första klassen finnas minst 60 och på öfriga klasser minst 45 elever.

Den 30 juni 1908 fastställde Kejslerliga Senaten för läroverket läseplan, att tillämpas tillsvidare. Elevantalet har under de skilda åren varit: 287, 309, 353.

Jämsä.

Finska samskolan. Den 4 september 1906 fastställde Kejslerliga Senaten läseplan för läroverket för läseåret 1906—07 samt den 20 november 1907 en dylik, att tillämpas tillsvidare.

Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för skolans upprätthållande för följande hösttermin 2,000 mark för hvarje, i verksamhet varande klass samt därefter 4,000 mark likaså för hvarje i verksamhet varande klass och år, högst 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Elevantalet har varit: 1905—06 (på två klasser) 55, 1906—07 (på tre klasser) 74, 1907—08 (på fyra klasser) 96.

Viborg.

Finska samskolan. Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande fortsättningsvis ett statsunderstöd af 20,000 mark om året för de fem lägsta klasserna, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Genom nådigt beslut af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades för upprätthållande af läroverkets tre högsta klasser 2,000 mark för klass, eller sammanlagdt 6,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1908 till samma dag 1913. Elevantalet var under de skilda åren: 265, 273, 276.

Nya finska samskolan. Den 6 februari 1906 meddelade Kejslerliga Senaten kollegan Yrjö Rosendal tillstånd att från början af instundande läseår i Viborgs stad inrätta en finsk samskola med samma läseplan, som för statens reallyceer fastställts.

Genom nådigt beslut af den 21 augusti 1906 beviljades för läseåret 1906—07 för skolans hvardera i verksamhet varande klass ett understöd af 3,000 mark eller sammanlagdt 6,000 mark.

Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande för nästa hösttermin, då tre klasser voro i verksamhet, 2,000 mark för hvarje klass samt därefter från den 1 januari 1908, allteftersom skolan utvidgas, 4,000 mark för hvarje i verksamhet varande klass och år, högst 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid. Elevantalet var: 1906—07 (på två klasser) 59, 1907—08 (på tre klasser) 111.

Finska fortbildningsläroverket. Genom nådigt beslut af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades, utöfver det af skolan för tiden åtnjutna statsunderstödet, 2,000 mark för hvarje klass, eller sammanlagdt 6,000 mark, att utgå från den 1 januari 1907 till samma dag 1912, samt dessutom till betäckande af en genom läroverkets upprätthållande föreståndarinnan Alina Renfors tillskyndad förlust 6,000 mark i ett för allt. Elevantalet har under de skilda åren varit: 45, 43, 44.

De svenska fortsättningsklasserna. Den 31 oktober 1906 beviljade Kejslerliga Senaten för upprätthållande af de i samband med svenska fruntimmersskolan i Viborg stående parallelklasserna 2,000 mark för klass, eller högst 6,000 mark om året, för fem års tid, räknadt från den 1 januari 1907, samt för senare hälften af det löpande året 2,000 mark i ett för allt. Elevantalet har under de skilda åren varit (på två klasser): 12, 23, 23.

Terijoki.

Finska samskolan. Den 27 september 1907 meddelade Kejslerliga Senaten föreningen »Terijoen suomalaisen Yhteiskoulun osakeyhtiö» tillstånd att samma höst i Kivinebb sockens Terijoki by öppna en finskspråkig samskola, hvarest enligt den till ansökningen närslutna bolagsordningen i hufvudsak enahanda läseplan skulle följas, som i statens reallyceer. Elevantalet var 1907—08 på fyra klasser 130.

Säkkijärvi.

Finska samskolan. Den 20 juni 1907 berättigade Kejslerliga Senaten doktorinnan Ingrid Inberg, pastorn F. A. Carpén med flere att i Säkkijärvi kommun öppna en femklassig finsk samskola. Den 4 mars 1908 fastställde Kejslerliga Senaten läseplan för läroverket.

Elevantalet var läseåret 1907—08 på en klass 33.

Fredrikshamn.

Finska samskolan. Nya läseplaner fastställdes för läroverket den 12 oktober 1905 och den 25 oktober 1906.

Den 31 oktober 1906 beviljade Kejslerliga Senaten för upprätthållande af läroverkets fem lägsta klasser ett årligt understöd af 4,000 mark för hvarje klass, eller högst 20,000 mark, utgå från den 1 januari 1907 tillsvidare och tills att annorlunda förordnas, samt för samma ändamål för höstterminen år 1906 i ett för allt 10,000 mark.

Genom nådigt beslut af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades för upprätthållande af skolans tre högsta klasser 2,000 mark för klass eller sammanlagdt 6,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1908 till samma dag 1913, med villkor att elevantalet på ingen af dessa klasser får understiga 10. Elevantalet var under de skilda åren: 175, 174, 199.

Svenska samskolan. Den 29 oktober 1907 meddelade Kejslerliga Senaten föreningen »Svenska aktiebolaget» tillstånd att i staden Fredrikshamn inrätta en svensk samskola. Elevantalet var under läseåret 1907—08 på fyra klasser 19.

Kotka.

Finska samskolan. För läroverkets upprätthållande under höstterminen 1905 beviljades den 13 september 1905 1,666 mark 66 penni. Genom nådigt beslut af den 17 december 1905 beviljades åt skolan för upprätthållande af parallelafdelningar vid de fem lägsta klasserna ett årligt understöd af 2,500 mark för hvarje sådan i verksamhet varande afdelning, att utgå från den 1 januari 1906 till samma dag 1908, samt dessutom för parallelafdelningarnas upprätthållande under höstterminen 1905 i ett för allt 1,250 mark för hvarje sådan afdelning, eller högst 6,250 mark, med afdrag af det härförinnan beviljade beloppet 1,666 mark 66 penni, dock under förutsättning att första klassen räknar minst 60 elever samt att elevantalet på de följande klasserna öfverstiger 40 på hvarje.

Nya läroplaner fastställdes af Kejserliga Senaten för läroverket den 29 maj 1906, den 25 oktober 1906 samt den 16 oktober 1907.

Genom nådigt beslut af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades såsom understöd för skolans tre högsta klasser 2,000 mark för hvarje klass, eller sammanlagdt 6,000 mark om året, samt för upprätthållande af fem parallelafdelningar fortsättningsvis 2,500 mark för hvarje i verksamhet varande parallelafdelning, eller sålunda högst 12,500 mark om året, att utgå från den 1 januari 1908 till samma dag 1913. Elevantalet var under de skilda åren: 263, 263, 295.

Svenska samskolan. Genom nådigt beslut af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades för upprätthållande af skolans tre högsta klasser 2,000 mark för hvarje klass, eller sammanlagdt 6,000 mark om året, att utgå under fem års tid, från den 1 januari 1908 till samma dag 1913, med villkor att elevantalet på en hvar af nämnda klasser utgör minst tio. Elevantalet var under de skilda åren: 137, 147, 145.

Kouvola.

Finska samskolan. Stadgar för finska samskolans garantiförening stadfästes den 29 november 1905.

Genom nådigt beslut af den 17 december 1905 beviljades för skolans upprätthållande statsunderstöd efter beräkning af 4,000 mark för hvarje i verksamhet varande klass, högst 20,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1906 till samma dag 1908, samt härutöfver för höstterminen 1905 i ett för allt 10,000 mark. Den 23 maj 1907 beviljade Kejserliga Senaten för läroverkets upprätthållande fortsatt statsunderstöd efter beräkning af 4,000 mark om året för en hvar af de fem egentliga skolklasserna, eller sammanlagdt 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Elevantalet var under de skilda åren (på fem klasser): 184, 181, 198.

Willmanstrand.

Finska samskolan. Den 3 april 1906 fastställde Kejsrerliga Senaten för läroverket läseplan, att tillämpas tillsvidare.

Genom nådigt beslut af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades för upprätthållande af de så kallade fortsättningsklasserna vid finska samskolan 2,000 mark för klass eller sammanlagdt 6,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1908 till samma dag 1913; med villkor att på hvarje af dessa klasser finnas minst tio elever. Elevantalet var under de skilda åren: 208, 242, 244.

Kexholm.

Real- och borgareskolan. Genom nådigt beslut af den 21 augusti 1906 beviljades för upprätthållande af skolans tre fortsättningsklasser 2,000 mark för hvarje klass, eller högst 6,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1907 till samma dag 1912, samt härutöfver för höstterminen af det löpande året 2,000 mark i ett för allt.

Den 29 augusti 1907 fastställde Kejsrerliga Senaten lektionsplan för läseåret 1907—08 för real- och borgareskolan i Kexholm äfvensom för dess fortsättningklasser samt berättigade dessa klasser att till universitetet dimittera de elever, hvilka genomgått fullständig lärokurs. Likaså fastställdes lektionsplan för real- och borgareskolan samt dess fortsättningsklasser den 11 juni 1908. Elevantalet var 1905—06 (på sex klasser) 136, 1906—07 (på sju klasser) 150, 1907—08 (på åtta klsser) 154.

Parikkala.

Finska samskolan. Den 31 maj 1907 fann Kejsrerliga Senaten godt meddela medicinelicentiaten Johan Gerhard Schroderus med flere för inrättande af en samskola i Parikkala intresserade medborgare tillstånd att i Parikkala kommun inrätta en femklassig finskspråkig samskola, hvars verksamhet skulle vidtaga den 1 nästkommande september. Elevantalet var läseåret 1907—08 på två klasser 55.

Sordavala.

Fortsättningsklasserna vid fruntimmersskolan. Den 30 juni 1908 meddelade Kejsrerliga Senaten stadsläkaren Gustaf Johannes Winter, filosofie magistern A. Saloheimo och lärarinnan Anna Heiniö m. fl. tillstånd att, i enlighet med en af dem till ansökningen närsluten läseplan, från början af nästa läseår i nämnda stad vid fruntimmersskolan klass för klass inrätta tre till universitet ledande fortsättningsklasser.

Heinola.

Fortsättningsklasserna vid elementarskolan. Stadgar för läroverkets garantiförening fastställdes af Kejslerliga Senaten den 20 februari 1906.

Genom nådigt beslut af den 21 augusti 1906 beviljades för upprätthållandet af skolans tre fortsättningsklasser 2,000 mark för hvarje klass, eller 6,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1907 till samma dag 1912, samt härutöfver för höstterminen af det löpande året i ett för allt 2,000 mark.

Den 16 januari 1908 berättigade Kejslerliga Senaten läroverket att i stadgad ordning till Kejslerliga Alexanders-Universitetet dimittera de elever, hvilka absolverat godkänd, fullständig lärokurs.

Elevantalet var under de skilda åren: 30, 20, 31.

S:t Michel.

Finska samskolan. Den 27 juli 1906 fastställde Kejslerliga Senaten för läroverket läseplan, att tillämpas tillsvidare.

Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för upprätthållande af läroverkets fem lägsta klasser, allteftersom de inrättas, 4,000 mark för år och i verksamhet varande klass, högst 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Elevantalet var: 1905—06 (på två klasser) 75, 1906—07 (på tre klasser) 116, 1907—08 (på fyra klasser) 153.

Finska fruntimmersskolan. Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande ett årligt statsunderstöd af 15,000 mark för de fem lägsta klasserna, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Elevantalet var under de skilda åren: 147, 120, 136.

Svenska samskolan. Genom nådigt beslut af den 21 augusti 1906 beviljades till honorerande af skolans skuld i ett för allt 2,000 mark. Angående det för läroverkets upprätthållande beviljade statsunderstödet förordnade Kejslerliga Senaten den 23 maj 1907, att däraf skulle utbetalas 8,000 mark för år 1908, 6,000 mark för år 1909, 4,000 mark för år 1910 samt 2,000 mark för vårterminen 1911, hvarefter statsunderstödet skall upphöra. Elevantalet var under de skilda åren 83, 76, 70.

Nyslott.

Finska fruntimmersskolan. Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande ett statsbidrag af 13,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Elevantalet var under de skilda åren: 71, 70, 69.

Kuopio.

Finska samskolan. Den 9 januari 1907 fastställdes för skolan lektionsplan, att tillämpas tillsvidare.

Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för upprätthållande af skolans fem lägsta klasser ett statsunderstöd af 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Genom nådigt beslut af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades för upprätthållande af skolans tre högsta klasser 2,000 mark för klass, eller högst 6,000 mark om året, samt för fem parallelklasser fortsättningsvis 2,500 mark för hvarje i verksamhet varande klass, eller högst 12,500 mark om året, att utgå från den 1 januari 1908 till samma dag 1913, med villkor beträffande parallelklasserna, att statsunderstödet utgifves endast i det fall, att på hela första klassen elevantalet är minst 60 och på de öfriga minst 45. Elevantalet var under de skilda åren: 412, 401, 421.

Svenska reallyceet för gossar och flickor. Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten åt läroverket för dess fem lägsta klasser ett fortsatt statsunderstöd af 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Elevantalet har under de skilda åren varit: 125, 115, 106.

Finska förberedande skolan. Den 8 maj 1906 stadfäste Kejslerliga Senaten garantiföreningens för skolan stadgar.

Ilalmi.

Finska samskolan. Genom nådigt beslut af den 21 augusti 1906 beviljades för upprätthållande af skolans tre fortsättningsklasser 2,000 mark för klass eller högst 6,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1907 till samma dag 1912, samt härutöver för höstterminen af det löpande året 3,000 mark i ett för allt.

Den 29 januari 1907 tilldelades skolan rätt att i stadgad ordning till Kejslerliga Alexanders-Universitetet dimittera de elever, hvilka absolverat godkänd fullständig lärokurs. Elevantalet var under de skilda åren: 138, 186, 203.

Joensuu.

Finska samskolan. Den 20 juni 1907 meddelade Kejslerliga Senaten åt bankdirektören T. Turunen, provinsialläkaren S. F. Parviainen m. fl. tillstånd att i Joensuu stad inrätta en åttaklassig, finskspråkig, till universitetet ledande samskola samt fastställde till efterrättelse läseplan för läroverket. Elevantalet var under läseåret 1907—08 (på en klass) 41.

Värtsilä.

Finska realsamskolan. Den 4 juli 1907 meddelade Kejslerliga Senaten garantiföreningens för finska realsamskolan i Värtsilä fullmäktige, kyrkoherden J. A. Cederberg, klockaren Fr. Holmström och handlanden F. Huurinainen tillstånd att klass för klass i Värtsilä inrätta en femklassig finsk sam-

skola, hvilken, om möjligt vore, skulle vidtaga med sin verksamhet med en klass vid början af instundande höst.

Läseplan fastställdes för läroverket af Kejserliga Senaten den 7 augusti 1908.

Elevantalet var under läseåret 1907—08 (på en klass) 55.

Nurmes.

Finska samskolan. Den 13 november 1906 berättigade Kejserliga Senaten läroverket att i stadgad ordning till Kejserliga Alexanders-Universitetet dimittera de elever, hvilka absolverat godkänd, fullständig lärokurs.

Den 24 april 1907 fastställde Kejserliga Senaten ny läseplan för skolan, att tillämpas tillsvidare.

Den 23 maj 1907 beviljade Kejserliga Senaten för läroverkets upprätthållande ett årligt statsunderstöd af 20,000 mark för de fem lägsta klasserna, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Genom nådigt beslut af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades för upprätthållande af skolans tre högsta klasser fortsatt statsunderstöd 2,500 mark för klass, eller sålunda inalles 7,500 mark om året, att utgå från den 1 januari 1908 till samma dag 1913. Elevantalet var under de skilda åren: 125, 144, 158.

Nikolaistad.

Fortsättningsklasserna vid svenska fruntimmersskolan. Den 17 augusti 1906 beviljade Kejserliga Senaten åt lärarekollegiet vid svenska fruntimmersskolan för upprätthållande af fortsättningsklasser vid sagda skola ett årligt understöd af 2,000 mark för klass, eller högst 6,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1907, samt för tiden från den 1 september 1906 till årets slut högst 2,000 mark.

Den 29 januari 1907 tilldelades skolan rätt att i stadgad ordning till Kejserliga Alexanders-Universitetet dimittera de elever, hvilka absolverat fullständig lärokurs. Elevantalet var under de skilda åren: 9, 23, 20.

Vasa svenska samskola. Den 11 april 1907 meddelade Kejserliga Senaten fruarna Sigrid Heinrichius och Eva Stenbäck, förre lektorn Sigurd Nordenstreng, filosofie doktorn L. J. Kurtén och stadsläkaren Karl Ekholm tillstånd att i Nikolaistad inrätta en åttaklassig svensk samskola, benämnd »Vasa svenska samskola», hvilken skulle börja sin verksamhet med en I och en II klass vid början af nästa läseår och sedan successivt årligen utvidgas med en klass, tills läroverket blir fullständigt. Elevantalet var under läseåret 1907—08 på två klasser 37.

Kristinestad.

Svenska samskolan. Den 6 september 1905 fastställdes lektionsplan för läroverket.

Den 21 december 1905 meddelade Kejslerliga Senaten skolan rätt att i stadgad ordning till universitetet dimittera de elever, hvilka absolverat fullständig lärokurs. Elevantalet var under de skilda åren: 128, 123, 125.

Finska samskolan. Den 7 mars 1906 meddelade Kejslerliga Senaten redaktören I. Partanen, handlanden V. Parmanen med flere personer tillstånd att från början af nästa läseår i Kristinestad klass för klass inrätta en femklassig, finskspråkig samskola samt att därefter upprätthålla densamma.

Den 26 september 1906 fastställde Kejslerliga Senaten för skolan lektionsplan, att tillämpas tillsvidare.

Den 29 maj 1908 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande under instundande hösttermin statsunderstöd efter beräkning af 2,000 mark för hvarje klass samt därefter, från den 1 januari 1909, efter beräkning af 4,000 mark för klass och år högst 20,000 mark om året, att utgå under fyra års tid. Elevantalet var under läseåret 1907—08 på tre klasser 62.

Haapamäki.

Finska samskolan. Den 6 september 1907 meddelade Kejslerliga Senaten handlanden E. Alfred Saaristo, kommunalläkaren Oskari Heikinheimo, värddinnan Eeva Raekallio med flere personer rätt att invid Haapamäki station i Keuru socken klass för klass inrätta en finskspråkig samskola, med samma lärokurs som på de fem lägsta klasserna af statens reallyceer genomgås, hvilken skola skulle börja sin verksamhet antingen samma eller nästa höst. Elevantalet var under läseåret 1907—08 på en klass 34.

Lappo.

Finska samskolan. Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för läroverkets upprätthållande för instundande hösttermin 2,000 mark för hvarje i verksamhet varande klass samt därefter, efter beräkning af 4,000 mark för hvarje i verksamhet varande klass och år, högst 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908. Elevantalet var: 1905—06 (på två klasser) 64, 1906—07 (på tre klasser) 93, 1907—08 (på fyra klasser) 15.

Jakobstad.

Svenska realläroverket. Läseplan fastställdes för läroverket den 6 september 1905.

Genom nådigt beslut af den 21 augusti 1906 beviljades för upprätthållande af skolans tre fortsättningsklasser 2,000 mark för klass, eller sammanlagt 6,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1907, samt därutöfver för höstterminen 1906 3,000 mark i ett för allt.

Den 26 september 1906 meddelade Kejslerliga Senaten läroverket tillstånd att i stadgad ordning till Kejslerliga Alexanders-Universitetet dimittera de elever, hvilka absolverat fullständig lärokurs. Elevantalet var under de skilda åren: 139, 163, 177.

Nykarleby.

Svenska fruntimmersskolan. Den 23 maj 1907 beviljade Kejslerliga Senaten för det under indragning varande läroverkets upprätthållande 666 mark 67 penni för läsetermin, att utgå under två terminers tid från den 1 september 1907, eller sammanlagdt 1,333 mark 34 penni. Elevantalet var under de skilda åren: 19, 17, 10.

Gamlakarleby.

Finska samskolan. Ny läseplan fastställdes för läroverket den 6 september 1905.

Den 16 maj 1906 beviljade Kejslerliga Senaten för upprätthållande af läroverkets fem lägsta klasser ett statsunderstöd af 4,000 mark för hvarje klass, eller högst 20,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1908, tills att annorlunda förordnas. Genom nådigt beslut af den 21 augusti 1906 beviljades för upprätthållande af skolans tre högsta klasser 2,500 mark för klass, eller sammanlagdt 7,500 mark om året, att utgå från den 1 januari 1908 till samma dag 1912.

Den 9 januari 1907 fastställdes för läroverket ny läseplan, att tillämpas tillsvidare. Elevantalet var under de skilda åren: 195, 181, 186.

Fortsättningsklasserna vid svenska elementarskolan. Genom nådigt beslut af den 17 december 1905 beviljades åt läraren Eliel Rajander för upprätthållande af första fortsättningsklassen vid fyraklassiga elementarskolan i Gamlakarleby ur allmänna medel ett årligt understöd af 4,000 mark, att utgå från den 1 januari 1906 till samma dag 1908, samt därutöfver för tiden från den 1 september 1905 till årets slut i ett för allt 2,000 mark, likväl med villkor, att på ifrågavarande klass införas afslutade lärokurser, såsom för reallyceernas femte klass är föreskrifvet.

Den 16 januari 1907 erhöi skolan rätt att till Kejslerliga Alexanders-Universitetet dimittera de elever, hvilka absolverat fullständig lärokurs.

Genom nådigt beslut af den 12 oktober (29 september) 1907 beviljades åt läroverket statsunderstöd efter beräkning af 2,000 mark för klass, inalles 6,000 mark om året, att utgå under fem års tid, från den 1 januari 1908 till samma dag 1913, med villkor att på hvarje klass skall finnas minst 10 elever. Elevantalet var 1906—07 (på tre klasser) 25, 1907—08 (på tre klasser) 23.

Viitasaari.

Finska samskolan. Den 20 september 1905 biföll Kejslerliga Senaten till en af fru Eva Landgren med flere för garantiföreningen för Viitasaari finska

samskola gjord ansökan att i nämnda kommuns kyrkoby få från innevarande termins början inrätta och sedermera upprätthålla en femklassig finsk samskola, där den för statens läroverk fastställda läseplanen komme att följas.

Garantiföreningens stadgar fastställdes den 29 november 1905.

Den 23 maj 1907 beviljade Kejserliga Senaten för läroverkets upprätthållande för instundande hösttermin 2,000 mark för hvarje i verksamhet varande klass samt därefter, efter beräkning af 4,000 mark för hvarje i verksamhet varande klass och år, högst 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid från den 1 januari 1908.

Läseplan, att tillämpas tillsvidare, fastställdes för läroverket den 26 mars 1908. Elevantalet var: 1905—06 (på en klass) 35, 1906—07 (på två klasser) 55, 1907—08 (på tre klasser) 80.

Uleåborg.

Finska samskolan. Genom nådigt beslut af den 21 augusti 1906 beviljades för upprätthållande af två parallelklasser 2,500 mark för vardera klassen, eller sammanlagdt 5,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1907 till samma dag 1912, samt för höstterminen af det innevarande året i ett för allt högst 2,500 mark. Den 23 maj 1907 beviljade Kejserliga Senaten för läroverkets upprätthållande för dess fem lägsta klasser ett statsunderstöd af inalles 20,000 mark om året, att utgå under fem års tid, från den 1 januari 1908 till samma dag 1913, hvarjämte Kejserliga Senaten fann godt förlänga det åt skolan år 1906 för två parallelklasser beviljade statsbidraget af 5,000 mark för ytterligare ett år, att med iakttagande af förut föreskrifna villkor åtnjutas till den 1 januari 1913. Elevantalet var: 1905—06 (på fyra klasser) 118, 1906—07 (på fem klasser) 205, 1907—08 (på sex klasser) 300.

Svenska fortsättningsklasserna. Den 10 december 1907 meddelade Kejserliga Senaten åt kommunalrådet Karl August Snellman med flere tillstånd att inrätta ett privat, treklassigt läroverk, som i fråga om läseplan skulle ansluta sig till det på orten verkande svenskspråkiga realläroverket för gossar och flickor.

Brahestad.

Svenska samskolan. Ny läseplan fastställdes för läroverket den 3 oktober 1905. Elevantalet var under de skilda åren: 39, 31, 22.

Kemi.

Finska samskolan. Den 16 januari 1906 meddelade Kejserliga Senaten läroverket rätt att från och med detta läseår i stadgad ordning till Kejserliga

Alexanders-Universitetet dimittera de elever, hvilka absolverat godkänd, fullständig lärokurs.

För upprätthållande af läroverkets fem lägsta klasser beviljade Kejsrerliga Senaten den 16 maj 1906 ett årligt understöd af 4,000 mark för hvarje klass, eller högst 20,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1908 tillsvidare och tills att annorlunda förordnas, samt för höstterminen 1907 i ett för allt 10,000 mark. Genom nådigt beslut af den 21 augusti 1906 beviljadés för upprätthållande af skolans tre fortsättningsklasser 2,000 mark för klass, eller sammanlagdt 6,000 mark om året, att utgå från den 1 januari 1908 till samma dag 1912.

Ny läseplan fastställdes för läroverket den 13 december 1906.

Elevantalet var under de skilda åren: 133, 154, 176.

Kajana.

Borgare- och samskolan. Den 6 februari 1906 fastställdes för läroverket läseplan för pågående vårtermin.

Den 15 juni 1906 berättigade Kejsrerliga Senaten, på därom gjord ansökan, Kajana stad att från nästa läseårs början klass för klass utvidga stadens femklassiga samskola till ett åttaklassigt, till universitetet ledande läroverk och godkände den föreslagna läseplanen, att tillämpas tillsvidare, hvarjämte Kejsrerliga Senaten medgaf att ur Baeckska donationsfonden finge för undervisningen i latin, i stället för det förut beviljade understödet, från början af nästa läseår utbetalas högst 2,100 mark om året, att användas för undervisning i nämnda språk på klasserna VI—VIII.

Den 5 maj 1908 fastställde Kejsrerliga Senaten för läroverket lektionsplan för nästa läseår.

Elevantalet var: 1905—06 (på fem klasser) 86, 1906—07 (på sex klasser) 105, 1907—08 (på sju klasser) 122.

Helsingfors, å Öfverstyrelsen för Skolväsendet, den 25 februari 1910.

Y. K. Yrjö-Koskinen.

W. Tawaststjerna.

Alexander Jefremow.

Artturi H. Virkkunen.

E. J. Tammio.

E. Bonsdorff.

Carl Svibergson.

t. f.

